

ДЖЕД РУБЕНФЕЛД ТЪЛКУВАНЕ НА УБИЙСТВОТО

Превод от английски: Елена Кодинова, 2008

chitanka.info

*На Ейми, единствено и завинаги.
И на София и Луиза.*

„Тълкуване на убийството» е магнетично четивна книга, която ни завладява от самото начало с любопитен сюжет и интригуващи герои, но също така и с идеите си — всъщност цяла система от идеи. Това е много убедителен трилър, който ще ви накара да преразгледате мистериите на Фройд и «Хамлет». Пред вас е роман, който ще можете да оставите само когато искате да се замислите по-дълбоко над него.“

*Матю Пърл, автор на
„Клубът Данте“*

През 1909 година Зигмунд Фройд пристига в Ню Йорк на първата си и както ще се окаже после, единствена визита в Америка. След като се връща във Виена, той рядко говори за това пътуване, но нарича американците диваци до края на живота си. Какво ли е сполетяло гения по време на това посещение?

Вдъхновен от все още течащите дебати по този въпрос, Джесд Рубенфелд е създал роман с изключителен сюжет, който вече печели международно признание за прекрасната си смесица от криминална класика, историческа достоверност и други впечатляващи съставки — от тълкуване на Шекспирови загадки до психологически мистерии. Романът се продава в двайсет и осем страни и се смята за истинско събитие в издателския брани.

ЗА АВТОРА

Джед Рубенфелд е учил в „Принстън“, „Джулиард скул“ и „Харвард“. В момента е почетен професор по право в „Йейл“. Автор е на „Революция в съдебната система: Структура на конституционното право на Америка“ (Университетско издателство на „Харвард“, 2005) и на високо оценения труд „Свобода във времето: Теория на конституционното самоуправление“ (Университетско издателство на „Йейл“, 2001).

През 1909 година Зигмунд Фройд, придружен от своя ученик Карл Юнг, за първи и последен път посещава Съединените щати, за да изнесе няколко лекции по психоанализа в университета „Кларк“ в Уорчестър, щата Масачузетс. Почетната докторска титла, присъдена му от „Кларк“, ще остане единственото академично признание, получено от Фройд през целия му живот. Въпреки огромния успех на това посещение впоследствие Фройд винаги казва, че в Съединените щати сякаш е получил травма. Нарича американците „диваци“ и обвинява Америка за различни страдания, сполетели го далеч преди 1909 година. Биографите на Фройд дълго са нищили тази мистерия и са се опитвали да предположат какво е тайнственото събитие, случило се в Америка, което би могло да обясни иначе необяснимата му реакция.

ПЪРВА ЧАСТ

1

Няма нищо загадъчно в щастието.

Нещастните хора си приличат. Стара рана, несбъдната мечта, удар върху гордостта, искрица любов, потушена от презрително отношение — или по-зле, от безразличие — някои от тези неща им се прилепват или те се прилепват към тях и живеят ден след ден, обвити в пелената на миналото. Щастливият човек не се обръща назад. Той не гледа и напред. Той живее в настоящето.

И тук е уловката. Настоящото никога не може да ни даде едно нещо: смисъл. Смисълът и щастието не идват по една и съща пътека. За да откриеш щастието, трябва само да живееш в мига и за мига. Но ако искаш смисъл — на мечтите, тайните и живота си, — трябва да се върнеш в миналото, колкото и тъмно да е то, и да живееш за бъдещето, нищо че е несигурно. Така естеството размахва пред нас щастието и смисъла и ни кара да избираме между двете.

За себе си винаги съм избирал смисъла. Поради което, предполагам, се озовах в задушаващата тълпа на пристанище „Хобокен“ в неделя вечерта на 29-и август 1909 година, за да чакам пристигания от Бремен параход „Джордж Вашингтон“ на компанията „Норддойче Лойд“. Той щеше да докара на нашия бряг човека, с когото най-много на света исках да се срещна.

В седем вечерта все още нямаше ни следа от кораба. Моят приятел и колега лекар Ейбрахам Брил беше на пристанището по същата причина. Не го сдържаше на едно място, щуреше се напред-назад и палеше цигара от цигара. Жегата беше убийствена, въздухът бе наситен с воня на риба. Неестествено гъста мъгла се стелеше над водата, сякаш от океана излизаше пара. Далеч в открито море се чуваха сирени, но източникът им не се виждаше. Присъствието на чайките се усещаше по жалните им писъци, но самите птици също бяха невидими. Обзе ме абсурдното предчувствие, че „Джордж Вашингтон“ се е забил в сушата някъде из мъглата и всичките му две хиляди и петстотин пасажери са се издавили в краката на Статуята на свободата. Започна да се спуска мрак, но температурата не спаднаше. Чакахме.

Изведнъж големият бял параход се появи — не като точица на хоризонта, а изникна от мъглата пред самите ни очи в целия си мамутски ръст. Всички на кея затаиха дъх и се отдръпнаха сякаш видяха привидение. Магията бе развалена от внезапните викове на пристанищните работници, от размахването и улавянето на въжето, от шума и суетнята, които последваха. Само след минути стотина докери разтоварваха кораба.

Брил ми извика да го последвам и си проправи път към подвижния мост. Молбите му да се качи на борда бяха отхвърлени; не пускаха никого нито от брега на кораба, нито обратно. Мина още един час, преди Брил да ме дръпне отново за ръкава и да ми посочи трима пасажери, които слизаха по подвижния мост. Първият беше впечатляващ безупречно поддържан сивокос джентълмен с побеляла брада, в когото веднага разпознах виенския психиатър д-р Зигмунд Фройд.

В началото на двайсети век Ню Йорк стана жертва на архитектурно изстъпление. Една след друга започнаха да се издигат гигантски сгради, наречени небостъргачи. Бяха по-високи от всичко, построено до този момент от човешка ръка. При откриването на Статуята на свободата през 1908 година присъстващите важни персони избухнаха в аплодисменти, когато кметът Макклелън заяви, че четиридесет и седем етажният център „Сингър“, построен от тухли и пясъчник, е най-високото здание в света. Година и половина по-късно на градоначалника му се наложи да повтори същата церемония пред петдесететажната кула на „Метрополитън лайф“ на Двайсет и четвърта улица. Но тогава вече копаеха основите на зашеметяващия петдесет и пет етажен зикурат^[1] на г-н Уулуърт в центъра на града.

На всяка пресечка върху довчера празни терени се появяваха огромни скелети от метални тръби. Блъскането и скърцането на парните изкопни машини не спираше. Процесът можеше да се сравни само с Хаузмановото преустройство^[2] на Париж преди около половин век, но в Ню Йорк нямаха единна визия за строителните работи, нямаха обединяващ план нито авторитет, който да въдвори ред. Основните движещи сили бяха капиталите и спекулата, те

освобождаваха грандиозна енергия, която си беше по американски индивидуалистична.

Не можеше да се отрече мъжкото начало в тези начинания. На земната повърхност властваше неумолимата манхатънска решетка със своите двеста номерирани улици, простиращи се от изток на запад, и опънатите от север на юг дванайсет авенюта, които придаваха на града своеобразния отпечатък на абстрактен геометрично правилен ред. Отгоре обаче се извисяваха огромни образувания, украсени като паунови пера, които си бяха продукти на чистата амбиция, спекулата, конкуренцията, жаждата за власт и дори похотливата страст — за височина, размер и естествено за пари.

„Балморал“ на Булеварда — по това време нийоркчани наричаха отрязка от „Бродуей“ между Петдесет и девета и Сто петдесет и пета улица просто Булеварда — беше една от впечатляващите нови сгради. Самото ѝ съществуване бе резултат от истински хазарт. През 1909 година богатите все още живееха в къщи, не в апартаменти. Те „държаха“ апартаменти за кратки или сезонни престои в града, но не проумяваха как някой би могъл да живее за постоянно в такова нещо. Затова „Балморал“ заложи на рискованото предположение, че богатите могат да бъдат накарани да си променят мнението, ако обстановката е достатъчно луксозна.

Със своите седемнайсет етажета „Балморал“ беше по-висок и внушителен от коя да е друга сграда с апартаменти, както и от всички жилищни сгради изобщо. Четирите му крила заемаха цялото пространство между две пресечки. Във фоайето имаше римски фонтан, в който играеха тюлени, а подът му бе покрит с бял италианския мрамор. В полилеите на всеки апартамент искреше муранско стъкло. Най-малкото жилище имаше осем стаи. Най-голямото можеше да се похвали с четиринайсет спални, седем бани, обширна бална зала с четириметров таван, пълно обслужване и в добавка отвратително високата сума от 495 долара наем на месец.

Собственикът на „Балморал“ г-н Джордж Бануел беше за завиждане, защото нямаше как да загуби пари от притежанието си. Инвеститорите му бяха привели авансово 6 милиона долара за построяването на сградата, от които той не бе спестил и цент, а педантично бе дал цялата сума на строителите от „Америкън стийл енд фабрикейшън кампъни“. Само че собственик на тази фирма също

беше г-н Джордж Бануел, а цялото начинание излезе 4 милиона и 200 хиляди долара. На 1 януари 1909 година, шест месеца преди „Балморал“ да бъде открит, г-н Бануел обяви, че всички апартаменти с изключение на два са вече отдадени под наем. Това заявление си беше чиста измислица, но хората му повярваха и за три седмици то стана истина. Г-н Бануел бе овладял великата тайна, че истината сама по себе си, както и сградите, може да се манипулира.

Екстериорът на „Балморал“ беше произведение на изящното изкуство в най-впечатляващата му форма. Точно под покрива имаше четири бетонни остъклени арки, високи четири метра и простиращи се от пода до тавана, по една във всеки ъгъл. Тези извити прозорци осветяваха четирите големи спални на жилището на последния етаж и ако някой надзърнеше отвън, можеше да стане свидетел на много пикантни гледки. На 29 август гледката отвън към Алабастровото крило си беше направо шокираща. Вътре стоеше права стройна млада жена, осветена от трепкащите светлини на свещите. Беше полугола, изключително пропорционално сложена. Китките ѝ бяха вързани над главата ѝ, а на шията ѝ беше увита бяла копринена мъжка вратовръзка, която една силна ръка затягаше толкова плътно, че я задушаваше.

Цялото ѝ тяло блестеше от пот заради непоносимата августовска жега. Дългите ѝ крака бяха голи, както и ръцете ѝ. Елегантните ѝ рамене също бяха разголени. Момичето губеше съзнание. Опита се да каже нещо. Трябваше да зададе един въпрос. Сети се, после го забрави. След това отново се концентрира.

— Името ми — прошепна. — Как се казвам?

С облекчение установих, че д-р Фройд никак не прилича на луд. Излъчването му беше авторитетно, главата — добре оформена, а брадата — поддържана и създаваща впечатление за професионализъм. Беше висок около метър и седемдесет и пет, набит, но в добра форма и твърде стабилен за мъж на петдесет и три. Костюмът му бе ушит от скъп плат, носеше часовник на верижка и широка вратовръзка, съвсем по европейски. Изглеждаше невероятно свеж за човек, който току-що слиза на брега след едноседмично пътуване през океана, при това измъчван от досадни здравословни проблеми, за които знаех от Брил.

Но очите му бяха друга работа. Брил ме бе предупредил за тях. Докато Фройд се спускаше по подвижния мост на кораба, очите му святкаха страховито, сякаш всеки миг щеше да избухне. Може би клеветите, които го преследваха в Европа, бяха причинили това намръщено изражение. Или пък беше недоволен, че пристига в Америка. Когато преди шест месеца Хол, ректор на университета „Кларк“ и мой работодател, за първи път покани Фройд в Съединените щати, той отказа. Така й не разбрахме защо. Хол обаче беше настоятелен и обясни, че „Кларк“ иска да удостои Фройд с най-високото си академично отличие, да го направи централна фигура на тържествата за 20-годишнината си и да го покани да изнесе курс по психоанализа — за първи път в Америка. Най-накрая Фройд прие. Дали сега не съжеляваше за решението си?

Не. Както скоро разбрах, всичките ми предположения бяха неоснователни. Като слезе от подвижния мост, веднага запали пура — първото нещо, което направи на американска земя. И веднага след това намръщеното му изражение изчезна, на лицето му се появи усмивка и привидното му лошо настроение се изпари. Пое дълбоко дим и се огледа. Стори ми се, че размерите на пристанището и хаосът го забавляваха.

Брил топло поздрави Фройд. Дватамата се познаваха от Европа. Брил дори бе гостувал в дома му във Виена. Беше ми разказвал за тази вечер — очарователна виенска къща, пълна с антики, с обичливи и обичани деца, часове вдъхновяващи разговори. Много от тези истории знаех наизуст.

От нищото изникна група репортери. Скупчиха се около Фройд и закрещяха въпросите си, предимно на немски. Той отвръщаше в добро разположение на духа, но изглеждаше смутен от откритието, че може да се прави интервю по такъв импровизиран начин. Най-накрая Брил ги разгони и ме придърпа напред.

— Позволи ми — каза той на Фройд — да ти представя д-р Стратъм Янгър, наскоро завършил Харвардския университет. Сега преподава в „Кларк“ и специално е изпратен от Хол, за да се погрижи за тебе по време на престоя ти в Ню Йорк. Янгър без съмнение е най-талантливият американски психоаналитик. И, разбира се, е *единственият* американски психоаналитик.

— Какво? — възкликна Фройд. — Ти не се ли определяш като психоаналитик, Ейбрахам?

— Не се определям като американец — отвърна Брил. — Аз съм един от онези американци с „тиренца“ на г-н Рузвелт, за които според него няма място в тази страна.

Фройд се обърна към мене.

— Винаги се радвам — каза на отличен английски — да се запозная с член на малкото ни движение, особено пък тук, в Америка, за която имам такива надежди.

Помоли ме да благодаря на ректора Хол за честта, която му бе оказал „Кларк“.

— Честта е наша, сър — отвърнах. — Но се боя, че едва ли бих могъл да се нарека психоаналитик.

— Не ставай глупак — каза Брил. — Разбира се, че си. — След това ме представи на двамата придружители на Фройд. — Янгър, запознай се с прочутия Шандор Ференци от Будапеща, чието име из цяла Европа е синоним на умствено разстройство. А това е още по-прочутият Карл Юнг от Цюрих, чиято „Дименция“ един ден ще стане известна по целия цивилизован свят.

— За мен е радост да се запознаем — каза Ференци със силен унгарски акцент. — Изключителна радост. Но моля ви, не обръщайте внимание на Брил. Никой не му обръща, уверявам ви.

Ференци бе добронамерен русоляв мъж, приближаващ 40-е, облечен в екстравагантен бял костюм. Беше ясно, че с Брил са истински приятели. Физически представляваха приятен контраст. Брил беше един от най-ниските хора, които познавах, с приближени очи и широка глава с плоско теме. Ференци не беше висок, но имаше дълги ръце, дълги пръсти, дълги уши и оредяваща на челото коса, което още повече удължаваше лицето му.

Харесах веднага Ференци, но никога преди това не бях стискал ръка, която не оказваше никаква съпротива, по-отпусната от парче месо в месарницата. Беше смущаващо: той извика лекичко и отдръпна пръстите си, сякаш ги бях премазал. Засипах го с извинения, но той продължаваше да настоява, че се радва, задето може „веднага да започне да изучава американските нрави“, забележка, на която можех само да кимна учтиво в знак на съгласие.

Юнг, на вид около трийсет и пет годишен, ми направи съвсем различно впечатление. Беше над метър и осемдесет висок, сериозен, със сини очи, тъмна коса, орлов нос, тънък като молив мустак и огромно чело — помислих, че навярно е твърде привлекателен за жените, макар че му липсваше елегантният маниер на Фройд. Ръката му беше твърда и студена като стомана. Стоеше изправен като стълб, приличаше на лейтенант от швейцарската гвардия, ако изключим малките му академични кръгли очилца. Привързаността, която Брил демонстрираше към Фройд и Ференци, никаква я нямаше, когато стисна ръката на Юнг.

— Как мина пътуването ви, господо? — попита Брил. Не можехме да тръгнем, трябваше да изчакаме да вземем куфарите на гостите. — Надявам се, че не е било твърде изморително?

— Страхотно — отвърна Фройд. — Няма да повярваш, но видях един стюард да чете „Психопатология на ежедневието“.

— Не! — възкликна Брил. — Сигурно Ференци го е подучил.

— Да го подуча? — извика Ференци. — Никога не бих...

Фройд не обърна внимание на коментара на Брил.

— Бих могъл да го определя като най-удовлетворителния миг в професионалния си живот, който обаче не му оказва кой знае какво благоприятно влияние. Получаваме признание, приятели, бавно, но сигурно.

— Дълго ли пътувахте през океана? — попитах като пълен идиот.

— Седмица — отвърна Фройд. — Която прекарахме по възможно най-продуктивния начин: анализирахме си един на друг сънищата.

— Боже мили! — каза Брил. — Ще ми се да бях с вас. И какви, по дяволите, бяха резултатите?

— Е, нали знаеш — намеси се пак Ференци. — Анализата е като да те събличат на публично място. След като преодолееш първоначалното унижение, е доста освежаваща.

— И аз това казвам на пациентите си — заяви Брил. — Особено на жените. А ти, Юнг? И на тебе ли унижението ти се отрази освежаващо?

Юнг стърчеше почти една глава над Брил. Погледна го отвисоко, сякаш беше опитна лабораторна мишка.

— Не е много точно да се каже — отвърна той, — че сме се анализирали един друг.

— Вярно е — потвърди Ференци. — По-скоро Фройд ни анализираше, а ние с Юнг кръстосвахме своите тълкувателни мечове.

— Какво? — учуди се Брил. — Да не би да казваш, че никой не се е осмелил да анализира Учителя?

— Никой не получи позволение — уточни Юнг, без да показва каквато и да е емоция.

— Да, да — каза Фройд с многозначителна усмивка. — Но вие ме анализирате до смърт веднага щом ми видите гърба, нали, Ейбрахам?

— Така е — отговори Брил. — Защото всички сме добри синове и знаем едиповия си дълг.

На леглото зад момичето в апартамента високо над града лежеше комплект инструменти. Отляво надясно бяха подредени: мъжки бръснач с десен ъгъл, с костена дръжка, черен кожен камшик за езда, дълъг около 60 сантиметра, три скалпела, подредени по възходящ ред по големина, и малък стъклен флакон с бистра течност. Похитителят разгледа предметите и избра един от тях.

Като видя сянката на бръснача да се движи по далечната стена, момичето поклати глава. Отново се опита да извика, но примката на врата заглуши молбата ѝ до шепот.

Изад нея се чу нисък глас.

— Искаш да изчакам?

Тя кимна.

— Не мога. — Вързаните и вдигнати над главата китки на жертвата бяха толкова тънки, пръстите ѝ така изящни, дългите ѝ крака изглеждаха толкова невинни. — Не мога да чакам.

Момичето примигна, когато усети по голото си бедро най-лекото възможно погалване. Погалването на бръснача, който оставяше ярка алена линия, движейки се по кожата ѝ. Извика, гърбът ѝ се изви като арките на големите прозорци и гарвановочерната ѝ коса се разпиля по него. Второ погалване по другото бедро и момичето пак извика, този път по-пронизително.

— Не — скастри я внимателно гласът. — Не викай.

Момичето само клатеше глава и нищо не възприемаше. Искаше да каже нещо, но не можеше.

— Да. Трябва. Знам, че можеш. Аз те научих. Не си ли спомняш? — Бръсначът отново бе поставен на леглото. Под трепкащата светлина на свещите тя видя на отсрещната стена сянката на издигация се кожен бич. — Искаш го. Издай звук все едно го искаш. Трябва да издадеш такъв звук. — Копринената вратовръзка около шията ѝ се стягаше внимателно, но неумолимо. — Издай го.

Тя се опита да го направи, простена тихо — женски стон, умоляващ стон, какъвто никога преди това не бе излизал от устата ѝ.

— Добре. Точно така.

Нападателят държеше края на бялата вратовръзка с една ръка, а с другата кожения бич, който стовари върху гърба ѝ. Тя отново издаде същия звук. Още едно шибване, по-силно. Болката караше момичето да крещи, но то се удържа и вместо да извика, отново издаде същия звук.

— Още по-добре.

Следващият удар се стовари не върху гърба ѝ, а малко под него. Тя отвори уста, но в същия миг вратовръзката се стегна още повече и тя се задави. Давенето, от своя страна, направи стоновете ѝ по-истински, по-съкрушени, а това очевидно се хареса на мъчителя. Нови и нови удари, все по-силни и по-бързи, се стоварваха по меките части на тялото ѝ, разкъсваха дрехите ѝ и оставяха ярки следи по бялата ѝ кожа. С всяко шибване на бича, въпреки изгарящата болка, момичето стенеше, както ѝ бе наредено, а стоновете ѝ ставаха все по-силни и по-чести.

Ударите спряха. Щеше отдавна да се е строполила, но въжето, провесено от тавана и вързано около китките ѝ, я държеше изправена. Цялото ѝ тяло беше в червени резки, от едно-две места течеше кръв. За миг ѝ причерня, след това трепкащата светлина се върна пред очите ѝ. Потръпна конвулсивно. Очите ѝ се отвориха. Устните ѝ помръднаха.

— Каж ми как се казвам — опита се да прошепне тя, но никой не я чу.

Нападателят отпусна копринената примка, докато оглеждаше прекрасната ѝ шия. Тя веднага пое свободно дъх, главата ѝ все още бе отметната назад, а вълнистата ѝ черна коса се спускаше чак до кръста. След миг обаче вратовръзката отново се стегна.

Момичето вече не виждаше ясно. Усети една ръка да покрива устата ѝ, по устните ѝ леко се плъзнаха пръсти, които стегнаха копринената вратовръзка, толкова силно, че спря и да се дави. Отново ѝ причерня. Този път светлината на свещите не се върна.

— Под реката минава влак? — попита невярващо Шандор Ференци.

Не само че минаваше влак, уверихме го с Брил, но дори щяхме да се возим на него. Освен с новия тунел през река Хъдзън метрото в „Хобокен“ се гордееше с още една придобивка: цялостни грижи за багажа.

Пристигащите в Съединените щати трябваше само да залепят на куфарите етикет с името на хотела си в Манхатън. Носачите подреждаха всичко в багажното отделение на влакчето, а техни колеги свършваха останалото при пристигането. Възползвахме се от тази благина и излязохме на платформата с изглед към реката. Със залеза на слънцето мъглата се бе вдигнала и пред очите ни се разкри нащърбеният силует на Манхатън, очертан на фона на небето и обсипан с електрически светлини. Гостите ни се взираха учудено в огромния простор и кулите, пронизващи облаците.

— Това е пътят на света — каза Брил.

— Снощи сънувах Рим — отвърна Фройд.

Чакахме го на тръни — поне аз — да продължи.

Фройд дръпна от пурата си.

— Разхождах се, бях сам — продължи той. — Току-що се бе стъмнило, като сега. Стигнах до витрина с кутия за бижута. Тя, разбира се, символизира жена. След това се огледах засрамен — бях се озовал в квартал, пълен с бардаци.

Последва спор дали учението на Фройд проповядва противопоставяне на конвенционалния сексуален морал. Според Юнг беше точно така; той твърдеше, че който не е усетил този уклон, значи не е разбрал Фройд. Целият смисъл на психоанализата, каза той, е, че обществените табу са плод на невежество и не са здравословни. Веднъж проумели откритията на Фройд, хората биха се подчинявали на морала на цивилизацията само от страх.

Брил и Ференци му се противопоставиха бурно. Психоанализата изисквала от човека да е наясно с истинските си сексуални желания, а не да бъде техен роб.

— Когато пациент ни разкаже свой сън — каза Брил, — ние го тълкуваме. Не го подтикваме да задоволи желанията, които подсъзнателно изразява. Поне аз не го правя. А ти, Юнг?

Забелязах, че Брил и Ференци поглеждат скришом Фройд, докато обясняват идеите му — с надеждата да получат одобрение. Юнг обаче не го правеше. Той или беше напълно сигурен в позицията си, или се преструваше, че е така. Що се отнася до Фройд, той не вземаше ничия страна и с очевидно задоволство следеше разгръщането на дискусиата.

— Някои сънища не се нуждаят от тълкуване — каза Юнг, — а изискват действие. Замислете се над снощния сън на хер Фройд за проститутките. Значението му не подлежи на съмнение: потиснатото либидо, стимулирано от предчувствието за пристигането в Новия свят. Няма какво да обсъждаме на такъв сън. — И тук Юнг се обърна към Фройд. — Защо да не опитаме нещо в тази посока? В Америка сме, можем да правим каквото си поискаме.

Фройд се обади за първи път.

— Аз съм женен мъж, Юнг.

— Аз също — отвърна Юнг.

Фройд повдигна вежда, но не отговори. Уведомих компанията, че е време да се качваме на влака. Фройд хвърли последен поглед над парапета. В лицата ни духаше остър вятър. Докато се взирахме в светлините на Манхатън, той се усмихна.

— Само ако знаят какво им носим.

[1] Зикурат — култово съоръжение в древен Вавилон, висока кула. — Б.пр. ↑

[2] Хаузмановото преустройство на Париж — преустройство на френската столица, поръчано от Наполеон III и ръководено от префекта на Сена барон Жорж-Йожен Хаузман в периода от 1852 до 1870 година, но продължило доста и след края на Втората империя през 1870 година. Проектът обхваща всички аспекти на урбанистичното планиране и засяга както центъра на Париж, така и околните му райони: улици, булеварди, фасади, обществени паркове, канализация, градска инфраструктура и паметници. — Б.пр. ↑

През 1909 година в Ню Йорк все по-популярно ставаше едно устройство, което улесняваше общуването и което щеше завинаги да промени природата на човешките комуникации: телефонът. В осем часа в понеделник сутринта на 30-и август управителят на „Балморал“ вдигна седефената слушалка от месинговата ѝ поставка и се обади с тих припрян глас на собственика на сградата.

Г-н Джордж Бануел прие обаждането шестнайсет етажа по-нагоре от телефона в големия апартамент в Травертиновото^[1] крило, който беше запазил за себе си. Информираха го, че г-ца Ривърфорд от Алабастровото крило е намерена мъртва в стаята си. Станала е жертва на убийство, а вероятно и на нещо много по-жестоко. Открила я камериерка.

Бануел не отговори веднага. От другата страна на линията настъпи толкова дълго мълчание, че управителят най-накрая попита:

— Там ли сте, сър?

Бануел отвърна с дрезгав глас:

— Изведи всички. Заклучи вратата. Никой да не влиза. И кажи на хората си да си затварят устите, ако не искат мястото им да изстине. — След това се обади на кмета на Ню Йорк, негов стар приятел. В края на разговора Бануел каза: — Не мога да си позволя да пусна полицаи в сградата, Макклелън. Без униформени. Сам ще съобщя на семейството. Учил съм заедно с Ривърфорд. Точно така, бащата, горкото копеле.

— Г-жо Невил — повика кметът секретарката си, щом затвори, — намерете ми Хугел, веднага!

Чарлз Хугел беше главен патоанатом на Ню Йорк. Негово задължение беше да се погрижи за трупа при всяко подозрение в убийство. Г-жа Невил уведоми кмета, че г-н Хугел вече е в кметската приемна.

Макклелън затвори очи и кимна, след това каза:

— Отлично. Прати ми го.

Вратата едвам се бе затворила зад него, когато Хугел се впусна в гневна тирада за условията в градската морга. Кметът, който бе чувал и друг път оплакванията му, го прекъсна. Разказа му за ситуацията в „Балморал“ и му нареди да тръгне с необозначена кола към жилищната част на града. Обитателите на сградата не трябва изобщо да усетят полицейското присъствие. По-късно ще прати на Хугел и детектив.

— Защо аз? — попита патоанатомът. — О’Ханлон от моя отдел може да свърши тази работа.

— Не — отвърна кметът. — Искам ти да отидеш лично. Джордж Бануел ми е стар приятел. Имам нужда от опитен човек, на чиято дискретност мога да разчитам. Ти си един от малкото такива, които ми останаха.

Патоанатомът замърмори, но накрая се предаде.

— Имам две условия. Първо, веднага да се каже на управителя на сградата, че нищо не трябва да се пипа. Нищо. Не можете да очаквате от мене да разкрия убийство, ако веществените доказателства са разбъркани и замърсени още преди да съм отишъл.

— Напълно разумно искане — отвърна кметът. — Какво друго?

— Да имам пълен контрол над разследването, включително и на избора на детектив.

— Имаш го — каза кметът. — Можеш да си поискаш най-известния човек от бранша.

— Точно това не искам — отговори патоанатомът. — Ще съм много доволен, ако поне веднъж не ми пратят детектив, който ще продаде случая, след като съм го разкрил. Има един нов — Литълмор. Него искам.

— Литълмор? Отлично — каза кметът и насочи внимание към купчината хартия на бюрото си. — Бингъм неведнъж е казвал, че е един от най-будните ни младоци.

— От най-будните? Пълен кретен.

Кметът се стресна.

— Щом мислиш така, Хугел, защо искаш точно него?

— Защото не могат да го купят — поне все още не.

Когато Хугел пристигна в „Балморал“, му казаха да изчака г-н Бануел. Мразеше да го карат да чака. Беше на петдесет и девет години, последните трийсет от които бе посветил на служба на общината, повечето от тях в нездравословната атмосфера на градските морги, заради което лицето му бе придобило сивкав оттенък. Носеше дебели очила, между хлътналите му бузи висяха огромни мустаци. Беше напълно плешив, с изключение на няколко твърди кичура, които стърчаха иззад ушите му. Хугел бързо се палеше. Дори когато бе спокоен, подуването на слепоочията му създаваше впечатлението, че всеки миг ще получи удар.

През 1909 година длъжността патоанатом в Ню Йорк бе доста странна; грешка в йерархията. Отчасти медицинско лице, отчасти криминален експерт, отчасти обвинител, патоанатомът бе подчинен директно на кмета. Никой от полицията не можеше да му нарежда, дори комисарят, но и той не можеше да нарежда на никого от полицията, дори на най-нисшите патрулиращи офицери. Хугел се държеше малко надменно с полицията, според него доста некадърна и корумпирана. Възпротиви се на начина, по който кметът подходи към пенсионирането на главен инспектор Бърнс, очевидно забогатял от подкупи. Не бе съгласен и с назначението на новия комисар, който не проявяваше никакво отношение към изкуството и важността на правилно проведеното разследване. Всъщност имаше нещо против всяко взето в полицията решение, дори само да бе подочул за него, освен ако не бе негово. Владееше си занаята. Въпреки че формално не беше лекар, беше изкарал пълния тригодишен курс на обучение по медицина и правеше по-добри аутопсии от лекарите, които работеха като негови асистенти.

След петнайсет минути чакане, което доста изнерви Хугел, г-н Бануел най-накрая се появи. Той всъщност не беше много по-висок от Хугел, но сякаш се извисяваше над него.

— А вие сте? — попита.

— Патоанатомът на Ню Йорк — каза Хугел, като се опита да изрази презрение. — Само аз ще пипам трупа. Всяка неизправност с веществените доказателства ще се смята за възпрепятстване на правосъдието. Ясен ли съм?

Джордж Бануел бе напълно наясно, че е по-висок, по-хубав, по-добре облечен и много, много по-богат от патоанатома.

— Глупости — каза. — Последвайте ме. И говорете по-тихо, докато сте в моята сграда.

Бануел го поведе към горния етаж на Алабастровото крило. Хугел стисна зъби и го последва. В асансьора не си казаха нито дума. Хугел се взираше напрегнато в пода и оглеждаше идеално изгладените панталони на тънки райета на г-н Бануел, както и лъснатите му обувки, които без съмнение струваха повече от костюма, жилетката, вратовръзката и шапката на патоанатома, взети заедно. Прислужник, застанал на пост пред апартамента на г-ца Ривърфорд, им отвори вратата. Бануел мълчаливо поведе Хугел, управителя и прислужника по дълъг коридор към спалнята на момичето.

Полуголото ѝ тяло лежеше на пода. Беше посиняло, очите — затворени, буйната черна коса — пръсната в сложна плетеница по персийския килим. Все още бе изключително красива, ръцете и краката ѝ — все така грациозни. Но шията ѝ бе грозно почервеняла, а тялото ѝ бе обезобразено от следите на камшик. Китките ѝ бяха вързани и вдигнати над главата. Патоанатомът се приближи пъргаво към трупа и постави пръст на китките на мястото, където обикновено се усещаше пулс.

— Как е била... Как е умряла? — попита Бануел с дрезгав глас и скръсти ръце.

— Не виждате ли? — отвърна патоанатомът.

— Нима щях да питам, ако ми беше ясно?

Хугел погледна под леглото. Изправи се и огледа трупа от няколко ъгъла.

— Според мене е удушена. Много бавно.

— Била ли е... — Бануел не завърши въпроса си.

— Вероятно — отговори му патоанатомът.

Хугел очерта с червен тебешир неправилен кръг с диаметър към два метра около трупа на момичето и заяви, че никой няма право да пристъпва вътре. Разгледа стаята. Всичко си беше на мястото, дори луксозните завивки на леглото бяха прилежно опънати и подравнени. Отвори гардероба, бюрото, кутиите ѝ за бижута. Изглежда, нищо не липсваше. Роклите с пайети си висяха подредени в гардероба. Дантеленото бельо беше спретнато сгънато. Диамантена тиара с обици и колие в същия стил лежаха идеално подредени в облечената с тъмносиньо кадифе кутия на бюрото.

Хугел попита кой е влизал в стаята. Само камериерката, намерила трупа, отвърна управителят. След това апартаментът е бил заключен и никой не е влизал. Патоанатомът изпрати да повикат камериерката, която отначало отказваше дори да приближи вратата на спалнята. Беше хубавичко деветнайсетгодишно италианско девойче с дълга пола и бяла престилка.

— Млада госпожице — каза Хугел. — Пипали ли сте нещо в тази стая?

Камериерката поклати глава.

Независимо от трупа на пода и присъствието на собственика момичето се държеше мъжки и гледаше разпитващия право в очите.

— Не.

— Да сте внасяли или изнасяли нещо?

— Аз не съм крадла.

— Да сте преместили някоя мебел или дреха?

— Не.

— Много добре — каза Хугел. — Може да си върви.

— Да приключваме — добави Бануел.

Хугел хвърли поглед към него, извади писалка и хартия.

— Името?

— Чие име? — учуди се Бануел и така изръмжа, че управителят се сви. — Моето име?

— Името на мъртвата.

— Елизабет Ривърфорд — отвърна Бануел.

— Възраст?

— Откъде да знам?

— Доколкото разбрах, сте приятел на семейството.

— Познавам баща ѝ — каза Бануел. — От Чикаго е. Банкер.

— Разбирам. Случайно да му имате адреса? — попита патанатомът.

— Разбира се, че му имам адреса.

Двамата мъже кръстосаха погледи.

— Бихте ли били така добър — започна Хугел — да ми го предоставите?

— Ще го предоставя на г-н Маккелън — каза Бануел.

Кътниците на Хугел проскърцаха.

— Аз водя това разследване, не кметът.

— Ще видим колко дълго ще го водите — отвърна Бануел и за втори път нареди на патоанатома да приключва.

Семейство Ривърфорд, обясни Бануел, искали трупът на момичето да бъде изпратен у дома и това било негов дълг, за който той искал незабавно да се погрижи.

Патоанатомът каза, че няма начин да го позволи: ако става въпрос за убийство, тялото трябва по закон да бъде взето от полицията и подложено на аутопсия.

— Не и това тяло — отвърна Бануел и посъветва патоанатома да се обади на кмета, ако иска разяснения за нарежданията му.

Хугел отвърна, че не приема нареждания от никого освен от съдия. Ако някой се опита да му попречи да вземе трупа за аутопсия, ще се погрижи той да бъде преследван с цялата строгост на закона. Когато и тази закана не успя видимо да развълнува г-н Бануел, патоанатомът добави, че познава репортер от „Херълд“, който смята убийствата и възпрепятстването на правосъдието за любопитен новинарски материал. Бануел неохотно се предаде.

Патоанатомът беше донесъл Бертийоновата^[2] си камера и я пусна в действие. Бануел отбеляза, че ако снимките стигнат до „Херълд“, Хугел може да бъде сигурен, че никога няма да си намери работа не само в Ню Йорк, но където и да било другаде. Не дочака отговор — в този миг в стаята долетя странен вой, като звук от цигулка, натегната да възпроизведе възможно най-високата нота. Сякаш нямаше определен източник, идваше едновременно отвсякъде и отникъде. Ставаше все по-силен и пронизителен. Камериерката изпищя. След това в стаята настъпи тишина.

Г-н Бануел наруши мълчанието.

— Какво, по дяволите, беше това? — попита той управителя.

— Не, знам, сър, но не се случва за първи път. Може би е от някаква вградена в стените инсталация.

— Ами разбери — каза Бануел.

Патоанатомът приключи със снимките и обяви, че си тръгва и взема трупа със себе си. Няма намерение да разпитва прислугата или съседите — което не било негова работа, — нито да чака детектив Литълмор. Обясни, че в тази жега трупът трябва веднага да бъде прибран в хладилник, иначе ще започне бързо да се разлага. С помощта на двама прислужници тялото на момичето беше свалено с

товарния асансьор в мазето и оттам изнесено на улицата зад сградата, където чакаше шофьорът на патоанатома.

Детектив Джими Литълмор пристигна два часа по-късно и в главата му всичко се обърка. На кметските пратеници им бе отнело известно време да открият Литълмор в приземния етаж на новото, все още недовършено централно полицейско управление на „Сентър стрийт“, където се упражняваше с пистолета си. Беше му наредено да направи детайлен оглед на местопрестъплението. Но той не само че не откри местопрестъпление, но не намери и жертва. Г-н Бануел не искаше да разговаря с него. Персоналът също се оказа учудващо необщителен.

Детектив Литълмор не получи дори шанса да разпита камериерката, открила трупа. След като Хугел си тръгна и преди детективът да пристигне, управителят повика младата жена в кабинета си и ѝ даде плик с месечната заплата — без една надница, разбира се, тъй като беше 30-и август. Уведоми момичето, че е освободено от работа.

— Съжалявам, Бети — каза. — Наистина съжалявам.

Докато всички още спяха, аз прегледах понеделнишките сутрешни вестници в луксозната ротонда на хотел „Манхатън“, където университетът „Кларк“ бе настанил Фройд, Юнг, Ференци и мене за тази седмица. (Брил живееше в Ню Йорк и за него не трябваше стая.) В нито един от вестниците не се съобщаваше за Фройд и предстоящите му лекции в „Кларк“. Само „Нюйоркър щатс цайтунг“ даваше някаква информация — кратка бележка за пристигането на „д-р Фройд от Виена“.

Никога не съм искал да ставам лекар. Такова беше желанието на баща ми, а неговите желания за нас бяха заповеди. Когато бях на осемнайсет години и все още живеях с родителите си в Бостън, ми казах, че възнамерявам да стана най-големият американски изследовател на Шекспир. Отвърна ми, че бих могъл да стана най-големият американски изследовател на Шекспир, но ако не възнамерявам да се посветя на медицинска кариера, ще се наложи сам да си намеря средства за таксата в „Харвард“.

Заплахата му не ми подейства. Пет пари не давах за семейната ни традиция, свързана с „Харвард“, и му казах, че с радост бих получил образование някъде другаде. Това беше последният ни разговор.

По ирония на съдбата изпълних желанието на баща си, но чак когато той вече нямаше пари, от които да ме лиши. Свиването на бостънските банки през 1904 година не можеше да се сравни с паниката в Ню Йорк три години по-късно, но за баща ми беше достатъчно значимо. Загуби всичко, включително и средствата на майка ми. За една нощ лицето му се състари с десет години, по челото му ненадейно се появиха дълбоки бръчки. Майка ми каза, че трябва да имам милост към него, но аз така и не стигнах дотам. На погребението му, което състрадателният Бостън усърдно избегна, за първи път осъзнах, че ще се посветя на медицината, ако изобщо успея да намеря начин да продължа образованието си. Колебая се по въпроса дали към това решение ме подтикна някаква моя новооткрита практичност или нещо друго.

Оказа се, че и към мене би трябвало да се изпитва жал, дори и от страна на „Харвард“. След погребението на баща си аз уведомих университета, че в края на годината ще напусна, тъй като таксата от двеста долара не ми е по силите. Ректорът Елиът обаче ми я опрости. Може би бе преценил, че дългосрочните интереси на „Харвард“ ще са по-добре защитени не като изрита третия Стратъм Янгър през двора, а като опрости на полусирачето таксата в замяна на бъдещи ползи. Каквито и да са били аргументите му, ще съм му вечно благодарен, задето ми позволи да остана.

Само в „Харвард“ можех да слушам прочутите лекции по неврология на професор Пътнам. Вече учех медицина, имах стипендия, но все още не бях достатъчно вдъхновен от бъдещето си на лекар. Една пролетна сутрин, по време на досадно скучно изложение по неврологични болести, Пътнам спомена „сексуалната теория“ на д-р Зигмунд Фройд като единствения интересен принос по проблемите на хистерията и натрапчивите неврози. След лекцията го помолих да ми препоръча литература. Пътнам ме насочи към Хавелок Елис, който приемаше двете най-радикални открития на Фройд: съществуването на това, което Фройд наричаше „подсъзнание“, и сексуалната етиология на неврозите. Освен това ме запозна с Мортън Принс, който тогава започваше издаването на списание по въпросите на абнормалната

психология. Д-р Принс, както се оказа, бе познавал баща ми. Имаше огромна колекция от чуждестранни издания и ме взе като коректор. Благодарение на него успях да се добера до почти всичко, публикувано от Фройд, от „Тълкуване на сънищата“ до фундаменталните „Три студии“^[3]. Владеех добре немски и потънах в трудовете на австриеца със страст, каквато не бях изпитвал от години. Неговата ерудиция спираше дъха. Работите му бяха филигранни. Идеите му, ако бяха верни, щяха да променят света.

Бях захапал въдицата завинаги, когато стигнах до анализа на „Хамлет“. За Фройд това беше епизод, отклонение от двеста думи наред трактата му за сънищата. Но все пак го имаше: съвършено нов отговор на най-прочутата загадка в западната литература.

„Хамлет“ на Шекспир е пиеса, играна хиляди и хиляди пъти, повече от която и да било друга на който и да било език. Тя е най-обсъжданото литературно произведение (ако не броим Библията, разбира се). Въпреки това в сърцето на драмата има странна празнина или вакуум: действието се основава на невъзможността на героя да действа. Пиесата се състои от серия измъквания и извинения, в които меланхоличният Хамлет се вкопчва, за да оправдае отлагането на отмъщението спрямо убиеца на баща си (чичо му Клавдий, станал вече крал на Дания и женен за майка му). Всяко от тях е по-неубедително от предишното, произведението е пълно с болезнени монолози, в които героят се самообвинява за бездействието си. Най-известният, разбира се, е този, който започва с думите: „Да бъдеш или да не бъдеш“. Чак след като отлаганията и грешките му предизвикват катастрофи — самоубийството на Офелия, убийството на майка му, която изпива отрова, приготвена от Клавдий за Хамлет, както и неговото собствено смъртоносно нараняване от отровната сабя на Лаерт — във финалната сцена на пиесата Хамлет най-накрая отнема трижди престъпния живот на своя чичо.

Защо Хамлет не прави нищо? Не и защото няма възможност: Шекспир му създава най-благоприятните условия да убие Клавдий. Дори самият Хамлет признава: „Сега бих свършил лесно“^[4], но въпреки това се отказва. Какво го спира? И защо това необяснимо колебание, тази привидна слабост, граничеща с малодушие, приковава от векове публиката по целия свят? Най-великите литературни умове на новото време, Гьоте и Колридж, са се опитали, но не са успели да

строят този костелив орех, а стотици по-скромни личности са си изпочупили зъбите в него.

Не ми хареса едиповата версия на Фройд. Направо бях отвратен от нея. Не исках да повярвам в нея, както не исках да повярвам и в едиповия комплекс. Имах нужда да опровергая шокиращите теории на Фройд, да намеря пробойна в тях, но не можех. Ден след ден седях с часове в двора на „Харвард“, облегал гръб на някое дърво, и разсъждавах върху Фройд и Шекспир. Диагнозата, която Фройд поставя на „Хамлет“, започваше да ми се струва все по-привлекателна не само защото даваше първото пълно обяснение на загадката, а и защото обясняваше поради какви причини никой не е бил способен да я разреши по-рано и изясняваше в какво се състои магнетизмът на трагедията. Един учен прилагаше откритията си върху Шекспир. Ето как медицината можеше да влезе в допир с душата. Когато прочетох тези две страници в „Тълкуване на сънищата“ от д-р Фройд, бъдещето ми бе предопределено. След като не можех да опровергая неговата психология, щях да ѝ отдам живота си.

Имаше нещо в стаята на г-ца Ривърфорд, което никак не се бе харесало на патоанатома Чарлз Хугел. Всъщност — две неща. Първо, странният шум, идващ от стените — сякаш зазидана в тях душа виеше за спасение. Второто беше напълно различно. Нещо липсваше от стаята, сигурен бе в това. Като се върна в кабинета си в центъра, Хугел се обади за куриер и го прати веднага да намери детектив Литълмор.

Хугел не харесваше и разположението на собствения си кабинет. Не го поканиха да се премести в прекрасната нова сграда на полицейската централа, нито в новия Първи участък, който се строеше на „Олд слип“. И двете щяха да бъдат оборудвани с телефони. Съдиите бяха получили своя Партедон неотдавна. А той, който не само беше главният криминален лекар на Ню Йорк, но и съдия-следовател, и то далеч по-нуждаещ се от съвременни технически средства, бе зарязан в рушащата се сграда на „Ван ден Хювел“ с евтините ѝ гипсови замазки, мухъла и — което беше най-лошото — мокрите петна по таваните. Мразеше тези петна и техните кафеникаво-жълтеникави нацърбени краища. А днес ги мразеше още повече; струваше му се, че са станали по-големи, и се чудеше дали таванът няма да се продъни и да се

стовари върху му. Разбира се, един патоанатом трябва да работи в близост до морга, това му беше ясно. Но отказваше да разбере защо в новата полицейска централа не може да се построи съвременна морга.

Детектив Литълмор влезе, олюлявайки се, в кабинета на патоанатома. Беше на двацет и пет години, нито висок, нито нисък. Късо подстриганата му коса не беше нито тъмна, нито светла; по-скоро рижава. Имаше типично американско лице, открито и ведро, което, ако се изключат няколкото лунички, не бе особено запомнящо се. Ако се размине човек с него на улицата, едва ли ще си го спомни по-късно. Може обаче в ума му да остане добронамерената усмивка или червената папийонка, с която обичаше да се кипри под сламената шапка.

Патоанатомът нареди на Литълмор да му докладва за всичко, което е разбрал по случая „Ривърфорд“, като се постара максимално да звучи заповеднически и деспотично. Патоанатомът се поставяше начело на разследване само в изключителни случаи. Искаше Литълмор да разбере, че ако не успее да постигне нещо, ще има сериозни последици.

Тържественният тон на Хугел очевидно не успя да впечатли детектива. Въпреки че никога не бе работил с него, Литълмор без съмнение знаеше като всички в полицията, че Хугел не се нрави на новия комисар, че прякорът му бе Вампира заради прецизността, с която извършваше аутопсиите, и че няма никаква действителна власт в управлението. Но тъй като беше истински добряк, не прояви никакво неуважение.

— Какво знам за случая „Ривърфорд“? — отвърна. — Ами нищо, г-н Хугел, освен че убиецът е над петдесетгодишна възраст, около 175 сантиметра висок, неженен, свикнал с гледката на кръв, живее под „Канал стрийт“ и през последните два дни е посетил пристанището.

Ченето на Хугел увисна.

— Откъде знаеш това?

— Шегувам се, г-н Хугел. Не знам нищичко за убиеца. Дори нямам представа защо си направиха труда да ме пращат там. Вие не сте взимали никакви отпечатъци, нали?

— Пръстови отпечатъци ли? — попита патоанатомът. — В никакъв случай. Съдилищата никога няма да признаят пръстовите отпечатъци за доказателства.

— Е, когато аз отидох, вече беше прекалено късно. Цялото местопрестъпление беше почистено. И вещите на момичето ги нямаше.

Хугел кипна. За него това беше компрометиране на веществен доказателства.

— Но сигурно си разбрал нещо за г-ца Ривърфорд.

— Ами била е доста затворена. Не е биела на очи.

— Това ли е всичко?

— Отскоро живеела там — каза Литълмор. — Само от месец-два.

— Сградата е открита през юни, Литълмор. Всички живеят там от месец-два.

— О...

— Видели ли са я с някого вчера? — попита патоанатомът.

— Прибрала се към осем. Сама. По-късно не са й идвали гости. Влязла си в апартамента и повече не излязла, поне никой не я е виждал.

— Имала ли е редовни посетители?

— Не. Никой не си спомня да са й идвали гости.

— Защо е живеела сама в Ню Йорк — на нейната възраст и то в такъв голям апартамент?

— И аз това исках да знам — каза Литълмор. — Но в „Балморал“ никой не пожела и дума да обели. Но за пристанището не се шегувах, г-н Хугел. Намерих кал на пода на спалнята на г-ца Ривърфорд. И то доста прясна. Според мене е от пристанището.

— Кал? Какъв цвят? — попита Хугел.

— Червена. Засъхнала.

— Това не е било кал, Литълмор — каза патоанатомът и извъртя очи. — Това е моят тебешир.

Детективът се намръщи.

— А аз се чудех защо има цял кръг.

— За да не се доближава никой до трупа, глупако!

— Шегувам се, г-н Хугел. Не беше вашият тебешир. Него го видях. Калта беше до камината. Две малки следи. Наложих се да ползвам лупата си, но ги разгледах добре. Взех малко от калта вкъщи, за да я сравня с моите проби; имам цяла колекция. Прилича на червената кал, каквато има около кея на пристанището.

Хугел се замисли. Чудеше се дали да се впечатли.

— Уникална ли е калта на пристанището? Би ли могла да е от някъде другаде — например от Сентрал парк?

— Не е от парка — отвърна детективът. — Тази е червена, г-н Хугел. В парка няма реки.

— Ами поречието на Хъдзън?

— Възможно е.

— Или Форт Тайрън в жилищната част на града, където имаше толкова изкопни работи напоследък?

— Мислите, че там има такава кал?

— Поздравления, Литълмор, за забележителната детективска работа.

— Благодаря, г-н Хугел.

— А случайно да се интересуваш от описанието на убиеца?

— Разбира се.

— Той е на средна възраст, заможен, десничар. Косата му е прошарена или сега започва да се прошарва, като преди е била тъмнокафява. Височина — 185 сантиметра. И според мене е познавал жертвата — и то доста добре.

Литълмор изглеждаше озадачен.

— Как...

— По момичето намерих три косъма. — Патоанатомът посочи към малко прозорче с две стъкла на бюрото си до микроскопа. Между стъклата се намираха затиснати три косъма. — Тъмни са, но посивяващи, което показва, че мъжът е на средна възраст. По шията на момичето има нишки от бяла коприна, най-вероятно от мъжка вратовръзка, с която той очевидно я е душил. Коприната е от най-високо качество. Така разбираме, че нашият човек има пари. Няма съмнение, че е десничар, всички пробождания са нанесени отдясно наляво.

— Десничар?

— Дясната му ръка е силната, не лявата, детектив.

— Но откъде разбрахте, че са се познавали?

— Не съм сигурен, само подозирам. Отговори ми на този въпрос: в какво положение е била г-ца Ривърфорд, докато е бита с камшик?

— Не съм я виждал — оплака се детективът. — Дори не знам причината за смъртта ѝ.

— Удушаване, потвърдено от фрактурата на подезичната кост, както видях, след като разрязах трупа. Хубаво счупване, ако мога така да се изразя, като перфектно разделен ядец. И наистина красив женски торс: ребрата — идеално оформени, гледката на увредената при задушаването, но здрава тъкан на сърцето и белите дробове — впечатляваща. Беше истинско удоволствие да ги държа в ръцете си. Но по същество: г-ца Ривърфорд е била права, докато е удряна с камшика. Това разбираме от простия факт, че кръвта се е стичала право надолу от раните. Ръцете й без съмнение са били вързани над главата с дебело въже, което съм почти сигурен, че е било закачено за куката на тавана. Видях влакна по тази кука. А ти? Не? Ами върни се и ги потърси. Въпрос: защо ще му е на човек, който разполага с хубаво здраво въже, да души жертвата си с фина коприна? Изводът, г-н Литълмор, е: не е искал да увива шията на момичето с нещо толкова грубо. И защо? Хипотеза, г-н Литълмор: защото е изпитвал чувства към нея. А що се отнася до височината на мъжа, отново можем да сме сигурни. Ръстът на г-ца Ривърфорд е 165 сантиметра. Ако съдим по раните й, тя е бита от човек 18 до 20 сантиметра по-висок от нея. Това значи, че убиецът е между 183 и 185 сантиметра.

— Освен ако не е стъпил на нещо — каза Литълмор.

— Какво?

— На табуретка или нещо такова.

— На табуретка? — повтори патологоанатомът.

— Възможно е — отвърна Литълмор.

— Никой не се качва на табуретка, за да бие момиче с камшик, детектив.

— Защо не?

— Защото е нелепо. Може да падне.

— Не и ако има за какво да се държи — каза детективът, — може би лампа или закачалка.

— Закачалка? — учуди се Хугел. — И защо ще му е да го прави, детектив?

— За да ни накара да си помислим, че е по-висок.

— Колко убийства сте разследвали? — попита патологоанатомът.

— Това ми е първото — каза Литълмор с неприкрито вълнение.

— Като детектив.

Хугел кимна.

— Поне се надявам, че си говорил с камериерката.

— Камериерката ли?

— Да, камериерката. На г-ца Ривърфорд. Попита ли я дали не е забелязала нещо необичайно?

— Не мисля, че...

— А аз не искам да мислиш — сопна му се патоанатомът. — Искам да наблюдаваш. Върни се в „Балморал“ и говори отново с камериерката. Тя първа е влязла в стаята. Накарай я да ти опише точно какво е видяла, когато е влязла. И не забравяй детайлите, чуваш ли?

На ъгъла на Пето авеню и Петдесет и трета улица, в стая, в която не бе стъпвала жена дори само за да почисти или дръпне пердетата, прислужник наливаше от искряща гарафа бордо в три гравирани кристални чаши. Те бяха изящно украсени и толкова дълбоки, че можеха да поберат цяла бутилка. Слугата наля по един пръст във всяка чаша и поднесе чашите на Триумвирата.

Тримата мъже седяха в дълбоки кожени кресла, подредени около голяма камина. Помещението представляваше библиотека с над три хиляди и седемстотин тома, повечето от които на старогръцки, латински или немски. От едната страна на незапалената камина имаше бюст на Аристотел върху старинен нефритенозелен пиедестал. От другата страна беше поставен бюст на дъвен индус. На полицата лежеше фриз, изобразяващ голяма синусовидно извита змия на фона на пламъци. Под нея с главни букви бе изписана думата ЧАРАКА.

Димът от лулите на мъжете докосваше високия таван. Седналият в средата направи едва доловимо движение с дясната си ръка, на която имаше голям странен сребърен пръстен. Наближаваше шейсетте, беше елегантен, с изпито лице, жилаво тяло, тъмни очи, черни вежди под посребрената коса и ръце на пианист.

Слугата веднага реагира на жеста му, като поднесе искра към огнището и подпали приготвения там куп хартия. В камината грейнаха и заприпукваха танцуващи оранжеви пламъци.

— Не забравяй да запазиш пепелта — каза господарят.

Прислужникът кимна в знак на съгласие и тихо се оттегли, като затвори вратата зад себе си.

— Има само един начин да победиш огъня — продължи мъжът с ръце на пианист. Вдигна чашата си. — Господа.

Триумвиратът отпи. Когато надигнаха кристалните си чаши, се видя, че и другите двама имат подобни сребърни пръстени на десните си ръце. Единият от тези двама господа беше набит и червендалест, с рунтави бакенбарди. Той довърши тоста на елегантния:

— С огън — и изпи до дъно чашата си.

Третият, олисяващ слаб мъж с пронизителен поглед, не отронваше и дума, само пийваше от виното, „Шато Латиф“ от 1870 година, специална резерва.

[1] Травертин — вид минерал, седиментна скала на карбонатни минерали. Използва се за облицовка на стени. — Б.пр. ↑

[2] Алфонс Бертийон, (1853–1914) — френски полицейски служител и изследовател в областта на биометриката, създател на антропометриката — идентификационна система, основаваща се на физически измервания. До въвеждането на неговата система разпознаванията са ставали само по свидетелски показания. — Б.пр. ↑

[3] Точното заглавие на споменатия труд е „Три студии върху сексуалността“, изд. 1905 г. — Б.ред. ↑

[4] Цитатите от „Хамлет“ са в превод на Гео Милев. За по-голяма яснота на разсъжденията на героя е направено изключение само за фразата „Да бъдеш или да не бъдеш“. — Б.ред. ↑

От всички забележителности в Америка Брил избра за първата разходка на Фройд Кони айлънд. Тръгнахме пеша към Централната гара, която се намираше само на една пресечка от хотела ни. Нямаше облаци, слънцето вече напичаше, улиците бяха задръстени от понеделнишкия трафик. Автомобилите нетърпеливо набираха скорост покрай теглените от коне куриерски коли. Невъзможно бе да се разговаря. Срещу хотела, от другата страна на улицата, бе издигнато гигантско скеле и се строеше нова сграда, а пневматичните изкопни машини вдигаха оглушителен шум.

Като влязохме в гарата, внезапно се озовахме сред пълна тишина. Фройд и Ференци се спряха, изпълнени със страхопочитание. Намирахме се във фантастичен тунел от стъкло и стомана, двеста метра дълъг и трийсет метра висок, с огромни полилеи с газени лампи по цялата дължина на извития таван. Беше шедьовър на инженерното изкуство, превъзхождащ кулата на г-н Айфел в Париж. Само Юнг не изглеждаше впечатлен. Чудех се дали се чувства добре; беше малко блед и отнесен. Фройд, също като мене, когато чух новината за първи път, беше шокиран, че се канят да разрушат гарата. Но тя бе строена за старите парни локомотиви, а ерата на парата отиваше към своя край.

— Познавате ли барона? — попита елегантният, като се обърна към олисяващия. — Мисля, че сте роднини.

— Ротшилд? — отвърна вяло мълчаливецът. — Никога не сме се срещали. Връзките ни са през английския клон.

На слизане по стълбите към терминала настроението на Фройд се помрачи.

— Той изпитва ужас от вашите подземни влакове — прошепна в ухото ми Ференци. — Малка неанализирана невроза. Сподели ми го снощи.

Вероятно разположението на духа на Фройд не се подобри, когато влакът ни внезапно и шумно спря в тунела между станциите, а светлинките му примигнаха и угаснаха, потапяйки ни в непрогледна жежка тъмнина.

— Сгради, опиращи небето, влакове под земята — каза Фройд раздразнено. — Вергилий е имал предвид точно вас, американците: Ако не можеш да свалиш небесата на земята, създаваш ад.

— Това ли е твоят епиграф? — попита Ференци.

— Да, но не съм имал предвид да се превърне в моя епитафия — отвърна Фройд.

— Господа! — извика внезапно Брил. — Все още не сте чули анализа на Янгър за парализираната ръка.

— Интересен случай? — намеси се заинтригувано Ференци. — Трябва да го чуем на всяка цена.

— Не, не. Не съм го довършил — казах.

— Глупости — опроверга ме Брил. — Това е един от най-добрите анализи, които някога съм чувал. Потвърждава всяка постановка на психоанализата.

Нямах избор и разказах за малкия си успех, докато чакахме в задушния мрак влакът да се събуди за живот.

Завърших „Харвард“ през 1908 година с диплома не само по медицина, но и по психология. Професорите ми, впечатлени от моето трудолюбие, ме представиха на Г. Стенли Хол, първия дипломиран в „Харвард“ психолог, основател на Американската психологическа асоциация и понастоящем ректор на университета „Кларк“ в Уорчестър. Хол имаше амбицията да превърне новия прекрасно оборудван „Кларк“ във водеща за страната научна институция. Когато ми предложи работа като помощник-лектор по психология с възможност да започна и лекарска практика — и да се измъкна от Бостън, — веднага приех.

Месец по-късно вече работех с първия си пациент, когото подложих на анализ — момиче, което ще нарека Присила, на шестнайсет години, доведено в кабинета ми от разстроената майка. Хол ме бе препоръчал на семейството. Повече не бих могъл да кажа, без да разкрия самоличността на момичето.

Присила беше нисичка и пълничка, но с хубаво лице и благ характер. От година страдаше от остри пристъпи на задушаване, спорадично нетърпимо главоболие и пълна парализа на лявата ръка — всичко това я караше да се чувства обърквана и засрамена. Хистерията

очевидно се потвърждаваше от парализата, която обхващаше цялата ѝ ръка, включително и китката. Както отбелязва Фройд, парализи от този вид не са резултат от затруднения с инервацията и затова не може да се твърди, че са причинени от физиологически проблеми. Истински неврологичен проблем може да извади от строя няколко пръста, но не и китката. Може да засегне ползването на палеца, без да влияе на останалите пръсти. Но когато парализата обхване определена част от тялото по всичките ѝ отчетливо разграничени нервни пътища, не става въпрос за физиология, а за психология, защото този симптом кореспондира единствено на някаква идея, ментален образ, в случая с Присила — образа на лявата ѝ ръка.

Естествено личният лекар на момичето не беше открил никаква органична причина за страданието ѝ. Не бе успял да го направи и ортопедът, специално доведен от Ню Йорк. Той ѝ бе предписал почивка и пълно въздържание от активни движения, което, от своя страна, почти със сигурност бе задълбочило страданието. Бяха се обърнали дори към остеопат, който, разбира се, също не бе направил нищо.

След като изключих вероятните неврологични и ортопедични причини — парализа, болест на Кайнбок^[1] — реших да опитам с психоанализа. Отначало не бързах да се гмурна в дълбокото, защото майката присъстваше на сеансите. Никакви намеци не успяха да накарат тази добра жена да остави лекар и пациент в усамотението, което изисква психоанализата. След третото посещение уведомих дамата, че няма да успея да помогна на Присила, нито ще я приемам за в бъдеще като пациентка, ако тя — майката — не спре да я придружава. Дори след като се справих с този въпрос, не можах веднага да предразположа Присила да говори. Следвайки препоръките на Фройд, я накарах да легне със затворени очи. Помолих я да се съсредоточи върху парализираната си ръка и да ми каже какво се сеца във връзка с това страдание, да изрече на глас всяка хрумнала ѝ мисъл, без значение каква е, дори на пръв поглед да няма връзка, да е неприлична или оскърбителна. Присила твърдо продължаваше само да повтаря най-повърхностното описание на проблема си.

Неизменно ми разказваше, че фаталният ден бил 10-и август 1907 година. Спомняше си точната дата, защото предния ден било погребението на обожаваната ѝ по-голяма сестра Мери, която живеела

в Бостън със съпруга си Бродли. Мери починала от инфлуенца, като оставила Бродли сам с двете им малки деца. В деня след погребението майката на Присила я помолила да напише благодарствени писма на всички приятели и роднини, които изразили съболезнованията си. Същата вечер почувствала остра болка в лявата ръка, с която пишела. Не виждала нищо необичайно в това, тъй като била написала много писма, а и защото през последните години от време на време ръката я наболявала. Същата нощ обаче се събудила, измъчвана от недостиг на въздух. Когато задушаването отшумяло, се опитала да заспи отново, но не могла. До сутринта вече я хванало първото ѝ главоболие, което щяло да се превърне през следващата година в непрекъснато изпитание. И което било по-лошо, открила, че лявата ѝ длан е напълно парализирана. И така си и останала, увиснала безпомощно от китката.

В общи линии това бяха фактите, които тя повтаряше упорито. Следваха дълги мълчания. Колкото и настоятелно да я убеждавах, че има и друго, което би искала да ми каже, че е невъзможно да няма нищо друго в главата ѝ, тя твърдо заявяваше, че няма какво повече да сподели с мене.

Изкушавах се да я хипнотизирам. Очевидно би се поддавала на сугестия. Но Фройд категорично отхвърля хипнозата. Тази техника му допада в ранните години, когато все още работи с Бройер, но впоследствие стига до извода, че тя нито води до траен ефект, нито може да събуди надеждни спомени. Реших обаче, че мога да се опитам да приложа техниката, която той предлага, след като отхвърля хипнозата. И точно това доведе до пробива.

Казах на Присила, че ще поставя длан на челото ѝ и че искам да извадя оттам спомен от изключителна важност за всичко, което ми е разказала досега и без който няма да можем нищо да разберем. Внуших ѝ, че много добре знае кой е този спомен дори и да не е наясно засега, и че той ще изплува в мига, в който поставя ръката си на челото ѝ.

Предприех всичко това с известно притеснение, тъй като залагах авторитета си на карта. Ако нищо не се получеше, щях да съм на още по-лоши позиции отпреди. Но споменът се появи точно както го бе описал Фройд — в мига, в който Присила усети докосването на дланта ми.

— О, д-р Янгър — извика тя, — видях я!

— Какво?

— Ръката на Мери.

— Ръката на Мери?

— В ковчегга. Беше ужасно. Трябваше да я гледаме.

— Продължавай — казах.

Присила млъкна.

— Да не би нещо с ръката на Мери да не е било наред? — попитах.

— О, не, докторе. Имаше великолепно ръце. Свиреше прекрасно на пиано, не като мене. — Присила се бореше с някаква емоция, която не можех да разгадая. Цветът на бузите и челото ѝ ме разтревожи — станаха почти алени. — Беше все още толкова красива. Дори ковчегът беше красив, от светло дърво и целият в кадифе. Сестра ми приличаше на Спящата красавица. Но аз знаех, че не спи.

— И какво искаше да ми кажеш за ръката на Мери?

— Ръката ѝ?

— Да, ръката ѝ, Присила.

— Моля ви, не ме карайте да говоря. Толкова се срамувам.

— Няма от какво да се срамуваш. Ние не носим отговорност за чувствата си, затова те не могат да ни причинят срам.

— Наистина ли, д-р Янгър?

— Наистина.

— Но това беше толкова нередно.

— Става въпрос за лявата ръка на Мери, нали? — рискувах аз.

Тя кимна, сякаш признаваше престъпление.

— Разкажи ми за лявата ѝ ръка, Присила.

— Халката — прошепна тя почти пред припадък.

— Да — насърчих я. — Пръстенът.

Това „да“ беше лъжа. Надявах се да заблудя Присила, че вече всичко ми е ясно, като всъщност нищо не разбирах. Тази измама беше единственото нещо в цялата история, за което съжалявах. Но се улавям, че повтарям същото под една или друга форма във всяка психоанализа, която подхващам.

Тя продължи:

— Златната халка, която Брад ѝ даде. Помислих си: какво разхищение, да я заровим с нея.

— Няма от какво да се срамуваш. Практичността е добродетел, а не порок — уверих я с обичайната си категоричност.

— Не разбирате — каза тя. — Исках я за себе си.

— Да.

— Исках аз да я нося, докторе — тя буквално викаше. — Исках Брад да се ожени за мене. Нима нямаше да се грижа добре за бедните дечица? Нима нямаше да успее да го направя щастлив? — Тя зарови лице в ръцете си и захлипа. — Радвах се, че е мъртва, д-р Янгър. Радвах се. Защото сега той беше свободен за мене.

— Присила — казах. — Не виждам лицето ти.

— Съжалявам.

— Искам да кажа, че не виждам лицето ти, защото лявата ти длан го скрива.

Тя затаи дъх. Така си беше: бършеше сълзи с лявата си ръка. Хистеричният симптом беше изчезнал в мига, в който в съзнанието ѝ изплува споменът, който го бе причинил. Оттогава мина вече година, парализата така и не се появи отново, нито задушаването и главоболието.

Възстановката на случилото се не беше сложна. Присила се влюбила в Брадли още от първия път, когато дошъл да посети Мери. Тогава Присила била на тринайсет. Надявам се, че няма да шокирам никого, ако заявя, че любовта на едно тринайсетгодишно момиче към млад мъж включва и сексуални желания дори да не са напълно осъзнати като такива. Присила никога не си бе признавала тези желания, нито ревността, която изпитвала към сестра си вследствие на тях и която неустойимо водела детския ѝ ум към ужасната, но пълна с добри за нея възможности мисъл, че ако Мери умре, пътят към Брадли ще бъде открит. Потискала всички тези чувства дори пред себе си. Със сигурност това потискане било и източникът на спорадичните болки в лявата ѝ ръка, които най-вероятно са се появили за първи път в деня на самата сватба, когато е видяла как на пръста на сестра ѝ се появява златната халка. Три години по-късно гледката на халката на ръката на Мери в ковчегата събужда същите мисли, които замалко да изплуват — или може би за миг успяват да изплуват — в съзнанието ѝ. Но тогава към тези забранени чувства на желание и ревност се прибавя и напълно недопустимото задоволство, което изпитва от

преждевременната смърт на сестра си. В резултат на това се появява нова нужда от потискане, много по-силна от първоначалната.

Ролята на благодарствените писма е по-сложна. Само можем да си представим страданието на Присила при вида на лявата ѝ ръка, неукрасена от мечтания пръстен, която е трябвало многократно да изписва изразяващите мъката от кончината на сестра ѝ думи. Вероятно това е било противоречие, което Присила не е могла да понесе. В същото време трудоемкото писане може би е дало физиологично обяснение за последвалите събития. Във всеки случай лявата ѝ ръка агресивно ѝ е напомнила както че не е омъжена, така ѝ за неприемливите ѝ желаня.

Затова в съзнанието ѝ се оформят три цели. Първо, трябва да се отърве от ръката, защото там няма венчална халка. Второ, трябва да се самонакаже заради копнежа си да измести Мери и да стане съпруга на Брадли. Трето, реализацията на този копнеж трябва да стане невъзможна. Всяка една от тези цели се постига посредством хистеричните симптоми; невероятно е колко икономично работи подсъзнанието. Символично казано, Присила се е отървала от грешната ръка и едновременно с това е изпълнила и желанието си да се самонакаже. Като се превръща по собствена воля в инвалид, тя също така става неспособна да се грижи за децата на Брадли или иначе казано, както тя тактично се изрази, „да го направи щастлив“.

Цялото лечение на Присила отне две седмици. След като я уверих, че желанията ѝ са напълно естествени и не подлежат на контрол от нейна страна, тя се отърва от симптомите и се оживи. Новината за излекувания инвалид се разпространи из цял Уорчестър, сякаш Спасителя бе върнал зрението на някой от слепците на Исаия. Хората разказваха следната история: Присила се била поболяла от любов и аз съм я бил излекувал. Въздействието на дланта ми, поставена на челото ѝ, бе обвито с множество псевдомистични тайнства. Този случай издигна репутацията ми и осигури лекарската ми практика, но доведе и до някои неприятни последствия. Кабинетът ми бе обсаден от трийсет-четирийсет пациенти, желаещи да се подложат на анализа, които твърдяха, че страдат от симптоми, обезпокояващо подобни на тези на Присила. Всички те очакваха да получат диагноза „несподелена любов“ и да бъдат излекувани, като поставя длан на челото им.

Когато приключих разказа си, влакът навлизаше в станция „Сити хол“. Там трябваше да се прехвърлим на наземния транспорт по „Парк роу“ и така да стигнем до Кони айленд. Никой не коментира случая с Присила и аз започвах да си мисля, че сигурно съм се изложил. Брил ме спаси, като каза на Фройд, че заслужавам да разбера какво мисли Учителя за моята психоанализа.

Фройд се обърна към мен. Направо не ми се вярваше, но очите му блестяха. Заяви, че ако изключим няколко незначителни подробности, психоанализата ми не би могла да бъде по-добра. Нарече я блестяща и ме помоли за разрешение да я цитира в някой от трудовете си. Брил ме потупа по гърба; Ференци се усмихна и ми стисна ръката. Това беше не само най-удовлетворителният миг в професионалното ми развитие, а изобщо в целия ми живот.

Никога не ми беше правило впечатление колко великолепна е станция „Сити хол“ с кристалните си полилеи, стенописите и високите арки. Всички го отбелязаха, а Юнг отново се въздържа и внезапно обяви, че няма да дойде с нас. Не беше направил никакъв коментар нито докато разказвах за случая с Присила, нито след това. А сега изведнъж заяви, че иска да си легне.

— Да си легнеш? — попита Брил. — Снощи си легна в девет.

Докато предната вечер ние се отправихме към леглата доста след полунощ, след като вечеряхме заедно в хотела, Юнг се прибра в стаята си веднага щом пристигнахме, и не излезе повече.

Фройд го попита дали е добре. Той отвърна, че пак го боли главата, и Фройд ме помоли да го върна в хотела. Но Юнг отказа помощта ми и ни увери, че може лесно да се върне по пътя назад. Взе влака в обратна посока, а останалите продължихме нататък.

Когато детектив Джими Литълмор се върна в „Балморал“ в понеделник вечерта, един от портиерите току-що бе застъпил на смяна. Казваше се Кларк, изясни се, че е бил на работа предната нощ. Литълмор го попита дали познава мъртвата г-ца Ривърфорд.

Очевидно до Кларк не бе достигнала заповедта да си държи езика зад зъбите.

— Разбира се, че я помня — отвърна. — Голяма хубавица.

— Говорил ли си с нея? — поинтересува се Литълмор.

— Тя не говореше много, поне не с мене.

— Да си спомняш нещо по-специално за нея?

— Понякога сутрин ѝ отварях вратата — каза Кларк.

— И какво му е по-специалното на това?

— Тръгвам си в шест. Единствените момичета, които можеш да видиш в този час, са работещите, а г-ца Ривърфорд не ми приличаше на работещо момиче, ако ме разбирате какво искам да ви кажа. Излизаше към... не знам, сигурно към пет, пет и половина.

— И къде отиваше? — попита Литълмор.

— Нямам представа.

— Ами снощи? Да си забелязал някого или нещо необичайно?

— Какво имате предвид под необичайно? — попита Кларк.

— Нещо различно, някой, когото не си виждал тук преди.

— Имаше един тип — отвърна Кларк. — Тръгна си около полунощ. Много бързаше. Видя ли го онзи тип, Мак? Не ми хареса, ако ви интересува.

Портиерът, назован Мак, поклати глава.

— Пушиш ли? — попита Литълмор Кларк, който прие почерпката, но прибра цигарата в джоба, тъй като не му бе позволено да пали, докато е на работа. — И защо не ти хареса?

— Просто не ми хареса. Май беше чужденец. — Кларк не успя да обясни подозренията си по-подробно, но беше категоричен, че мъжът не живеел в сградата.

Литълмор записа описанието: черна коса, висок, слаб, добре облечен, високо чело, между 35 и 40-годишен, с очила, с черно куфарче в ръка. Качил се в такси, което го чакало пред „Балморал“, и отпътувал към центъра. Литълмор продължи да разпитва портиерите още десетина минути, но никой не си спомняше чернокосия мъж на Кларк да е влизал в сградата. Но пък може да се е качил незабелязано нагоре с някого от обитателите. Накрая попита къде може да намери камериерките. Посочиха му надолу по стълбите.

В мазето Литълмор стигна до задушна схлупена стая, по стените на която минаваха водопроводни тръби. Вътре няколко камериерки сгъваха чаршафи. Всички знаеха коя е била на служба при г-ца Ривърфорд: Бети Лонгобарди. Шепнешком довериха на детектива, че

няма да може да намери Бети в сградата. Не била тук. Тръгнала си рано, без да се сбогува с никого. Не знаеха защо. Бети имала тежък характер, но иначе била много добро момиче. Една от камериерките знаеше къде живее. След като научи каквото му трябваше, Литълмор се нагани да си ходи. Чак тогава забеляза китаеца.

В стаята бе влязъл китаец по бяла долна риза и тъмни къси панталони. Носеше кош, препълнен с току-що изпрани чаршафи. След като изсипа коша на масата върху друг куп спално бельо, тръгна да излиза и тогава привлече вниманието на детектива. Литълмор се взря в дебелиите прасци и в сандалите му. Нямаше нищо особено интересно, нямаше нищо интересно и в походката му — леко приплъзваше едното стъпало след другото, — но цялостното впечатление беше хипнотизиращо. На пода след отдалечаващия се мъж останаха две мокри непрекъснати следи, в които блестеше тъмночервена кал.

— Хей ти! — извика Литълмор.

Човекът замръзна, както си беше с гръб към детектива и с приведени рамене, но само след миг се впусна в бяг и изчезна зад един ъгъл с коша в ръце. Детективът се втурна след него и зави зад ъгъла точно навреме, за да го види как минава през летящата врата в дъното на коридора. Литълмор се затича, втурна се през същата врата и се озова в просторната и шумна пералня на „Барморал“, където работниците се трудеха върху дъски за гладене и за пране, парни преси и ръчно задвижвани перални машини. Имаше негри и бели, италианци и ирландци, лица от всякакъв вид — но не и китайци. До една дъска за гладене се търкаляше килнат настрани кош и леко се поклащаше, сякаш току-що са го захвърлили. Подът беше подгизнал, не личаха никакви следи. Литълмор побутна нагоре шапката си и поклати глава.

Паркът Грамърси в края на „Лексингтън авеню“ беше единственият частен парк в Ню Йорк. Тук имаха право да влизат само собствениците на къщите, разположени срещу изящната му ограда от ковано желязо. Всеки един от тези домове си вървеше с ключ от портите на парка и достъп до малкото райско кътче, потънало в цветя и зеленина.

Момичето, което излезе от една от богаташките къщи в ранната понеделнишка вечер на 30-и август, винаги бе смятало този ключ за

магически предмет в златно и черно, деликатен, но нечуплив. Когато беше дете, прислужницата им, старата г-жа Бигс, ѝ позволяваше да го носи в малката си бяла чантичка, докато пресичаха улицата. Беше прекалено ниска, за да може да го превърти сама, но г-жа Бигс ѝ помагаше. С отварянето на желязната врата пред детето сякаш се отваряше целият свят.

Колкото повече растеше, толкова по-малък ѝ се струваше паркът. Сега, на седемнайсет години, вече можеше, разбира се, да превърти ключа без чужда помощ и го правеше всяка вечер, влизаше и бавно крачеше към своята пейка, на която обичаше да посяда. Днес носеше цял наръч учебници и личния си екземпляр от „Веселата къща“^[2]. Все още обичаше пейката, въпреки че с порастването ѝ паркът се бе превърнал по-скоро в придатък към дома на родителите ѝ, отколкото в убежище, както беше едно време. Майка ѝ и баща ѝ бяха заминали преди пет седмици в провинцията, като оставиха момичето с г-жа Бигс и съпруга ѝ. Зарадва се, че заминават.

Все още беше потискащо горещо, но нейната пейка се намираще в хладната сянка на балдахин от върба и кестен. Книгата лежеше неотворена до нея. Вдругиден започваше септември, месецът, който чакаше от цяла вечност. През следващия уикенд ставаше на 18 години. Три седмици след това щеше да постъпи в колежа „Барнард“. Беше едно от онези момичета, които, въпреки желанието си да водят друг живот, се опитват да отлагат съзряването в млада жена и на тринайсетгодишна възраст, че и на четиринайсет и на петнайсет се гушкат с плюшени играчки, докато съученичките им вече обсъждат жарттери, червила и покани за партита. Като стана на шестнайсет, плюшените играчки най-накрая бяха запратени на горните рафтове на гардероба. На седемнайсет бе стройна, синеока, спираща дъха красавица. Дългата ѝ руса коса бе вързана с панделка на тила.

Камбаните на църквата „Св. Разпятие“ известиха, че е шест часа, и тя видя как г-н и г-жа Бигс излизат през главния вход и се втурват към магазините, преди да са затворили. Помахаха на момичето и то им махна в отговор. Няколко минути по-късно, след като избърса сълза от очите си, тя бавно тръгна към къщи, притиснала учебниците към гърдите си, загледана в тревата, детелините и кръжащите над тях пчели. Ако се бе обърнала наляво, можеше да забележи в далечния

край на парка мъжа, който я наблюдаваше през оградата от ковано желязо.

Този мъж я държеше под око от доста време. В дясната си ръка стискаше черно куфарче, беше облечен в черно — всъщност навлечен, като се има предвид горещината. Не свали очи от момичето, докато то пресичаше улицата и се качваше по стълбите към дома си — изящно творение от варовик с два миниатюрни каменни лъва, застанали на пост от двете страни на входната врата. Забеляза, че момичето отвори вратата, без да я отключва.

Беше видял двамата възрастни прислужници да излизат. Огледа се наляво и надясно, после през рамо и тръгна. Приблужи се пъргаво към къщата, качи се по стъпалата, натисна бравата и установи, че вратата все още не е заключена.

Половин час по-късно тишината на лятната вечер над парка Грамърси бе пронизана от момичешки писък. Той се понесе по цялата улица, увисна във въздуха и продължи по-дълго, отколкото хората предполагаха, че е физически възможно. Малко след това мъжът изскочи от задната врата на дома на момичето. Спъна се по стълбите и от ръцете му излетя метален предмет не по-голям от дребна монета. Удари се в една плоча и отскочи изненадващо високо във въздуха. Мъжът замалко да падне на земята, но запази равновесие и побягна покрай навеса със саксиите в градината и оттам — по задната алея.

Г-н и г-жа Бигс чуха писъка. Тъкмо се прибираха, натоварени с торби покупки и цветя. Втурнаха се ужасени в къщата, после с всички сили нагоре по стълбите към втория етаж. Там намериха семейната спалня отворена, а това не беше обичайно. Откриха я вътре. Торбите с покупки паднаха от ръцете на г-н Бигс. По старите му черни обувки се разсипа половин килограм брашно и вдигна бяло облаче във въздуха, а жълтият лук се изтъркаля чак до босите стъпала на момичето.

Стоеше в средата на родителската спалня само по комбинезон и бельо, което прислугата не трябваше да вижда. Краката ѝ бяха боси. Дългите ѝ тънки ръце бяха вдигнати над главата, а китките — вързани с дебело въже, закачено на куката на тавана, на която висеше малкият полилей. Пръстите на момичето почти докосваха кристалните му висулки. Комбинезонът беше скъсан и отпред, и отзад, изглеждаше

раздран от удари с бич. Около шията и през устата ѝ бе пристегнато нещо, което приличаше на бяла мъжка вратовръзка или шал.

Не беше мъртва. Очите ѝ бяха като на уплашено животно, визираха се, без да виждат нищо. Погледна към възрастните прислужници, но не с облекчение, а с ужас, сякаш не ги бе разпознала, а те бяха убийци или демони. Цялото ѝ тяло трепереше въпреки горещината. Опита се отново да изпищи, но от устата ѝ не излезе и звук, като че ли целият ѝ глас бе изразходван.

Г-жа Бигс се окопоти първа и изгони съпруга си от стаята, като му каза да повика полиция. Тръгна пъргаво към момичето и докато се опитваше да го успокои, размота вратовръзката от шията му. Когато устата му бе освободена, момичето започна да ръкомаха като човек, който говори, но все още от гърлото му не можеше да излезе нито звук, нито дума, нито дори шепот. Когато полицаите пристигнаха, те с неудоволствие установиха, че не може да говори. Но ги чакаше още по-голяма изненада. Донесоха на момичето хартия и молив. Полицаите я помолиха да напише какво се е случило. „Не мога“, написа момичето. „Защо?“, попитаха те. „Не си спомням.“

[1] Болест на Кайнбок — на името на д-р Роберт Кайнбок от Виена. Става въпрос за счупване на кост в китката и последвала некроза (причинена от прекъсване на притока на кръв). — Б.пр. ↑

[2] „Веселата къща“ (The House of Mirth, 1905) — роман на американската писателка Едит Уортън (1862–1937). — Б.пр. ↑

В понеделник около седем часа вечерта Фройд, Ференци и аз се върнахме в хотела. Брил се бе прибрал у дома, уморен и щастлив. Според мене Кони айлънд е любимото му място в Америка. Веднъж ми каза, че когато пристигнал за първи път в тази страна на петнайсетгодишна възраст, безпаричен и сам, прекарвал по цели дни по дървените платформи, а понякога и нощите — под тях. Въпреки това не смятах, че първите впечатления на Фройд от Ню Йорк ще са от Шоуто на преждевременно родените бебета или от 350-килограмовата жена Джоли Трикси, която се рекламираше горещо с плакат с надпис: „Тя е дебела! Тя е ужасно дебела!“ Но Фройд изглеждаше оживен и сравняваше мястото с виенския Пратер; „само че е гигантско“, казваше. Брил дори го убеди да вземе под наем бански костюм и да влезе с нас в огромния соленоводен басейн в парка „Стийпъл чейс“. Фройд се оказа по-добър плувец и от Брил, и от Ференци, но следобед го замъчи старият проблем с простатата. Затова седнахме в едно открито кафе, където, заглушавани от рева на влакчето на ужасите и монотонния звук на прибоя, проведохме разговор, който никога няма да забравя.

Брил се подиграваше с лечението на хистеричните жени, прилагано от американските лекари: масажът лекува, вибрациите лекуват, водата лекува.

— Наполовина шарлатанство, наполовина — сексиндустрия — каза той и описа грамаден вибриращ апарат, закупен наскоро за 400 долара от негов познат лекар, цял професор в „Калъмбия“. — Знаете ли какво всъщност правят тези доктори? Никой не си го признава, но всъщност причиняват на пациентките си оргазми.

— Изглеждаш изненадан — отвърна Фройд. — Авицена^[1] е прилагал същото лечение в Персия преди хиляда години.

— Забогатял ли е от това? — попита Брил с известна горчивина. — Някои от тях печелят хиляди на месец. Но най-противно ми е лицемерието им. Веднъж посочих на един виден лекар, който по една случайност е над мене в йерархията в службата, че ако това лечение

има ефект, то е доказателство за предимствата на психоанализата и потвърждава връзката между сексуалността и хистерията. Трябваше да видите изражението му. Каза, че в методите му на лечение нямало нищо сексуално, абсолютно нищо. Просто помагал на пациентките си да разтоварят излишната нервна стимулация. А ако аз съм бил на друго мнение, това само доказвало деградиращия ефект на теориите на Фройд. Имам късмет, че не ме уволни.

Фройд само се усмихна. У него я нямаше горчивината на Брил, нито неговата отбранителност. Отбеляза, че никой не може да вини невежата. В допълнение към изначалната трудност при обяснението на хистерията имало и мощни потискащи фактори, затвърдени през вековете, които не можем да очакваме да изчезнат за един ден.

— Така е с всяко заболяване — каза Фройд. — Само когато разгадаем причината, можем да твърдим, че сме разгадали и болестта, и само тогава сме в състояние да я лекуваме. Засега причината остава забулена в тайна, затова те са още в Средновековието, пускат кръв на пациентите си и наричат това медицина.

Точно в този миг разговорът стигна до забележителен обрат. Фройд попита дали искаме да чуем за един от последните му случаи — пациент, който има обсесия, свързана с плъхове. Ние естествено отговорихме утвърдително.

Никога не бях чувал някой да говори като Фройд. Разказваше за случая с такава лекота, ерудиция и задълбоченост, че завладя вниманието ни за часове. Брил, Ференци и аз от време на време го прекъсвахме и подлагахме на съмнение тезите му с възражения и въпроси. Фройд ни оборваше, преди да сме се доизказали. През тези три часа се чувствах по-жив от всеки друг път. Усещах как сред глъчката на шумните търговци, пиращите деца и търсачите на силни усещания на Кони айлънд ние четиримата вървахме по ръба на човешкото себепознание и прекрачвахме в непокорени територии, прокарвахме нови пътеки, по които целият свят някой ден щеше да ни последва. Всичко, което хората си мислеха, че знаят за себе си — за сънищата, съзнанието и най-скритите си желания, — щеше да бъде променено завинаги.

Когато се върнахме в хотела, Фройд и Ференци започнаха да се приготвят за вечерята у Брил. За съжаление аз бях поканен на бал. Юнг трябваше да се присъедини към тях, но не можахме да го открием

никъде. Фройд ме накара да почукам на вратата му, но без резултат. Почаках го до осем, след което тръгнах към дома на Брил без него. При всички случаи идеята да ходя на бал не би ме въодушевила, но перспективата заради него да пропусна вечеря с Фройд ме вбесяваше неопишуемо.

През Златните години^[2] нийоркското общество беше в общи линии творение на две много богати жени, г-жа Уилям Б. Астор и г-жа Уилям К. Вандербилд, както и на титаничния сблъсък между тях през 80-те години на XIX век.

Г-жа Астор, с моминско име Скермерхорн, беше родена във висшето общество; г-жа Вандербилд, с моминско име Смит — не. Корените на богатството на видното семейство Астор можеха да се проследят чак до нийоркската холандска по произход аристокрация от XVIII век. За да сме точни, трябва да отбележим, че думата „аристокрация“ се използва малко условно, тъй като холандските търговци на кожи в Новия свят не са били точно принцове в Стария. Европейските дами и господа може и да не са чели Токевил^[3], но бяха единодушни, че за най-голямо съжаление на Америка тя няма аристокрация и това я отличава най-много от тях. Въпреки това към края на XIX век приказно богатото семейство Астор вече е прието в двореца Сейнт Джеймс и скоро след това предявява претенции за аристократичност, удовлетворени с английски благороднически титли, които са много по-високи от холандските, ако такива изобщо съществуват.

Вандербилд, точно обратното, бяха никои. Корнелиус Вандербилд — Капитана беше просто най-богатият човек в Америка, което го правеше и най-богатия човек в света. През XIX век дори един милион долара означаваше несметно богатство. Корнелиус Вандербилд притежаваше сто милиона при смъртта си през 1877 година, а само десетилетие по-късно синът му имаше два пъти повече. Но Капитана си беше само прост параходен и железопътен магнат, който дължеше състоянието си на индустриализацията, и г-жа Астор не би посетила нито него, нито роднините му.

По-специално г-жа Астор никога не би пристъпила в дома на младата г-жа Уилям К. Вандербилд, съпруга на внука на Капитана. Не

би си оставила и визитката там. Нещата бяха се наредили така, че семейство Вандербилд не бяха приемани в най-добрите манхатънски домове. Г-жа Астор даде да се разбере, че в Ню Йорк има само четиристотин мъже и жени, които могат да бъдат допуснати в бална зала, а по някакво странно съвпадение същото беше и количеството гости, които се канеха в нейната собствена бална зала. Семейство Вандербилд не фигурираха сред тези избраници.

Г-жа Вандербилд не беше отмъстителна, а интелигентна и с несломим дух. И едно пени не бе похарчено за преодоляване на бариерата, спусната пред семейството ѝ от Астор. Първата ѝ стъпка, направена благодарение на огромната щедрост на съпруга ѝ, бе да си издейства покана за бала на патриарсите, важно събитие в светския календар на Ню Йорк, на което присъстваха най-влиятелните граждани. Но въпреки това отново беше отхвърлена от отбрения кръг на г-жа Астор.

Втората ѝ стъпка бе да накара съпруга си да построи нова къща. Тя щеше да заеме ъгъла на Пето авеню и Петдесет и втора улица и да бъде нещо невиджано в Ню Йорк. Проектира я Ричард Морис Хънт, не само най-прочутият американски архитект на своето време, но и добре приет гост у семейство Астор. Домът на Пето авеню № 660 бе копие на френски замък от бял варовик в стила на дворците от долината на Лоара. Каменното фоайе беше дълго двайсет метра, с високи тавани с арки, а в края му се издигаше великолепно резбовано стълбище в европейски стил. Освен трийсет и седемте стаи имаше висока трапезария с прозорци с витражи, огромна стая за игра, издигаща се от началото на третия до края на четвъртия етаж и предназначена за децата, и бална зала, разчетена да побере осемстотин гости. Из цялата къща бяха пръснати произведения на Рембранд, Гейнсбъроу, Рейнолдс, гоблени и мебели, принадлежали някога на Мария-Антоанета.

През 1883 година палатът бе пред завършване. Г-жа Вандербилд обяви, че прави новодомско парти, за което смята да похарчи 250 000 долара. Част от това богатство тя вложи разумно в предварителното подсигуряване на няколко видни, но подлежащи на купуване гости, които не се съобразяваха с правилата на г-жа Астор. Сред тях бяха английски дами, неколцина тевтонски барони, група италиански графове и един бивш президент на Съединените щати. Пусна предварително слуха, че ги е поканила, както и че е приготвила пищни

и невиджани досега забавления, след което напечата общо хиляда и двеста покани. Предстоящият бал се превърна в сензация.

Една от най-нетърпеливите желаещи да посетят събитието се оказа Кари Астор, любимата дъщеря на г-жа Астор. Цяло лято Кари заедно с приятелките си подготвяше за бала на г-жа Вандербилд Звезден кадрил. Но нито една от хиляда и двестата покани не пристигна при нея. Всички приятелки на Кари бяха поканени и вече развълнувано планираха с какви рокли ще танцуват кадрила, но не и обляната в сълзи Кари. Г-жа Вандербилд изразяваше наляво и надясно съчувствието си към горкото момиче, но как би могла да го покани, питаше домакинята целия свят, след като никога не е била представена на майка му?

И стана така, че г-жа Уилям Бакхауз Астор се качи на фойтона си един следобед през зимния сезон на 1883 година и накара облечения в синя ливрея лакей да занесе визитката ѝ на Пето авеню № 660. Това предостави на г-жа Вандербилд безпрецедентна възможност да натрие носа на великата Карол Астор, възможност, която би била неустоима за по-недалновидна жена. Г-жа Вандербилд обаче реагира веднага, като изпрати в резиденцията на семейство Астор безценната покана. В резултат Кари заедно с избраните четиристотин души на г-жа Астор вече можеше да танцува на бала, придружена от майка си и облечена в диамантен корсаж, който струваше 200 000 долара.

В навечерието на новия век нюйоркското общество вече бе преобразено от пуритански бастион във фриволна комбинация от власт, пари и блясък. Всеки, който имаше сто милиона, можеше да си купи достъп до него. Високопоставени господа се забавляваха с танцьорки с леко поведение. Уважавани дами напускаха съпрузите си. Дори г-жа Вандербилд вече не беше законно такава: през 1895 година премина през шокиращ развод, за да стане г-жа Оливър Х. П. Белмонт. Дъщерята на г-жа Астор — Шарлот, майка на четири деца, избяга в Англия с чужд мъж. Трима от синовете и един внук на мултимилionера Джей Гулд си взеха за съпруги актриси. Джеймс Рузвелт се ожени за проститутка. Дори убиец можеше да влезе във висшето общество, стига да беше от точния сой.

Хари Тоу, макар и наследник на скромно питсбъргско състояние, натрупано от минно дело, никога нямаше да стане знаменитост в Ню Йорк, ако не беше убил прочутия архитект Станфърд Уайт на покрива

на Медисън скуейър гардън през 1906 година. Въпреки че Тоу застреля седналия Уайт в лицето пред очите на стотици клиенти на ресторанта, две години по-късно съдът го оправда, като се аргументира с невменяемост. Някои наблюдатели заявиха, че никой американски съд не би осъдил мъж, убил измамника, преспал с жена му, въпреки че за да сме справедливи към Уайт, трябва да отбележим, че аферата му с младата дама се бе случила, когато тя беше само шестнайсетгодишна неомъжена танцьорка, а не уважаваната г-жа Хари Тоу. Други пък бяха на мнение, че точно тези съдебни заседатели не са горели от желание да го осъдят, защото са получили доста тлъсти суми от адвоката на Тоу и не са могли да отхвърлят по съвест заключителната му пледоария.

През летните сезони манхатънските богаташи се оттегляха в мраморни дворци в Ню порт и Саратога, където се занимаваха основно с яhti, езда и игра на карти. Тогава най-видните фамилии също имаха възможност да покажат защо са част от елита на страната. Младият Харолд Вандербилд, който бе отгледан на Пето авеню № 660, три пъти успешно защити Купата на Америка^[4] от британско посегателство. Освен това измисли спортния бридж.

В навечерието на септември 1909 година се задаваше нов сезон. Всички бяха еднородни, че реколтата от дебютантки тази година е сред най-отбраните. Г-ца Джоузефин Кросби, отбеляза „Таймс“, е изключително красиво момиче, надарено с прекрасен певчески талант. Грациозната г-ца Милдред Картър се бе върнала с баща си от Лондон, където танцувала с краля. И друга известна наследница, г-ца Хайд, щеше да дебютира, както и г-ца Чаплин и г-ца Ръдърфорд, която за последно се бе появявала на публично място като шаферка на братовчедка си, бившата г-ца Уайт, сега омъжена за граф Шиър-Тос.

Откриването на сезона ставаше с благотворителен бал, организиран от г-жа Стивесант Фиш в понеделник вечерта на 30-и август, който целеше събиране на средства за новата безплатна детска болница в града. По това време беше модно да се правят празненства в големите изискани хотели. Партито на г-жа Фиш щеше да се състои в „Уолдорф-Астория“.

Става въпрос за първия „Уолдорф-Астория“, построен на ъгъла на Пето авеню и Трийсет и четвърта улица на мястото, на което четвърт век се бе издигала градската резиденция на г-жа Астор, преди да бъде ударена в земята от дома на г-жа Вандербилд. В сравнение с

лъскавия палат на семейство Вандербилд хубавата стара тухлена съща на Астор изведнъж започна да изглежда малка и невзрачна. Затова г-жа Астор, без много да му мисли, я събори и си построи двойно по-голям френски замък — не като тези по Лоара, а в много по-величествения стил на Втората империя — на трийсет пресечки на север, с бална зала, която побираше хиляда и двеста души. На освобождения от г-жа Астор терен синът ѝ издигна най-големия в света и най-люксовия в града хотел.

Гостите влизаха в „Уолдорф-Астория“ от Трийсет и четвърта улица през широк деветдесетметров коридор, известен като Алеята на пауните. Когато имаше бал, каляските се посрещаха от портиери със сини три четвърти чорапи, а по цялата дължина на Алеята на пауните бяха наредени стотици зяпачи от простолюдието, които посрещаха процесията от богатство и влияние, пристъпваща важно към вътрешността. Стените на огромния сводест богато украсен ресторант на „Уолдорф“, наречен Палмовата градина, бяха от стъкло, за да се осигури непрекъснатата видимост към външния свят. Навсякъде бяха монтирани големи огледала, в които собствениците се бяха погрижили дамите и господата, забавляващи се вътре, да огледат себе си дори по-добре от зяпачите навън. За своето парти г-жа Стивесант Фиш бе наела не само Палмовата зала, но също така и Императорската зала, външната Палмова градина, филхармонията и трупата на „Метрополитън опера“.

Именно щрайховете на този оркестър посрещнаха Стратъм Янгър, докато минаваше, половин час след като гостите от Европа бяха тръгнали за вечерята у Брил, по Алеята на пауните подръка с братовчедка си г-ца Белва Дюла.

Моминското име на майка ми е Шърмърхорн. Сестра ѝ се омъжила за член на фамилията Фиш. Тези величествени генеалогически факти ми осигуряваха покани за всички грандиозни балове в Манхатън. Това че живеех в Уорчестър, Масачузетс, ми даваше добро извинение да отклонявам повечето от тях. Но се налагаше да правя изключения за моята леля Мама — г-жа Стивесант Фиш, — която, въпреки че не ми беше истинска леля, настояваше да я наричам така още от времето, когато като дете прекарвах летата във

вилата ѝ в Ню порт. След като баща ми почина, точно леля Мами се погрижи майка ми да не изпитва нужда и да не се налага да освобождава къщата в Блек бей, където бе прекарала целия си брачен живот. Затова никога не можех да откажа, когато леля Мами ме канеше на нейните гала вечери. А братовчедката Белва Дюла отхвърляше този ангажимент, защото се бях съгласил да я придружа по алеята.

— Какво е пък това? — попита ме Белва, имайки предвид мелодията, която чувахме, докато минавахме по безкрайния коридор и през тълпите от зяпачи от двете му страни.

— Това е „Аида“ на Верди — отвърнах. — А ние сме дефилиращите животни^[5].

Посочи ми закръглена жена, придружавана от съпруга си, които вървяха малко преди нас.

— О, виж, това е Артър Скот Бърдънс. Никога преди не съм виждала г-жа Бърдънс с такъв огромен ален тюрбан. Сигурно иска да ни припомни нещо за слоновете.

— Белва.

— А ето ги и семейство Конде Нает. Нейната шапка е доста подходяща, не мислиш ли? Одобрявам и гардениите ѝ, но не съм толкова сигурна за щраусовите пера. Може да предизвика хората да си крият главите в пясъка, когато минава покрай тях.

— Господи, Белва.

— Осъзнаваш ли, че в момента ни гледат поне хиляда души? — Белва очевидно се наслаждаваше на вниманието. — Убедена съм, че в Бостън не се случват такива неща.

— В Бостън сме много изостанали — казах.

— Жената с купчината бижута в косата е баронеса фон Хефтън, която ме забрави за партито си миналата зима в полза на маркиз дьо Шарет. А това са семейство Джон Джейкъб Астор. Казват, че напоследък го виждат навсякъде с Мадри Фордж, която едва ли има повече от шестнайсет години. А това са нашите домакини, семейство Стивесант Фишови.

— Фиш.

— Моля?

— Множественото число на Фиш е пак Фиш — обясних. — Казваме семейство Фиш, не Фишови. — Странно беше че си позволявах да поправам Белва по въпросите на нюйоркския етикет.

— Изобщо не ти вярвам — отвърна тя. — Обаче г-жа Фиш изглежда направо в множествено число тази вечер.

— Да не съм чул и дума против леля си, Белва. — Братовчедката Белва беше почти на моята възраст и се знаехме от деца. Бедното кльоцаво същество беше дебютирало в обществото преди около десет години и никой все още не беше захапал на нейната стръв. Опасявах се, че на двайсет и седем вече изглежда доста отчаяна и светът се канеше да я зачеркне като стара мома. — Добре че леля Мами не е довела кучето си тази вечер — добавих.

Леля Мами веднъж организира бал в Нюпорт в чест на новия си френски пудел, който влезе по червен килим с нашийник, инкрустиран с диаманти.

— Я виж, довела го е — отвърна сладко Белва. — И то все още носи диамантения нашийник. — Белва сочеше Марион Фиш, най-малката дъщеря на леля Мами, на чието бляскаво въвеждане в обществото тя не беше поканена.

— Чашата преля, братовчедке. Оставям те сама.

Стигнахме края на коридора и аз се отделих от Белва или по-скоро леля Мами ме спаси от нея, като ме предаде на г-ца Хайд, която бе очевидно богата, но като оставим богатството настрана, разполагаше с малко други достойнства. Танцувах с още няколко госпожици, сред които високата и грациозна Еланор Сиърс. Тя бе доста мила, въпреки че през цялото време закачах огромната ѝ като сомбреро шапка. Разбира се, наложи се да кавалерствам и на бедната Белва.

След задължителния коктейл от стриди ни нахраниха на buffet russe^[6] — както твърдеше менюто с позлатени ръбове — с печено агнешко от планински стада с пюре от кестени и аспержи, пунш с шампанско, мерилендски костенурки и препечена пуйка с гарнитура от портокали. Това беше само първата от двете вечери, които трябваше да се сервират преди полунощ. След втората идваше ред на котийона, а около един и половина през нощта балните танци трябваше да започнат с огледалния, доколкото познавах леля Мами.

Наистина нямах нищо против някоя и друга забава от време на време в Ню Йорк. Бях престанал да ходя по светски събития в Бостън, където не можех да се спася от шепота и тайните погледи след смъртта на баща си. Разликата между бостънското и нюйоркското общество

беше следната: целта в Бостън бе да не се прави нищо по-различно от това, което винаги се е правело; в Ню Йорк пък всеки гледаше да надцака вече правеното. Но спектакълът на нюйоркските партита — в който и ти като присъстващ се очакваше да се включиш — беше нещо, към което бостънската ми кръв не успяваше да се приспособи докрай. Особено дебютантките, неимоверно по-многобройни и доста похубави от бостънските си посестрими, бяха прекалено фрапантни за моя вкус. Представляваха истински съзвездия от диаманти и перли — по корсажите, около шиите, висящи от ушите, наметнати на раменете, забодени в косите. И въпреки че всичките тези камъни без съмнение бяха истински, не можех да се отърва от усещането, че пред мене блестят фалшификати.

— Ето те и теб, Стратъм! — извика леля Мами. — О, защо с моята Марион сте братовчеди? Щях да те оженя за нея още преди години, ако не беше така. Г-ца Косби пита всички наред за тебе. Тя става на осемнайсет тази година, второто най-красиво момиче в Ню Йорк е, а ти продължаваш да бъдеш най-неженения привлекателен мъж. Искам да кажа — най-привлекателния неженен мъж. Трябва да танцуваш с нея.

— Вече танцувах с нея — отвърнах. — И знам от сигурен източник, че смята да се омъжи за г-н де Менокал.

— Но аз не позволявам тя да се омъжва за де Менокал — каза леля Мами. — Искам де Менокал да се ожени за Елси, внучката на Франц и Ели Сигел. Тя обаче избяга във Вашингтон. А аз си мислех, че хората бягат от Вашингтон. Какво ли му е хрумнало на това момиче? Все едно да пристанеш на някого в Конго. Поздрави ли вече Стиви?

Стиви, разбира се, беше съпругът ѝ Стивесант. И тъй като все още не бях разменил любезности с чичо Фиш, леля Мами ме поведе към него. Той бе потънал в оживен разговор с двама мъже. Единият беше Дж. де Г. Милхо, когото знаех като докторант от „Харвард“. Другият, около четиридесет и пет годишен, ми изглеждаше познат, но не можех да се сетя откъде. Тъмната му коса бе късо подстригана, имаше интелигентни очи, не носеше брада и около него витаеше усещане за авторитет. Леля Мами ме избави от мъките, като ми прошепна:

— Кметът, ще те представя.

Оказа се обаче, че кметът Макклелън си тръгва. Леля Мами извика в знак на протест и започна да го убеждава да не пропуска Карузо. Леля Мами мразеше операта, но знаеше, че всички останали я смятат за върха на добрия вкус. Макклелън се извини, благодари й сърдечно за благодеянията, които върши за Ню Йорк, и се закле, че не би си тръгнал толкова рано, ако не го чакаха неотложни дела. Леля Мами запротестира още по-упорито, този път заради употребата на „неотложни дела“ в нейно присъствие. Заяви, че не иска да слуша за никакви неотложни дела, и ни напусна, обвита в облак от шифон.

Тогава, за моя изненада, Милхо каза на кмета:

— Янгър е доктор. Защо не питате него?

— По дяволите! — възкликна чичо Фиш. — Точно така. Доктор от „Харвард“. Янгър ще знае кой може да свърши тази работа. Разкажете му, Макклелън.

Кметът ме огледа изпитателно, взе някакво решение, без да каже и дума, и ми зададе въпрос:

— Познавате ли Актън, Янгър?

— Лорд Актън? — попитах аз.

— Не, Харкорт Актън от Грамърси парк. Става въпрос за дъщеря му.

Г-ца Актън очевидно бе станала жертва на жестоко нападение по-рано тази вечер във фамилната къща, докато родителите й били в Бъркшър. Престъпникът не бил задържан, нито е бил видян после някъде другаде. Кметът Макклелън, който бил познат на семейството, отчаяно се опитвал да изтръгне от г-ца Актън описание на нападателя, но момичето не можело нито да говори, нито да си спомни какво му се е случило. Затова сега кметът смятал да се върне в полицейския участък. Момичето било още там, наглеждано от семейния лекар, който заявил, че е озадачен от състоянието й. Не откривал физически наранявания, които да станат причина за такива симптоми.

— Момичето има хистерия — казах. — Страда от криптоамнезия.

— Криптоамнезия? — повтори Милхо.

— Загуба на паметта, причинена от потискане на травматичен епизод. Терминът е измислен от д-р Фройд от Виена. Състоянието е хистерично по природата си и понякога придружено с афония — загуба на речта.

— По дяволите! — възкликна отново чичо Фиш. — Загуба на речта, нали така? Точно това е!

— Д-р Фройд — продължих аз — е написал книга за говорните смущения. — Монографията на Фройд за афазията^[7] бе позната в Америка доста преди да се прочуе с трудовете си по психология. — Той е вероятно най-големият капацитет в света по този проблем и е доказал връзката му с хистеричната травма, особено със сексуалната такава.

— Жалко, че вашият д-р Фройд е във Виена — каза кметът.

[1] Авицена (Абу Али ал-Хюсеин ибн Абдалах ибн Сина, ок. 980–1037) — арабски лекар, философ, учен, поет и музикант. — Б.пр. ↑

[2] Златните години — в американската история с този термин се обозначава периодът на значителен прираст на населението в САЩ и екстравагантните демонстрации на богатство и разкош на висшата класа във времето след Гражданската война — 1870–1900 година. — Б.пр. ↑

[3] Алексис де Токевил (1805–1859) — френски политик и мислител, най-известен с труда си „Американската демокрация“, в който изследва въпроса защо Новият свят е толкова различен от Европа и обяснява разминаванията с липсата на американска аристокрация. — Б.пр. ↑

[4] Купата на Америка — най-старата и най-престижна регата в яхтения спорт, основана през 1851 година. — Б.пр. ↑

[5] Шеговита препратка към сцената от „Аида“ с триумфалното завръщане на Радамес в Мемфис. — Б.ред. ↑

[6] Buffet russe (фр.) — предварително сервирана за прием маса. — Б.ред. ↑

[7] Афазия (мед.) — загуба или увреждане на способността да се говори и/или разбира чужда реч. — Б.ред. ↑

Блъсках по вратата на Брил, докато най-накрая съпругата му Роуз ми отвори. Нямах търпение да им кажа, че не само съм уредил първата американска консултация на Фройд, ами кола с шофьор, изпратена лично от кмета на Ню Йорк, го чака, за да го откара при пациентката. Сцената, на която попаднах, бе така изпълнена с добро настроение и празничност, че не виждах как мога веднага да разваля атмосферата със съобщението си.

Домът на Брил се намиреше на петия етаж на шестетажна жилищна сграда на „Сентръл парк уест“. Беше малък апартамент, само от три стаи, всяка от които по-миниатюрна от хотелската ми килийка в Манхатън. Но имаше директен изглед към парка и почти всеки сантиметър бе претъпкан с книги. Във въздуха се носеше уютен аромат на печен лук.

Юнг също беше там, заедно с Брил, Ференци и Фройд. Всички бяха насядали плътно един до друг около малка маса за хранене в едно помещение, което служеше едновременно за кухня, трапезария и всекидневна. Брил се провикна, че трябва да седна и да опитам печените гърди на Роуз. Наляха ми вино още преди да успея да отговоря. Брил и Ференци точно разказваха как Фройд ги е анализирал, като Брил играеше ролята на Учителя. Всички се смееха, дори Юнг, който, забелязах, не откъсваше очи от съпругата на Брил.

— Стига, приятели — каза Фройд. — Това не отговаря на въпроса: защо Америка?

— Въпросът, Янгър — уточни за мене Брил — е следният: Психоанализата е анатемосана навсякъде в Европа. А тук, в пуританска Америка, Фройд ще получи първата си почетна титла и е поканен да изнесе лекции в престижен университет. Как е възможно да се случи това?

— Юнг казва — добави Ференци, — че е станало така, защото вие, американците, не разбирате сексуалните теории на Фройд. Осмислите ли ги, ще захвърлите психоанализата като горещ картоф.

— Не мисля — отвърнах. — Според мене тя ще се разпространи като неовладян пожар.

— Защо? — попита Юнг.

— Точно заради пуританството ни — отговорих. — Но има нещо, което...

— Точно обратното — намеси се Ференци. — Едно пуританско общество би трябвало да ни отхвърли.

— Ще ви отхвърли — каза Юнг и се засмя на глас. — Веднага щом осъзнае за какво говорим.

— Америка — пуританска?! — включи се и Брил. — Дяволът е по-голям пуритан.

— Тихо, всички — обади се Роуз Брил, брюнетка с проницателни очи. — Оставете д-р Янгър да обясни какво има предвид.

— Не, почакайте — каза Фройд. — Янгър искаше да ни каже нещо друго. Какво е то, момчето ми?

Втурнахме се с максимална скорост надолу по петте етажа. Колкото повече Фройд научаваше за случая, толкова по-заинтригуван ставаше, а когато разбра за личния ангажимент на кмета, вече също като мене нямаше търпение да стигне до центъра въпреки късния час. В колата имаше място за четирима, едната от седалките оставаше свободна, така че Фройд реши, че Ференци също трябва да ни придружи. Първо покани Юнг, който изглеждаше странно незаинтересован и отказа; дори не слезе с нас до улицата.

Точно преди да тръгнем, Брил каза:

— Не ми харесва, че оставихме Юнг. Нека го повикам, ще се сместим и ще го хвърлим до хотела.

— Ейбрахам — отвърна Фройд с изненадваща хладина. — Казвал съм ти неведнъж какво мисля по въпроса. Трябва да преодолееш враждебността си към Юнг. Той е по-значим от всички нас, взети заедно.

— Не е това, за бога! — запротестира Брил. — Нали току-що го нахраних в собствения си дом? Говоря за състоянието му.

— Какво състояние? — попита Фройд.

— Не е добре. Зачервен е, превъзбуден. В един миг се разгорещява, в следващия излъчва студенина. Няма начин да не си забелязал. Някои от изказванията му нямат никакъв смисъл.

— Изпи доста от виното ти.

— Това е друго нещо — отвърна Брил. — Юнг не близва алкохол.

— Това е влиянието на Блюлер^[1] — отбеляза Фройд. — Аз го излекувах от него. Нали нямаш нищо против, че Юнг пие, Ейбрахам?

— Разбира се че не. Няма нищо по-лошо от трезвия Юнг. Да го държим непрекъснато пиян. Но има нещо... обезпокояващо в него още откакто дойде. Чу ли го как пита защо подът ми е толкова мек — дървеният ми под?

— Въобразяваш си — каза Фройд. — А зад всяка фантазия се крие желание. Юнг просто не е свикнал с алкохола. Погрижи се само да се прибере жив и здрав в хотела.

— Много добре. — И Брил ни пожела успех. Когато потегляхме, извика: — Но и зад липсата на фантазия може да се крие желание.

Докато минавахме по „Бродуей“ в откритата кола, Ференци ме попита дали в Америка е прието за нормално да се ядат смесени ябълки, ядки, целина и майонеза. Очевидно Роуз Брил бе поднесла на гостите си салата „Уолдорф“.

Фройд се бе умълчал. Изглеждаше замислен. Запитах се дали коментарите на Брил не бяха започнали да го притесняват; самият аз вече си мислех, че нещо с Юнг не е наред. Освен това се чудех какво имаше предвид Фройд, когато каза, че Юнг е по-значим от всички нас, взети заедно.

— Брил е параноик — отсече Ференци, обърнат към Фройд. — Всичко е наред.

— Параноикът винаги усеща част от истината — отвърна Фройд. — Забеляза ли грешката на Юнг?

— Каква грешка? — попита Ференци.

— Грешка на езика — обясни Фройд. — Каза: „Америка ще ви отхвърли“, не *нас*, а *вас*, „веднага щом осъзнае за какво говорим“.

Фройд отново потъна в мълчание. Преминахме по целия „Бродуей“ чак до „Юниън скуейр“, след това по Четвърто авеню поехме към „Баури роуд“ през долната източна част. На минаване покрай затворените сергии на „Хестър стрийт маркет“ се наложи да намалим скоростта. Макар че беше почти единайсет часа, евреите от квартала се тълпяха на улицата с дългите си бради и странни дрехи,

целите в черно от глава до пети. Вероятно им бе прекалено горещо, за да заспят в душните претъпкани жилищни блокове, в които живееха мнозина от имигрантите в този град. Евреите вървяха подръка по двама или се събираха в малки групи, като не спираха да ръкомахат и да обсъждат нещо на висок глас. Отвсякъде се чуваше звукът на разваления им нисък немски^[2], който наричаха „идиш“.

— Значи това е Новият свят — отбеляза Фройд от предната седалка без грам симпатия. — Защо им е било, по дяволите, да идват толкова далече само за да възпроизведат това, което са оставили зад гърба си?

Дръзнах да задам въпрос:

— Вие не сте ли религиозен, д-р Фройд?

Питането беше неуместно. Отначало реших, че не ме е чул. Ференци отговори вместо него:

— Зависи какво имаш предвид под религиозен. Ако например да си религиозен, означава да вярваш, че Бог е една огромна илюзия, вдъхновена от колективния едипов комплекс, Фройд е много религиозен.

В този миг Фройд за първи път фокусира върху мене всепроникващия си поглед, който бях зърнал на кея.

— Ще ти кажа какъв беше твоят мисловен процес до задаването на този въпрос — започна той. — Попитах защо евреите са дошли тук. На тебе ти хрумна да отговориш: „Заради религиозната свобода.“ Но после размисли, защото ти се стори прекалено очевидно. След това се сети, че ако аз, който също съм еврейин, не осъзнавам, че са дошли тук заради религиозната свобода, вероятно религията не значи много за мене, че всъщност е толкова маловажна, че не успявам да видя колко значима е за тях. И оттам и въпросът ти. Прав ли съм?

— Напълно — отвърнах.

— Не се тревожи — намеси се Ференци. — Той постъпва така с всички.

— Така. Зададе ми конкретен въпрос — продължи Фройд. — Ще ти дам конкретен отговор. Аз съм най-големият неверник. Всяка невроза на даден субект се превръща в религия за него, а религията е универсалната невроза на човечеството. В това няма никакво съмнение: качества, които приписваме на Бог, отразяват страховете и желанията, които изпитваме най-напред като бебета, а след това и като

малки деца. Който не осъзнава това, не може да разбере по никакъв начин човешката психология. Ако такава религия търсиш, не съм аз човекът.

— Не си справедлив, Фройд — каза Ференци. — Янгър не каза, че търси религия.

— Момчето се интересува от идеите ми, сигурно знае на какво почиват. — Фройд ме погледна внимателно. Изведнъж хладината му изчезна и изражението му стана почти бащинско. — И тъй като е възможно и аз да съм се заинтригувал от неговите, му връщам въпроса: ти религиозен ли си, Янгър?

За свой срам не знаех как да отговоря.

— Баща ми беше.

— Отговаряш на друг въпрос, не на този, който ти зададох — намеси се Ференци.

— Обаче аз го разбрах — отвърна Фройд. — Казва, че понеже баща му е бил вярващ, той е склонен да се съмнява в религията.

— Точно така — потвърдих.

— Но също така се чуди — добави Фройд — дали съмнение, което почива на подобен факт, е основателно съмнение. Кое то пък го прави и склонен да вярва.

Нямах думи. Ференци попита точно това, което ми дойде наум.

— Откъде знаеш това?

— Всичко следва — отвърна Фройд — от казаното от него предната вечер — че е започнал да се занимава с медицина, защото това е било желанието на баща му, а не неговото собствено. Освен това — добави, като дръпна самодоволно от пурата си — се чувствах по същия начин, когато бях млад.

С внушителната си мраморна фасада, гръцки фронтони и фантастично кубе, огряно от меката светлина на уличните лампи, Първи участък на „Олд слип“ приличаше повече на италиански дворец отколкото на полицейско управление. Преминахме през масивната дървена порта и се озовахме пред полукръгъл плот на височината на гърдите, зад който седеше униформен мъж. Електрическите крушки хвърляха жълтеникави отблясъци около него. Той се обади по някакво телефонно устройство и скоро бяхме посрещнати от кмета Маккелелън,

придружен от по-възрастен притеснен шкембест господин на име Хигинсън, който се оказа фамилният лекар на семейство Актън.

Макклелън се здрависа с всекиго от нас и се извини многословно на Фройд за причиненото ужасно неудобство.

— Янгър ми каза, че сте специалист и по история на Древния Рим. Ще ви подаря книгата си за Венеция. А сега трябва да ви заведе горе. Г-ца Актън е в много окаяно състояние.

Кметът ни поведе по мраморното стълбище. Д-р Хигинсън ни разказа подробно за предприетите от него мерки. Някоя от тях, както ни се стори, не можеше да навреди, така че в това отношение имахме късмет. Влязохме в просторен кабинет, мебелиран в класически стил с кожени столове, много месинг и внушително бюро. Зад бюрото бе настанено момиче, което изглеждаше доста дребно до него. Момичето бе увито в леко одеяло. От двете му страни стърчаха полицаи.

Макклелън беше прав: тя бе в окаяно състояние. Бе плакала много; лицето ѝ бе ужасно зачервено и подуто. Дългата ѝ руса коса бе в безпорядък. Вдигна към нас най-големите и тъжни очи, които някога бях виждал, пълни със сълзи и недоверие.

— Опитавме всичко възможно — заяви Макклелън. — Тя успя да ни разкаже писмено всичко случило се преди и след. Но що се отнася до самия, хм... инцидент — за него не помни нищо.

До момичето се виждаха листове хартия и писалка.

Кметът ни представи. Момичето се казваше Нора. Обясни, че сме специални лекари, които се надявал да успеят да ѝ помогнат да си възвърне гласа и паметта. Говореше ѝ като на седемгодишно дете, вероятно бъркаше проблемите ѝ с говора с трудности с разбирането, макар че по очите ѝ веднага се познаваше, че няма никакви проблеми с последното. Както можеше да се предположи, влизането на още трима непознати мъже я разтревожи. От очите ѝ бликнаха сълзи, но тя успя да ги сдържи. Написа ни извинение, сякаш тя бе виновна, че е получила амнезия.

— Моля, господа, заповядайте — каза Макклелън.

Най-напред Фройд поиска да се увери, че няма физиологическа причина за възникналите симптоми.

— Г-це Актън — каза той, — бих искал да съм сигурен, че не сте ударена по главата. Бихте ли ми позволили? — Момичето кимна. След като я прегледа обстойно, Фройд заключи: — Няма черепна травма.

— Онемяването ѝ може да е предизвикано и от нараняване на ларинкса — отбелязах аз.

Фройд кимна и ме покани с жест да я прегледам сам.

Приблжих се към г-ца Актън и се почувствах необяснимо неспокоен. Не можех да определя източника на безпокойството си; вероятно се боях, че ще се представя като неопитен лекар пред Фройд, а бях извършвал къде по-сложни прегледи — и то пред професорите си в „Харвард“, без ни най-малко смущение. Обясних на г-ца Актън, че е важно да установим дали няма нараняване, което да не ѝ позволява да говори. Помолих я да хване дланта ми и да я постави на шията си по начин, който ѝ причинява възможно най-малко неудобство. Протегнах ръка с два изпънати пръста. Тя неохотно я придърпа към шията си и постави пръстите ми върху ямката в долната част на шията. Помолих я да вдигне глава. Тя се подчини и когато плъзнах пръсти нагоре към ларинкса ѝ, забелязах, въпреки синините, че шията и челюстта ѝ имат меки и красиви очертания, като изсечени от мрамор от самия Бернини. Докато притисках различни точки, тя примигваше, но без да се отдръпва.

— Няма следи от травма на ларинкса — докладвах.

Г-ца Актън изглеждаше дори по-недоверчива отколкото когато влязохме. Не можех да я виня. За един човек може да се окаже по-притеснително да разбере, че физически му няма нищо отколкото, че му има. Освен това семейството ѝ не беше наблизко, бе заобиколена от непознати мъже. Струваше ми се, че ни преценява един по един.

— Скъпа моя — каза ѝ Фройд, — ти се тревожиш, че си загубила говора и паметта си. Така ѝ трябва. Амнезиите след подобна случка не са нещо необичайно, виждал съм много пъти и такова онемяване. Когато няма трайно физическо нараняване — както в твоя случай, — винаги съм успявал да помогна за възвръщането и на паметта, и на говора. Сега ще ти задам няколко въпроса, но нито един от тях няма да е за случилото се днес. Искам да ми опишеш само как се чувстваш в този момент. Искаш ли нещо за пиене?

Тя кимна с благодарност. Г-н Макклелън изпрати един от сътрудниците си, който след малко се върна с чаша чай. Междувременно Фройд бе завързал разговор с момичето — той говореше, тя пишеше — но само по най-общи теми, като например, че следващия месец ще е първокурсничка в „Барнард“. Накрая тя написа,

че съжалява, но не може да отговори на въпросите на полицаите и че иска да се прибира вкъщи.

Фройд ни даде знак, че иска да поговори с нас някъде, където момичето няма да може да го чуе. Това ни накара — Фройд, кмета Макклелън, Ференци, д-р Хигинсън и мене — да се отправим мрачно към далечния ъгъл на просторния офис, където Фройд ни попита много тихо:

— Била ли е насилена?

— Не, слава богу — прошепна Макклелън.

— Но нараняванията ѝ — допълни Хигинсън — са очевидно съсредоточени около интимните ѝ части. — Покашля се, за да прочисти гърлото си. — Като изключим гърба, била е удряна с камшик многократно по задните части и... тъъ... таза. Освен това е порязана веднъж по всяко от бедрата с остър нож или бръснач.

— Що за чудовище би сторило такова нещо? — попита Макклелън.

— Въпросът е защо не се случва по-често — отвърна Фройд тихо. — Удоволствието от задоволяването на първичен инстинкт е много по-силно от задоволяването на цивилизовано желание. При всички положения най-доброто, което можем да направим тази вечер, е да останем възможно най-пасивни. Не съм убеден, че амнезията ѝ е хистерична. Силното душене може да доведе до същия ефект. От друга страна, тя очевидно дълбоко в себе си се обвинява за нещо. Трябва да се наспи. Може, като се събуди, симптомите да изчезнат. Ако не са, тогава ще е подходящо да приложим психоанализа.

— Самообвинява се? — попита Макклелън.

— Изпитва вина — каза Ференци. — Тя не страда само заради нападението, но и заради чувството на вина, свързано с него.

— И защо, по дяволите, би изпитвала вина? — учуди се кметът.

— Има много вероятни причини — отвърна Фройд. — Но почти винаги в случаите на сексуално похищение срещу млади хора присъства и елемент на самообвинение. Вече два пъти ни се извини за загубата на паметта. Онемяването ѝ е по-озадачаващо.

— Да не е била насилена — попита Ференци шепнешком — през устата?

— Мили боже! — възкликна Макклелън също шепнешком. — Възможно ли е?

— Възможно е — отговори Фройд, — но едва ли е така. Ако причината за симптомите ѝ е орално проникване, отказът ѝ да използва устата си щеше да се разпростре и върху нежеланието ѝ да вкарва нищо в нея. Но, както видяхте, изпи си чая без никакъв проблем. Истината е, че точно заради това я попитах дали е жадна.

Замислихме се за кратко върху последната забележка. Макклелън заговори пръв, този път без да шепне.

— Простете невежеството ми, д-р Фройд, но дали споменът за случилото се е още в мозъка ѝ, или е, така да се каже, изтрит?

— Ако предположим, че става въпрос за хистерична амнезия, споменът със сигурност все още е в мозъка ѝ — отвърна Фройд. — Той я е причинил.

— Споменът е причинил амнезията? — попита Макклелън.

— Споменът за нападението — заедно с по-дълбоко погребани преживявания, активизирани от него — е неприемлив за нея. Затова го е потиснала, имитирайки амнезия.

— По-дълбоко погребани преживявания? — повтори кметът. — Не ви разбирам.

— Случки като тази, сполетели момичето — каза Фройд, — колкото и да са жестоки и ужасни, на нейната възраст не могат по принцип да причинят амнезия. Жертвата си спомня, ако няма други здравословни проблеми. Но ако е преживяла по-рано друга травма, толкова силна, че споменът за нея да е напълно потиснат в паметта ѝ, нападението може да предизвика амнезия, защото няма как да си спомни за това ново нападение, без да извика в паметта си предишния епизод, а нейното съзнание не позволява това.

— Боже мили! — каза кметът.

— Какво трябва да се направи? — попита Хигинсън.

— Можете ли да я излекувате? — намеси се кметът. — Тя е единствената, която може да ни даде описание на нападателя.

— Хипноза? — предложи Ференци.

— Решително се противопоставям на това — каза Фройд. — Няма да ѝ помогне, не може да се разчита на спомените, извикани под хипноза.

— Ами тази... психоанализа, както я наричате? — попита кметът.

— Можем да започнем най-рано утре — отвърна Фройд. — Но ви предупреждавам: психоанализата е интензивен вид лечение. Терапевтът трябва да се среща с пациента ежедневно поне за час.

— Не виждам никакви проблеми — заяви Макклелън. — Въпросът е какво да правим тази нощ с г-ца Актън. — Все още не се бяха свързали с родителите на момичето. Хигинсън предложи да се обадят на семейни приятели, но кметът беше категоричен, че не бива. — Актън не би искал случката да се разчуе. Хората могат да си помислят, че момичето е вече инвалид.

Почти сигурно беше, че г-ца Актън дочу последния коментар. Видях я да ни пише нова бележка. Приблжих се до нея, за да я взема. „Искам да се прибера у дома“, пишеше на нея. „Веднага.“

Макклелън незабавно уведоми момичето, че не може да позволи това. Предупреди я, че престъпниците обикновено се завръщат на местопрестъплението. Вероятно е нападателят дори в момента да наблюдава къщата. И тъй като се бои, че тя може да го идентифицира, единствената му надежда да избегне правосъдието би могла да бъде да отнеме живота ѝ. Затова завръщането край Грамърси парк не подлежи на обсъждане поне докато баща ѝ не се върне в града и не се погрижи за сигурността ѝ. При тези думи изражението на г-ца Актън отново се промени и тя заръкомаха, изразявайки емоция, която не можех да определя.

— Аз ще се погрижа — обяви Макклелън и изложи плана си: г-ца Актън ще бъде отведена в хотел „Манхатън“. Кметът лично ще плати стаята ѝ, където ще бъде настанена с г-жа Бигс, възрастната икономка, която ще нареди от Грамърси парк да бъдат изпратени дрехи и всичко необходимо. Г-ца Актън ще остане в хотела, докато родителите ѝ се върнат от провинцията. Така ще е най-добре не само заради сигурността ѝ, но и заради незабавното започване на лечението ѝ.

— Съществува още един проблем — каза Фройд. — Психоанализата отнема на лекаря доста време — понякога месеци, понякога години. Очевидно аз не мога да поема такъв ангажимент. Моят колега д-р Ференци също не може. Какво ще кажеш ти, Янгър? Би ли я поел?

Фройд забеляза колебанието ми и осъзна, че предпочитам да му отговоря насаме. Затова ме отведе настрани.

— Би трябвало да се заеме Брил — казах, — не аз.

Фройд отново впи в мен онзи свой поглед, който би могъл да пробие и скала, и отвърна тихо:

— Не се съмнявам в способностите ти, момчето ми; постиженията ти ги доказват. Искам ти да я поемеш.

Това беше едновременно заповед, на която не можех да не се подчиня, и израз на доверие, чийто ефект просто няхах думи да опиша. Съгласих се.

— Добре — каза той на висок глас. — Твоя е. Ще наблюдавам случая, докато съм в Америка, но д-р Янгър ще извърши психоанализата. Стига, разбира се — добави той, обръщайки се към г-ца Актън, — пациентката ни да е съгласна с намеренията ни.

[1] Пол Южен Блюлер (1857–1939) — швейцарски психиатър, създател на термините „шизофрения“ и „аутизъм“. През 1898 година наема Юнг за стажант в университетската болница в Цюрих, която оглавява. — Б.пр. ↑

[2] Нисък немски език — (Niederdeutsch, Plattdeutsch или PlattdUutsch) — регионален вариант на западногерманските езици, който се говори в Северна Германия и Източна Нидерландия, за разлика от Високия немски, който се говори в Централна и Южна Германия, както и в Австрия, Лихтенщайн, Швейцария и Люксембург. — Б.пр. ↑

ВТОРА ЧАСТ

Във вторник сутринта детектив Литълмор забеляза, че хлътналите бузи на патоанатома Хугел са по-изпити от обикновено. Торбичките под очите му бяха заживели свой живот, а тъмните кръгове около тях вече имаха нюанси. На Литълмор му се стори, че това, което бе открил, щеше да съживи патоанатома.

— И така, г-н Хугел — каза детективът, — ходих пак до „Балморал“. Чуйте какво научих там.

— Говори ли с камериерката? — попита веднага Хугел.

— Вече не работи там — отвърна детективът. — Уволнена е.

— Знаех си! — възкликна патоанатомът. — Разбра ли къде живее?

— О, намерих я и още как! Но чуйте първо това: отидох пак в спалнята на г-ца Ривърфорд, за да видя пак онзи механизъм на тавана — нали се сещате, на който според вас е била овесена. Оказахте се прав, имаше влакна от въже по него.

— Добре. Вярвам, че си ги изолирал, нали? — каза Хугел.

— Аха, взех ги. Както и целия механизъм — отвърна Литълмор, предизвиквайки на лицето на патоанатома неприятно изражение, издаващо лошо предчувствие. Детективът продължи: — Не ми се стори много здраво закрепен, затова се качих на леглото и го разклатих и той веднага излезе.

— Значи таванът не ти се е сторил много стабилен — каза патоанатомът, — затова си го разклатил и разбил. Отлична работа, детектив.

— Благодаря, г-н Хугел.

— Следващия път можеш направо да разрушиш цялата стая. Унищожил ли някое друго веществено доказателство?

— Не — отвърна, без да се замисля Литълмор. — Просто не разбирам как се изкърти толкова лесно. Как е могъл да я издържи?

— Ами очевидно я е издържал.

— Има още нещо, г-н Хугел, доста важно. Даже две неща. — Литълмор разказа за непознатия, който си тръгнал от „Балморал“

около полунощ в неделя с чанта в ръка. — Какво ще кажете за това, г-н Хугел? — попита гордо детективът. — Може той да го е извършил, нали?

— Сигурни ли са, че не живее там?

— Напълно. Никога преди това не са го виждали.

— И е носил чанта, казваш? — попита Хугел. — В коя ръка.

— Кларк не знаеше.

— Ти пита ли го?

— Естествено — каза Литълмор. — Трябваше да проверя дали е десничар.

Хугел изпръхтя мрачно.

— Значи не е нашият човек.

— Защо?

— Защото нашият човек има посивяваща коса и живее в сградата. — Патоанатомът се оживи. — Знаем, че г-ца Ривърфорд не е имала редовни посетители. Знаем също така, че в неделя вечер никой външен човек не е ходил при нея. Как тогава убиецът е влязъл в апартамента ѝ? Вратата не е разбита. Има само една възможност. Почукал е, тя му е отворила. А дали момиче, което живее само, би отворило на когото и да е? Вечер? На непознат? Много се съмнявам. Но би отворило на съсед, някой, който живее в сградата, някой, когото очаква, може би някой, на когото и преди това е отваряла.

— Човекът, който събира и доставя прането? — предположи Литълмор...

Патоанатомът се взря в него.

— Това е второто нещо, което исках да ви кажа, г-н Хугел. Чуйте. Слязох в мазето на „Балморал“ и видях един китаец да оставя кални следи — червени кални следи. Взех проба. Калта е същата като тази, която открих в спалнята на г-ца Ривърфорд. Сигурен съм. Може той да е убиецът.

— Китаец — повтори патоанатомът.

— Опитах се да го хвана, но ми се изплъзна. Работи в пералнята. Може би той е занесъл прането в апартамента на г-ца Ривърфорд в неделя вечер. Тя му отваря вратата и той я убива. След това се връща в пералното помещение и никой нищо не разбира.

— Литълмор — каза патоанатомът и въздъхна дълбоко, — убиецът не е китаец, който работи в пералнята. Той е богаташ. В това

сме сигурни.

— Не, г-н Хугел, вие така решихте, защото я е душил със скъпа копринена вратовръзка, но който работи в пералнята, по цял ден пере такива вратовръзки. Възможно е китаецът да е откраднал една и да е убил с нея г-ца Ривърфорд.

— И с какъв мотив? — попита патоанатомът.

— Не знам. Може да му харесва да убива млади момичета, като онзи от Чикаго. Освен това г-ца Ривърфорд е от Чикаго. Не мислите ли...

— Не, детектив, не мисля. Нито вярвам, че китаецът има нещо общо с убийството на г-ца Ривърфорд.

— Но калта...

— Забрави за калта.

— Но китаецът избяга, когато...

— Никакъв китаец! Не ме ли чу, Литълмор! Никакъв китаец не се вписва по никакъв начин в схемата на това убийство. Убиецът е поне метър и осемдесет. Бял е: космите, които намерих по тялото ѝ, са на бял човек. Камериерката — в нея е ключът към загадката. Тя какво ти каза?

Отидох на закуска. Имах петнайсет минути до сеанса с г-ца Актън. Фройд също тъкмо седеше. Брил и Ференци вече бяха на масата. Пред Брил имаше три празни чинии и вече работеше по четвърта. Предния ден му бях казал, че университетът „Кларк“ ще плати закуската му. Очевидно наваксваше пропуснатото.

— Ето това е Америка — каза той на Фройд. — Започва се с печени овесени ядки със захар и сметана, след това горещо агнешко краче с пържени картофи, купа бухти с прясно масло и накрая кейк от черно елдово брашно с върмонтски кленов сироп. Аз съм в рая.

— А аз не — отвърна Фройд.

Очевидно имаше ханосмилателни проблеми. Каза, че нашата храна му била прекалено тежка.

— На мене също — оплака се Ференци, пред когото имаше само чаша чай, и добави мрачно: — Май е от майонезената салата.

— Къде е Юнг? — попита Фройд.

— Нямам представа — отвърна Брил. — Но знам къде е бил в неделя вечер.

— В неделя вечер? В неделя вечер си легна — каза Фройд.

— О, не, не е било така — отговори Брил с тон, който според него би трябвало да е тайнствен. — Знам и с кого е бил. Ето, ще ви покажа. Вижте това.

Брил извади изпод стола си дебела купчина книга, хванати с ластик, някъде към триста страници. На най-горната пишеше „Избрани записки по хистерия и други неврози“ от Зигмунд Фройд, превод и предговор от Е. А. Брил.

— Първата ти книга на английски — каза Брил и блеснал от гордост, каквато никога не бях виждал да показва преди, предаде ръкописа на Фройд. — Ще предизвика сензация, ще видиш.

— Много се радвам, Ейбрахам — каза Фройд и му върна ръкописа. — Наистина се радвам. Но ти ни разказваше за Юнг.

Лицето на Брил се помрачи. Стана от мястото си, вирна брадичка и заяви високопарно:

— Значи така се отнасяш към работата на живота ми, която ми отне дванайсет месеца. Някои сънища и мечти не бива да се тълкуват, а да се действа по тях. Сбогом.

И отново седна.

— Извинявайте, не знам какво ми стана — каза. — Предполагам, че за миг си представих, че съм Юнг. — Мисълта за Брил в ролята на Юнг разсмя Ференци, но Фройд не трепна. Брил се покашля и насочи вниманието ни към името на издателя си, отпечатано на заглавната страница — Смит Ели Джелиф. — Джелиф издава „Журнал по нервни болести“ — продължи Брил. — Лекар е, богат като Крез, с много добри връзки и също запален по каузата ни — благодарение на мене. За бога, ще превърна този Гомор в рая на психоанализата, ще видите. Та нашият приятел Юнг е имал тайна среща с Джелиф в неделя вечер.

Оказа се, че когато Брил взел тази сутрин ръкописа от Джелиф, издателят споменал, че поканил Юнг в дома си на вечеря в неделя. А Юнг не ни беше говорил нищо за тази среща.

— Оказва се, че основната им тема на разговор е било местонахождението на най-добрите манхатънски бардаци, но чуйте това — продължи Брил. — Джелиф помолил Юнг да изнесе

следващата седмица поредица от лекции по психоанализа в университета „Фордъм“, учебното заведение на йезуитите.

— Но това е прекрасна новина! — възкликна Фройд.

— Така ли? — попита Брил. — А защо Юнг, а не ти?

— Ейбрахам, аз ще изнасям всеки ден лекции в Масачузетс, започвам във вторник идущата седмица. Няма да мога да бъда и в Ню Йорк по същото време.

— Но защо е тази тайнственост? Защо крие срещата си с Джелиф?

Никой от нас нямаше отговор на този въпрос. На Фройд обаче не му пукаше и заяви, че несъмнено има уважителни причини за дискретността на Юнг.

През цялото време държах дебелия ръкопис на Брил. Прочетох първите две страници, обърнах на третата и бях изненадан, че тя е почти празна. На нея имаше само шест печатни реда: бяха центрирани, с изпъкващи главни букви. Някакъв библейски цитат.

— Какво е това? — попитах и му показах страницата.

Ференци взе листа от ръцете ми и го прочете:

ОБРЕЖЕТЕ СЕ ЗАРАДИ ГОСПОДА И СНЕМЕТЕ
КРАЙНАТА ПЛЪТ ОТ СЪРЦЕТО СИ,
ИУДИНИ МЪЖЕ И ИЕРУСАЛИМСКИ ЖИТЕЛИ,
ДА СЕ НЕ ЯВИ МОЯТ ГНЯВ КАТО ОГЪН
И ДА НЕ ПЛАМНЕ НЕУГАСНО
ПОРАДИ ВАШИТЕ ЛОШИ НАКЛОННОСТИ.

— Еремия^[1], нали? — добави Ференци, като демонстрира доста по-добри от моите познания за Библията. — Какво прави пророк Еремия в книгата ти за хистерииите?

Още по-странно беше, че в долния край на страницата, която Ференци постави в средата на масата, имаше изображение на лице. Приличаше на изпит източен мъдрец с тюрбан на главата, дълъг нос, още по-дълга брада и широко отворени хипнотизиращи очи.

— Индус? — попита Ференци.

— Или арабин? — предположих аз.

А най-странно от всичко беше, че следващата страница от ръкописа беше съвсем същата — полупразна, с библейски цитат в центъра, но без ококорено лице с чалма. Прелистих останалите, всичките бяха еднакви, но без лицето.

— Това да не е някаква шега, Брил? — каза Фройд.
Не беше, ако съдех по физиономията на Брил.

Детектив Литълмор беше горчиво разочарован от пренебрежението на патоанатома към неговите разкрития, но позволи на Хугел да смени темата и да насочи разговора пак към камериерката на г-ца Ривърфорд, която също му бе дала интересна информация.

— Тя наистина е доста притеснена, г-н Хугел, ще ми се да мога да ѝ помогна — каза детективът.

Всъщност точно това бе направил: като разбра, че Бети не е много склонна да говори, я заведе до един автомат за сода. Каза ѝ, че знае всичко, и тя се отприщи. Започна да нарежда колко несправедливо са постъпили с нея. Защо я били уволнили? Тя не била направила нищо лошо. Другите момичета крадели дребни пари от апартаментите — защо не са уволнили някоя от тях? И какво щяла да прави сега? Оказа се, че бащата на Бети починал предната година. През последните два месеца тя издържала цялото си семейство със заплата от „Балморал“.

— Какво ти каза тя, детектив? — попита патоанатомът, хапейки устни.

— Бети ми обясни, че не обичала да ходи в апартамента на г-ца Ривърфорд. Смята, че бил населен с духове. На два пъти можела да се закълне, че чула бебешки плач, а жилището било празно. Каза също, че г-ца Ривърфорд била странна. Появила се от нищото преди четири седмици, без някой да пренася покъщнината ѝ. Апартаментът бил обзаведен, преди да се нанесе в него. Била тиха и затворена. Не създавала проблеми. Сама си оправяла леглото. Била мила. Веднъж се опитала да подари на Бети обици. Бети я попитала дали са с истински диаманти и когато г-ца Ривърфорд потвърдила, Бети отказала да ги вземе. Почти не се срещали. Известно време работела нощем и тогава на два пъти видяла г-ца Ривърфорд. Иначе тя ставала и излизала обикновено преди седем, когато Бети отивала в жилището ѝ. Един от

портиерите ми каза, че г-ца Ривърфорд на няколко пъти напускала сградата преди шест. Какво ли означава това, г-н Хугел?

— Означава — отвърна патоанатомът, — че ще трябва да пратиш някого в Чикаго.

— Да говори със семейството й?

— Точно така. Какво ти каза камериерката за спалнята й?

— Работата е там, че Бети не си спомня много добре точно това. Помни само лицето на г-ца Ривърфорд, когато влязла там.

— Дали е видяла нещо около или върху мъртвото момиче?

— Попитах я, г-н Хугел. Не помни.

— Нищо?

— Само че очите на г-ца Ривърфорд били отворени и изцъклени.

— Малка тъпа идиотка.

— Не бихте го казали, ако я познавахте — противопостави се Литълмор леко изненадан. — Откъде знаете, че нещо е пипано?

— Какво?

— Казвате, че нещо е пипано в стаята след влизането на Бети преди вашето идване. Мислех си, че веднага са заключили апартамента и са оставили прислужник в коридора, който да не пуска никого, докато вие дойдете.

— И аз така мислех — отвърна патоанатомът, разхождайки се по килима на тесния си офис. — Така ни казаха.

— Тогава защо мислите, че някой е влизал в стаята?

— Защо? — повтори Хугел и се намръщи. — Искаш да знаеш защо? Много добре, г-н Литълмор. Последвай ме.

Патоанатомът излезе. Детективът го последва три етажа надолу, после през лабиринта от излющени коридори до моргата. Хугел отключи една врата с арка. Отвори я и в лицето на Литълмор лъхна застоял леден въздух. Видя редици от трупове на дървени полици, някои голи и изпружени, други увити в чаршафи. Не можеше да се удържи да не погледне към интимните им части, което го отврати.

— Никой — заяви патоанатомът — не би забелязал тази улика освен... Никой. — Отиде към дъното на помещението, където на най-отдалечената полица лежеше труп, покрит с бял чаршаф, на който пишеше „Ривърфорд, Е.: 29.08.09“. — А сега погледни внимателно, детектив, и ми кажи какво точно виждаш.

Патоанатомът рязко дръпна чаршафа. Литълмор се опули срещу трупа. Хугел също се обърна да погледне тялото. Причината за смайването на детектива беше следната: под чаршафа не лежеше Елизабет Ривърфорд, а старец с отпусната кожа и черни зъби.

Взех асансьора до етаж на г-ца Актън, след това се сетих, че първо трябва да се отбия да си взема листове и писалка. Странните библейски цитати в ръкописа бяха потресли Брил. Изглеждаше наистина уплашен. Каза, че веднага отива при издателя си, за да потърси обяснение; но на мене ми се стори, че може би не ни казва всичко.

Смятах, че Фройд ще присъства на първите ми срещи с г-ца Актън, но той ми каза да му докладвам след края на всеки сеанс. Смятал, че присъствието му ще попречи на трансфера.

Трансферът е психоаналитично явление. Фройд го открил случайно и бил доста изненадан. Пациент след пациент откликвали на психоанализата, като започвали да го обожават или от време на време да го мразят. Отначало се опитвал да не обръща внимание на тези им чувства, като ги разглеждал като нежелани спонтанни замърсявания на терапевтичните отношения. Но с времето открил колко са важни както за заболяването, така и за лечението на пациента. Болният възпроизвеждал в кабинета на психоаналитика конфликтите, довели до появата на симптомите, и пренасял върху лекаря потиснатите желания, които причинявали болестта. Това не било случайно: Фройд открил, че страданието хистерия се основава на трансфер върху други индивиди, понякога дори върху предмети, на множество дълбоко погребани желания и емоции, появили се в детството и останали незадоволени. Започнал да анализира това явление с пациентите чрез изваждане на светло на трансфера и изследване на причинилите го обстоятелства. Така всъщност психоанализата превръща несъзнаваното в съзнавано и отстранява причината за заболяването.

И така оказало се, че трансферът е най-важното откритие на Фройд. Дали някога щях да разбера какво е да стигнеш до извод с подобно значение? Преди десет години ми се стори, че съм го почувствал. На 31 декември 1899 година го обявих развълнувано пред баща си, като прекъснах работата му в кабинета няколко часа преди да

пристигнат гостите за новогодишното парти, което майка ми традиционно организираше. Той беше доста изненадан и, предполагам, раздразнен, че прекъснах работата му, макар че не го изрази. Казах му, че съм открил нещо с огромен потенциал, и помолих за разрешение да му го разкажа. Той наклони глава.

— Продължавай — каза.

Заявих, че още от зората на модерните времена един странен факт се повтаря при всички велики революционни проблясъци на гениалност, независимо дали става въпрос за наука или изкуство. Всички те се случват при смяната на столетията и по-точно — в първото десетилетие на новия век.

Коя личност и с кое свое постижение може да претендира, че с гения си е променила в световен мащаб развитието и историята на живописата, поезията, скулптурата, естествените науки, драмата, литературата, музиката, физиката? В областта на живописата познавачите единодушно посочват фреските в параклиса на семейство Скровени, където Джото въвежда триизмерното изображение. Това се случва между 1303 и 1305 година. В поезията със сигурност трябва да се коронува Данте и неговият „Ад“, първата велика творба, написана на местно наречие, която поетът започва малко след изгонването си от Флоренция през 1302 година. В скулптурата има само една възможност — Давид на Микеланджело, изсечен от цял мраморен блок през 1501 година. Същата година бележи и радикална революция в естествените науки, защото точно тогава някой си Николай от Торун отишъл в Падуа, твърдейки, че иска да учи медицина, но надявайки се тайно да продължи с астрономическите си наблюдения, чрез които стига до една забранена истина. Днес той ни е познат като Коперник. В литературата не можем да не изберем първообраза на всички романи „Дон Кихот“, който поел срещу мелниците през 1604 година. В музиката никой не би оспорил повратния за историята гений на Бетовен: той композира Първата си симфония през 1800 година, новаторската „Героична“ през 1803 година, а Петата — през 1807.

Ето теорията, която развих пред баща си. Беше незряла, признавам, но бях само на седемнайсет. Смятах, че е невероятно щастие да се живее на границата между два века. Предвещавах вълна от велики достижения през следващите няколко години. А какво ли не бих дал да живея при смяната на хилядолетията сто години по-късно!

— Виждам, че си наистина ентузиазизиран — каза вяло баща ми.

И нищо повече. Сбърках, като му показах колко съм развълнуван. „Ентузиазизиран“ за баща ми беше епитет с изключително негативно значение.

Но моят „ентузиазъм“ беше отмъстен. През 1905 година неизвестен швейцарски агент по патентите от немско-еврейски произход създаде теорията на относителността. Дванайсет месеца по-късно моите професори в „Харвард“ започнаха да твърдят, че този Айнщайн е променил завинаги представите ни за времето и пространството. Признавам, че в изкуството не се случи нищо. През 1903 година клубът „Сейнт Ботолф“ доста се развълнува заради лилиите на някакъв французин^[2], но после се изясни, че става въпрос за художник, който просто започнал да губи зрението си. Но що се отнася за опознаването на човешката психика, предсказанията ми напълно се сбъднаха. Зигмунд Фройд публикува своя труд „Тълкуване на сънищата“ през 1900 година. Баща ми би погледнал с насмешка, но аз съм убеден, че Фройд също е променил мисленето ни завинаги. След него ние никога няма да гледаме на себе си и на другите по същия начин.

Майка ми винаги ме бе „защитавала“ от баща ми. Това ме дразнеше. Нямах нужда от нейната закрила. По-големият ми брат имаше, но в неговия случай тактиката ѝ не беше резултатна. Какво преимущество да си второ дете! Не че ме фаворизираха, но когато настъпи моментът баща ми да се заеме с мене, аз вече се бях научил да бъда непроницаем и той не можеше да ми причини сериозни травми. Имах си обаче ахилесова пета, която той с течение на времето докопа. Това беше Шекспир.

Баща ми никога не каза на глас, че увлечението ми по Шекспир е прекалено, но даде ясно да се разбере, че мисли така. Според него имаше нещо нездраво и същевременно самовлюбено в това, че изпитвам по-голям интерес към художествената измислица, и особено към „Хамлет“, отколкото към действителността. Само веднъж даде воля на това свое усещане. Бях на тринайсет години, мислех, че вкъщи няма никого и рецитирах Хамлетовото „Каква му е Хекуба? Той какво е за нея, че тъй плаче?“ Вероятно съм разсичал въздуха прекалено темпераментно, когато съм произнасял „Злодей развратен, кървав!“ или сигурно съм викал малко по-пронизително „О, мъст!“. Без да

подозирам, баща ми видял всичко. Когато свърших рецитацията, той се покашля и ме попита какъв ми е Хамлет и аз какъв съм му, че трябва да плача за него?

Няма нужда да казвам, че не бях плакал. Никога не бях проронил и сълза, доколкото си спомням. Баща ми, ако не възнамеряваше просто да ме сконфузи, искаше да ми покаже, че отдадеността ми на „Хамлет“ е абсолютно безсмислена в реалния живот — нито има полза за бъдещето ми, нито ще помогне на света. Искаше да ме накара да проумея това отрано. Успя. Освен това знаех, че е прав.

Но случката не се отрази на страстта ми към Шекспир. Сигурно ви направи впечатление, че не споменах поета от Стратфорд в своя списък на гениите, които са променили света. Не го включих и когато представих теорията си на баща си през 1899 година. Това беше стратегически ход. Искях да видя дали ще се хване на въдицата. Щеше да му е много удобно да използва „възлюбления ми Шекспир“, както го наричаше, срещу мене. Беше прекалено проникателен, за да му давам примери с Дикенс или Толстой: веднага щеше да отбележи, че би трябвало да ги нарека класици гиганти от средата на столетието си, майстори на вълнуващата форма, но не и създатели, новатори. Освен това беше наясно, че никога не бих отрекъл наличието на революционна гениалност у Шекспир и така бих го превърнал в лесно и унищожително опровержение на собствената си теория.

Вероятно баща ми е надушил капана. Може би е познавал темата по-добре, отколкото предполагах тогава. Във всеки случай не ме попита и на мене не ми се наложи да му казвам, че пиесата „Хамлет“ е написана през 1600 година. Нито получих шанса да припомня, че не съм единственият пристрастен към Шекспир. Някога хората са били готови да умрат за „Хамлет“. Баща ми не знаеше, а и всички бяха забравили, но преди време тук, в некултивираните Съединени щати, е имало бунт заради „Хамлет“. Само преди 60 години прочутият американски актьор Едуин Форест гледал на английска сцена също така прочутия аристократичен британски трагик Уилям Макреди в ролята на датския принц. Форест изразил недвусмисленото си отвращение. Той самият имал мускулесто телосложение и произхождал от бедно семейство с демократични убеждения. Смятал, че хилавият Хамлет на Макреди се перчи твърде префърцунено по сцената, което е абсурдно и унижава благородния принц. Това мнение

сложило началото на публичен спор между двете световни величия, който ескалирал непрекъснато. Форест бил изхвърлен от афишите в Англия, а когато Макреди пристигнал в Америка, му върнали услугата. Към сцената полетели яйца със съмнителна преснота, стари обувки, медни монети и дори столове. Кулминацията на този сблъсък настъпила пред старата „Астор плейс опера хауз“ в Манхатън на 7 май 1849 година, когато там се събрали петнайсет хиляди враждебно настроени зрители, решени да провалят представление на Макреди. Неопитният нюйоркски кмет, който встъпил в длъжност само два месеца по-рано, повикал полиция и дал заповед да се стреля по тълпата. В онази вечер загинали двайсет-трийсет души.

И всичко нахалост, би казал баща ми: за Хамлет. Но винаги така се получава. На хората им пука най-много за най-нереалните неща. За мене медицината олицетворяваше действителността. Нищо, което вършех, преди да започна да следвам медицина, вече не ми изглеждаше истинско, а само игра. Затова бащите трябва да умрат — за да направят света реално място, където да живеят синовете им.

Същото е и с трансфера: пациентът развива към лекаря привързаност от най-интензивен емоционален характер. Пациентките плачат за терапевтите си, често им се предлагат, готови са да умрат за тях. Но всичко това е фикция, химера. В действителност чувствата им нямат нищо общо с лекаря, върху чиято персона проектират най-бурните си и смущаващи стремежи, които би трябвало в нормално състояние да насочат в друга посока. Най-грубата грешка, която може да допусне един психоаналитик, е да приеме тези сурогатни чувства, независимо дали става въпрос за съблазняване или омраза, за истински. Така убеждавах сам себе си, докато вървах по коридора към стаята на г-ца Актън.

[1] Еремия — библейски пророк; цитираният текст е от „Книгата на пророк Еремия“, 4:4. — Б.ред. ↑

[2] Става въпрос за прочутата серия от картини с водни лилии на Клод Моне. „Сейнт Ботолф“ е клуб на ценители на изобразителното изкуство в Бостън, основан през 1880 г., който организира в края на 19 и началото на 20 в. изложби на Моне и други импресионисти в Америка, а също така консултира частни колекционери на картини. — Б.пр. ↑

Възрастната г-жа Бигс ме въведе в стаята на г-ца Актън и извика:
— Младият доктор е тук!

Момичето беше приседнало върху подгънатия си крак на канапето до прозореца и четеше нещо, което приличаше на учебник по математика. Вдигна поглед, но не ме поздрави, което бе разбираемо, тъй като не можеше да говори. От тавана висеше полилей, приличните на капки кристални висулки леко потрепваха, вероятно от вибрациите на влаковете в метрото точно под нас.

Г-ца Актън беше семпло облечена в бяла рокля, обточена със синьо. Не носеше бижута. Около шията ѝ, точно над деликатните ключици, имаше шалче в небесен цвят. Като се имаше предвид лятната жегга, само едно обяснение за шала ми идваше наум: синините по врата ѝ все още не бяха избледнели и тя искаше да ги скрие.

Изглеждаше толкова по-различно от предната вечер, че можеше и да не я позная. Дългата ѝ коса, която не много отдавна висеше в безпорядък, сега бе идеално пригладена и блестяща, събрана в дълга конска опашка. Ако вчера трепереше неконтролируемо, днес бе въплъщение на грацията, с високо вдигната брадичка над дългата шия. Само устните ѝ бяха леко подути там, където беше удряна.

Извадих няколко тетрадки, куп писалки и бурканче с мастило от черната си чанта. Не бяха за мене, а за г-ца Актън, която засега можеше да общува само чрез писане. По съвет на Фройд никога не си водех записки по време на психоаналитичните сеанси, а описвах разговора по памет веднага след това.

— Добро утро, г-це Актън — казах. — Това е за вас.

— Благодаря. Кое по-точно да използвам?

— Кое и да е... — започнах, преди да осъзная очевидното. —

Вие говорите.

— Г-жо Бигс — повика тя, — бихте ли налили на доктора чай?

Отказах. Към неудобството, което изпитах от собствената си изненада, сега се прибави и осъзнаването на факта, че съм лекар,

способен да се дразни, че пациентът му се подобрява без негова намеса.

— И паметта си ли възвърнахте? — попитах.

— Не. Но вашият приятел, възрастният лекар, ме увери, че ще я възстановя спонтанно, нали?

— Д-р Фройд смята, че е възможно да си възвърнете говора спонтанно, г-це Актън, а не паметта. — Странно, че го казах, защото изобщо не бях сигурен, че е така.

— Мразя Шекспир — отвърна тя.

Гледаше ме в очите и разбрах какво бе предизвикало тази неадекватна реплика. Сред тетрадките, които ѝ предложих, се подаваше томчето ми с „Хамлет“. Прибрах го обратно в чантата. Изкушавах се да я попитам защо мрази Шекспир, но прецених, че не бива да го правя.

— Да започваме лечението, г-це Актън.

Въздъхна като пациент, на когото му е писнало от лекари, извърна се с гръб към мене и погледна през прозореца. Очевидно момичето си мислеше, че ще я преслушвам или поне ще прегледам раните ѝ. Обясних ѝ, че само ще си говорим.

Тя размени скептичен поглед с г-жа Бигс.

— Що за лечение е това?

— Нарича се психоанализа. Просто е. Трябва да помоля прислужницата ви да ни извини. След това вие ще бъдете така любезна да полегнете, г-це Актън, и аз ще ви задавам въпроси. Моля ви да не се притеснявате, ако това, което ви хрумне, ви се стори неподходящо, неадекватно и дори нелюбезно. Просто ми казвайте първото, което ви идва наум, каквото и да е то.

Тя примигна.

— Шегувате се.

— Никак даже. — Отне ми няколко минути да се преборя с колебанието ѝ и още няколко да изслушам оплакванията на прислужницата, че никога не била чувала за подобно нещо, но най-накрая г-жа Бигс беше убедена да излезе, а г-ца Актън — да се отпусне на кушетката. Оправи шала си, придърпа полата си, но въпреки това, изглежда, ѝ беше неудобно, което и се очакваше. Попитах я дали я притесняват синините на гърба, но тя отрече. Настаних се на стол извън полезрението ѝ и започнах:

— Можете ли да ми кажете какво сънувахте снощи?

— Моля?

— Сигурен съм, че ме чухте, г-це Актън.

— Не виждам какво общо имат сънищата ми.

— Сънищата ни — обясних — са съставени от фрагменти от преживяванията ни през деня. Ако си спомните каквото и да било от сънуването, това може да ни помогне да възстановим паметта ви.

— Ами ако не искам? — попита тя.

— Сънували сте нещо, което не искате да разкажете?

— Не съм казала това — отвърна. — Ами ако не искам да си спомням? Всички предполагате, че бих искала да си спомня.

— Аз предполагам точно това, че не искате да си спомняте. Ако искахте, щяхте да си спомните.

— Какво би трябвало да означава това? — Надигна се тя и ме изгледа с неприкрита враждебност. По принцип новите ми познати ме харесват, но тук имахме изключение. — Мислите, че се преструвам ли?

— Не че се преструвате, г-це Актън. Понякога не искаме са си спомняме някои събития, защото те са прекалено болезнени за нас. Затова ги потискаме, особено ако са от детството.

— Аз не съм дете.

— Нямах това предвид — отвърнах. — Исках да кажа, че може би имате стари спомени отпреди години, които държите далеч от съзнанието си.

— Какви ги приказвате? Бях нападната вчера, не преди години.

— Да, и затова ви питам за сънищата ви от снощи.

Тя ме погледна подозрително, но след известно време успях отново да я придумам да легне. Заби поглед в тавана и каза:

— Карате ли и другите си пациентки да описват сънищата си, докторе?

— Да.

— Сигурно ви е доста забавно — отбеляза. — Ами ако сънищата им са скучни? Дали не си измислят по-интересни?

— Моля ви да не се тревожите за това.

— За кое?

— Че сънищата ви са скучни — отговорих.

— Нищо не сънувах. Сигурно обожавате Офелия.

— Моля?

— Заради покорството ѝ. Всички героини на Шекспир са глупачки, но Офелия е най-голямата.

Това ме свари неподготвен. Винаги се бях възхищавал на Офелия. Всъщност струваше ми се, че всичко, което знаех за жените, бях научил от Шекспир. Г-ца Актън очевидно се опитваше да смени темата и макар това понякога да идваше изневиделица на психоаналитика, беше много полезно за него да си играе с тези отклонения, тъй като често отвеждаха до сърцевината на проблема.

— И какво имате против Офелия? — попитах.

— Самоубива се заради смъртта на баща си — нейния глупав и безполезен баща. Бихте ли се самоубили, ако баща ви почине?

— Баща ми наистина почина.

Дланта ѝ се стрелна към устните.

— Простете ми.

— И това наистина почти ме уби — добавих. — Не виждам нищо необичайно...

Тя се усмихна.

— Когато си мислите за събитията от вчера, г-це Актън, кое е първото, което ви хрумва?

— Нищо не ми хрумва — каза тя. — Доколкото знам, това е да имаш амнезия.

Съпротивата на момичето не ме учудваше. Единственият съвет, който Фройд ми даде, беше да не се отказвам лесно. — При хистеричната амнезия някои дълбоко потискани и отдавна забравени случки от миналото на пациента биваха съживявани от по-скорошни събития, от дразнения върху съзнанието, които също се бореха с всички сили да останат извън позволените спомени. Психоанализата застава на страната на паметта срещу силите на потискането; затова провокира незабавна, а понякога и много силна враждебност.

— Човешкото съзнание никога не остава празно — казах. — Какво има във вашето в този миг?

— Точно сега?

— Да. Не се замисляйте, просто говорете.

— Добре. Баща ви не е починал от естествена смърт. Самоубил се е.

Настъпи кратка тишина.

— Защо мислите така?

— Клара Бануел ми каза.

— Кой?

— Съпругата на Джордж Бануел. Познавате ли г-н Бануел?

— Не.

— Той е приятел на баща ми. Миналата година Клара ме заведе на конни надбягвания. Видяхме ви там. Снощи не бяхте ли на бала на г-жа Фиш?

Признах си.

— Чудите се дали семейството ми е било поканено — продължи тя, — но се колебаете да попитате, защото се боите, че не е било.

— Не, г-це Актън. Чудех се откъде г-жа Бануел знае за обстоятелствата около смъртта на баща ми.

— Неудобно ли ви е, че хората знаят?

— Опитвате се да ме накарате да се чувствам неудобно ли?

— Клара каза, че всички момичета намират за очарователно, че баща ви се е самоубил. Смятат, че това ви одухотворява. Отговорът е, че бяхме поканени, но при никакви обстоятелства не бих стъпила на някой от вашите балове.

— Нима?

— Да, точно така. Гади ми се от тях.

— Защо?

— Защото са толкова... толкова досадни.

— Толкова досадни, че да ви се гади?

— Знаете ли какво са заставени да вършат дебютантките, докторе? Първо, заедно с майките си да посетят всички семейни приятели, което прави сигурно сто визити. Съмнявам се, че можете да си представите колко мъчително е това. Навсякъде и без изключение жените говорят само за това колко пораснала изглеждате, което може да значи само едно нещо, и то доста противно. Когато настъпи великият ден, ви излагат като говореща маймуна и сезонът на светските клюки започва. След това ви принуждават да понасяте танците, по време на които всеки мъж си мисли, че има право да ви ухажда, без значение кой е, на колко години е и колко му е лош дъхът. А аз дори не стигнах до танците. Този месец влизам в колеж и никога няма да се появя като дебютантка.

Реших да не отговарям на тази тирада, която като цяло си беше доста убедителна. Вместо това продължих:

— Кажете ми какво се случва, когато се опитате да си спомните?

— Как така „както се случва“?

— Искам да ми опишете образа или чувството, които ви връхлитат, когато се опитате да си спомните случилото се вчера.

Тя пое дълбоко дъх.

— На мястото на спомена има мрак. Не знам по какъв друг начин да го опиша.

— Вие в този мрак ли сте?

— Дали съм там? — гласът ѝ притихна. — Така ми се струва.

— Има ли нещо друго там?

— Някакво присъствие. — Потрепери. — Мъж.

— Какви мисли предизвиква у вас този мъж?

— Не знам. Кара сърцето ми да бие бързо.

— Сякаш се страхувате от нещо?

Тя преглътна.

— Страх? Нека помисля. Бях нападната в собствения си дом. Нападателят ми не е заловен. Дори не знаят кой е. Смятат, че все още наблюдава къщата ми и възнамерява да ме убие, ако се върна там. И вие ми задавате проникателния въпрос дали се страхувам от нещо?

Би трябвало да проявя повече съчувствие, но реших да пусна една от стрелите си.

— Не за първи път губите говора си, г-це Актън.

Тя се намръщи. По непонятни причини погледът ми се спря на изящните меки извивки на брадичката и профила ѝ.

— Кой ви каза?

— Г-жа Бигс го е казала вчера на полицаите.

— Това стана преди три години — отвърна тя и леко се изчерви.
— Няма никаква връзка.

— Няма от какво да се срамувате, г-це Актън.

— Аз ли няма от какво да се срамувам?

Усетих как наблегна на „аз“, но не можах да разгадая защо.

— Ние не носим отговорност за чувствата си — отвърнах. — Затова няма чувство, което да може да ни засрами.

— Това е най-непроницателната забележка, която съм чувала в живота си.

— Нима? — отвърнах. — Ами когато ви попитах дали се страхувате от нещо?

— Разбира се, че чувствата могат да ни засрамват. Случва се непрекъснато.

— Срамувате ли се от нещо, което се е случило първия път, когато сте загубили говора си?

— Нямаме представа какво се случи — каза тя.

Не звучеше така, но изведнъж ми се стори много уязвима.

— Точно затова ви питам.

— Ами няма да ви кажа — отговори тя и стана от кушетката. — Това не е медицина. Това е... завиране на носа в чужд живот. — И извика високо: — Г-жо Бигс? Г-жо Бигс, там ли сте? — Вратата рязко се отвори и г-жа Бигс се втурна в стаята. Без съмнение през цялото време е стояла в коридора с ухо, прилепено към ключалката. — Д-р Янгър — обърна се г-ца Актън към мене, — излизам да си купя някои неща, тъй като, изглежда, никой не знае колко ще остана тук. Сигурна съм, че ще намерите вратата.

Кметът накара патологоанатома Хугел да го чака цял час в приемната. Хугел, който при спокойни обстоятелства си беше нетърпелив, сега изглеждаше направо разярен.

— Това е умишлено препятстване на правосъдието — извика той, когато най-накрая го въведоха в кабинета на Макклелън. — Настоявам за разследване.

Джордж Бринтън Макклелън Младши — син на прочутия генерал от Гражданската война — беше най-интелигентният и най-напредничавият човек, който някога бе ставал кмет на Ню Йорк. През 1909 година само шепа американци бяха признати за капацитети по италианска история; Макклелън беше един от тях. На четиридесет и три години вече имаше опит като редактор на вестник, юрист, писател, конгресмен, преподавател по европейска история в университета „Принстън“, почетен член на Американското общество на архитектите и кмет на най-големия град в страната. Когато през 1908 година общинарите приеха наредба, с която се забраняваше на жените в Ню Йорк да пушат на публични места, Макклелън й наложи вето.

Но кметската власт вече му се изплъзваше. Следващите избори бяха след по-малко от девет седмици и въпреки че кандидатите все още не бяха официално обявени, Маккелелън не бе получил предложение за номинация от нито една голяма партия или коалиция. Бе направил две политически грешки, които можеха да се окажат фатални. Първата беше, че на изборите през 1905 година победи на косъм Уилям Рандолф Хърст^[1], който след загубата не спираше да пълни вестниците си със статии за безсрамната корумпираност на Маккелелън. Втората беше разривът с Тамани хол^[2], който пък го мразеха заради неговата неподкупност. Тамани хол беше начело на Демократическата партия в Ню Йорк, а демократите управляваха града. Беше изгодна сделка: през годините, в които Тамани водеше парада, градът олекна с поне 500 милиона долара. Маккелелън първоначално бе номиниран от тях, но след като спечели изборите, отказа да се подчини на наглите искания на патроните си. Изгони служителите, които се бяха превърнали в символ на корупцията, и повдигна обвинения срещу много други. Надяваше се да измъкне контрола над партията от ръцете на Тамани, но все още не бе успял.

Върху кметското бюро от орехово дърво до днешните броеве на петнайсетте най-големи градски вестника имаше купчина скици. На тях бе изобразен огромен двуетажен висящ мост, закачен за две гигантски, но впечатляващо тънки кули. На горния етаж бяха нарисувани трамваи, а на долния — шест платна за файтони, автомобили и влакове.

— Знаеш ли, Хугел — каза кметът, — че си петият човек за днес, който иска някакво разследване?

— Къде е трупът? — отвърна му с въпрос Хугел. — Да не би да се е изправил и да си е тръгнал на собствен ход?

— Виж това — отговори му кметът и хвърли поглед към чертежите. — Това е Манхатънският мост. Струва трийсет милиона. Ще го открия тази година, ако ще да е последното нещо, което ще направя като кмет. Арката от страната на Ню Йорк е точно копие на портата Сен Дьони в Париж, само дето е два пъти по-голяма. След век този мост...

— Кмете, госпожица Ривърфорд...

— Знам за госпожица Ривърфорд — сопна му се Маккелелън и внезапно стана официален. Погледна Хугел право в лицето. — Какво

да кажа на Бануел? А той какво да каже на нещастното семейство? Отговори ми. Разбира се, че трябваше да има разследване и ти трябваше отдавна да си го завършил.

— Аз? — попита патоанатомът. — Отдавна?

— Колко трупа загубихме през последните шест месеца, Хугел, включително и двата неидентифицирани? Двайсет? Не по-зле от мене знаеш къде са отишли.

— Да не би да намеквате, че аз...

— Разбира се, че не — каза кметът. — Но някой от твоя екип продава труповете на медицинските факултети. Научих, че вървят по пет долара парчето.

— Да не би аз да съм виновен, че работя в такива условия? — отвърна Хугел. — Няма защита, няма охрана, труповете валят, няма къде да ги обработваме, понякога се разлагат, преди да успеем да се отървем от тях. Всеки месец пиша доклади за унижителните условия в моргата. И вие продължавате да ме държите в тази дупка.

— Съжалявам за състоянието на моргата — каза Макклелън. — Никой не би се справил и наполовина толкова добре в това тежко положение колкото тебе. Но си затваряш очите за кражбата на труповете и май скоро аз ще платя цената за това. Ще разпиташ всеки член от екипа си. Ще се свържеш с всички медицински факултети в града. Искам този труп да бъде намерен.

— Този труп не е в някой медицински факултет — възрази патоанатомът. — Вече направих аутопсия. Извадих белите дробове, за бога, за да потвърдя удушаването като причина за смъртта.

— И какво от това?

— Няма медицински факултет, който да поиска труп след аутопсия. Телата им трябва да не докоснат.

— Значи крадците са допуснали грешка.

— Няма никаква грешка — вбеси се патоанатомът. — Убиецът е откраднал тялото.

— Овладей се, Хугел — посъветва го кметът. — Не си на себе си.

— Владее се напълно.

— Не те разбирам — продължи Макклелън. — Казваш, че убиецът на г-ца Ривърфорд е проникнал в моргата снощи и след това се е измъкнал с трупа на жертвата си?

— Точно така — каза Хугел.

— Защо?

— Защото по тялото на момичето има улики, които не е искал да притежаваме.

— Какви улики?

Челюстите на патоанатома така енергично мърдаха, че слепоочията му щяха да се пръснат от напрежение.

— Уликите са... те са... все още не съм сигурен какви. Затова трябва да си върнем трупа!

— Хугел — каза кметът, — нали имаш ключалки на вратата на моргата, или се лъжа?

— Естествено.

— Добре. Те бяха ли разбити тази сутрин? Има ли някакво доказателство за незаконно проникване?

— Не — призна неохотно Хугел. — Но всеки с приличен шперц...

— Г-н патоанатом — каза Макклелън, — ето какво ще направите: незабавно уведомете хората си, че ще дадем награда от петнайсет долара на този, който намери г-ца Ривърфорд. Двайсет и пет долара, ако я намерят днес. Няма начин това да не я върне. А сега бихте ли ме извинили, много съм зает. Приятен ден. — Когато Хугел с нежелание се обърна да си върви, кметът внезапно вдигна поглед от бюрото си. — Почакайте малко. Г-ца Ривърфорд е удушена, така ли?

— Да — потвърди патоанатомът. — Защо?

— Как е била удушена?

— Чрез прекъсване на кръвотока.

— Значи с нещо като гарота?

— Да. Защо?

Кметът за втори път не отговори на въпрос на патоанатома.

— Имаше ли други наранявания по тялото?

— Всичко е в доклада ми — отвърна Хугел разочарован, че кметът не е прочел доклада му. — Момичето е бито с камшик. Има следи от удари по задните части, гръбнака и гърдите. Освен това е порязана на две места, на границата на дерматоми S2 и L2^[3], с изключително тънко острие.

— Къде? Говори на английски, Хугел.

— От вътрешната страна на бедрата.

— За бога! — възкликна кметът.

Слязох за късна закуска, като се опитвах да осмисля срещата си с г-ца Актън. Заварих Юнг да чете американски вестник. Седнах при него. Останалите бяха отишли в музея „Метрополитън“. Юнг обясни, че не тръгнал с тях, защото тази сутрин се канел да посети д-р Онуф, невропсихиатър от Елис айлънд.

За първи път оставах насаме с Юнг. Той, изглежда, бе в приповдигнато и дружелюбно настроение. Каза, че предния ден цял следобед спал и дългият сън му се отразил много добре. И наистина бледността, която ме бе разтревожила, вече бе изчезнала. Сподели, че мнението му за Америка също се подобрявало.

— На американците просто им липсва литература — каза, — а не култура.

Според мене Юнг смяташе това за комплимент. Но за да му покажа, че американците не са напълно неграмотни, му разказах историята за сражението пред „Астор плейс“ в името на Шекспир.

— Значи американците искат мускулест Хамлет по свой образ и подобие — отбеляза Юнг и поклати глава. — Историята ти потвърждава моята теза. Един мъжествен Хамлет е оксиморон. Както казваше праядо ми, Хамлет олицетворява женското начало: интелектуалеца, насочената навътре душа, достатъчно чувствителна, за да живее в духовния свят, но недостатъчно силна, за да понесе бремето, което той й налага. Най-голямото предизвикателство е да се справиш и с двете: да чуваш гласовете на другата реалност, но да живееш в тази и да бъдеш човек на действието.

Озадачих се от „гласовете“, които спомена Юнг — вероятно имаше предвид подсъзнанието? Но се зарадвах, че има мнение за Хамлет.

— Описвате Хамлет точно като Гьоте — казах. — Това е обяснението на Гьоте за неспособността на Хамлет да предприеме някакво действие.

— Уточних, мисля, че това е теза на праядо ми — отвърна Юнг и отпи от кафето си.

За миг се замислих.

— Гьоте е ваш праядо?

— От всички поети Фройд цени най-много Гьоте — започна Юнг. — За разлика от него, Джоунс го нарича *стихоплемец*. Можеш ли да си представиш? Това само англичанин може да го каже. Не разбирам какво намира Фройд в него. — Юнг очевидно имаше предвид Ърнст Джоунс, британски последовател на Фройд, който в момента живееше в Канада и трябваше да се присъедини към нас на следващия ден. Тъкмо реших, че Юнг избягва да отговори на въпроса ми, когато добави: — Да, аз съм Карл Густав Юнг Трети. Първият, дядо ми, е син на Гьоте. Това е добре известно. И обвиненията в убийство са, разбира се, абсурдни.

— Не знаех, че Гьоте е бил обвинен в убийство.

— Гьоте със сигурност не — отвърна възмутен Юнг, — а дядо ми. Очевидно много приличам на него. Арестуваха го за убийство, но това беше само претекст. Написа роман, „Заподозреният“ — доста добър впрочем, в който се разказва за убийство. Героят е обвинен в убийството, но всъщност е невинен. Всичко това се случи преди фон Хумболд да вземе дядо ми под крилото си. Знаеш ли, Янгър, почти ми се ще вашият университет да не беше оказал еднаква чест на Фройд и на мене. Той е много чувствителен по тези въпроси.

Не знаех как да реагирам на този внезапен поврат в разговора. Университетът „Кларк“ не бе оказал еднаква чест на Фройд и Юнг. Както всички знаеха, Фройд беше основно действащо лице в честванията на „Кларк“, главен оратор, поканен за пет пълни лекции, а Юнг беше заместил в последния момент отказал се участник в един от семинарите.

Но Юнг не дочака отговора ми.

— Разбрах, че вчера си питал Фройд дали е вярващ. Проницателен въпрос, Янгър. — И това ме изненада: Юнг никога преди не бе показвал положително отношение към каквото и да е казано от мене. — Не се и съмнявам, че е отрекъл. Човек, посветил целия си живот на изследване на патологичното, скритото и първичното, може да изгуби от поглед чистотата, възвишеността, духа. Аз обаче не вярвам, че душата е функция на плътта. А вие?

— Не съм сигурен, д-р Юнг.

— Но идеята не ви привлича. Не ви идва отвътре да повярвате в нея. А за тях е така.

Наложи се да го попитам кои „тях“ има предвид.

— Всички тях — отвърна Юнг. — Брил, Ференци, Адлер, Ейбрахам, Стекел — цялата компания. Той се обгражда с такъв вид хора. Те искат да разкъсат на парчета всичко възвишено, да го принизят до гениталиите и екскрементите. Душата не може да бъде ограничена само в тялото. Дори Айнщайн, който също е един от тях, не вярва, че можем да пренебрегнем Бог.

— Алберт Айнщайн?

— Той често вечеря у дома — отвърна Юнг. — Има същата склонност да принизява нещата. Би свел цялата вселена до математически правила. Очевидно това е някаква особеност на еврейския ум. На еврейските мъже по-точно. А жените еврейки са просто агресивни. Съпругата на Брил е типична тяхна представителка. Интелигентна, нелишена от чар, но много агресивна.

— Според мен Роуз не е еврейка, д-р Юнг — казах.

— Роуз Брил? — засмя се Юнг. — Жена с такова име може да бъде само от една религия.

Не отговорих. Юнг очевидно бе забравил, че фамилията на Роуз невинаги е била Брил.

— Арийците са мистична раса — продължи Юнг. — Те не се опитват да принизят всичко до нивото на човешкото. Тук, в Америка, имате същата склонност да профанизирате, но тя е малко по-различна. Всичко тук е направено като за деца — толкова просто, че и невръстните да го разберат: знаци, реклами, какво ли не. Дори походката ви е детинска: размахвате ръце и тъй нататък. Предполагам, че това е резултат от съжителството ви с негрите. Те са добродушна раса и са много религиозни, но са изключително простодушни. Оказват ви огромно влияние; забелязах, че южняците говорят с негърски акцент. Това обяснява и матриархата в обществото ви. Жената е без съмнение доминиращата фигура в Америка. Вашите мъже са овце, а жените ви се държат като хищни вълчици.

Никак не ми харесваше цветът, който изби на лицето на Юнг. Отначало реших, че е знак за подобрение на състоянието му, но сега ми се стори прекалено зачервен. Притесни ме и ходът на мисълта му, и то по няколко причини. Говореше несвързано, логиката му беше странна, а заключенията му — тревожни. На всичкото отгоре ми хрумна, че за човек, пристигнал преди два дни в страната, Юнг е забележително информиран какво става в Америка, особено относно

американките. Смених темата, като му казах, че току-що съм приключил първия си сеанс с г-ца Актън.

Тонът на Юнг стана хладен.

— Какво?

— Наела е стая при нас.

— Анализираш момичето тук, в хотела?

— Да, д-р Юнг.

— Ясно. — Пожела ми успех, но не много убедително, след това стана и понечи да си тръгне.

Помолих го да предаде поздравите ми на д-р Онуф. За миг ме погледна така, сякаш бях казал нещо неприлично. След това отвърна, че с удоволствие ще го направи.

[1] Уилям Рандолф Хърст (1863–1951) — американски медиен магнат, чиято война за тиражи с друг влиятелен вестникар, Джоузеф Пулицър, води до появата на „жълтата преса“. — Б.пр. ↑

[2] Тамани хол — политическата машина на Демократическата партия в САЩ, изиграла важна роля в нюйоркския политически живот в периода от 90-е години на XVIII век до 60-е години на XX век. Под „политическа машина“ се разбира неформална организация, основана на протежиране и система за облагодетелстване на политиците, задкулисен контрол, дълготрайни политически връзки в структурата на представителната демокрация. Организацията има „бос“ и дългогодишни верни деятели, зависими от държавните поръчки, които този неформален патронаж успява да издейства посредством корупция. Подобни политически машини действат в много американски градове между 1875 и 1950 г., някои продължават да съществуват и досега. Обществото Тамани в Ню Йорк е основано през 1789 г. В сградата Тамани хол на Източна 14-а улица се е намирала централата му. В средата на 60-е години на XX век вследствие на силна съпротива на гражданското общество организацията прекратява дейността си. — Б.пр. ↑

[3] Дерматоми (мед.) — определени участъци от повърхността на кожата, свързани по нервен път с гръбнака. — Б.ред. ↑

На източния бряг на река Хъдзън, на 90 километра северно от Ню Йорк се издигаше масивна разлята сграда от червени тухли във викториански стил с шест крила, малки прозорци и централна кула, построена през XIX век. Това беше Матуанската държавна болница за опасни душевноболни.

Матуанската лудница беше относително слабо охранявана. В края на краищата 550-е настанени там болни не бяха престъпници, а просто престъпно луди. Мнозина не бяха изобщо обвинявани в престъпление, други, бяха оправдани.

Научното познание за душевните разстройства през 1909 година все още не беше прецизно. За десет процента от лежащите в Матуан се мислеше, че са се побъркали в резултат на мастурбация. Повечето от останалите бяха диагностицирани с наследствени страдания. За значителен брой пациенти обаче лекарите на болницата се затрудняваха да кажат от какво са полудели и дали изобщо са луди.

Буйните и опасните бяха натъпкани в пренаселени стаи с облицовани стени и прозорци с решетки. Останалите живееха почти без надзор. Не се прилагаха никакви медикаменти, нямаше и „въздействие чрез разговори“. Основополагащата идея в Матуан беше менталната хигиена. Затова лечението се състоеше от ранно ставане, последвано от леки, но времеемки занимания (най-вече садене и отглеждане на зеленчуци в стопанството на болницата, разположено върху хиляда акра), молитва в неделя, блудкава вечеря в столовата точно в пет, игри на дама и други спокойни забавления за вечерта и ранно лягане.

Пациентът от стая 3121 прекарваше дните си по различен начин. Той обитаваше и стаите от 3122 до 3124. Не спеше на нар като останалите, а на двойно легло и се излежаваше до късно. Не четеше книги, но получаваше по пощата няколко нюйоркски всекидневника и всички седмични списания, които преглеждаше, хапвайки бъркани яйца, докато останалите отиваха под строй на работа. Срещаше се с адвокатите си няколко пъти седмично. А най-сладкото беше, че в петък

вечер с влака пристигаше майстор-готвач от ресторант „Делмонико“, за да му приготви вечеря, която изяждаше в личната си трапезария. Шампанското и другия алкохол споделяше щедро с тесен кръг надзиратели, с които също така играеше покер нощем. Когато губеше, обикновено чупеше нещо: бутилки, прозорци, понякога някой и друг стол. Така че надзирателите се грижеха да не губи много: дребните суми, които жертваха на карти, напълно се компенсираха с парите, които той им даваше, за да му спестят болничните правила. Цели състояния, според техните представи, получаваха, когато му водеха момичета за забавление.

Това обаче не беше толкова лесно. Не вкарването на момичетата в болницата беше проблемът. Пациентът от 3121 си имаше определени вкусове. Искаше момичетата да са млади и хубави. Това изискване само по себе си правеше задачата на надзирателите трудна: трябваше да си заслужат парите; не можеха да му замъкнат просто някоя изпаднала алкохоличка. А което беше още по-лошо, дори да му намереха задоволително момиче, то никога не идваше повече от два пъти въпреки щедроту заплащане. Само след дванайсет месеца надзирателите бяха изчерпили всичките си резерви.

Двамата джентълмени, които излязоха от стая 3121 в един часа във вторник, последния ден на август 1909 година, бяха обмислили сериозно тази трудност и бяха намерили начин да я преодолеят, поне по удовлетворителен за тях начин. Те не бяха надзиратели. Единият беше пълен мъж с надменно самодоволно изражение под бомбето. Другият беше елегантен възрастен джентълмен с висяща от джоба на жилетката верижка за часовник, изпито лице и ръце на пианист.

Описанието, което кметът Макклелън даде на събитията в дома на семейство Актън, накара патоанатома да закипи.

— Какво ви има, Хугел? — попита кметът.

— Не съм информиран. Защо нищо не ми е казано?

— Защото сте патоанатом — отвърна Макклелън, — а няма труп.

— Но престъпленията са буквално идентични — запротестира Хугел.

— Не знаех — каза кметът.

— Няма и как, като не сте чели доклада ми!

— За бога, успокойте се.

Макклелън нареди на патоанатома да седне. След като двамата обсъдиха по-подробно двете престъпления, Хугел заяви, че за едно нещо няма съмнение: убиецът на Елизабет Ривърфорд и нападателят на Нора Актън са един и същи човек.

— Мили боже — прошепна кметът. — Дали не трябва да пусна официално предупреждение?

Хугел се засмя неодобрително:

— Че сериен убиец на момичета от висшето общество се разхожда по улиците?

Макклелън бе озадачен от тона на патоанатома.

— Ами да, нещо такова, предполагам.

— Мъжете не нападат произволно млади момичета — заяви Хугел. — Престъпленията си имат мотиви. От „Скотланд Ярд“ не са успели да заловят Изкормвача, защото не са намерили връзка между жертвите. А не са и търсили. В мига, в който са решили, че си имат работа с луд човек, случаят е бил обречен.

— Мили боже, да не би да намеквате, че Изкормвача е тук?

— Не, не, не — отвърна патоанатомът и превъзбудено разпери ръце. — Казвам само, че двете нападения не са случайни. Нещо ги свързва. Като открием каква е тази връзка, ще можем да заловим нашия човек. Няма нужда от официално предупреждение, а от охрана на момичето. Той е искал да я убие, а сега тя е единствената, която може да го разпознае. Не забравяйте: той не знае, че си е изгубила паметта. Без съмнение ще опита да довърши започнатото.

— Слава богу, че я настаних в хотела — каза Макклелън.

— Някой друг знае ли къде се намира тя?

— Само ние. И лекарите, разбира се.

— Казали ли сте на семейни приятели? — попита Хугел.

— Разбира се, че не — отвърна Макклелън.

— Добре. Значи засега е в безопасност. Днес спомни ли си нещо?

— Не знам — каза Макклелън. — Не успях да се свържа с д-р Янгър.

Кметът се замисли какви възможности има. Щеше му се да се обади на стария генерал Бингъм, дългогодишния полицейски комисар, но го бе изпратил в пенсия миналия месец. Бингъм бе отказал да направи реформа в полицията, въпреки че самият той беше неподкупен

и знаеше какво трябва да се направи. За нещастие на кмета новият комисар Бейкър се оказа не на мястото си. С него можеше да се говори само за бейзбол и колко може да се спечели от този спорт. Хугел, разсъждаваше кметът, бе един от най-опитните хора в полицията. Не, в разследването на убийства той беше най-опитният. Щом казваше, че публично предупреждение не е необходимо, вероятно беше прав. Вестниците със сигурност щяха да раздуят новината до небесата, да всеят колкото се може повече паника и да се опитат да наложат още по-отрицателно отношение към кмета веднага щом разберат — а те със сигурност щяха да разберат, — че трупът на първата жертва е изчезнал. Освен това Макклелън беше уверил Бануел, че полицията ще се опита да разкрие случая, без да вдига много шум. Джордж Бануел беше един от малкото приятели, останали на кмета. И затова той реши да последва съвета на Хугел.

— Много добре — каза Макклелън. — Никакво публично предупреждение засега. Дано да сте прав, г-н Хугел. Намерете ми убиеца. Веднага вървете у семейство Актън, ще наблюдавате разследването и там. И моля ви, кажете на Литълмор, че искам веднага да го видя.

Хугел запротестира. Докато си бършеше очилата, напомни на кмета, че е „само патоанатом“. Не влизаше в задълженията му да обикаля из града като обикновен детектив. Макклелън преглътна раздражението си и увери патоанатома, че само на него може да се повери толкова деликатен и важен случай, тъй като било всеизвестно, че имал най-проницателния поглед в цялата полиция. Хугел примигна, сякаш да изрази пълно съгласие с тези твърдения, и склони да отиде у семейство Актън.

Веднага щом Хугел излезе от кабинета му, Макклелън повика секретарката си.

— Обадете се на Джордж Бануел — нареди ѝ той. Секретарката съобщи, че г-н Бануел е звънял тази сутрин. — Какво искаше? — попита кметът.

— Беше доста груб, ваша чест — отвърна тях.

— Не го взимайте присърце, г-жо Невил. Та какво искаше?

Г-жа Невил зачете от стенографските си записки.

— Да разбере „кой, по дяволите, е убил Елизабет Ривърфорд, защо проклетият патоанатом се бави толкова с аутопсията и къде са му

парите“.

Кметът въздъхна дълбоко.

— Кой, какво и къде. Пропуснал е само кога. — Макклелън погледна часовника си. И неговото „кога“ го притискаше във времето. Кандидатите за кметове трябваше да бъдат обявени най-късно след две седмици. Вече не се надяваше Тамани да го номинира. Имаше шанс само като независим или подкрепен от коалиция кандидат, но кампанията в такива случаи изискваше много пари. Както и положителни новини в пресата, а не съобщения за зачестили нападения над момичета от висшето общество. — Обадете се на Бануел — добави той към г-жа Невил. — Оставете му съобщение, че ще го чакам след час и половина в хотел „Манхатън“. Няма да откаже; има ангажимент наблизко и ще иска да разбере как се развиват събитията. И ми намерете Литълмор.

Половин час по-късно детективът подаде глава в кабинета на кмета.

— Искали сте да ме видите, ваша чест?

— Г-н Литълмор — каза кметът, — знаете ли, че е имало и друго нападение?

— Да, сър. Хугел ми каза.

— Добре. За мене този случай е особено важен. Познавам семейство Актън, а Джордж Бануел е мой стар приятел. Искам да бъда държан в течение при всяка новост. Освен това изисквам пълна дискретност. Тичайте в хотел „Манхатън“. Намерете д-р Янгър и вижте дали има някакъв напредък. Ако има нова информация, веднага ми се обадете. И, детектив, действайте дискретно. Никой не трябва да разбере, че в хотела има потенциален свидетел на убийство. Възможно е животът на момичето да зависи от това. Ясно ли е?

— Да, г-н кмете — отвърна Литълмор. — Само на вас ли да докладвам, или и на капитан Кари от отдел „Убийства“?

— Ще докладвате на г-н Хугел — каза кметът — и на мене. Искам този случай да бъде разплетен, Литълмор. На всяка цена. Получихте ли описанието, което патологоанатомът направи на убиеца?

— Да, сър. — Литълмор се поколеба. — Тъжъ... може ли един въпрос, сър? Ами ако описанието е погрешно?

— Имате ли основания да го смятате за погрешно?

— Смятам... — започна Литълмор. — Според мене е възможно да е замесен един китаец.

— Китаец? — повтори кметът. — Казахте ли на г-н Хугел?

— Той не е съгласен с мене, сър.

— Разбирам. Е, съветвам ви да имате доверие на г-н Хугел. Знам, че по някои въпроси е... чувствителен, но не забравяйте колко трудно е един почтен човек да си върши работата относително незабелязано, докато мошениците трупат пари и слава. Затова корупцията е толкова опасна. Тя пречупва волята на добрите хора. Хугел е изключително способен. И има високо мнение за вас, детектив. Специално помоли да назначат вас за това разследване.

— Така ли, сър?

— Точно така. А сега тръгвайте, г-н Литълмор.

На излизане от хотела се натъкнах на г-ца Актън и прислужницата г-жа Бигс, които отиваха на пазар. Колата им тъкмо приближаваше. Понеже улицата беше разровена, мръсна и кална, повдигнах момичето, за да се качи във файтона. С известно смущение забелязах, че дланите ми почти успяха да обгърнат тънката ѝ талия. Опитах се да помогна и на г-жа Бигс, но тя не пожела.

Казах на г-ца Актън, че с нетърпение очаквам срещата ни на следващата сутрин. Тя ме попита какво имам предвид. Обясних, че говоря за следващия психоаналитичен сеанс. Държах отворената вратичка на файтона, която тя хлопна рязко и ръката ми увисна.

— Не знам какво ви става на всички — каза. — Не искам повече вашите сеанси. Сама ще си спомня всичко. Просто ме оставете на мира.

Файтонът потегли. Трудно ми беше да опиша чувствата си, докато я гледах да се отдалечава. Нямах да е много точно да кажа, че бях разочарован. Искаше ми се прекалено грубото ми тяло да се разпадне и смеси с мръсотията на улицата. Брил трябваше да поеме момичето. Любител или селски доктор щеше да се справи по добре от мене с жалката имитация на психоанализа, която направих.

Провалих се още преди да съм започнал. Момичето беше отхвърлило психоанализата и аз не можех да го разубедя. Нещо повече, аз бях предизвикал това отхвърляне, като я притиснах прекалено,

преди да съм поставил основите. Истината беше, че не бях подготвен за откритието, че вече може да говори. Бях забравил предположението на Фройд, че може да възвърне говора си за една нощ. Възстановяването на гласа ѝ би трябвало да бъде благодатно за лечението, най-щастливото възможно развитие на събитията. Вместо това то ме обърка. Винаги си бях мислил, че съм търпелив и безкрайно адаптивен лекар, а подходих отбранително към съпротивата ѝ като смотан аматьор.

Какво щях да кажа на Фройд?

На влизане в хотел „Манхатън“ детектив Литълмор мина покрай млад мъж, който помагаше на млада жена да се качи във фойтон. За него тези двама души олицетворяваха свят, до който той нямаше достъп. И двамата бяха приятни за окото и облечени изящно, както само елитът можеше да си позволи. Младият господин беше висок, тъмнокос и скулест, а младата дама приличаше на ангел, за когото Литълмор не би помислил, че е възможно да стъпи на земята. Господинът се движеше някак непривично, танцувално, особено когато прехвърли младата дама във фойтона. Литълмор си знаеше, че той това не го може.

Но това ни най-малко не тревожеше детектива. Не завиждаше на изискания господин, а и харесваше Бети, камериерката, повече от подобната на ангел млада дама. Реши обаче, че ще се научи да пристъпва като непознатия. Можеше да схване как става това и да го изимитира. Представи си как повдига Бети към някоя кола по този начин — ако изобщо някога наемеше фойтон, още повече с Бети.

Минута по-късно, след кратък разговор със служителя на рецепцията, Литълмор се втурна навън след същия млад господин, който не бе помръднал и на сантиметър. С ръце на гърба той се взираше в отдалечаващата се кола така втренчено, че Литълмор помисли, че му има нещо.

— Вие сте д-р Янгър, нали? — попита детективът. Никакъв отговор. — Добре ли сте?

— Моля? — отвърна младият господин.

— Вие сте д-р Янгър, нали?

— За съжаление.

— Аз съм детектив Литълмор. Кметът ме праща. Това в колата г-ца Актън ли беше? — На детектива му стана ясно, че човекът не го слуша.

— Извинете — отвърна Янгър. — Кой казахте, че сте?

Литълмор се представи отново. Обясни, че нападателят на г-ца Актън е убил друго момиче в неделя вечерта, но засега полицията не разполага със свидетели.

— Госпожицата спомни ли си нещо, докторе?

Янгър поклати глава.

— Г-ца Актън си възвърна говора, но не и спомена за случилото се.

— На мене всичко ми се струва много странно — заяви детективът. — Хората често ли си губят паметта?

— Не — отвърна Янгър. — Но се случва, особено след инциденти като преживяния от г-ца Актън.

— А, връщат се.

И наистина: файтонът на г-ца Актън завиваше зад ъгъла и се приближаваше към хотела. Когато спря, г-ца Актън подхвърли на Янгър, че г-жа Бигс е забравила да върне ключа от стаята на рецепцията.

— Дайте — каза Янгър и протегна ръка. — Аз ще го отнеса.

— Благодаря, мога и сама — отвърна г-ца Актън, изскочи от колата, без да дочака помощ, и профуча покрай Янгър, без да го погледне.

Янгър не помръдна, но Литълмор можеше да усети кога жена отблъсква мъж и му стана жал за доктора. После му хрумна нещо друго.

— Кажете ми, докторе — започна той, — така ли оставяте г-ца Актън да се разхожда из хотела? Имам предвид — сама.

— Почти нищо не зависи от мене в случая, детектив. Всъщност — нищо. Но не, мисля, че се движи с прислугата си или с полицай — с изключение на този момент. Защо? В опасност ли е?

— Вероятно — каза Литълмор. Патоанатомът му бе казал, че убиецът не знае къде се намира г-ца Актън. Въпреки това детективът беше притеснен. Целият случай беше много откачен: мъртво момиче, за което никой нищо не знае, хора, които си губят паметта, бягащ китаец, изчезващи от моргата трупове. — Няма да е зле да поогледам.

Детективът влезе отново в хотела, а Янгър го последва. Литълмор запали цигара, докато наблюдаваха как дребничката г-ца Актън минава през колонадата в кръглото фоайе. Обикновено човек, който си връща ключа, просто го оставя на рецепцията и тръгва, но г-ца Актън стоеше търпеливо и чакаше да я обслужат. Фоайето бе претъпкано с пътуващи семейства и бизнесмени. Детективът си отбеляза наум, че половината от мъжете отговаряха на описанието на патоанатома.

Но един все пак привлече вниманието му. Чакаше асансьора: висок, тъмнокос, с очила, носеше вестник. Литълмор не виждаше добре лицето му, но забеляза някаква смътна чуждоземна странност в кройката на костюма му. Вестникът особено го заинтригува. Мъжът го държеше малко по-високо, отколкото беше нормално. Дали не се опитваше да си прикрие лицето? Г-ца Актън бе оставила ключа и се връщаше. Мъжът хвърли бърз поглед към нея — или пък към самия детектив? — и отново зарови глава във вестника. Вратата на асансьора се отвори и човекът влезе вътре сам.

Г-ца Актън не обърна внимание на доктора и детектива, когато ги подмина на излизане. Въпреки това Янгър я последва навън да я изпрати до файтона.

Литълмор остана вътре. Каза си, че няма нищо сериозно. Почти всички мъже се обърнаха след г-ца Актън, докато минаваше през фоайето. Но за всеки случай проследи стрелката, показваща етажите, които асансьорът изкачваше. Тя се движеше бавно към най-високите нива. Литълмор обаче не успя да види къде се спря накрая. Тя още помръдваше, когато отвън се чу пронизителен шум.

Беше цвилене на агонизиращ кон. Въпросното животно беше впрегнато в кола, която току-що бе излязла от строителен обект малко преди пресечката на „Мадисън авеню“, където се издигаше стоманеният скелет на нова девететажна търговска сграда. На капрата седеше елегантно облечен господин с цилиндър, а на коленете му лежеше тънък камшик. Това беше Джордж Бануел.

През 1909 година конете все още се състезаваха с автомобилите по всички по-големи улици на Ню Йорк. Всъщност състезанието вече беше загубено. Пъргавите и шумни автомобили с двигател бяха по-

бързи и по-маневрени от каляските. Освен това те сложиха край на замърсяването — по онова време този термин се отнасяше за конските фъшкии, които до обед вече увоняваха въздуха и правеха понатоварените улици практически непроходими. Въпреки че Джордж Бануел обичаше автомобилите си като всички останали богаташи, по душа си беше ездач. Беше израснал с коне около себе си и не бе готов да се откаже от тях. Даже настояваше сам да си кара файтона, а кочияшът се мъдреше нелепо до него.

Бануел бе прекарал сутринта на площадката на „Канал стрийт“, откъдето надзираваше един важен за него проект. В единайсет и трийсет пристигна с файтона на ъгъла на „Мадисън авеню“ и Четиридесет и четвърта улица, на една пресечка разстояние от хотел „Манхатън“. След като нагледа работата на своите хора там, Бануел се отправи към хотела, за да се срещне с кмета. Но само миг след като зави по булеварда, дръпна рязко и силно юздите на коня, притисна мундщука в устата на нещастното животно, което спря и изцвили. Пронизителният звук не произведе никакъв ефект върху Бануел. Сякаш изобщо не го чу. Беше се втренчил в нещо напред и връзваше още по-болезнено металния накрайник на юздите в устата на коня за ужас на кочияша.

Конят мятеше глава нагоре-надолу и настрани, опитвайки се напразно да разхлаби опънатите юзди. Накрая се изправи на задните си крака и изцвили силно, като в агония. Точно този шум чу Литълмор, както и всички хора на улицата. Конят стъпи на земята, но веднага отново се изправи на задните си крака, този път дори още по-отривисто, от което целият файтон се разклати. Бануел и кочияшът му изхвърчаха като моряци от попаднал в буря кораб. Колата се преобърна с грохот и повлече след себе си и коня.

Кочияшът пръв успя да се изправи на крака. Опита се да помогне на господаря си, но Бануел го блъсна грубо и започна да изтупва мръсотията от коленете и лактите си. Около тях се насъбра тълпа. Нетърпеливи шофьори вече надуваха клаксоните. Магията, завладяла Бануел, очевидно беше развалена. Не беше от хората, които се оставят да бъдат хвърлени от кон. А да падне от файтон, беше направо немислимо. Очите му искряха от гняв — към шофьорите, към насъбралите се зяпачи и най-вече към объркания проснат кон, който безуспешно се мъчеше да се изправи.

— Пушката ми — каза той хладно на кочияша. — Дай ми пушката.

— Не можете да го убиете, господине — запротестира кочияшът, който бе клекнал до коня и се опитваше да освободи копитата му от примката на заплетените въжета. — Няма нищо счупено. Просто се е оплел. Ето го. Хайде. — Последното каза на коня, докато му помагаше да се изправи. — Не си виновен ти.

Без съмнение кочияшът имаше добри намерения, но едва ли можеше да избере по-неподходящи думи.

— Не е виновен, така ли? — каза Бануел. — Буйства като необяздена кранта, пък не бил и виновен? — Хвана юздите, бутна грубо шията на коня и го погледна в очите. — Виждам — каза на кочияша с все още леден глас, — че не си го научил да свежда глава. Е, аз ще го науча.

Бануел разпрегна коня, хвана поводите и го яхна без седло. Върна го на строителната площадка до голямата кука на крана, издигнат до небесата в средата на терена. Бануел хвана куката с две ръце и я провря под такъмите на коня, след като ги закрепил стабилно под корема му. Скочи на земята и викна на краниста:

— Ей, ти! Вдигай! Ти горе — вдигай ти казах! Не ме ли чу? Вдигни го!

Втрещеният мъж реагира бавно. Накрая включи двигателя. Дългият кабел се набра и куката опъна повода. Конят се размърда и започна да рие с копито от неприятното усещане. За миг всичко замря така.

— Вдигай, нещастнико — извика Бануел. — Вдигай или се прибирай вкъщи при жена си да ѝ кажеш, че си безработен!

Кранистът отново натисна лостовете. Конят рязко отхвъркна нагоре. В момента, в който краката му се отделиха от твърдата почва, животното бе обзето от паника. Зацвили и се замята, заизвива се диво във въздуха, увиснало на куката на крана.

— Пусни го! — извика гневен момичешки глас. Беше г-ца Актън. Когато започна целият спектакъл, тя се забърза по „Медисън авеню“ и сега стоеше пред тълпата. До нея бе Янгър, а Литълмор — малко по-назад сред хората. Тя извика отново: — Пусни го на земята. Някой да го спре!

— Вдигай — нареди Бануел. Беше чул момичето. Стрелна я с очи и отново се съсредоточи върху коня. — По-високо.

Кранистът се подчини и започна да издига животното все по-високо и по-високо: пет, десет, дванайсет метра над земята. Философите казват, че няма как да знаем дали животните изпитват емоции, сравними с човешките, но всеки, видял невероятния ужас в очите на коня, никога повече не би се усъмнил в това.

Всички погледи бяха приковани в безпомощно висящото и мятащо се животно и никой не видя как помръдна стоманената релса три етажа по-горе по скелето. Тя бе прикрепена с въже, което на свой ред бе закачено за куката на крана. Досега въжето бе хлабаво, релсата стоеше безопасно на мястото си на скелето. Но когато куката се издигна, въжето също се опъна, стоманената релса внезапно се изтърколи от дъските и увисна свободно във въздуха. И тъй като бе закачена за куката на крана, тя естествено сезалюля по посоката на куката или иначе казано, към Джордж Бануел.

Бануел не видя смъртоносната релса да лети и да набира скорост, насочена право към него като гигантско копие, прицелило се право в стомаха му и готово да убива. Ако го беше ударила, с него беше свършено, но тя мина на педя встрани. Намеси се щастливата съдба, доста благосклонна към Бануел, но резултатът бе, че сега гредата полетя към тълпата. Няколко души изпищяха от страх, а десетина залегнаха в калта, за да се предпазят.

Само един човек обаче трябваше наистина да се отмести. Това бе г-ца Нора Актън. Триметровата релса се бе насочила право към нея. Но г-ца Актън нито изпищя, нито помръдна. Дали защото връхлитащото желязо я бе хипнотизирало, или защото ѝ бе трудно да реши накъде да побегне, тя седеше като вкопана на мястото си, пребледняла и обречена.

Янгър сграбчи дългата руса опашка на момичето и я дръпна силно — и не много кавалерски — към себе си. Летящата греда профуча толкова близо, че усетиха как въздухът изсвистя, и ги задмина.

— О! — каза г-ца Актън.

— Извинявайте — отвърна ѝ Янгър. След това я повлече пак за косата, но в обратната посока.

— О! — повтори г-ца Актън по-натъртено, когато стоманената греда се върна и отново прелетя покрай тях, като този път мина на косъм от тила ѝ.

Бануел хвърли безстрастен поглед към превърналата се в махало релса и проследи с презрително изражение как се издигна и вклени в скелето, откъдето започна пътешествието ѝ, като го разби все едно бе от клечки за зъби. Във всички посоки полетяха хора, инструменти и дъски. Когато прахът се уталожи, само конят продължаваше да вдига шум, като се мятеше и цвилеше безпомощно във въздуха. Бануел даде знак на краниста да го свали и изпълнен с хладен гняв, нареди на хората си да разчистят отломките.

— Върнете ме в стаята ми, моля ви — каза г-ца Актън на Янгър.

Тълпата продължаваше да се вълнува дълго след произшествието, пресмяташе щетите и преразказваше отново и отново събитията. Конят бе върнат на кочияша, към когото се приближи детектив Литълмор. Детективът бе разпознал Джордж Бануел.

— Породист ли е?

— Наполовина — отвърна кочияшът, който правеше всичко по силите си, за да успокои все още уплашеното животно. — Наричат го „подобрен“.

— Красавец е, това е сигурно.

— Така е — каза кочияшът и погали коня по носа.

— Боже, чудя се какво го накара да се разтанцува така. Видял е нещо сигурно.

— По-скоро шефът видя нещо.

— Как така?

— Конят няма нищо общо — промърмори кочияшът. — Вината си е изцяло негова. Опитваше се да го върне назад. Не можеш да накараш впрегнат кон да върви назад. — И се обърна към коня. — Мъчеше те да тръгнеш назад, нали? Защото се уплаши.

— Уплаши се? От какво?

— Защо не питаш него? Той не се плаши лесно, но този пък като че ли видя самия дявол.

— Ама че работа — подхвърли Литълмор, преди да се върне в хотела.

В същия този миг на най-горния етаж на хотел „Манхатън“ Карл Юнг наблюдаваше цялата сцена от балкона. Беше видял невероятните събития на строителната площадка една пресечка надолу по булеварда. Случилото се го уплаши, но и го изпълни с такова въодушевление, каквото бе изпитвал само един-два пъти в целия си живот. Върна се в стаята си и седна в ступор на пода, опрял гръб в леглото. Виждаше лица, които никой друг не можеше, да види, чуваше гласове, които никой друг не чуваше.

Когато се качихме в апартамента на г-ца Актън, г-жа Бигс се бе побъркала. Нареди на г-ца Актън да полегне, после да стане, после да се поразходи, за да се „върне цветът на лицето й“. Г-ца Актън не обърна внимание на нито една от тези команди. Отиде право в малкия кухненски бокс, с който бе оборудван апартаментът й, и започна да прави чай. Възрастната жена не млъкна, докато г-ца Актън не я сложи да седне и не й целуна ръцете.

Младата жена или притежаваше странната способност да си възвръща бързо спокойствието и след най-критични мигове, или да се преструва на спокойна дори когато не беше. Свърши с чая и подаде димяща чаша на г-жа Бигс.

— Можеха да ви убият, г-це Нора — каза възрастната жена. — Щяхте да сте мъртва, ако не беше младият доктор.

Г-ца Актън постави ръка върху нейната и я прикани да си вземе чая. Когато г-жа Бигс пое чашата, момичето й каза да ни остави, защото трябвало да говори с мене насаме. С големи усилия успя най-накрая да убеди г-жа Бигс да излезе.

Когато останахме сами, г-ца Актън ми благодари.

— Защо накарахте прислужницата си да излезе? — попитах.

— Не съм я „карала“ да излезе — отвърна момичето. — Искате да знаете при какви обстоятелства съм си загубила говора преди три години. Ще ви разкажа.

Чайникът в ръцете й затрепери. Опита се да налее, но не улучи чашата. Остави чайника и сплете пръсти.

— Бедния кон. Как можа да му причини това?

— Вината не е ваша, г-це Актън.

— Какво ви става? — тя ме погледна ожесточено. — От къде на къде вината ще е моя?

— Няма причина. Но ми звучите сякаш се обвинявате.

Г-ца Актън отиде до френския прозорец. Разтвори завесите към терасата, от която се откриваше панорамна гледка над града.

— Знаете ли кой беше това?

— Не.

— Джордж Бануел, съпругът на Клара. Приятел на баща ми. — Момичето задиша неравномерно. — Случи се край езерото на лятната му вила. Той ми предложи.

— Моля ви, легнете, г-це Актън.

— Защо?

— Това е част от лечението.

— А, добре.

Когато легна на кушетката, продължих разговора.

— Г-н Бануел ви предложи да се омъжите за него, когато сте били на четиринайсет?

— Бях на шестнайсет, докторе. И не ми предложи брак.

— А какво ви предложи?

— Да правим... да правим... — тя млъкна.

— Да правите секс с него?

Говоренето за секс с млади пациентки винаги е деликатна работа, защото човек няма как да знае доколко са наясно с анатомията. Но по-лошо е да прекалиш с деликатността и да увеличиш пагубното чувство за срам, което момичетата изпитват понякога при такива преживявания.

— Да — отвърна тя. — Цялото семейство бяхме отседнали в лятната му вила. Двамата се разхождахме по пътеката край езерото. Каза, че купил къщичка наблизко, където сме можели да отидем. Там имало голямо легло и двамата сме можели да останем насаме, без никой да разбере.

— И вие какво направихте?

— Ударих му шамар и побягнах. Казах на баща ми, но той не застана на моя страна.

— Не ви повярва ли? — попитах.

— Държеше се така, все едно аз съм направила нещо нередно. Настоях да разговаря с г-н Бануел. След седмица ми каза, че го е направил. Г-н Бануел отрекъл обвинението, според баща ми — с огромно възмущение. Сигурна съм, че е имал същото изражение, което видяхте преди малко. Признал само, че ми споменал за новата къща, и заявил, че съм си доизмислила злонамерено всичко останало. Затова били виновни книгите, които чета. Баща ми избра да повярва на г-н Бануел. Мразя го.

— Г-н Бануел ли?

— Баща си.

— Г-це Актън, преди три години сте си загубили говора. А ми описвате нещо случило се миналата година.

— Преди три години ме целуна.

— Баща ви ли?

— Не, ама че гадост! — каза г-ца Актън. — Г-н Бануел.

— Когато сте били на четиринайсет?

— Имахте ли проблеми с математиката в училище, д-р Янгър?

— Продължете, г-це Актън.

— Беше Денят на независимостта — започна тя. — Родителите ми се бяха запознали със семейство Бануел няколко месеца по-рано, но баща ми и г-н Бануел вече бяха най-добри приятели. Работниците на г-н Бануел ремонтираха къщата ни. Току-що бяхме прекарвали с тях три седмици в провинцията, докато завършат ремонтите. Карла беше толкова мила с мене. Тя е най-силната и интелигентна жена, която познавам, д-р Янгър. И най-красивата. Гледали ли сте Лина Кавалиери като Саломе?

— Не — отговорих. — Прочутата с красотата си г-ца Кавалиери игра тази роля в „Манхатън опера хауз“ миналата зима, но не успях да дойда от Уорчестър да я гледам.

— Клара много прилича на нея. И тя преди години е играла на сцената. Г-н Гибсън я е рисувал. Както и да е, г-н Бануел строеше една от огромните си сгради в центъра. Смятахме да се качим на покрива на тази сграда и да гледаме оттам фойерверките. Но майка ми се разболя — тя все се разболява — и не дойде с нас. В последния момент се оказа, че ѝ баща ми не може да дойде. Не помня защо. Май и той беше болен. Онова лято върлуваше грип. Г-н Бануел изяви желание той да ме заведе, тъй като аз чаках този миг с нетърпение.

— Само двамата ли останахте?

— Да. Закара ме с файтона си. Беше тъмно. Прекара конете в галоп по „Бродуей“. Помня горещия вятър в лицето си. Качихме се заедно в асансьора. Бях много притеснена, за пръв път се качвах в асансьор. Нямах търпение да видя фойерверките, но когато изстреляха първия залп, се уплаших много. Може и да съм изпищяла. В следващия миг той ме сграбчи с две ръце. Все още чувствам как придърпва... горната част на тялото ми към себе си. След това

притисна устни в моите. — Момичето направи гримаса сякаш искаше да се изплюе.

— И после? — подканих я аз.

— Отскубнах се от него, но нямаше къде да отида. Не знаех как да се измъкна от покрива. Той ми направи знак да се успокоя и да млъкна. Каза, че това ще е нашата тайна и че сега само ще гледаме фойерверките. Така и стана.

— Казахте ли на някого?

— Не. След това си загувих говора, стана същата вечер. Всички си помислиха, че и аз съм хванала грип. Може и така да е било. Гласът ми се върна на следващата сутрин, точно както и сега. Но до днес на никого не го бях разказвала. Никога повече не останах насаме с г-н Бануел.

Настъпи дълга тишина. Момичето очевидно бе стигнало до границата на съзнателните си спомени.

— Помислете си за вчера, г-це Актън. Спомняте ли си нещо?

— Не — отвърна тя тихо. — Съжалявам.

Помолих я за разрешение да предам казаното от нея на д-р Фройд. Тя се съгласи. След това ѝ казах, че ще продължим разговора утре.

Тя изглеждаше изненадана.

— Че за какво повече има да говорим, докторе? Казах ви всичко.

— Може да си спомните още нещо.

— Защо казвате това?

— Защото все още страдате от амнезия. Когато разкрием всичко, свързано с тази случка, смятам, че паметта ви ще се върне.

— Мислите, че крия нещо?

— Не може да се нарече криене, г-це Актън. По-точно — криете от себе си.

— Нямам представа за какво говорите — отвърна момичето. На крачка от вратата тя ме спря с ясения си мек глас.

— Д-р Янгър?

— Г-це Актън?

В сините ѝ очи имаше сълзи. Беше вдигнала високо брадичка.

— Той наистина ме целуна. И наистина... ми предложи край езерото.

Не си бях дал сметка колко се притеснява, че може и аз като баща й да не повярвам на думите й. Имаше нещо неописуемо умилително в начина, по който използваше погрешно думата „предложи“.

— Г-це Актън — отвърнах. — Вярвам на всяка казана от вас дума.

Тя избухна в сълзи. Оставих я и пожелах хубав ден на г-жа Бигс на минаване в коридора.

Джордж Бануел и кметът Макклелън бяха седнали в усамотен ъгъл на бара в хотел „Манхатън“. Кметът отбеляза, че Бануел изглежда сякаш току-що е участвал в уличен бой. Бануел сви рамене.

— Малък проблем с едно конче.

Кметът извади от вътрешния джоб на сакото си плик и го подаде на Бануел.

— Това е чекът ти. Съветвам те да отидеш до банката си още този следобед. Доста пари са. И са последните. Повече няма да има, каквото и да се случи. Наясно ли сме?

Бануел кимна:

— Ако има допълнителни разходи, предполагам, че ще съм принуден да ги поема сам.

След това кметът обясни, че убиецът на г-ца Ривърфорд очевидно е направил нов удар. Дали Бануел познавал Харкорт Актън?

— Разбира се, че познавам Актън — отвърна Бануел. — Той и съпругата му в момента са на лятната ми вила. Клара ги посрещна там вчера.

— Значи затова не можем да се свържем с тях — каза Макклелън.

— Какво за Актън? — попита Бануел.

— Втората жертва е дъщеря му.

— Нора? Нора Актън? Току-що я видях на улицата, няма и два часа.

— Да, слава богу, жива е — отвърна кметът. — Но е загубила говор и не си спомня нищо. Не знае кой я е нападнал, ние също не знаем. Сега с нея се занимават някакви доктори. Всъщност тя е тук. Настаних я в „Манхатън“, докато се върнат родителите й.

— Да му се не види — каза Бануел, докато осмисляше чутото. — Хубаво момиче.

— Така е — съгласи се кметът.

— Изнасилена ли е?

— Не, слава богу.

— Слава богу.

Намерих останалите в залите, посветени на римската и гръцката античност, в музея „Метрополитън“. Фройд бе потънал в разговор с гида, като демонстрираше изключителни знания. В това време аз изостанах с Брил. Проблемът с неговия ръкопис бе започнал да се разрешава. Отначало издателят му Джелиф бил озадачен също като него, но после си спомнил, че дал под наем печатната машина на един пастор, който публикувал поредица от поучителни библейски трактати. Сигурно двата ръкописа някак си са се объркали.

— Знаеш ли — попитах Брил, — че Гьоте е пралядо на Юнг?

— Глупости — отвърна Брил, който бе живял цяла година в Цюрих и бе работил там под ръководството на Юнг. — Самоласкателни семейни легенди. Каза ли ти и за фон Хумболд?

— Всъщност да — отговорих.

— А все си мислех, че на един мъж му е достатъчно да сключи брак по сметка, без да му се налага да си измисля и родословно дърво.

— Освен ако не го измисля точно заради изгодната женитба — казах.

Брил изсумтя неопределено. След това с необичайна непринуденост повдигна кичур коса и ми показа грозен белег от ожулено на челото си.

— Виждаш ли това? Снощи, след като си тръгнахте, Роуз хвърли по мене тиган.

— Боже мили! И защо?

— Заради Юнг.

— Какво?

— Споделих с Роуз какво съм казал на Фройд за Юнг и това я вбеси. Заяви ми, че ревнувам от Юнг, защото Фройд го цени, и че съм глупак, защото Фройд щял да прозрe завистта ми и още повече да му падна в очите. На което пък аз отговорих, че имам основателни

причини да ревнувам от Юнг, като се има предвид как тя го е гледала цяла вечер. Сега като се замисля, обвинението ми може да се окаже и безпочвено, защото май Юнг зяпаше нея. Знаеш ли, че тя има медицинско образование като мене? Но не може да си намери работа като лекар, а аз не мога да я издържам с четиримата си пациенти.

— И те замери с тиган? — попитах.

— О, не ме гледай все едно ми поставяш диагноза. Жените обичат да замерят с разни неща. Всички го правят рано или късно. Сам ще се убедиш. Всички без Емма, съпругата на Юнг. Емма е оставила цялото си богатство на разположение на Карл, родила е и отглежда децата му и се усмихва, когато ѝ изневерява. Сервира на любовниците му вечеря, когато той ги води у дома. Този човек е магьосник. Но ако чуя още една дума за Гьоте и фон Хумболд, направо ще го убия.

Преди да си тръгнем от музея, изпаднахме в затруднение. Внезапно Фройд поиска да отиде до тоалетната и гидът ни прати в мазето. Докато слизахме надолу, Фройд отбеляза:

— Нека да позная. Ще трябва да премина по безкрайни коридори, в чиито край ме чака мраморен дворец.

Беше прав и за двете. Стигнахме до двореца за нула време.

Патоанатомът Хугел се върна в кабинета си чак във вторник вечерта. Прекара следобеда в дома на Актън край Грамърси парк. Вече знаеше какво ще напише в доклада си: веществените доказателства — косми, копринени нишки, влакна от въже — сочат без съмнение, че човекът, убил Елизабет Ривърфорд, е нападнал и Нора Актън. Но патоанатомът се тухкаше заради това, което не бе успял да открие. Бе преровил родителската спалня. Претърси задната градина — пълзя на колене метър по метър. Както ѝ очакваше, намери счупени клони, стъпкани цветя и много други следи от бягство, но не и доказателството, което му трябваше, единствената улика, с която щеше да установи самоличността на престъпника.

Беше изтощен, когато се добра до кабинета си. Въпреки заповедта на кмета Хугел не бе предал на екипа си, че който намери трупа на г-ца Ривърфорд, го чака награда. Но едва ли някой можеше да го вини за това, каза си Хугел. Нали именно кметът му нареди да отиде право в дома на Актън, без да се връща в моргата.

В коридора го чакаше Литълмор. Докладва, че полицай Гитлоу вече е във влака за Чикаго и ще пристигне следващата вечер. В обичайното си добро настроение Литълмор разказа и странния епизод с г-н Бануел и коня. Хугел го изслуша съсредоточено, след това възкликна:

— Бануел! Трябва да е видял г-ца Актън пред хотела. Точно тя го е изплашила.

— Не бих нарекъл г-ца Актън плашеща, г-н Хугел — каза Литълмор.

— Глупак! — бе отговорът на патоанатома. — Разбира се, той си е мислел, че е мъртва!

— И защо да си мисли, че е мъртва?

— Размърдай си мозъка, детектив.

— Ако Бануел е нашият човек, г-н Хугел, той знае, че е жива.

— Какво?

— Казвате, че Бануел е нашият човек, нали? Но нападателят на г-ца Актън знае, че е жива. Така че ако Бануел е нашият човек, той не я мисли за мъртва.

— Какво? Глупости. Може би е сигурен, че я е довършил. Или... или се е боял, че ще го разпознае. И в двата случая би изпаднал в паника, като я види.

— Защо мислите, че той е нашият човек?

— Литълмор, той е висок над метър и осемдесет и пет. На средна възраст е. Богат е. Има тъмна коса, която е започнала да посивява. Десничар е. Живее в сградата на първата жертва и е изпаднал в паника, като е видял втората жертва.

— Откъде знаете това?

— От тебе. От кочияша си разбрал, че се е уплашил. Какво друго обяснение може да има?

— Не, исках да попитам откъде знаете, че е десничар?

— Вчера го видях, детектив, и внимавах в картинката.

— Ама и вас си ви бива, г-н Хугел. А аз какъв съм — левичар или десничар? — детективът постави ръцете си зад гърба.

— Няма ли да престанеш, Литълмор!

— Не знам, г-н Хугел. Трябваше да го видите, когато всичко свърши. Беше хладен като лед, раздаваше заповеди, разчистваше.

— Глупости. Освен че е убиец, е и добър актьор. Хванахме нашия човек, детектив.

— Е, не сме го хванали още.

— Прав си. — Патоанатомът се замисли. — Все още нямам солидни доказателства. Трябва ни още нещо.

На излизане от „Метрополитън“ наехме файтон, който да ни откара през парка до новия комплекс на университета „Калъмбия“ с огромната библиотека. Не бях ходил там от 1897 година, когато майка ми ме завлече на откриването на сградата „Шърмърхорн“. За щастие Брил не знаеше за далечните ми връзки с този клан, иначе без съмнение щеше да го спомене на Фройд.

Посетихме психиатричната клиника, където Брил държеше кабинет. След това Фройд обяви, че иска да поговорим за сеанса ми с г-ца Актън. Брил и Ференци изостанаха, за да обсъдят някои терапевтични техники, а ние с Фройд поехме на разходка по „Ривърсайд драйв“, чиято широка променада откриваше красива гледка към Палисадите — дивите стръмни скали на Ню Джърси от другата страна на река Хъдзън.

Не скрих нищо, разказах на Фройд и за първия сеанс с г-ца Актън, който завърши с провал, и за втория, който пък донесе разкритията ѝ за приятеля на баща ѝ г-н Бануел. Той не спираше да ме разпитва, искаше да узнае всички подробности, независимо колко незначителни изглеждат, настояваше да не преразказвам, а да цитирам точните ѝ думи. Накрая Фройд загаси пурата си в тротоара и ме попита дали смятам, че епизодът на покрива преди три години е истинската причина г-ца Актън да загуби тогава говора си.

— Така изглежда — отговорих. — Устата е важен фактор в случката, както и забраната да разкаже за станалото. Причинили са ѝ нещо немислимо и тя сама си е отнела способността да говори.

— Добре. Значи срамната за четиринайсетгодишната девойка целувка на покрива я е направила хистерична? — каза Фройд, проверявайки реакциите ми.

Разбрах: искаше да каже точно обратното на това, което думите му означаваха. Така както той виждаше нещата, епизодът на покрива не би могъл да причини хистерията на г-ца Актън. Случката не е от ранното ѝ детство, нито има нещо общо с едиповия комплекс. Само детските травми водят до неврози, а по-късните случки събуждат

спомена за дълго потискания конфликт и предизвикат хистерични симптоми.

— Д-р Фройд — попитах, — възможно ли е в този случай травма от юношеската възраст да е причинила хистерията?

— Възможно е, момчето ми, ако нямахме следния факт: поведението на момичето на покрива вече е напълно хистерично. — Фройд извади друга пура от джоба си, помисли и я върна обратно. — Нека ти предложи определение за хистерия: това е когато инцидент на сексуално удоволствие събужда чувства, които са до голяма степен или напълно неприятни.

— Тя е била само на четиринайсет.

— А на колко е била Жулиета в първата си брачна нощ?

— На тринайсет — признах.

— Потентен и напълно зрял мъж — за когото не знаем нищо друго освен че е силен, висок, успял, привлекателен — целува момиче по устните — каза Фройд. — Очевидно е в състояние на сексуална възбуда. Смятам, можем да сме убедени, че Нора е получила непосредствено впечатление за тази възбуда. Казва, че все още чувства как Бануел придърпва тялото ѝ към своето и аз нямам никакво съмнение коя част от мъжкото тяло точно е почувствала. При здраво четиринайсетгодишно момиче всичко това би трябвало да предизвика приятна генитална стимулация. Вместо това Нора е обзета от неприятни усещания, по точно отвращение, отнасящо се към устните и гърлото. С други думи тя вече е била хистерична, и то доста преди целувката.

— Но не е ли възможно домогванията да Бануел да са ѝ били неприятни?

— Силно се съмнявам в това. Но ти не си съгласен с мене, Янгър.

Наистина не бях съгласен, и то дълбоко се възпротивявах на твърденията му, макар че се опитвах да не го показвам.

Фройд продължи:

— Ти си представяш как г-н Бануел се натрапва на невинна жертва, която го намира за отблъскващ. Но е възможно тя да го е съблазнила: той е красив мъж, най-добрият приятел на баща ѝ. Такова завоевание би било много желано от момиче на нейната възраст, защото би предизвикало ревност у баща ѝ.

— Тя го е отблъснала — казах.

— А дали? — попита Фройд. — След целувката е опазила тайната му дори и след като си е възвърнала говора. Не съм ли прав?

— Да.

— Дали е по-вероятно това да значи страх от повторение на случката, или е по-скоро желание тя да се повтори?

Схванах логиката на Фройд, но обяснението за невинното поведение на момичето все още не беше напълно оборено.

— След това е отказвала да остава насаме с него — аргументирах се аз.

— Напротив — продължи спора Фройд. — Две години по-късно се е разхождала сама с него по брега на езерото — какво по-романтично място от това?

— Но и там го е отблъснала.

— Ударила му е шамар — каза Фройд. — Това не значи непременно отблъскване. Момичето, също като подложен на психоанализа пациент, трябва да каже „не“, преди да каже „да“.

— Оплакала се е на баща си.

— Кога?

— Веднага — заявих аз, но като че ли избързах и се замислих. — Всъщност не знам. Не питах.

— Може да е чакала Бануел да опита пак и когато не го е направил, е казала на баща си, за да му отмъсти. — Не казах нищо, но Фройд виждаше, че не е успял да ме убеди напълно. Затова добави: — Освен това, момчето ми, не забравяй, че и ти си заинтересован от цялата тази работа.

— Не ви разбрах, сър — казах.

— Напротив, разбра ме.

Замислих се.

— Искате да кажете, че *искам* домогванията на г-н Бануел да са били нежелани за г-ца Актън?

— Ти защитаваш честта на Нора.

Дадох си сметка, че продължавах да я наричам г-ца Актън, а Фройд я наричаше с малкото ѝ име. Освен това осъзнах, че се изчервявам.

— Това е защото съм влюбен в нея — казах.

Фройд не отговори.

— Трябва вие да поемете психоанализата, д-р Фройд. Или Брил. От самото начало си знаех, че Брил трябваше да се захване с този случай.

— Глупости. Тя е твоя, Янгър. Справяш се много добре. Но не приемай много сериозно чувствата си. Те са неизбежни при психоанализата. И са част от лечението. Твърде е вероятно Нора да изпада под влиянието на трансфера, а ти — на контратрансфера. Отнасяй се към тези чувства като към полезна информация, трябва да ги проявяваш. Те са фиктивни. Не са по-реални от чувствата, които актьорите изпитват на сцената. Един добър Хамлет би се разгневил на чичо си, но в никакъв случай не би си помислил, че този гняв е насочен към колегата му актьор. Същото се случва и при психоанализата.

За известно време никой от нас не каза и дума. Накрая аз попитах:

— Някога изпитвали ли сте чувства към пациентка, д-р Фройд?

— Много пъти. Понякога съм се измъквал от тях на косъм. Но аз започнах да се занимавам с психоанализа, когато бях доста по-възрастен от тебе, което направи задачата ми по-лесна. Освен това бях женен. Към разбирането, че тези чувства са фиктивни, се добавяше и морален ангажимент, който не можех да пренебрегна.

Може да изглежда абсурдно, но единствената мисъл, която се въртеше в главата ми, след като Фройд спря да говори, беше как може „фиктивен“ да звучи толкова близо до „фактически“?

Фройд продължи:

— Достатъчно. Засега основната ти задача е да разбереш каква е първоначалната травма, предизвикала хистеричната реакция на покрива. Кажи ми: защо Нора не е съобщила на полицията къде са родителите ѝ?

И аз се бях питал същото. Г-ца Актън ме уведоми, че родителите ѝ са в лятната вила на Джордж Бануел, но никога не бе споменавала този факт пред полицаите, а те изпращаха съобщение след съобщение до вилата на семейство Актън, където нямаше никого. За мене обаче това премълчаване не беше странно. Винаги бях завиждал на хората, които успяват да намерят истинско упование в родителите си по време на криза, вероятно няма по-голяма опора от това. Но с мене това никога не се бе случвало.

— Може би — отвърнах на Фройд — не е искала родителите си до себе си след нападението.

— Възможно е — каза той. — Таях най-ужасните си съмнения в себе си и ги прикривах от баща си чак до края на живота му. Също като тебе. — Фройд произнесе последните думи така, сякаш изричаше добре известен факт, а всъщност не му бях казвал нищо за баща си. — Но в такъв вид прикриване винаги има невротичен елемент. Започни утре отгук с Нора, Янгър. Това е съветът ми. Има нещо около тази вила. Без съмнение е свързано с несъзнателното влечение на момичето към баща му. Чудя се... — спря на място и затвори очи. Остана доста време така. Накрая отвори очи и каза: — Разбрах.

— Какво? — попитах.

— Ами имам едно подозрение, Янгър, но няма да ти го кажа. Не искам да ти внушавам идеи, нито пък на нея. Разбери дали пази някакъв спомен, свързан с тази вила, спомен отпреди случката на покрива. Не забравяй, че трябва да си непроницаем за нея. Трябва да си като огледало, да не ѝ показваш нищо друго освен това, което тя ти показва. Може би е видяла нещо, което не е трябвало да вижда. Може да не иска да го сподели. Не изпускай случая.

В късния следобед във вторник Триумвиратът се събра отново в библиотеката. Имаха много за обсъждане. Един от тримата господата премяташе в издължените си фини длани доклад, който бе получил наскоро и който бе споделил с останалите. В него бяха включени и няколко писма.

— Тези няма да ги горим — заяви той.

— Казах ви, те до един са дегенерати — добави набитият червендалест мъж с големите бакенбарди. — Трябва да ги елиминираме. Един по един.

— О, така и ще направим — потвърди първият. — Със сигурност. Но преди това трябва да ги използваме.

Настъпи кратко мълчание. Тогава проговори третият, плешивецът:

— Ами веществените доказателства?

— Няма да има доказателства — отвърна първият — освен тези, които решим да оставим.

Детектив Джими Литълмор излезе от метрото на ъгъла на Седемдесет и девета улица и „Бродуей“ от станцията, която се намираше най-близо до „Балморал“. Г-н Хугел може и да залагаше на Бануел, но Литълмор не се бе отказал от собствените си хипотези.

След като китаецът му се изплъзна предната вечер, Литълмор не успя да открие нищо повече за него. Останалите работници в пералнята го наричаха Чонг, но не знаеха нищо освен името му. Мениджърът си бе тръгнал. Негов асистент му каза да дойде на другия ден и да търси Мейхю, счетоводителя.

Литълмор завари Мейхю над сметките в закътан офис. Попита го за китаеца от пералнята.

— Тъкмо щях да се занимавам с неговата надница — каза Мейхю, без да вдига поглед.

— Защото не е дошъл на работа днес? — попита Литълмор.

— Откъде знаете?

— Налучках — измисли си детективът.

Мейхю разполагаше с информацията, която му трябваше. Цялото име на китаеца беше Чонг Синг. Живееше на Осмо авеню № 782 в Мидтаун. Литълмор попита дали г-н Чонг е разнасял прането в Алабастровото крило и по-специално в апартамента на г-ца Ривърфорд.

Мейхю се развесели.

— Сигурно се шегувате.

— Защо?

— Че той е китаец.

— Е и?

— Това е първокласно място, детектив. По принцип не наемаме китайци. На Чонг не му е позволено да напуска приземния етаж. Извадил е късмет, че изобщо си е намерил работа тук.

— Обзалагам се, че е бил страшно благодарен — каза Литълмор.
— Защо впрочем го наехте?

Мейхю сви рамене.

— Нямам представа. Г-н Бануел ни помоли да му намерим работа. Изглежда, момчето не е било наясно колко му е провървяло.

Следващата задача на Литълмор беше да намери файтонджията, който е откарал чернокосия мъж в неделя вечерта. Портиерите му предложиха да разпита в конюшните на „Амстердам авеню“, откъдето файтонджиите вземаха коне. Но го посъветваха да не бие път дотам толкова рано. Нощните превозвачи не се появявали преди девет и половина — десет.

Времето, което му се освободи, му дойде добре. Така имаше възможност да огледа още веднъж апартамента на г-ца Ривърфорд и след това да се отбие у Бети. Тя беше в доста по-добро разположение на духа. Съгласи се да излезе с него, представи го на майка си и прегърна за довиждане всичките си по-малки братя, които зяпнаха, когато детективът им показва оръжието си, и се заиграха със значката и бележниците му. Оказа се, че Бети си е намерила нова работа. Цяла сутрин късметът ѝ изневерявал. Напразно обикаляла големите хотели да търси място за опитна камериерка. Но накрая успяла да си уреди интервю със собственика на фабрика за ризи близо до „Уошингтън скуейър“ — някой си г-н Харис, — който я наел веднага. Започваше на следващия ден. Работното време не беше толкова привлекателно: от седем сутринта до осем вечерта, и заплащането не беше кой знае какво.

— Колкото си изработиш — каза. — Според г-н Харис някои момичета си докарват по два долара на ден.

Около девет и половина Литълмор отиде до конюшните на „Аместердам авеню“ близо до Стотна улица. През следващите два часа се отбиха десетина файтонджии да вземат или оставят коне. Литълмор поговори с всичките, но без резултат. Когато и последната ясла се изпразни, общият работник каза на детектива да изчака един стар файтонджия, който си имал собствен кон. Малко преди дванайсет часа се появи бавно пристъпваща стара кранта, водена от също толкова стар кочияш. Отначало старецът не искаше да отговаря на въпросите на детектива, но когато Литълмор започна да си подхвърля монета от двайсет и пет цента, отвори уста. Точно той бе взел чернокосия от „Балморал“ преди две вечери. Помни ли къде го е откарал? Помнеше: хотел „Манхатън“.

Литълмор направо си глътна езика, но старецът имаше още какво да каже.

— Знаеш ли какво направи, като стигнахме там? Качи се веднага в такси, едно от онези в червено и зелено, които се движат с бензин. Направо пред очите ми. Бръкна ми в джоба, така виждам аз нещата, и хвърли парите на конкуренцията.

Фройд прекъсна разговора ни, като внезапно заяви, че трябва веднага да се върне в хотела. Разбрах какво става. За щастие имахме под ръка файтон.

В мига, в който влязохме в хотела, пред нас изникна Юнг. Сигурно специално бе чакал Фройд да се върне. Втурна се към него, препречи му пътя и настоя за незабавен разговор. Беше избрал възможно най-неподходящия момент. Фройд току-що ме бе уведомил с очевидно неудобство колко силна е нуждата му.

— За бога, Юнг — каза Фройд. — Трябва да отида до стаята си.

— Защо? Да не би пак... онзи проблем?

— По-тихо — сгълча го Фройд. — Да. А сега ме пусни да мина. Спешно е.

— Знаех си. Твоята енурезия — каза Юнг, като използва медицинския термин за неволно уриниране — е психогенна.

— Юнг, това е... невроза. Мога да ти помогна!

— Това е... — Фройд се спря напред изречението. Гласът му се промени изцяло. Заговори отново равно и много тихо, като гледаше Юнг право в очите. — Вече е прекалено късно.

Настъпи изключително неловко мълчание. Фройд продължи.

— Никой да не гледа надолу. Юнг, ти ще се обърнеш и ще вървиш пред мен. Янгър, ти застани отляво. Не, отпред, ако обичаш, и малко вляво. Вървете право към асансьора. Тръгвайте.

Наредени по този начин, се понесохме в скована процесия към асансьора. Един от рецепционистите ни беше зяпнал, беше изключително дразнещо, но не мисля, че заподозря нещо. За мое учудване Юнг не спря да говори.

— Твоят сън с граф Тун, той е ключът към всичко. Ще ми позволиш ли да го анализирам?

— Едва ли съм в състояние да откажа — отвърна Фройд.

Сънят на Фройд за граф Тун, бившия австрийски премиер, беше известен на всички, които бяха чели трудовете му. Като стигнахме до

асансьора, се опитах да се отделя от тях. За моя изненада Юнг ме спря. Каза, че има нужда от мене. Пропуснахме един курс, но на следващия бяхме сами в асансьора.

Вътре Юнг продължи да бърби.

— Граф Тун съм аз. Тун — Юнг — от ясно по-ясно. И двете имена се състоят от три букви. Звучат подобно. Неговото семейство е от Германия, но е емигрирало. Моето — също. Той е с по-висок произход от тебе, аз — също. Той е олицетворение на самодоволството, мене ме обвиняват в същото. В твоя сън той ти е враг, но също така и сред най-приближените ти хора. Някой, когото наставляваш, но и който те заплашва, освен това е ариец, със сигурност е ариец. Изводът се натрапва от само себе си: ти си сънувал мене, но е трябвало да го завоалираш, защото не искаш да признаеш, че ме усещаш като заплаха.

— Карл — каза бавно Фройд, — сънувах граф Тун през 1898 година. Това е преди повече от десетилетие. С тебе не се познавахме преди 1907 година.

Вратите се отвориха. Коридорът беше пуст. Фройд бързо излезе, ние го последвахме. Не можех да предположа какво си мисли Юнг и каква ще е реакцията му. А тя бе следната:

— Сетих се! Ние сънуваме и това, което ни предстои, не само миналото. Янгър! — възкликна той. — Ти можеш да го потвърдиш!

— Аз ли?

— Да, разбира се. Ти беше там. Видя всичко. — Изведнъж Юнг сякаш промени мнението си и се обърна към Фройд. — Няма значение. Твоята енурезия показва амбиция. Тя е средство за привличане на вниманието върху тебе — както стана и сега във фойето. Случва се винаги, когато ти се струва, че има враг наоколо, някой противник, когото трябва да преодолееш. Сега аз съм този противник. И затова проблемът ти се появи отново.

Стигнахме до стаята на Фройд. Той бръкна в джоба си за ключа — нещо, което му беше доста неудобно точно в този момент. Накрая ключът падна на земята. Никой не помръдна. Фройд го вдигна. Когато се изправи, каза на Юнг:

— Съмнявам се, че споделям пророческата дарба на Йосиф, но мога да ти заявя следното: ти си моят наследник. Ти ще наследяваш психоанализата, когато аз умра, а ще станеш водещото име в тази

област още преди това. Аз ще се погрижа за това. И в момента се грижа. Казвал съм ти го и преди. Казвал съм и на останалите. Казвам ти го отново и сега. Няма друг, Карл. Не се съмнявай в това.

— Тогава ми разкажи и останалото от съня за граф Тун! — извика Юнг. — Много пъти си признавал, че част от този сън с никого не си споделял. Щом съм твоят наследник, разкажи ми. Сигурен съм, че моят анализ ще се потвърди. Е?

Фройд поклати глава. Мисля, че се усмихваше, може би тъжно.

— Виж какво, момчето ми — обърна се към Юнг, — има неща, които дори аз не мога да споделям. Авторитетът ми много ще пострада. А сега ме оставете и двамата. Ще ви намеря в трапезарията след половин час.

Юнг се обърна, без да каже дума, и се отдалечи.

През лятото на 1909 година Манхатънският мост беше пред завършване. Той бе последният от трите големи висящи моста, построени през Ист ривър за връзка между остров Манхатън и това, което до 1898 година беше град Бруклин. За времето си тези мостове — Бруклинския, Уилямсбъргския и Манхатънския — бяха най-големите в света и „Научна Америка“ ги възхваляваше като най-великите постижения на инженерната наука, които светът бе виждал. Проектите бяха реализирани благодарение на изобретяването на усуканото стоманено въже и на една технологична новост — пневматичния кесон.

Проблемът, който кесонът решаваше, беше следният. Огромните подпорни кули на тези мостове, необходими за окачването на стоманените въжета, трябваше да бъдат построени върху подводни основи, вкопани на почти трийсет метра под повърхността. Тези основи не можеха да се наляят направо в мекото речно дъно. Пласт по пласт пясък, тиня, глина, кал и камък трябваше да бъдат отстранени — разбити и понякога дори взривени, — докато се стигне до твърда скала. Извършването на тези изкопни работи под вода се смяташе от всички за невъзможно, докато не бе открит пневматичният кесон.

Кесонът представляваше огромен дървен сандък. Кесонът на Манхатънския мост от страната на Ню Йорк имаше площ от 1600 квадратни метра. Стените му бяха направени от дъски от бял бор,

свързани в шестметрови плоскости и замазани с огромно количество кълчища, смола и лак. Най-долната част на кесона — на височина около метър — бе подсилена отвън и отвътре с котелен кожух. Цялото съоръжение тежеше 27 000 тона.

Кесонът имаше таван, но за под му служеше самото речно корито. Всъщност това бе най-големият поплавок, изработен от човешка ръка.

През 1907 година конструкцията бе потопена на речното дъно и водата изпълни вътрешните ѝ участъци. На сушата денонощно работеха огромни парни машини, които помпеха през тръби горещ въздух в огромния сандък. Вкараната по този начин пара създаваше огромно налягане и изкарваше водата през малки дупки в стените. През тавана влизаше асансьорна шахта, която свързваше кесона с кея. С този асансьор слизаха работниците, които дишаха вкарания под налягане въздух. Така те имаха директен достъп до речното корито и извършваха строителни дейности, които преди се смятаха за неизпълними под вода: къртеха скалата, разравяха калта, взривяваха големите камъни, полагаха бетон и стомана. Строителните отпадъци се изкарваха през хитро измислени устройства, наречени прозорци, макар че през тях не се виждаше нищо. В кесона можеха да работят едновременно триста души.

Но там ги дебнеше невидима опасност. На тръгване от смяна от първия пневматичен кесон, с който работеха по Бруклинския мост, те се чувстваха странно замаяни. Следваше вкочаняване на ставите, парализа на коленете и лактите и непоносима болка в цялото тяло. Лекарите наричаха мистериозното страдание „кесонова болест“, а работниците — „изгърбване“ заради свитата поза, в която потърпевшите накрая застиваха. Здравето на хиляди хора бе съсипано, стотици се парализираха и много починаха, преди да стане ясно, че бавното изкачване — със задържане в междинно положение преди окончателното излизане на повърхността — предотвратява заболяването.

До 1909 година науката за декомпресията бе напреднала значително. На работните площадки бяха поставени табели, предписващи точно колко дълго трябва да се декомпресира човек, а това зависеше от прекараното долу време. От тези табели човекът, който се канеше да се спусне в кесона точно преди полунощ на 31

август 1909 година, знаеше, че може да прекара долу петнайсет минути, без да има нужда от никаква декомпресия при излизане. Не се боеше от слизането под вода. Беше го правил много пъти. Това спускане обаче щеше да е различно в едно отношение. Щеше да е сам.

Беше закарал един от автомобилите си почти до самата река, заобикаляйки машини, дървен материал, разбрицани корозирали метални бараки, петнайсетметрови ролки стоманено въже, купчини разбити камъни. Строителната площадка беше пуста. Първите работници щяха да дойдат чак след три часа. Кулата на моста бе почти завършена и хвърляше под лунната светлина сянка върху автомобила, така че той не се виждаше от улицата. Парните машини все още работеха, изпомпваха въздух в кесона на десетки метри надолу и заглушаваха всеки звук наоколо.

Извади голям черен сандък от багажника на колата си и го занесе на кея до отвора на шахтата на кесона. Друг не би се справил с тази задача, но този мъж беше силен, висок и атлетичен. Знаеше как да вдигне тежък сандък на гърба си. Гледката беше нелепа, тъй като човекът носеше фрак и папийонка.

Отключи асансьора и влезе, като издърпа сандъка след себе си. Две сини пламъчета му осигуряваха видимост. Когато асансьорът тръгна надолу, ревът на парните машини стана далечен и приглушен. Тъмнината изстина. Лъхна го силен застоен мирис на пръст и сол. Усети, че ушите му заглъхват от налягането. Справи се с въздушната клапа без усилие, отвори вратата на кесона и засили сандъка по рампата. Той изтрополи зловещо и тупна върху дъските долу.

Светецките в синьо газени лампи огряха кесона. Те се хранеха с чист кислород и осигуряваха достатъчно видимост, без да изпускат дим или миризма. Потрепващите пламъчета хвърляха котешки сенки по земята и нишите. Мъжът погледна часовника си, отиде право до един от така наречените прозорци, отвори вътрешната преграда и със сумтене бутна сандъка вътре. Затвори пак прозореца и дръпна двете висящи от стената вериги. Първата отвори външната преграда на прозореца. Втората завъртя цялото устройство и изхвърли съдържанието му — в този случай тежкия черен сандък — в реката. С още един комплект вериги той затвори външната преграда и активира въздушната тръба, която изтласка речната вода от приспособлението и подготви прозореца за следващото изхвърляне.

Приключи. Погледна си пак часовника: бяха минали само пет минути, откакто бе влязъл в кесона. Тогава чу скърцане на дърво.

От многото звуци, които човек може да чуе в затворено помещение през нощта, някои са разпознаваеми на часа. Например — топуркането на малко животно. Потракването на разлюляна от вятъра врата. Звукът, който произвежда възрастен човек, когато пристъпва по дървен под. Точно това последното долови мъжът.

Извърна се и извика:

— Кой е?

— Аз съм, сър — отвърна глас, който звучеше измамно отдалече заради нагнетения въздух.

— Кой си ти? — попита човекът.

— Мали, сър. — От сянката на две кръстосани дървени греди излезе червенокос мъж, нисък, но с обиколката на мечка, кален, чорлав и усмихнат.

— Сиймъс Мали?

— Същият — отвърна Мали. — Няма да ме уволните, нали, сър?

— Какво, по дяволите, търсиш тук? — попита го високият мъж. — Има ли и други?

— Няма жива душа. Накараха ме да работя дванайсет часа във вторник и после сутрешна смяна в сряда.

— И си останал долу за през нощта?

— Какъв смисъл да се качвам, питам? Докато изляза, и пак става време да слизам. — Мали беше любимец на работниците, известен с прекрасния си тенор, който обичаше да упражнява в акустиката на кесона, и с неизчерпаемата си способност да консумира алкохолни напитки от всякакъв вид. Последният му талант причини доста проблеми на семейството на Мали преди два дни, в неделя, ден, в който не биваше да се пие нищо. Разгневената му съпруга му забрани да се появява, докато не изтрезнее за следващата неделя. Всъщност тази забрана най-вече бе накарала Мали да спи в кесона. — И си казах: Мали, стой си долу за през нощта, защо пък не? Не е чак толкова зле, даже е по-практично.

— И си ме следил през цялото време, нали Сиймъс? — попита мъжът.

— Дума да не става, сър, спал съм като пън — каза Мали, който трепереше като човек, заспал на студено и влажно място.

Мъжът с папийонката се съмняваше силно в твърдението му, макар че то всъщност бе вярно. Но вярно или не, нямаше значение, защото Мали го бе видял.

— Сиймъс — каза той, — срамота, ако те уволня за такова нещо. Не знаеш ли, че майка ми, мир на праха ѝ, беше ирландка?

— Не знаех, господине.

— Точно тя ме заведе за ръка преди трийсет години да видя как самият Парнел^[1] слиза от кораба. Практически това се случи точно над главите ни.

— Късметлия сте, сър — отвърна Мали.

— Ще ти кажа какво ти трябва, Сиймъс, малко ирландско уиски да ти прави компания тук долу и случайно имам такова в колата си. Защо не се качиш с мене да ти го дам? Ама ако ми обещаеш да пийнем първо заедно. После можеш да се върнеш долу и да се настаниш удобно.

— Прекалено сте добър, сър, прекалено сте добър — каза Мали.

— Хайде, стига си дрънкал и тръгвай. — Мъжът поведе Мали по рампата към асансьора, дръпна ръчката и двамата потеглиха нагоре. — Май трябва да ти взема наем. Така ще е справедливо.

— Защо не? Бих платил колкото кажете само заради гледката — отвърна Мали. — Ще пропуснем първия престой. Трябва да спрете.

— Няма нужда — каза високият мъж. — Връщаш се след пет минути, Сиймъс. Няма нужда да спиране, ако ще слизаш веднага пак.

— Така ли, господине?

— Точно така. Пише го на табелите. — И мъжът с папийонката извади от жилетката си надпис, идентичен с тези на декомпресионните табели, и го размаха пред Мали. Наистина беше вярно: след работа в кесона човек можеше бързо да се качи и да слезе отново без никакъв риск, при условие че остане не повече от няколко минути на повърхността. — Така: готов ли си да задържиш дъха си?

— Дъха си ли? — попита Мали.

Мъжът дръпна спирачката на асансьора, кабината се люшна и спря.

— Къде ти е умът, човече? — извика той на Мали. — Излизаме право горе, нали ти казах? Трябва да задържиш дъха си оттук чак до повърхността. Да не искаш да умреш от изгърбване? — Бяха изкачили

около една трета от шахтата, намираха се на около 20 метра под водата. — Колко си стоял долу? Петнайсет часа?

— Близко двайсет, господине.

— Двайсет часа долу, Сиймъс, значи, че със сигурност ще се парализираш, ако въобще оживееш. Сега ще ти обясня. Поеми дълбоко дъх, като мене, и го задръж — животът ти зависи от това. Не издишвай. Ще усетиш леко напрежение, но задръж каквото и да става. Готов ли си?

Мали кимна. Двамата поеха дълбоко дъх. След това човекът с папийонката отново задвижи асансьора. Докато се изкачваха, Мали усети, че напрежението в гърдите му расте. Човекът отсреща не чувстваше такова, защото само се правеше, че си задържа дъха. Всъщност дишаше скришом през цялото време, докато асансьорът приближаваше повърхността. През глухия тътнеж на парните машини никой не можеше да чуе как вдишва и издишва.

Мали усети болки в гърдите. За да покаже, че става нещо и че му е трудно да сдържа дъха си, той посочи към гърдния кош и устата си. Мъжът с папийонката поклати глава и размаха пръст, за да подчертае колко е важно да не издиша. Повика с жест Мали към себе си, сложи голямата си длан върху носа и устата му и напълно му затвори достъпа до въздух. Вдигна вежди сякаш питаше дали така е по-добре. Мали кимна и направи гримаса. Лицето му все повече почервеняваше, очите му изхвъркнаха и точно когато асансьорът стигна повърхността, той инстинктивно се изкашля в дланта на човека с папийонката. И дланта му се покри с кръв.

Човешките бели дробове са учудващо еластични. Могат да увеличават обема си. На двайсет метра под водата, когато Мали за последен път пое дъх, налягането бе около три атмосфери, което значи, че Мали бе поел в дробовете си три пъти повече въздух от нормалното. Докато асансьорът се изкачваше, този въздух се бе разширил. Дробовете му бяха се раздули отвъд предела си, като пренапомпани балони. Скоро плеврите в дробовете — малките резервоарчета, в които влиза въздухът — бяха започнали да се пръскат бързо една след друга. Освободеният въздух бе нахлул в плевралната кухина, намираща се между гърдния кош и дробовете, и бе причинил пневмоторакс, при който дробовете колабират.

— Сиймъс, Сиймъс, нали не издиша? — бяха стигнали повърхността, но мъжът не отваряше асансьора.

— Кълна се, че не съм — каза едвам Мали. — Майко божия, какво ми е?

— Загуби един от дробовете си, само това. Ще оживееш.

— Трябва... — Мали се свлече на колене — да полегна.

— Да полегнеш? Не, човече: трябва да те държим изправен, чуваш ли ме? — високият мъж подхвана Мали под мишниците, вдигна го и го опря на стената на асансьора. — Така е по-добре.

Като повечето проникнали в течност газове въздушните мехурчета в човешката кръв се издигат нагоре. Изправеното положение на Мали гарантираше, че въздушните мехурчета, които все още се намираха в дробовете му, ще тръгнат през разкъсаните му плеврални капиляри и ще продължат право към сърцето, а оттам — към коронарната и сънната артерии.

— Благодаря — прошепна Мали. — Ще се оправя ли?

— Всеки миг ще разберем — каза мъжът.

Мали се хвана за главата, защото започна да му се вие свят. Капилярите на бузите му изпъкнаха и посиняха.

— Какво ми става? — попита той.

— Ами според мене си получил удар, Сиймъс.

— Ще умра ли?

— Ще съм откровен с теб, човече: ако те сваля веднага, може и да успея да те спася. — Това беше вярно. Рекомпресията беше единственият начин да се спаси умиращ от декомпресия. — Но знаеш ли какво? — мъжът не бързаше, чистеше бавно кръвта от ръката си със снежнобяла носна кърпа. — Майка ми не беше ирландка.

Мали отвори уста сякаш се канеше да каже нещо. Погледна убиеца си. После очите му се изцъклиха и той повече не помръдна. Човекът с папийонката спокойно отвори вратата на асансьора. Наоколо нямаше никого. Влезе в колата си, намери ирландското уиски отзад, върна се до асансьора и постави бутилката до свлеченото тяло. Трупът на бедния Мали щеше да бъде намерен след няколко часа и щеше да бъде оплакан като поредната жертва на кесона. Добър човек беше, щяха да кажат приятелите му, но сглупи, че нощуваше долу, на място, неподходящо и за животни. Някои ще се почудят защо се е опитвал да излезе посред нощ и защо не е спрял на междинните спирки. Сигурно

е бил уплашен, а и пиан. Никой няма да забележи следите от червена глина, оставени от убиеца на кея. Всички работници в кесона влачеха същата мръсотия и отпечатъците от елегантни мъжки обувки скоро щяха да бъдат заличени от безразборното трополене на хиляди груби ботуши.

[1] Чарлз Стюарт Парнел — ирландски политик, организира първия в историята бойкот като форма на протест на ирландски земеделци срещу британски наместник, управител на ирландско имение. — Б.ред. ↑

ТРЕТА ЧАСТ

В сряда се събудих в шест сутринта. Не бях сънувал Нора Актън, в това бях сигурен, но веднага щом отворих очи в облицованата с дървена ламперия бяла хотелска стая, вече мислех за нея. Възможно ли е симптомите да се дължат на сексуално влечение към баща й? Очевидно това беше посоката на мисълта на Фройд. Не исках да го повярвам, отвращаваше ме.

Никога не бях харесвал Едип. Не харесвах пиесата, човека, както и едноименната теория на Фройд. Това бе единственият аспект на психоанализата, който така й не приех. Че имаме подсъзнателен живот, че непрекъснато потискаме забранените сексуални желания и агресията, която това потискане поражда, че това се проявява в сънищата ни, грешките на езика, неврозите ни — в това вярвах. Но че мъжете искат да правят секс с майките си, а момичетата с бащите си — това не можех да приема. Фройд би казал, разбира се, че скептицизмът ми е вид „съпротива“. Би казал, че не искам теорията за едиповия комплекс да е вярна. Без съмнение това беше така. Но съпротивата, или каквото там беше, със сигурност не доказваше състоятелността на отхвърляната идея.

Затова се връщах непрекъснато към Хамлет и неустоимата, но объркваща интерпретация на Фройд. Казано накратко, Фройд бе съсякъл дълго просъществуващото обяснение, че Хамлет, както твърдеше „прадядото на Юнг“ Гьоте, е прекалено интелектуален естет, който е изначално неспособен на решително действие. Фройд отбелязва, че Хамлет непрекъснато взима действени решения. Убива Полоний. Планира и представя своята пиеса. Примамва Клавдий да признае вината си. Изпраща Розенкрац и Гилденстерн на смърт. Очевидно само едно нещо не може да направи: да отмъсти на злодея, който е убил баща му и спи с майка му.

И причината за това, казва Фройд, е проста. Хамлет вижда у чичо си реализирани своите собствени скрити желания: своя едипов комплекс. Клавдий е направил това, което самият Хамлет би искал. „Така омразата, която би трябвало да го отведе към отмъщението — да

цитирам точните думи на Фройд, — е заместена с упреци към самия Хамлет и угризения на съвестта.“ Че Хамлет непрекъснато се упреква, това не може да се отрече. През цялото време той се самобичува, и то прекалено строго, почти ирационално. Обмисля дори самоубийство. Или поне така винаги се е тълкувал монологът му „Да бъдеш или да не бъдеш“. Хамлет се пита дали да не отнеме собствения си живот. Защо? Защо Хамлет ще се чувства виновен и ще замисля да се самоубие, ако иска да отмъсти за баща си? Никой за триста години не бе успял да разтълкува най-известния монолог в пиесата — докато не се появи Фройд.

Според него Хамлет знае — подсъзнателно обаче, — че самият той е искал да убие баща си и да го замести в леглото на майка си — точно както е направил Клавдий. Затова Клавдий е въплъщение на тайните копнежи на самия Хамлет. Той е неговият огледален образ. Мислите му се лутат от отмъщението през вината към самоубийството, защото вижда себе си в чичо си. Убийството на Клавдий би било повторно разиграване на собствените му едипови комплекси и някакъв вид самоунищожение. Затова Хамлет е парализиран. Затова не може да отмъсти. Той е хистерик, страдащ от смазваща вина заради едиповите си желания, които не е успял да потисне.

И въпреки това ми се струваше, че може да има и друго обяснение. Монологът „Да бъдеш или да не бъдеш?“ трябва да има и друго значение. Ако можех да го разгадая, щях да оправдая цялата си съпротива срещу теорията за едиповия комплекс. Но така и не успях.

Като слязох за закуска, намерих Брил и Ференци на същата маса, на която бяха и предния ден. Брил мъжествено се бореше с пържолата и яйцата в чинията си. Ференци се държеше по-кротко: твърдеше, че цял ден няма да хапне и троха. И двамата разговаряха с мене малко пресилено любезно. Стори ми се, че бях прекъснал някакъв личен техен разговор.

— Всички келнери — каза Ференци — са негри. Това обичайно ли е в Америка?

— Само в по-добрите заведения — отвърна Брил. — Не забравяй, че нюйоркчаните бяха против равенството, докато не им светна: запазват черните като прислуга, която ще им струва по-малко.

— Ню Йорк не е бил против расовото равенство — заявих.

— Значи бунтът не е противопоставяне? — попита Брил.

— Не му обръщайте внимание, Янгър — каза Ференци. — Наистина не си струва.

— Да, не ми обръщайте внимание — отвърна Брил. — И без това никой не го прави. Вместо това всички трябва да се грижим за Юнг, защото той е „по-важен от всички нас, взети заедно“.

Осъзнах, че темата на разговора им, преди да вляза, е бил точно Юнг. Попитах ги дали биха могли да ми разяснят отношенията между Фройд и Юнг. И те ме ориентираха.

Наскоро, през последните две години, Фройд привлякъл нова група последователи от Цюрих. Швейцарците били презирани от първите виенски ученици на Фройд, чиято ревност се засилила, когато Фройд направил Юнг главен редактор на „Психоаналитичен годишник“, първото периодично издание в света, посветено на новата психология. На тази позиция Юнг получил властта да оценява достойнствата на работата на всички останали. Виенчаните възразили, че Юнг не е напълно прегърнал идеята за „сексуалната етиология“: сърцевината на откритията на Фройд, че потискането на сексуалните желания е причината за хистерията и за други душевни заболявания. Усетили, че издигането на Юнг показва фаворизирането му от страна на Фройд, и били съвсем на прав път, както се изрази Брил. Фройд не само че фаворизирал Юнг, но вече го бил избрал за „коронован принц“ и „наследник“ — човека, който щял да продължи неговото дело.

Не споменах, че вече бях чувал Фройд да заявява същото на Юнг предната вечер най-вече защото не ми се щеше да описвам конфузията, сполетяла Фройд. Отбелязах, че Юнг изглежда много чувствителен към мнението на Фройд за себе си.

— О, с всички ни е така — отговори Ференци. — Но без съмнение отношенията между Фройд и Юнг са като между баща и син. Видях го с очите си на кораба. Затова Юнг е толкова чувствителен към всеки упрек. Веднага почва да се гневи. Особено относно трансфера. Юнг поддържа — как да се изразя? — различна философия за трансфера.

— Наистина? Публикувал ли я е? — попитах.

Ференци и Брил се спогледаха.

— Не точно. Говоря за подхода му към пациентите. По-точно... ааа... пациентките. Разбираш какво имам предвид.

Започвах да схващам.

— Спи с тях — прошепна Брил. — Прословут е с това.

— Аз лично никога не го правя — каза Ференци. — Но не съм се сблъсквал и с прекалено големи изкушения, така че в моя случай поздравленията биха били прибързани.

— Фройд знае ли?

Този път Ференци зашепна.

— Една от пациентките на Юнг, доста разстроена, писала на Фройд и му разказала всичко. Фройд ми показа писмото на кораба. Има дори писмо от Юнг до майката на момичето — много странно. Фройд се обърна към мене за съвет. — Ференци явно се гордееше с това. — Казах му да не приема думите на момичето за чиста монета. Аз, разбира се, вече знаех. Всички знаят. Красиво момиче, еврейка, студентка. Казват, че Юнг не се отнесъл добре с нея.

— О, не! — намеси се Брил, впил очи във входа на трапезарията.

Тъкмо влизаше Фройд, придружен от човек, с когото се бях запознал на конгреса по психоанализа в Ню Хейвън преди няколко месеца — Ърнест Джоунс, британски последовател на Фройд.

Джоунс бе дошъл в Ню Йорк, за да прекара с нашата групичка една седмица. В събота щеше да пътува с нас за „Кларк“. Д-р Джоунс беше около четиридесетгодишен, нисък като Брил, но по-пълен, с изключително бледо лице, тъмна добре намазана с брилянтин коса, почти без брадичка и пристиснатата тънкоуста усмивка, която излъчваше повече самодоволство отколкото благоразположение. Имаше странния навик да отклонява поглед от хората, когато се обръща към тях. Фройд, който се шегуваше нещо с него, докато се приближаваха към нас, очевидно се радваше да го види. Но нито Брил, нито Ференци показаха, че споделят това му чувство.

— Шандор Ференци — каза Джоунс. — Каква изненада, стари приятелю. Но ти май не беше поканен, нали? Имам предвид — не си поканен да изнесеш доклад в „Кларк“?

— Не — отвърна Ференци, — но...

— И Ейбрахам Брил — продължи Джоунс, като зарея поглед из стаята, сякаш очакваше да открие още някого, когото познава. — Как сме? Все още само с трима пациенти?

— Четирима — каза Брил.

— Е, смятай се за късметлия, старче — отвърна Джоунс. — Аз така съм затънал в пациенти в Торонто, че нямам и минута да напиша

и два реда. Засега съм готов само с ръкописа на „Неврология“, малко нещо от „Лудостта“ и лекцията, която изнесох в Ню Хемпшър и която Принс иска да публикува. Ами ти, Брил, каниш ли се да издадеш нещо?

След подмятанятията на Джоунс атмосферата можеше да се нарече всякак, но не и сърдечна. По лицето на Брил се изписа изражение на престорено разочарование.

— Боя се, че само книгата на Фройд за хистерията.

Джоунс раздвижи устни, но не каза нищо.

— Да, само моя превод на Фройд — продължи Брил. — Немският ми се оказа по-скован, отколкото предполагах, но свърши работа.

По лицето на Джоунс грейна облекчение.

— Фройд няма нужда от превод на немски, глупако. Той пише на немски. Има нужда от превод на английски.

— Аз съм неговият преводач на английски — каза Брил.

Джоунс беше като ударен от гръм. Обърна се към Фройд.

— Вие... вие... нали не сте... как сте позволили на Брил да ви превежда на английски? — и към Брил: — Английският ти достатъчно добър ли е за това, старче? Та ти си имигрант в края на краищата.

— Ърнест — каза Фройд, — показваш ревност.

— Аз? — отвърна Джоунс. — Да ревнувам от Брил? Нима е възможно?

В този миг момче със сребърен поднос в ръце извика името на Брил. Върху подноса имаше плик. Брил самодоволно остави на момчето бакшиш от десет цента.

— Винаги съм си мечтал да получа телеграма в хотел — каза той весело. — Замалко да си пратя една сам на себе си вчера просто за да видя какво е.

Когато обаче извади съобщението от плика, изражението му се промени. Лицето му замръзна. Ференци грабна листа от ръцете му и ни го показа. Телеграмата гласеше:

И ТОГАВА БОГ ИЗСИПА ОГЪН И ЖУПЕЛ НАД
СОДОМ ТОЧКА И ДИМЪТ СЕ ИЗДИГНА КАТО
ДИМ ОТ ПЕЩ ТОЧКА НО ЖЕНА МУ СЕ ОБЪРНА

НАЗАД И СЕ ПРЕВЪРНА В СТЪЛБ ОТ СОЛ^[1]
ТОЧКА
СПРИ, ПРЕДИ ДА СТАНЕ ТВЪРДЕ КЪСНО

— Ето пак — прошепна Брил.

— Според мене — намеси се Джоунс — няма нужда да се държите все едно сте видели призрак. Очевидно е от някакъв религиозен фанатик. Америка е пълна с такива.

— И откъде ще знае, че съм тук? — отвърна Брил, който никак не изглеждаше успокоен.

Кметът Джордж Макклелън живееше на централна улица в една от внушителните градски къщи в древногръцки стил покрай северната граница на „Уошингтън скуейър“ до Пето авеню. Рано сутринта в сряда на излизане от къщи той се стресна, като видя патоанатома Хугел да се втурва към него откъм парка отсреща. Двамата се срещнаха до коринтските колони пред главния вход на кметската къща.

— Хугел — каза Макклелън, — какво правиш тук? Боже мили, човече, изглеждаш сякаш не си спал с дни.

— Исках да съм сигурен, че ще ви намеря — възкликна превъзбуденият патоанатом. — Бануел го е направил.

— Какво?

— Джордж Бануел е убил Елизабет Ривърфорд — каза Хугел.

— Не ставай глупав — отвърна кметът. — Познавам Бануел от двайсет години.

— От мига, в който влязох в апартамента ѝ — каза Хугел, — той се опитва да пречи на разследването. Заплаши, че ще накара да ме отстранят от случая. Опита се да ми попречи да направя аутопсия.

— Познава бащата на момичето, за бога.

— И защо това ще му дава основание да пречи на аутопсията?

— Повечето бащи, Хугел, не се възторгват от гледката на разпорения труп на дъщеря си.

Ако кметът се опитваше да намекне на Хугел, че неговата чувствителност е притъпена, не се получи.

— Отговаря на описанието на убиеца във всички отношения. Живее в същата сграда, приятел на семейството е, на когото тя би отворила. Освен това е накарал да почистят целия апартамент, преди Литълмор да отиде да го претърси.

— Ти вече го беше претърсил — припомни му кметът.

— Не бях — каза Хугел. — Само разгледах спалнята. Литълмор трябваше да претърси целия апартамент.

— Бануел знаеше ли, че Литълмор ще идва? Ти каза ли му?

— Не — промърмори патоанатомът. — А как ще обясните реакцията му вчера, когато е видял г-ца Актън на улицата? — И той разказа на кмета вчерашните събития, които му бе докладвал Литълмор. — Бануел се е опитвал да избяга, защото си е мислел, че тя ще разпознае в него нападателя си.

— Глупости — отвърна кметът. — Веднага след това човекът се среща с мене в хотела. Наясно ли си, че семействата Бануел и Актън са най-близки приятели? Харкорт и Милдред Актън са в лятната вила на Джордж в момента.

— Искате да кажете, че познава семейство Актън? — попита Хугел. — Ами това доказва всичко! Той е единственият, който познава и двете жертви.

Кметът го погледна безстрастно.

— Какво е това на самото ти, Хугел? Прилича на яйце.

— И наистина е яйце. — Хугел изчетка ревера си с пожълтяла носна кърпа. — Замериха ме хулигани от другата страна на парка. Трябва веднага да арестуваме Бануел.

Кметът поклати глава. От южната страна на „Уошингтън скуейър“ никак не беше спокойно. Макклелън не бе успял да отърве югозападния край на парка от банда момчета, за които близостта до кметската къща сигурно представляваше допълнителен стимул да вършат бели. Макклелън мина покрай патоанатома и се отправи към чакация го файтон.

— Чудя ти се на акъла, Хугел. Това са само предположения.

— Няма да са само предположения, ако ми посочите друг убиец.

— Джордж Бануел не е убил г-ца Ривърфорд — каза кметът.

— Откъде знаете?

— Просто знам — отвърна убедено Макклелън. — И повече да не съм чул тази идиотска клевета. Върви си у дома. Не можеш да се

появиш в такъв вид на работа. Почини си. Това е заповед.

Сградата, която Литълмор откри на Осмо авеню № 782 — където се предполагаше, че в апартамент 4С живее Чонг Синг, — беше мръсен и кирлив блок с вонящи свински джолани и обезглавени патки, от които капеше кръв, закачени по прозорците на втория етаж, зад които се намираше китайски ресторант. Отдолу, на приземния етаж, се помещаваше бедняшки магазин за велосипеди, чийто собственик беше бял. Всички останали в сградата — старите жени, сновящи навън-навътре през главния вход, прегърбеният мъж с лулата, обитателите, надничашащи от горните прозорци — бяха китайци.

Когато детективът тръгна нагоре към третата площадка на тъмното стълбище, от сенките изскочи дребен мъж в дълга туника и му препречи пътя. Имаше козя брадичка, плитка, която висеше на гърба му, и зъби с цвят на прясна ръжда. Литълмор се спря.

— Сбъркали сте пътя — каза китаецът, без да се представи. — Ресторантът е долу. Втори етаж.

— Не отивам в ресторанта — отвърна детективът. — Търся г-н Чонг Синг. Живее на четвъртия етаж. Познавате ли го?

— Не — китаецът все още не пускаше Литълмор да мине. — Няма Чонг Синг нагоре.

— Искате да кажете, че е излязъл или че не живее тук?

— Няма Чонг Синг нагоре — повтори китаецът и ръгна с пръст Литълмор в гърдите. — Вървете си.

Литълмор се промъкна покрай мъжа и продължи нагоре по тясното стълбище, което скърцаше под стъпките му. Тежката миризма на мазно месо го следваше по петите. Когато пое по задимения коридор на четвъртия етаж — който беше без прозорци и без осветление, напълно тъмен въпреки ранната сутрин — видя през едва откренатите врати да го следят множество очи. Никой не му отвори в апартамент 4С. На Литълмор му се стори, че чу някой да се спуска по аварийното стълбище. Отначало миризмата на печено месо събуди апетита на детектива, но сега, на душния горен етаж, примесена с кълба дим от опиум, му се догади от нея.

Когато кметът пристигна в общината, г-жа Невил го информира, че го търси г-н Бануел. Макклелън й нареди да го свърже.

— Джордж — каза Джордж Бануел. — Джордж се обажда.

— И тук е Джордж — отговори Джордж Макклелън, за да приключи играта на думи, която бяха започнали преди двайсет години като начинаещи членове на Манхатънския клуб.

— Само исках да ти кажа, че снощи се свързах с Актън — каза Бануел. — Съобщих му ужасната новина. Тази сутрин е тръгнал насам по най-бързия начин. До обед ще е в хотела. Ще се видя там с него.

— Отлично — каза Макклелън. — И аз ще дойда.

— Нора спомни ли си нещо?

— Не — отвърна кметът. — Но пък патоанатомът има заподозрян. Ти.

— Аз? — възкликна Бануел. — Не харесвам тази малка невестулка още от самото начало.

— Очевидно чувствата ви са взаимни.

— Какво му каза?

— Че не си го направил ти — отговори кметът.

— Ами тялото на Елизабет? — попита Бануел. — Ривърфорд ми праща телекси през две минути.

— Загубихме тялото, Джордж — каза кметът.

— Какво? Загубихте го?

— Знаеш какви проблеми имам с моргата. Надявам се да успеем да го върнем. Можеш ли да задържиш Ривърфорд още един ден?

— Да го задържа? — повтори Бануел. — Дъщеря му е убита.

— Можеш ли да опиташ? — попита кметът.

— По дяволите — отговори Бануел. — Ще видя какво мога да направя. Между другото, какви са тези специалисти, които се занимават с Нора?

— Не ти ли казах? — отвърна кметът. — Те са терапевти. Оказва се, че могат да лекуват амнезия само с разговори. Страхотен бизнес всъщност. Карат пациента да им разказва най-различни неща.

— Какви неща? — попита Бануел.

— Всякакви — отговори Макклелън.

Патоанатомът Хугел изпълни нареждането на кмета, прибра се в дома си на последните два етажа на малка дървена сграда на ул. „Уорън“. Легна на неудобното си легло, но не можа да заспи. Светлината бе прекалено ярка, а виковете на файтонджиите прекалено силни дори с възглавница върху главата.

Сградата, в която живееше Хугел, се намиреше на края на Пазарния квартал в долен Манхатън. Когато нае квартирата, това бе приятен жилищен район. Но до 1909 година вече беше претъпкан със складове и производствени предприятия. Хугел не се премести. Със заплатата си на патоанатом не можеше да си позволи два цели етажа в по-модерна част на града.

Хугел мразеше квартирата си. Таваните имаха същите отвратителни петна с кафяви краища, каквито му се налагаше да съзерцава в кабинета си. Не можеше да изгони лицето на Джордж Бануел от мислите си. Хугел ругаеше горчиво наум. Беше патоанатомът на Ню Йорк. Защо тогава костюмът му изглеждаше толкова опърпан в сравнение с чистичкото и добре скроено сако на Бануел?

Уликите срещу Бануел бяха напълно достатъчни, за да бъде арестуван. Защо кметът не бе убеден в това? Щеше му се да може да го задържи на своя воля. Но като патоанатом нямаше правомощия да задържа никого, макар че много му се искаше. Хугел премисли отново всичко. Трябваше да има още нещо. Трябваше да има начин да сглоби цялата история. Ако убиецът на Елизабет Ривърфорд е откраднал трупа ѝ, какви улики все пак биха останали? Изведнъж му светна. Беше забравил за снимките, които направи в апартамента на г-ца Ривърфорд. Дали пък някоя от тях нямаше да му разкрие липсващото звено?

Хугел скочи от леглото и се облече набързо. Можеше сам да ги прояви. До моргата имаше собствено фотографско студио, което рядко използваше. Не, щеше да е по-сигурно, ако полицейският фотограф Луи Ривиер свърши тази работа.

В девет отидох в стаята на г-ца Актън. Нямаше никого. Съвсем случайно минах да попитам на рецепцията и намерих там бележка, в

която г-ца Актън ми съобщаваше, че ще се прибере в единайсет, да се отбия тогава, ако искам.

От психоаналитична гледна точка това никак не беше наред. Първо, аз не се „отбивах“ при г-ца Актън. Второ, не пациентът, а лекарят трябва да определя часа на сеансите.

Но при така стеклите се обстоятелства наистина се отбих при г-ца Актън в единайсет. Тя бе поседнала удобно на кушетката точно както предната сутрин, пиеше чай на фона на двата френски прозореца към балкона. Покани ме да седна, без да вдига поглед. Това също ме подразни. Чувстваше се прекалено у дома си. Психоанализата трябва да се провежда в кабинет — моя кабинет — и аз трябва да командвам парада.

Тя вдигна очи, което ме свари напълно неподготвен. Цялата трепереше и бе разтревожена.

— На кого сте казали? — попита тя, но не обвинително, а притеснено. — За това... което ми направи г-н Бануел?

— Само на д-р Фройд. Защо? Какво се е случило?

Тя се спогледа с г-жа Бигс, която извади сгънат на две лист хартия и ми го подаде. На него бе написано с мастило: „Дръж си устата затворена.“

— Едно момче — каза г-ца Актън раздразнено — на улицата... пъкна го в ръката ми и побягна. Мислите ли, че г-н Бануел ме е нападнал?

— А вие?

— Не знам, не знам. Защо не мога да си спомня? Накарайте ме да си спомня — умоляваше ме тя. — Ами ако ме наблюдава отстрани? Моля ви, докторе, помогнете ми!

Не бях виждал г-ца Актън в такова състояние. Всъщност тя за първи път ме молеше за помощ. Също така за първи път, откакто бе дошла в хотела, изглеждаше наистина уплашена.

— Мога да опитам — отговорих.

Г-жа Бигс разбра и този път излезе сама. Веднага накарах момичето да легне, въпреки че на нея никак не й харесваше. Беше толкова разстроена, че едва стоеше на едно място.

— Г-це Актън — започнах аз, — върнете се три години назад преди случката на покрива. Вие сте със семейството си на вилата на Бануел.

— Защо ме карате да правя това? — избухна тя. — Искам да си спомня какво се случи преди два дни, не преди три години.

— Не искате ли да си спомните какво се случи преди три години?

— Не това исках да кажа.

— Но това казахте. Д-р Фройд смята, че тогава може да сте видели нещо, което сега сте забравили, но то не ви позволява да си спомните скорошното произшествие.

— Нищо не съм забравила — отвърна тя троснато...

— Значи наистина сте видели нещо.

Тя мълчеше.

— Няма от какво да се срамувате, г-це Актън.

— Престанете да го повтаряте! — извика момичето с напълно неочаквана злоба. — От какво пък трябва да се срамувам аз?

— Не знам.

— Махайте се — каза тя.

— Г-це Актън.

— Махайте се. Не ви харесвам. Вие не сте много умен.

Аз не помръдвах.

— Какво видяхте? — и тъй като тя не отговаряше, а се взираше напрегнато в друга посока, аз се изправих и се възползвах от ситуацията. — Съжалявам, г-це Актън, но не мога да ви помогна. Щеше ми се да мога.

Тя пое дълбоко дъх.

— Видях баща си с Клара Бануел.

— Можете ли да ми опишете какво точно видяхте?

— Ами добре.

Седнах на мястото си.

— На първия етаж има голяма библиотека — каза. — Често не можех да заспя и слизах там. Можех да си чета на лунна светлина, без да паля свещ. Една нощ вратата на библиотеката бе открената. Бях сигурна, че има някой вътре. Погледнах през цепнатината. Баща ми седеше на стола на г-н Бануел с лице към мене, същия стол, на който аз винаги седах. Видях го добре на лунната светлина, главата му бе отметната назад по отворителен начин. Клара бе застанала на колене пред него. Роклята ѝ бе разкопчана и се бе свлякла до кръста. Гърбът ѝ бе напълно гол. Има красив гръб, докторе, съвсем бял, без никакво

петънце, същата съвършена бяла кожа, каквато можете да видите в... в... и оформен като пясъчен часовник или като виолончело. Тя... не знам как да го опиша... полюшваше се. Главата ѝ се вдигаше и падаше в бавен ритъм. Не виждах ръцете ѝ. Сигурно са били пред нея.

Веднъж или дважд праметна коса през рамо, но продължаваше да се движи нагоре и надолу. Беше хипнотизираща гледка. Аз, разбира се, тогава не разбрах какво виждам. Движенията ѝ ми се сториха красиви, като на мека вълна, която приижда към брега. Но бях напълно сигурна, че вършат нещо нередно.

— Продължете.

— Тогава баща ми започна да издава някакви отвратителни звуци. Чудех се как Клара ги търпи. А тя не само ги търпеше, ами дори я караха да се полюшва все по-бързо и по-решително. Той стисна облегалките на стола. Тя започна да се издига и спуска още по-бързо. Определено бях очарована, но не исках да гледам повече и се качих на пръсти по стълбите обратно в стаята си.

— А след това?

— Няма повече. Това е краят. — Спогледахме се. — Надявам се, че поне любопитството ви е задоволено, д-р Янгър, защото ми се струва, че амнезията ми не е излекувана.

Опитах се да осмисля като психоаналитик епизода, който г-ца Актън току-що ми разказа. Приличаше на травма, но възникваше един проблем. Г-ца Актън не ми изглеждаше травмирана.

— Имахте ли някакви физически затруднения след това? — попитах. — Загуба на говор?

— Не.

— Парализа на някоя част от тялото? Настинка?

— Не.

— Баща ви разбра ли, че сте ги видели?

— Той е прекалено глупав.

Премислих тази забележка.

— Какво мислите в момента за вашата амнезия?

— Нищо — каза тя.

— Умът ни никога не е напълно празен.

— Казахте ми го и предишния път! — възкликна тя ядосано и аз млъкнах. Тя втренчи в мене сините си очи. — Само едно нещо, което

направихте, ме накара да повярвам, че можете да ми помогнете. И то няма нищо общо с въпросите ви.

— Кое?

Сведе поглед.

— Не знам дали трябва да го казвам.

— Защо?

— О, няма значение защо. Беше в полицията.

— Прегледах шията ви.

Тя говореше тихо с извърната глава.

— Да. Когато за първи път докоснахте шията ми, за секунда почти си спомних нещо, някаква картина, идея. Но сега не помня какво беше.

Новината беше неочаквана, но не и лишена от логика. Самият Фройд бе открил, че физическият допир може да освободи потиснати спомени. Приложих същата техника на Присила. Може би и амнезията на г-ца Актън се поддаваше на такова лечение.

— Искате ли пак да опитаме нещо подобно? — попитах я.

— Тогава се уплаших — каза тя.

— Вероятно пак ще стане така.

Тя кимна. Приближих се към нея и протегнах длан. Тя започна да развързва шала си. Казах ѝ, че не е необходимо. Щях да докосна челото ѝ, не шията. Беше изненадана. Обясних ѝ, че докосването по челото е един от стандартните методи на д-р Фройд за освобождаване на спомени. Не изглеждаше много доволна, но ми позволи да го направя. Бавно поставих длан на челото ѝ. Никаква реакция. Попитах я дали в ума ѝ не се е завъртяла някаква мисъл.

— Единствено че ръката ви е много студена, докторе — отвърна.

— Извинете, г-це Актън, но ми се струва, че трябва да продължим да говорим. Докосването не успя да постигне резултат. — Отново си седнах на мястото. Изглеждаше почти сърдита. — Можете ли да ми кажете нещо? — продължих. — Споделитехте, че гърбът на г-жа Бануел — голият ѝ гръб — бил бял като нещо, което сте виждали и преди. Но не казахте какво.

— И вие искате да знаете?

— Затова ви питах.

— Махайте се — каза тя, като се изправи до седнало положение.

— Моля?

— Махайте се! — извика и хвърли захарницата по мене. След това се изправи и запрати и чашата с чинийката с всички сили, замахвайки над главата си. За щастие двата предмета се разлетяха в противоположни посоки — чинийката мина вляво от мене, а чашата — високо вдясно, след което се удари в стената и се разби на няколко парчета. Г-ца Актън взе чайника.

— Не го правете — казах.

— Мразя ви.

И аз се изправих.

— Не мразите мене, г-це Актън. Мразите баща си, че ви е продал на Бануел — в замяна на съпругата му.

Ако си мислех, че като реакция на тези думи ще се свлече разплакана на дивана, горчиво се лъжех. Тя скочи като дива котка и замахна с чайника към мене. Удари ме в лявото рамо. Енергията ѝ беше забележителна. Беше много силна за дребния си ръст. Капакът на чайника излетя. По ръката ми се разля вряла вода. Всъщност доста болеше — от горещата вода, не от удара, — но аз нито помръднах, нито ѝ показах какво изпитвам. Предполагам, че това я вбеси. Тя отново замахна с чайника, този път към главата ми.

Бях толкова по-висок от нея, че беше достатъчно само леко да се отместя. Чайникът не улучи целта и аз хванах г-ца Актън за ръката. Инерцията я повлече и тя застана с гръб към мен. Стегнах ръцете ѝ около кръста ѝ и я притиснах към себе си.

— Пуснете ме — каза тя. — Пуснете ме или ще викам.

— И какво от това? Ще кажете, че аз съм ви нападнал ли?

— Броя до три — изсъска тя. — Пуснете ме или ще викам. Едно, две, тр...

Хванах я за шията и я спрях наред думата. Не биваше да го правя, но кръвта ми бе кипнала. Отнех ѝ възможността да вика, но предизвиках и неочакван страничен ефект. Цялото напрежение се свлече от тялото ѝ. Широко отворените ѝ очи излъчваха объркване, сапфирените ѝ ириси се стрелкаха бързо напред-назад. Не можех да определя кое е по-странно — нападението ѝ срещу мене или тази внезапна промяна. Веднага я пуснах.

— Видях го — прошепна тя.

— Можете ли да си спомните още? — попитах.

— Видях го — повтори. — Но видението изчезна. Мисля, че бях вързана. Не можех да помръдна. О, защо не мога да си спомня? — и веднага се обърна с лице към мене. — Направете го пак.

— Кое?

— Това, което направихте преди малко. Ще си спомня, сигурна съм.

Бавно и без да откъсва очи от моите, тя развърза шала си и откри все още насинената шия. Сграбчи дясната ми ръка с нежните си пръсти и я привлече към врата си, както направи първия път, когато я видях. Докоснах меката кожа под брадичката ѝ, като внимавах да избегна грозните синини.

— Случва ли се нещо? — попитах.

— Не — прошепна тя. — Трябва да е същото като преди.

Не отговорих. Не знаех дали има предвид това, което направих в полицейския участък, или стореното преди малко.

— Задушете ме — каза тя.

Стоях, без да правя нищо.

— Моля ви — каза, — задушете ме.

Сложих палец и показалец на шията ѝ, там където се виждаха синините. Тя прехапа устни, сигурно я болеше. След като покрих петната, не останаха видими следи от нападението. Изпъкваше само извивката на шията ѝ. Стиснах я за гърлото. Тя веднага затвори очи.

— По-силно — каза тихо.

С лявата си ръка я държах за тила. С дясната я душех. Гърбът ѝ се изви, а главата ѝ се отметна назад. Сграбчи силно ръката ми, но не се опита да се отдръпне.

— Виждате ли нещо? — попитах.

Тя поклати леко глава, без да отваря очи. Притиснах я по-силно и стиснах още по-здраво шията ѝ. Дъхът ѝ спря в гърлото, след това напълно изчезна. Устните ѝ станаха алени и се разтвориха.

Не ми беше лесно да си призная, че ме спходиха напълно нередни емоции. Никога не бях виждал толкова идеално очертана уста. Устните ѝ бяха леко подути и трепереха. Кожата ѝ бе като мляко. Дългата ѝ коса искреше като позлатен от слънцето водопад. Придърпах я още по-плътено към себе си. Едната ѝ ръка бе опряна на гърдите ми. Не знаех кога и как се бе озовала там.

Изведнъж си дадох сметка, че сините ѝ очи се взират в моите. Кога ги бе отворила? Не бях осъзнал, че се опитваше да произнесе без глас някаква дума. Думата беше: „спрете“.

Пуснах шията ѝ, очаквайки да глътне жадно въздух. Но тя не го направи. Каза толкова тихо, че едвам я чух:

— Целунете ме.

Длъжен съм да призная, че нямам представа какво бих направил при такава покана. Но в същия миг някой затропа шумно по вратата, след което се чу подрънкване на ключ, трескаво натикан в ключалката. Веднага пуснах момичето. Само за секунда тя вдигна чайника от пода и го постави на масата. И двамата се обърнахме с лице към вратата.

— Спомних си — прошепна ми тя набързо. — Знам кой ме нападна.

[1] „Битие“, първата книга на Стария завет, 19:24–26. — Б.ред. ↑

По пладне същия ден, 1 септември, Смит Ели Джелиф — издател, лекар и преподавател по душевни болести в университета „Фордам“ — заведе Карл Юнг на обяд в клуб в горния край на Пето авеню с изглед към парка. Фройд не бе поканен, нито Брил, нито Ференци, нито Янгър. Но пренебрегването им не притесняваше Юнг. Според него това беше още едно доказателство, че международният му авторитет нараства. Не толкова благороден човек би се похвалил, би натрил носовете на останалите с получената покана. Но не и той, Юнг, който премълча от великодушие.

И все пак за него беше мъчително непрекъснато да премълчава. Започна се още първия ден след напускането на Бремен. Юнг, разбира се, никого не заблуждаваше. Смяташе се неспособен на такова нещо. А и не беше негова вината, те го принуждаваха. Например Фройд и Ференци бяха си запазили койки във втора класа на парахода „Джордж Вашингтон“. Каква вина имаше той? Тъй като не искаше да ги засрамва, се наложи да каже, че когато си е купувал билета, са били останали само каюти първа класа. После и онзи сън от първата нощ на борда. Истинското му послание беше очевидно — че надминава Фройд по проникателност и популярност. От деликатност към чувствителността и гордостта на Фройд обаче заяви, че костите, които открил в съня си, били на Емма, съпругата на Юнг, а не на самия Фройд. Всъщност находчиво бе добавил, че костите не били само на съпругата, но и на сестра ѝ. Искане да види как ще реагира Фройд на това, като се имаше предвид скелетът в собствения му гардероб. Това бяха дреболии, но така се стигна до голямата преструвка, която стана неизбежна след пристигането в Америка.

Обядът в клуба на Джелиф беше много удовлетворителен. Около овалната маса бяха седнали десетина мъже. Авторитетната научна дискусия и отличното бордо създаваха добри предпоставки и за малко груб хумор, какъвто Юнг винаги бе харесвал. Движението за избирателни права на жените предизвика много подигравки. Един от гостите попита дали някой някога е срещал суфражетка, с която би

преспал. Всички единодушно отрекоха. Някой трябва да каже на тези дами, обади се друг господин, че дори да получат избирателно право, никой няма и да помисли да си легне с тях. Всички се съгласиха, че най-доброто противодействие срещу жени, искащи равно право за гласуване, е едно добро обслужване в леглото. Но тази мисъл до такава степен не предизвикваше у тях никакъв апетит, че май беше по-добре да им позволят да гласуват.

Юнг беше в стихията си. Не се налагаше да се прави на бедняк. Нямахше нужда да отрича произхода си. След като се нахраниха, компанията се събраха в пушалнята, където разговорът продължи на чаша коняк. Групичката постепенно намаляваше и накрая Юнг остана само с Джелиф и още трима по-възрастни мъже. Един от тези господата даде едва забележим знак и Джелиф веднага скочи да си върви. Юнг също се изправи, като предположи, че трябва да си тръгне с Джелиф. Но Джелиф му каза, че тримата господата искат да си поговорят с него и че когато свършат, отвън ще го чака файтон.

Всъщност Джелиф изобщо не членуваше в този клуб, макар че много му се щеше. Юнг остана с тези, които наистина имаха влияние над обществото и членски карти за клуба. Именно те бяха уредили Джелиф да го доведе при тях в този ден.

— Моля седнете, г-н Юнг — каза мъжът, който отпрати Джелиф, и посочи с добре поддържаната си ръка удобно кресло.

Юнг се опита да си припомни името на господина, но се бе запознал с толкова много хора, а и виното на обяд му дойде в повече, така че не успя.

— Казвам се Дейна — каза услужливо мъжът. Тъмните му вежди изпъкваха на фона на сребрилата коса. — Чарлз Дейна. Току-що си говорехме за вас, Юнг, с моя добър приятел Окс от „Таймс“. Той иска да напише статия за вас.

— Статия? — попита Юнг. — Не разбирам.

— Във връзка с лекциите, които сме уредили да изнесете във „Фордам“ следващата седмица. Смята да направи интервю с вас. Предлага да включи и биографията ви — две пълни страници. Ще станете доста известен. Не знаех дали ще се съгласите, затова му казах, че ще ви попитам.

— Защо — отвърна Юнг — аз... не...

— Има само един проблем. Окс — Дейна произнасяше „Оукс“ — се страхува, че сте фройдист. Не иска вестникът му да се свързва с... с... е, знаете какво казват за Фройд.

— Вманиачен по секса дегенерат — допълни набитият мъж отдясно и приглади огромните си бакенбарди.

— Фройд наистина ли вярва в това, което пише? — попита третият оплешивяващ господин. — Че всяко момиче, което лекува, се опитва да го съблазни? Или пък това, което твърди за изпражненията — изпражненията, за бога! Или пък че капризните мъже предпочитали аналния секс?

— Ами това, че момчетата искали да спят със собствените си майки? — присъедини се и набитият мъж и по лицето му се изписа крайно отвращение.

— Ами това, което мисли за Бог? — попита Дейна, изтръсквайки тютюн от лулата си. — Сигурно не ви е лесно, Юнг.

Юнг не беше сигурен какво точно искаха да му кажат. Не отговори.

— Познавам ви, Юнг — каза Дейна. — Знам какъв сте. Швейцарец. Християнин. Човек на науката, също като нас. И човек със силни страсти, който действа както му диктуват желанията. Мъж, който не може да се задоволи с една жена. Няма смисъл да криете тези неща от нас. Тези така наречени мъже, които бездействат, които оставят желанията си да се възпаляват като рани, чиито бащи са били амбулантни търговци и които винаги са се чувствали нещо повече от нас — само те могат да имат такива зловещи животински фантазии, да разнищват човек и Бог, докато ги обезсмислят. Сигурно не ви е лесно да ви свързват с всичко това.

На Юнг му ставаше все по-трудно да асимилира. Изглежда, алкохолът го бе ударил в главата. Тези господа явно го познаваха, но откъде?

— Понякога е така — отвърна бавно Юнг.

— В никакъв случай не съм антисемит. Питайте Сакс. — И той посочи оплешивяващия вляво от него. — Даже напротив, възхищавам се на евреите. Тяхната тайна е в расовата чистота, принцип, който разбират много по-добре от нас. Точно той ги е направил такава велика раса. — Човекът, когото нарекоха Сакс, беше напълно безизразен; набитият мъж само сви месестите си устни. Дейна продължи: — Но

миналата неделя, когато вдигнах поглед към нашия кървящ на разпятието спасител и като си представих как този виенски еврейски казва, че страстта ни към Исус е сексуална, усетих, че ми е трудно да се моля. Много трудно. Струва ми се, че и вие сте се сблъскали с подобни проблеми. Или пък от учениците на Фройд се изисква да се откажат от религията?

— Аз ходя на църква — отвърна смутено Юнг.

— За себе си мога да кажа — продължи Дейна, — че не разбирам това пощуряване по психотерапията. Емануеловците, Новото мислене^[1], хипнозата, д-р Куакънбос^[2]...

— Куакънбос — измърмори онзи с бакенбардите.

— Едиизмът^[3] — продължи Дейна, — психоанализата — все култове според мене. Половината жени в Америка са луднали по тях, но те пият от погрешния извор. Ще започнат да пият от вашия, повярвайте ми — след като прочетат за вас в „Таймс“. Накратко, можем да ви направим най-известния психиатър в Америка, но Окс няма да се заеме с вас освен ако в лекциите си във „Фордам“ не дадете ясно да се разбере — и то недвусмислено ясно, — че не подкрепяте фройдистките вулгаризми. Хубав ден, г-н Юнг.

Тропането по вратата на хотелската стая на г-ца Актън продължи и докато бравата подскочаше нагоре-надолу. Най-накрая вратата рязко се отвори и в стаята влетяха петима души, трима от които разпознах: кметът Макклелън, детектив Литълмор и Джордж Бануел. Дамата и господинът с тях бяха очевидно заможни.

Мъжът, към петдесетте, със светла кожа, бе почернял от слънцето и се белеше. Имаше заострена брадичка, олисяващо теме и превръзка от бяла марля върху лявото око. Веднага ми стана ясно, че това е бащата на г-ца Актън, макар че дългите крайници, които изглеждаха така грациозни у нея, у него бяха малко хилави, а женствените черти на нейното лице придаваха мекушавост на неговото. Дамата, за която предположих, че е майката на г-ца Актън, беше най-много един и петдесет висока. Беше по-пълна от съпруга си, носеше много бижута и грим, а обувките ѝ бяха с опасно високи токчета — сигурно за да я издължат с няколко сантиметра. Вероятно някога е била привлекателна. Тя заговори първа или по-точно извика:

— Нора, клето дете! Не съм на себе си, откакто разбрах. Пътувахме часове. Харкорт, така ли ще стоиш?

Бащата на Нора се извини на пълничката жена, протегна ѝ ръка и я настани на един стол. Тя се отпусна с изтощена въздишка. Кметът ме представи на Актън и съпругата му Милдред. Оказа се, че току-що били пристигнали във фойето, когато някой се обадил на рецепцията, за да се оплаче от шум в стаята на г-ца Актън. Уверих ги, че сме били в пълна безопасност, като ми се прииска чашата за чай да не лежи на парчета до стената. Но те бяха с гръб към нея и мисля, че не я видяха.

— Всичко ще бъде наред, Нора — каза г-н Актън. — Кметът ми каза, че нищо не е излязло в пресата, слава богу!

— Защо ли те послушах? — попита дъщеря си Милдред Актън. — Сто пъти ти повторих, че не трябва да те оставяме сама в Ню Йорк. Нали, Харкорт? Видя ли какво стана? Щях да умра, като научих. Бигс! Къде е тази Бигс? Тя ще ти събере багажа. Трябва веднага да те приберем. Сигурна съм, че изнасилвачът е тук, в този хотел. Имам интуиция за такива неща. В мига, в който влязох, усетих погледа му върху себе си.

— Върху тебе ли, скъпа? — попита Актън.

Не бих казал, че видях у г-ца Актън топлата обич или чувство за защитеност, каквито се предполага, че ще възникнат у момиче, което посреща родителите си след дълга и пълна със събития раздяла. Не можех и да я виня за това, след като чух забележките, които бяха отправени към нея. Странното беше, че г-ца Актън не бе произнесла и дума. На няколко пъти се опита да каже нещо, но така и не проговори. Страните ѝ бяха силно зачервени. И тогава осъзнах, че момичето отново е онемяло. Или поне така ми се струваше, докато г-ца Актън не каза тихо и равно:

— Не съм изнасилена, мамо.

— Тихо, Нора — отвърна баща ѝ. — Не бива да произнасяш тази дума.

— Няма как да знаеш, бедничката ми! — възкликна майка ѝ. — Не си спомняш престъплението. Никога няма да разбереш.

Ако имаше намерение да си признае, сега беше моментът да им съобщи, че си е възвърнала паметта. Но тя не го направи, а каза:

— Ще остана в хотела и ще продължа лечението си. Не искам да се прибирам у дома.

— Чу ли това? — извика майката.

— Вкъщи няма да се чувствам на сигурно място — продължи г-ца Актън. — Мъжът, който ме нападна, може да ме чака там. Г-н Макклелън, нали и вие мислите така?

— Момичето има право — отговори кметът. — В хотела е по-безопасно. Убиецът не знае, че е тук.

Знаех, че това не е вярно, доказваше го бележката, която г-ца Актън бе получила на улицата. Тя очевидно също го знаеше. Видях, че докато слушаше кмета, стисна дясната си длан, от която се показваше ъгълчето на бележката. И въпреки това не каза нищо. Премести поглед от Макклелън към родителите си, за да подчертае, че той е защитил позицията ѝ. Стори ми се, че избягва да забележи как я разглежда г-н Бануел.

Джордж Бануел се беше вторачил в нея със странно изражение. Физически той доминираше над останалите. Беше по-висок от всички в стаята, с изключение на мене, и имаше огромен гръден кош. Тъмната му коса бе пригладена назад с брилянтин и красиво посивяла по слепоочията. Погледът му бе впит в Нора. За страничен наблюдател би било нелепо моето усещане и той би го отрекъл, но ми се струваше, че я гледа така, сякаш иска да я нападне. Заговори, но в гласа му не прозираше такова чувство.

— Най-доброто е, разбира се, да махнем Нора от града — каза той малко грубо, но наистина загрижено. — Защо да не я отведем в лятната ми вила? Клара ще се погрижи за нея.

— Предпочитам да остана тук — каза Нора, свела поглед.

— Така ли? — попита Бануел. — Майка ти смята, че убиецът е в хотела. Как може да си сигурна, че не те наблюдава и в момента?

Лицето на г-ца Актън почервения, когато Бануел ѝ заговори. Стори ми се, че цялото ѝ тяло се напрегна от страх.

Заявих, че си тръгвам. Г-ца Актън вдигна към мене пълни с тревога очи. Добавих сякаш току-що съм си спомнил нещо.

— О, г-це Актън, рецептата ви — за успокоителното, което ви споменах. Ето я.

Извадих рецепта от джоба си, попълних я набързо и ѝ я подадох. На нея пишеше: „Бануел ли беше?“

Тя прочете посланието ми и ми кимна леко, но категорично.

— Защо не я дадете на мене? — каза Бануел и присви очи към мене. — Моят човек, който чака долу, може веднага да изтича до

аптеката.

— Много добре — отвърнах. Взех от ръката на г-ца Актън рецептата и анонимната бележка. Подадох последната на Бануел. — Вижте дали вашият човек може да се справи с това.

Бануел я прочете. Очаквах да я скъса и да ме погледне застрашително, като се разкрие пред всички — като злодей от някакъв евтин роман. Но той възкликна:

— Какво, по дяволите, е това? „Дръж си устата затворена“? Надявам се, че имате обяснение, млади човече.

— Това е предупреждението, което г-ца Актън получи на улицата тази сутрин — казах. — Както вие много добре знаете, г-н Бануел, защото вие сте го написали. — Всички се вцепениха в мълчание. — Г-н кмете, г-н Литълмор, този човек е престъпникът, когото търсите. Г-ца Актън си спомни нападението само минути преди да влезете. Съветвам ви веднага да го арестувате.

— Как се осмелявате? — извика Бануел.

— Какъв е този... този човек? — поинтересува се Милдред Актън. — Откъде се появи?

— Д-р Янгър — започна кметът Макклелън, — сигурно не осъзнавате колко е опасно да отправяте неверни обвинения. Оттеглете ги. Ако г-ца Актън ви е казала това, значи паметта ѝ играе номера.

— Г-н кмете... — намеси си детектив Литълмор.

— Не сега, Литълмор — прекъсна го спокойно кметът. — Докторе, оттеглете обвиненията си, извинете се на г-н Бануел и ни кажете какво си е спомнила г-ца Актън.

— Но ваша чест... — опита се пак да се включи детективът.

— Литълмор! — изръмжа кметът толкова разгневено, че Литълмор отстъпи крачка назад. — Не ме ли чу?

— Кмете Макклелън — проговорих аз, — не разбирам. Току-що ви казах, че г-ца Актън си е спомнила нападението. Вашият детектив, изглежда, иска да добави нещо в моя подкрепа. Г-ца Актън със сигурност идентифицира г-н Бануел като своя нападател.

— Единствено вие твърдите това, докторе, ако наистина сте доктор — каза Бануел. Той се взря настойчиво в г-ца Актън и на мене ми се стори, че се бори да потисне някаква силна емоция. — Нора, прекрасно знаеш, че нищо не съм ти направил. Кажи им.

— Нора — намеси се и майката на момичето, — обясни на този млад човек, че се е объркал.

— Нора, скъпа? — проговори и баща ѝ.

— Кажим им, Нора — каза Бануел.

— Нищо няма да кажа — отвърна момичето и това беше всичко, което се откъсна от устата ѝ.

— Г-н кмете — взех отново думата, — не можете да оставите г-ца Актън да бъде подлагана на кръстосан разпит от човека, който я е нападнал и който вече е убил и друго момиче.

— Янгър, убеден съм, че намеренията ти са добри — отвърна кметът — но грешаш. С Джордж Бануел бяхме заедно в неделя вечерта, когато е била убита Елизабет Ривърфорд. Той беше с мене — чуваш ли ме, с мене! — през цялата вечер и през по-голямата част от понеделник сутринта. На триста километра от този град. Няма как да е убил когото и да било.

След като Юнг си тръгна от клуба на Пето авеню, един слуга разчисти чашите, смени пепелниците и тихо излезе.

— Спечелихме ли го? — попита оплешивяващият, към когото се бяха обърнали с името Сакс.

— Без съмнение — отвърна Дейна. — Оказа се дори по-слаб, отколкото го мислех. Разполагаме с повече от достатъчното, за да го унищожим, ако се случи нещо. Окс получи ли бележките ти, Алън?

— О, да — отвърна набитият господин с бакенбардите и месестите устни. — Ще ги публикува в един брой с интервюто с швейцареца.

— Ами Матуан? — попита Сакс.

— Оставете това на мене — отвърна Дейна. — Остава само да блокираме и последната им възможност за изява, което до утре ще сме свършили.

Дори след като чух как кметът му осигури алиби, пак не можех да приема, че Бануел е невинен. Субективно не го приемах. Обективно обаче нямах никакво основание да се съмнявам и да протестирам.

Нора отказа да се прибере у дома. Баща ѝ я умоляваше. Майка ѝ се възмущаваше от, както се изрази, ината на момичето. Накрая кметът разреши спора. След като видя бележката, заяви, че в хотела вече не е безопасно за Нора. Но може да обезопасят дома ѝ. И наистина това би било по-лесна задача, отколкото да контролират такъв голям хотел с толкова много входове. Би могъл да постави денонощна полицейска охрана на предния и задния вход на къщата на семейство Актън. Освен това припомни на г-ца Актън, че все още е непълнолетна и по закон той е длъжен да се съобрази с желанието на баща ѝ дори то да е против нейната воля.

Помислих, че г-ца Актън ще избухне. Тя обаче се предаде, но само при условие, че на следващата сутрин ще ѝ бъде позволено да продължи лечението си.

— Особено сега — добави тя, — след като знам, че не може да се вярва на паметта ми. — Каза го с очевидна откровеност, но ми беше невъзможно да определя дали се съмнява в паметта си, или упреква хората, които отказваха да ѝ повярват.

Не ме погледна нито веднъж. Мълчаливото спускане с асансьора беше много мъчително, но г-ца Актън се държеше с достойнство, за разлика от майка ѝ, която очевидно приемаше всичко, изпречило се на пътя ѝ, като лична обида. Уговорихме се да я посетя в дома ѝ край Грамърси парк рано на следващия ден и семейството пое с автомобила си към къщи. Макклелън също си тръгна. Бануел ми хвърли един последен поглед, който в никакъв случай не беше доброжелателен, и се качи във файтона си. На тротоара останахме само аз и детектив Литълмор.

Той се обърна към мене.

— Тя ви каза, че Бануел го е направил, така ли?

— Да — отвърнах.

— И вие ѝ вярвате?

— Вярвам ѝ.

— Може ли да ви попитам нещо? — поинтересува се Литълмор.
— Да кажем, че момиче си загуби паметта. Бяло петно. После тя се възвръща. Бихте ли се обзаложили, че това, което си спомня, е истината? Можете ли да се доверите на спомена?

— Не — отвърнах. — Може да е заблуда — фантазия или грешка.

— Но на нея ѝ вярвате?

— Да.

— И какво искате да кажете с това, докторе?

— Не знам какво искам да кажа — отвърнах. — Може ли сега пък аз да ви попитам нещо, детектив? Какво искахте да кажете на кмета, докато бяхме в стаята на г-ца Актън?

— Само да му припомня, че патоанатомът Хугел, който отговаря за случая, също мислеше, че Бануел е убиецът.

— Мислеше? — попитах. — Значи вече не мисли така?

— Е, вече няма как да мисли така, не и след като кметът каза каквото каза — обоснова се Литълмор.

— Не е ли възможно Бануел да е нападнал г-ца Актън, а някой друг да е убил първото момиче?

— Не — отговори детективът. — Имаме доказателства. И в двата случая е бил един и същи човек.

Влязох в хотела. Бях напълно несигурен в себе си, в пациентката си и в ситуацията, в която се намирах. Възможно ли бе Макклелън да прикрива Бануел? Дали Нора ще е в безопасност у дома? Служителят на рецепцията извика името ми. Току-що някой бе предал писмо за мене. Беше дълго и много обезпокоително писмо от г-н Стенли Хол, ректора на университета „Кларк“.

Като остана сам пред хотел „Манхатън“, детектив Литълмор се отправи към стоянката за таксита.

От стария файтонджия, с когото разговаря предната вечер, Литълмор знаеше, че чернокосият мъж — напуснал „Балморал“ в полунощ в неделя — се е качил в червено-зелено такси пред хотел „Манхатън“. Този на пръв поглед незначителен факт говореше много на детектива. Само преди десетилетие всички коли под наем в Манхатън бяха теглени от коне. До 1900 година из града вече обикаляха стотина моторизирани таксита, но те се задвижваха с електричество. Бяха популярни, но тромави — тежаха им близо четиристотинкилограмовите батерии — и от време на време на пътниците им се налагаше да слизат и да бутат заедно с шофьора по някой наклон. През 1907 година Нюйоркската таксиметрова компания пусна първите коли, задвижвани с бензин, които бяха оборудвани и с

брояч, за да виждат пътниците колко ще им струва превозът. Те моментално се превърнаха в хит сред висшата класа, която единствена можеше да си позволи таксата от петдесет цента за миля. Бързо надминаха по брой всички останали коли под наем, както електрически, така и теглени от коне. Нюйоркското такси се разпознаваше веднага, то беше боядисано в червено и зелено.

Няколко превозни средства от този вид бяха паркирани на стоянката пред хотел „Манхатън“. Шофьорите препоръчаха на Литълмор да провери в гаража „Алън“ на Петдесет и седма улица, между Единайсето и Дванайсето авеню, където беше централата на Нюйоркската таксиметрова компания и където лесно можеше да установи кой е работил нощна смяна в неделя. Детективът имаше късмет. Два часа по-късно получи всички отговори. Шофьор на име Лурия бе взел чернокосия мъж пред хотел „Манхатън“ след полунощ в неделя. Лурия го бе запомнил добре, защото клиентът му не излязъл от хотела, а от файтон наблизо. Освен това Литълмор разбра и къде е отишъл чернокосият и тръгна нататък. Ставаше въпрос за публичен дом. Но там късметът му удари на камък.

Къщата се намиреше на Четиридесета улица до „Бродуей“. Беше на два етажа с безвкусно и крещящо чукче на вратата и дебели червени завеси на прозорците. Литълмор почука пет-шест пъти и му отвори млада привлекателна жена. Момичето беше доста разсъблечено за ранния следобед. Когато Литълмор ѝ обясни, че е детектив от полицията, тя завъртя отегчено очи и му каза да изчака.

Поканиха го в преддверие с дебели ориенталски килими, ослепително многообразие от огледала по стените и мебели, облицовани в зацапан пурпурен велур. Миризмата на тютюн и алкохол се бе пропила в гънките на пердетата. На горния етаж плачеше бебе. След пет минути по покритите с червен килим стълби слезе друга жена, по-възрастна и доста дебела, облечена в кървавочервена рокля и с огромна шапка.

— Доста си нагъл — каза жената, която се представи като Сюзън Мерил, г-жа Сюзън Мерил.

От сейф в стената, скрит зад огледало, тя извади гравирана метална каса, която отвори с ключе. Отброи петдесет долара.

— Ето. А сега се махай, че и без това закъснях.

— Не ви искам парите, госпожо — каза Литълмор.

— О, не ми ги разправяй тия. Повдига ми се от тебе. Грета, върни се. — Разсъблеченото момиче се довлече с прозявка. Въпреки че беше три и петнайсет следобед, тя всъщност бе спала, докато Литълмор не бе почукал на вратата. — Грета, детективът не ни иска парите. Заведи го в зелената стая. И действайте бързо.

— Не съм дошъл и за това, госпожо — каза Литълмор. — Искам само да ви попитам нещо. Късно вечерта в неделя при вас е идвал един човек. Опитвам се да го намеря.

Г-жа Мерил погледна недоверчиво детектива.

— Аха, значи сега пък ти трябват клиентите ми, така ли? И за какво са ти? Да ги отръскаш и тях?

— Сигурно сте се сблъскали с лоши полицаи — каза Литълмор.

— Че има ли други?

— В неделя вечерта е било убито момиче — отвърна Литълмор. — Убиецът я е бил с камшик. Вързал я е и я е нарязал хубавичко. След това я е удушил. Искам да хвана този човек. Това е.

Жената придърпа пурпурната дреха около раменете си. Върна парите в касата и я заключи.

— Улична проститутка ли е била?

— Не — каза детективът. — Богато момиче. Наистина богато. Живее в лъскава сграда в хубавата част на града.

— Срамота! И какво общо имам аз с това?

— Мъжът, който е идвал тук — обясни Литълмор. — Мислим, че той може да е убиецът.

— Имате ли представа, детектив, колко много мъже идват тук в неделя вечер?

— Този е бил сам. Висок, чернокос, десничар, носел е черна чанта или куфар.

— Грета, да си спомняш някой такъв?

— Да помисля — съсредоточи се сънената Грета. — Не. Не си спомням.

— Е, какво искате от мене? — попита г-жа Мерил. — Чухте я.

— Но човекът е дошъл тук, госпожо. Таксито го е оставило точно пред вратата ви.

— Кое то не значи, че е влязъл. Това не е единственият публичен дом в квартала.

Литълмор бавно кимна. Извади визитна картичка от портфейла си.

— Ако се сетите нещо, тук е името ми, а това е телефонът, на който можете да ми се обадите.

[1] Новото мислене — философско течение, появило се през Просвещението. Последователите му вярват, че след като природата се управлява от строги закони, същото би трябвало да важи и за обществото и хората. — Б.пр. ↑

[2] Д-р Хенри Куакънбос (1817–1878) — нюйоркски лекар, занимаващ се с хипноза. — Б.пр. ↑

[3] Едиизъм — доктрина, създадена от Мери Бейкър Еди (1821–1910), американка, основателка на религиозна секта. Според нея всяка болест може да се излекува по духовен път; злото и грехът физически не съществуват, не съществува и материята. — Б.пр. ↑

13.

Тя ме беше помолила да я целуна.

Вървах по Четиридесет и втора улица. Затворените очи и разтворените устни на Нора Актън не ми излизаха от ума. Ръцете ми още пазеха спомена за меката ѝ шия. Чувах как прошепва онези две думи.

Писмото на ректора Хол с обезпокояващите новини се намираше в джоба на жилетката ми. Трябваше да мисля само за едно: как да предотвратя евентуалния провал не само на конференцията в „Кларк“ следващата седмица, но и на репутацията на д-р Фройд в Америка. Само че не можех да спра да мисля за онези устни и онези очи.

Не се заблуждавах. Сигурен бях какво изпитва към мене. Бях го виждал и преди, и то неведнъж. Една от пациентките ми в Уорчестър, момиче на име Рейчъл, настояваше да се съблича гола до кръста на всеки психоаналитичен сеанс. И всеки път се аргументираше по различен начин: неравномерен пулс, счупено ребро, пулсираща болка в основата на гърба. А Рейчъл беше една от многото. Никога не се бях изкушавал. Напротив, желанието на пациентките ми да пробват върху мене уменията си да съблазняват ми се струваше противно.

Ако пациентките ми бяха по-привлекателни, съмнявам се, че поведението им щеше да предизвиква у мене това усещане. Не съм особено праведен. Но тези жени не бяха привлекателни. Повечето бяха на възрастта на майка ми. Желанията им ме отвращаваха. Рейчъл все пак беше по-различна. Хващаше окото — дълги крака, тъмни очи, малко събрани, ако трябва да съм честен, и тяло, което минаваше за хубаво, даже за повече от хубаво. Но беше агресивно невротична, което никога не ми бе харесало.

Мечтаех си да лекувам по-хубави момичета. Фантазирах си неописуеми, но не и невъзможни събития в кабинета си. И с течение на времето първото нещо, което преценявах в една нова пациентка, беше нейната красота. В резултат на това започнах да изпитвам отвращение към себе си до степен да се чудя дали трябва да продължавам да се

занимавам с психоанализа. Не бях поемал нов пациент през цялото лято, докато не се появи г-ца Актън.

И сега тя ме бе помолила да я целуна. Нямах как да избягам от себе си и от това, което исках да правя с нея. Никога не бях завладяван от такова силно желание да властвам и притежавам. Силно се съмнявах, че съм попаднал в капана на контратрансфера. Ако трябваше да бъда откровен, изпитах същия копнеж още щом зърнах за първи път г-ца Актън. Но при нея случаят беше напълно различен. Тя не само се съвземаше от травмата след нападението. Тя страдаше и от най-тежка форма на трансфер.

Бе показала много ясно, че не ме харесва, до мига, в който усети, че потиснатите ѝ спомени започват да изплуват, освободени от моето докосване до шията ѝ. Тогава за нея аз се превърнах в неин господар. Допреди това най-меката дума, описваща отношението ѝ към мене, беше неприязън. Тя ме мразеше, сама го каза. А след онзи повратен миг искаше да ми се отдаде... Или поне така си мислеше. Защото колкото и да ми бе мъчно да си го призная, беше ясно като бял ден, че любовта, която изпитваше, ако изобщо беше любов, беше фиктивна, измислена, фантазия, породила се от интензивността на терапевтичното общуване.

Не помнех как съм прекосил Пето или Шесто авеню, но изведнъж се озовах насред „Таймс скуейър“. Качих се до градината на покрива на „Хамерстейнс Виктория“, където трябваше да обядвам с Фройд и останалите. Мястото приличаше на театър, имаше издигната сцена, балкони, ложи и покрив на петнайсет метра над главите ни. Когато пристигнах, номерът с ходенето по въже още не бе приключил. Изпълняваше го францужойка с боне, облечена в светлосиня рокля и сини чорапи. Всеки път, когато размахваше чадърчето си, за да запази равновесие, добре облечените жени от публиката пищяха в един глас. Не разбирах защо зрителите реагират по този начин: въжеиграчите само се преструваха, че ги грози опасност.

Не можах да открия останалите. Очевидно бях закъснял прекалено много и те си бяха тръгнали. Затова се върнах до жилището на Брил на „Сентрал парк уест“, където знаех, че ще отидат после. Никой не отговори на позвъняването ми. Пресякох улицата и седнах на една пейка съвсем сам. „Сентрал парк“ остана зад гърба ми. Извадих

писмото на Хол. Препрочетох го поне пет пъти, прибрах го и извадих друго четиво, няма нужда да уточнявам какво.

— Готови ли са? — попита патоанатомът Хугел шефа на фотографите Луи Ривиер в мазето на полицейската централа късно същата вечер.

— Довършвам ги — извика Ривиер, застанал над мивката в тъмната стаичка.

— Оставих ти плаките тази сутрин — запротестира Хугел. — Трябваше да са готови.

— По-спокойно, ако обичаш — каза Ривиер и светна лампата. — Влез. Можеш да ги видиш.

Хугел влезе в тъмната стаичка и се надвеси над мокрите снимки нервен и развълнуван. Прегледа ги набързо една по една, като отместваше тези, които не го интересуваха. След това се спря и се взря в един едър план на шията на момичето, на която се виждаше много ясно кръгъл белег.

— Какво е това на гърлото на момичето? — попита.

— Не е ли синина? — отвърна Ривиер.

— Обикновена синина не може да бъде толкова идеално кръгла — каза патоанатомът, свали си очилата и приближи снимката на сантиметри до носа си. Зърнестото кръгло петънце се открояваше ясно на фона на бялата шия. — Луи, къде ти е лупата?

Ривиер извади нещо, което приличаше на обърната чашка за твърд алкохол. Патоанатомът го грабна от ръцете му, постави го върху тъмното петънце на снимката и приближи око към него.

— Пипнах го! — извика. — Пипнах го!

В тъмната стаичка долетя гласът на детектив Литълмор.

— Какво има, г-н Хугел?

— Литълмор, ти си тук — каза Хугел. — Отлично.

— Вие ме повикахте, г-н Хугел.

— Да, и сега ще видиш защо — отвърна патоанатомът и даде знак на Литълмор да погледне през лупата на Ривиер.

Детективът се подчини. След увеличението зърнистите линии в черното кръгче приеха по ясна форма.

— Струва ми се, че това са букви — каза Литълмор.

— Така е — отвърна триумфално патоанатомът. — Две букви.

— Има нещо необичайно в тях — продължи Литълмор. — Не ми изглеждат наред. Втората би могла да е J. А първата... не знам.

— Не изглеждат наред, защото са обърнати, г-н Литълмор — каза патоанатомът. — Луи, обясни на детектива защо буквите са обърнати.

Ривиер погледна през лупата.

— Виждам ги — две преплетени букви. Ако са обърнати, то тогава тази вдясно, която мосю Литълмор определи като J, не е J, а G.

— Точно така — потвърди патоанатомът.

— Но защо ще му е на някой да пише наобратно? — попита Ривиер.

— Защото, господа, това е отпечатък, оставен върху шията на момичето от иглата за вратовръзка на убиеца. — Хугел направи пауза за по-драматичен ефект. — Спомнете си, че убиецът е използвал собствената си копринена вратовръзка, за да удуши момичето. Бил е достатъчно хитър, за да прибере вратовръзката от местопрестъплението. Но е допуснал една грешка. Докато е извършвал грозното си деяние, иглата му е останала върху вратовръзката, а на тази игла са собствените му инициали. По една случайност иглата е била в директен допир с меката и чувствителна кожа на шията на момичето. След силното и продължително притискане монограмът се е отпечатал на шията ѝ също както стегнат пръстен се отбелязва върху пръста. Този отпечатък, господа, съдържа инициалите на убиеца и то толкова категорично, колкото, ако ни бе оставил визитната си картичка. Буквата вдясно е обърнато G и това е първият инициал на мъжа, убил Елизабет Ривърфорд. Буквата вляво е обърнато B, защото този мъж е Джордж Бануел. Сега вече знаем защо му се е наложило да краде трупа от моргата. Видял е издайническият отпечатък на шията и е осъзнал, че аз рано или късно ще го разшифровам. Но това, което не е успял да предвиди, е че кражбата на трупа е безполезна, защото имам снимки!

— Г-н Хугел? — намеси се детектив Литълмор.

Патоанатомът въздъхна дълбоко.

— Пак ли да ти го обяснявам, детектив?

— Не го е направил Бануел, г-н Хугел — каза Литълмор. — Има алиби.

— Невъзможно — запротестира Хугел. — Апартаментът му е на същия етаж в същата сграда. Убийството е станало между полунощ и два през нощта в неделя. Какъвто и ангажимент да е имал Бануел, той се е прибрал преди това.

— Има алиби — повтори Литълмор. — И то какво. Бил е извън града с кмета цялата неделна вечер чак до понеделник сутринта.

— Какво? — попита патоанатомът.

— Има още един пропуск в аргументацията ви — намеси се и Ривиер. — Не познавате така добре фотографията като мен. Фотографският образ се различава от реалния. Лявото тук е дясно, а дясното — ляво.

— Какво? — повтори Хугел.

— Обърнато изображение. Ако отпечатъкът на шията на момичето е обърнато отражение на истинския монограм, на снимката трябва да е обратно на обратното изображение.

— Двойно обръщане? — попита Литълмор.

— Двойно отрицание — каза Ривиер. — А двойното отрицание прави положително твърдение. Което значи, че тази снимка показва монограма какъвто е в действителност, а не обърнат.

— Невъзможно! — извика Хугел по-скоро наранен, отколкото невярващ, сякаш Литълмор и Ривиер нарочно се опитваха да го ограбят.

— Но без съмнение е така, мосю Хугел — каза Ривиер.

— Значи това наистина е J — предположи пак детектив Литълмор. — Името на човека може да е Джонсън или нещо такова. Коя е първата буква?

Ривиер доближи отново окото си до лупата.

— Не прилича изобщо на буква. Но е възможно да е E или не, може би C.

— Чарлз Джонсън — каза детективът.

Патоанатомът стоеше на мястото си, без да помръдва, и само повтаряше:

— Невъзможно!

Най-накрая пред дома на Брил спря такси и от него слязоха четирима мъже — Фройд, Брил, Ференци и Джоунс. Извиках им. Оказа

се, че след обяда отишли на кино — някакъв филм за ченгета и обирджии с диви преследвания по улиците. Ференци не можеше да спре да говори за него. Брил ми каза, че направо изскочил от седалката си, когато един парен локомотив се спуснал от екрана към публиката. За пръв път гледал кино.

Фройд ме попита дали не искам да се поразходим за около час в парка, за да му разкажа за г-ца Актън. Казах му, че няма друго, което да искам повече в момента, но е изскочило нещо по-важно — неприятни новини по пощата.

— Не си единствен — каза Брил. — Джоунс получи телеграма тази сутрин от Мортън Принс от Бостън. Вчера е бил арестуван.

— Д-р Принс? — бях шокиран.

— По обвинение в непристойно поведение — продължи Брил. — Става въпрос за две статии, които се канел да публикува и които описвали лечение на хистерия по метода на психоанализата.

— Не бих се тревожил за Принс — каза Джоунс. — Нали знаете, че преди време е бил кмет на Бостън? Ще се оправя.

Мортън Принс никога не е бил кмет на Бостън, баща му беше. Но Джоунс беше толкова уверен, че не исках да го злепоставям. Вместо това попитах:

— Откъде полицията е разбрала какво планира да публикува Принс?

— Точно това се чудехме и ние — каза Ференци.

— Никога не съм имал доверие на Сидис — добави Брил. Имаше предвид един лекар от редколегията на списанието на Принс. — Но да не забравяме, че става въпрос за Бостън. Биха арестували и сандвич с пилешки гърди, ако не е прилично прикрит. Арестували са и онова австрийско момиче Керелман, плувкинята, защото банският ѝ костюм не покривал коленете.

— Боя се, че моите новини са дори по-лоши, господа — казах. — И се отнасят за д-р Фройд. Лекциите му следващата седмица са поставени под съмнение. Д-р Фройд е атакуван лично, искам да кажа, репутацията му е атакувана, в Урочестър. Не мога да ви опиша колко ми е неприятно, че съм приносителят на тази вест.

Преразказах накратко писмото на ректора Хол, без да споменавам в подробности грозните обвинения срещу д-р Фройд. Представител на изключително богато нюйоркско семейство се

срещнал предния ден с Хол и предложил дарение на университета „Кларк“, което Хол описваше като „изключително щедро“. Семейството било готово да финансира болница за душевни и нервни болести с петдесет легла, като щяло да плати за нова сграда, модерно оборудване, медицински сестри, персонал и да осигури заплати, способни да привлекат най-добрите невролози от Ню Йорк и Бостън.

— Това би струвало половин милион долара — отбеляза Брил.

— Значително повече — поясних. — Но с един удар би ни направило водеща психиатрична институция в страната. Ще надминем „Маклийн“.

— Кое е това семейство?

— Хол не казва — отвърнах на Брил.

— Но това позволено ли е? — попита Ференци. — Частни дарители да плащат на държавен университет?

— Нарича се филантропия — отвърна Брил. — Затова американските университети са толкова богати. И затова скоро ще надминат най-големите университети в Европа.

— Глупости — изстреля Джоунс. — Това никога няма да стане.

— Продължи, Янгър — подкани ме Фройд. — Дотук не виждам нищо лошо.

— Семейството е поставило две условия — продължих аз. — Очевидно негов член е добре познат лекар с определени виждания за психологията. Първото условие е да не се практикува психоанализа в новата болница, нито да се преподава където й да било в „Кларк“. Второто е лекциите на д-р Фройд следващата седмица да бъдат отменени. Иначе дарението ще отиде за друга болница в Ню Йорк.

Последваха възклицания на възмущение и омерзение. Само Фройд стоически не показваше никаква емоция.

— И какво смята да направи Хол? — попита той.

— Боя се, че това не е всичко — допълних. — И дори не е най-лошото. Ректорът е получил досие на д-р Фройд.

— Продължавай, за бога! — скастри ме Брил. — Не си играй на криеница с нас.

Обясних, че това досие съдържа уж документални доказателства за непристойно, направо престъпно поведение на Фройд. На Хол било съобщено, че осъдителните деяния на Фройд скоро щели да бъдат описани в нюйоркската преса. Семейството било сигурно, че след като

се запознае със съдържанието на досието, Хол ще се съгласи, че изявата на Фройд в „Кларк“ трябва да бъде отменена за доброто на университета.

— Хол не е изпратил досието — казах, — но е описал накратко обвиненията. Може ли да ви дам писмото, д-р Фройд? Ректорът Хол ме помоли изрично да ви кажа, че според него имате право да бъдете информиран за всичко, в което ви обвиняват.

— Колко почтено от негова страна — отбеляза Брил.

Не знам защо — сигурно защото бях приносителят на писмото, — но се почувствах отговорен за сполетялата ни беда. Сякаш лично бях поканил Фройд в „Кларк“ само за да го унищожа. Не се тревожех само заради Фройд. Имах и егоистични причини да не искам да видя съсипан човека, на чийто авторитет се крепеше толкова голяма част от моите собствени вярвания, направо голяма част от целия ми живот. Никой не е светец, но през годините някак си бях успял да повярвам, че Фройд е по-различен от другите хора. Представях си, че той (за разлика от мене) има психологическа проникателност, която го издига над ниските изкушения. Надявах се с цялата си душа, че обвиненията в писмото на Хол са фалшиви, но те бяха отправени с толкова подкрепящи ги подробности, че приличаха на истински.

— Няма нужда да чета писмото насаме — каза Фройд. — Кажете ми какво говорят срещу мене. Нямам тайни от никого тук.

Започнах да чета най-меките обвинения.

— Твърди се, че не сте женен за жената, с която живеете, въпреки че я представяте пред света за своя съпруга.

— Не става въпрос за Фройд — извика Брил. — А за Джоунс.

— Моля? — попита възмутено Джоунс.

— О, я стига Джоунс — отвърна му Брил. — Всички знаят, че не си женен за Лое.

— Фройд да не е женен — каза Джоунс, поглеждайки през лявото си рамо. — Какъв абсурд.

— Какво друго?

— Че сте уволнен от уважавана болница — продължих аз неловко, — защото непрекъснато сте обсъждали сексуални фантазии с дванайсет-тринайсетгодишна момиченца, лекуващи се от чисто физически, а не психически страдания.

— Но те говорят за Джоунс! — възкликна Брил.

Джоунс изведнъж се оказа силно заинтригуван от архитектурата на зданието, в което живееше Брил.

— Че сте съден от съпруга на една от пациентките си и прострелян от съпруга на друга — продължих.

— Отново Джоунс! — извика Брил.

— Че в момента имате сексуална връзка с икономката си, която няма двайсет години.

Брил премести последователно поглед от Фройд върху мене, Ференци и Джоунс, който вече бе вдигнал очи към небето и оглеждаше ятата на мигриращите над Манхатън птици.

— Ърнест? — каза Брил. — Вярно ли е? Кажете, че не е вярно!

От гърлото на Джоунс излезе цяла рапсодия от покашляния, но нито една свързана дума.

— Отвратителен си — каза Брил. — Наистина отвратителен.

— Това ли е всичко, Янгър? — попита Фройд.

— Не, господине — отвърнах. Последното обвинение беше най-тежко. — Има още нещо: че в момента имате и друга сексуална връзка, с ваша пациентка, деветнайсетгодишна студентка по медицина. Твърди се, че аферата ви е станала толкова печално известна, че майката на момичето е била принудена да ви пише с молба да не съсипвате живота на дъщеря й. Авторите на досието твърдят, че разполагат с копие на писмото, с което сте отговорили на майката и сте поискали пари от нея, за да... се въздържате от по-нататъшни сексуални отношения с дъщеря й.

След като свърших, всички мълчаха дълго време. Най-накрая Ференци избухна:

— Но тук става въпрос за Юнг, по дяволите!

— Шандор! — скастри го Фройд.

— Юнг е писал такова нещо? — попита Брил. — На майката на пациентка?

Ференци запуши устата си с длан.

— Опа! — извика той. — Фройд, не можеш да ги оставиш да си мислят, че става въпрос за тебе. Ще го съобщят на вестниците. Вече си представям заглавията.

Аз също си ги представих: „Фройд оневинен по всички обвинения“.

— Е — каза мрачно и замислено Брил, — атакуват ни от Бостън, Уорчестър и Ню Йорк едновременно. Не може да е съвпадение.

— Каква е атаката в Ню Йорк? — попита Ференци.

— Онази работа с Еремия и Содом и Гомор — отвърна раздражено Брил. — Двете послания, за които знаете, не са единствените. Има още много.

Всички бяхме изненадани и помолихме Брил да ни обясни.

— Случи се веднага след като започнах да превеждам книгата на Фройд за хистерията — каза той. — Как са разбрали, за мене е мистерия. Но в седмицата, в която започнах превода, получих първата бележка, а оттогава става все по-зле. Появяват се, когато най-малко ги очаквам. Заплашват ме, сигурен съм. Всеки път ми пращат някакъв апокалиптичен библейски цитат — винаги е нещо за евреи, похот и огън. Кара ме да си мисля, че ми готвят погром.

Този път, когато Литълмор се изкачи по стълбите на сградата на Осмо авеню № 782, никой не се опита да му попречи. Беше късно, време за вечеря в ресторанта, откъдето долитаха писъци на кантонски диалект, примесени с цвърченето на пилешки мръвки в нагорещено олио. Литълмор не бе ял от сутринта и не би имал нищо против малко свинско „чоп сю“. Усещаше, че го гледат на всяка стълбищна площадка, но не видя никого. Чу някой да тича по коридора над него, както и шепот. В апартамент 4С почукването му даде същия резултат като преди: нищо, само звук на бързи стъпки по аварийното стълбище.

Литълмор си погледна часовника. Запали цигара, за да отпъди миризмите в коридора и с надеждата, че ще успее да се добере до дома на Бети навреме, за да я покани на вечеря. След няколко минути полицаи Джон Риърдън се заизкачва по стълбите, влачейки след себе си уплашен и примирен китаец.

— Точно както казахте, детектив — каза Риърдън. — Изскочи през задната врата сякаш са му пламнали гащите.

Чонг Синг беше доста по-нисък от Литълмор и Риърдън. Беше набит, с широк сплескан нос и сипаничава кожа. Ръкомахаше безпомощно в опит да покаже, че не говори английски.

— Отвори — нареди Литълмор и почука по заключената врата.

Китаецът извади ключ и отвори. Едностаиният му апартамент беше образец на ред и чистота. Нямаше и пращинка и всичко си беше на мястото. Два ниски нара с прости матраци очевидно вършеха тройна работа — като легла, дивани и маси. Стените бяха голи. В единия ъгъл горяха няколко ароматни пръчици и добавяха тръпчива нотка към горещия и неподвижен въздух.

— Изчистил е специално заради нас — каза Литълмор, докато се оглеждаше. — Много предвидливо. Все пак е пропуснал нещо. — Литълмор вдигна рязко брадичка и даде знак на останалите да погледнат нагоре. Чонг Синг и полицай Риърдън вдигнаха очи. На ниския таван имаше черно петно, почти метър дълго, простиращо се над двете легла.

— Какво е това? — попита полицаят.

— Петно от дим — отвърна Литълмор. — Опиум. Джак, да забелязваш нещо необичайно с прозореца?

Риърдън погледна към малкия прозорец на стаята.

— Не. Какво? — попита той.

— Затворен е — отвърна Литълмор. — Тук е сто градуса, а прозорецът е затворен. Виж какво има отвън.

Риърдън отвори прозореца и се наведе през тесния отвор. Върна се с цял куп предмети, които бе намерил под перваза: стъклена маслена лампа, пет-шест дълги лули, купа и игла. Чонг Синг изглеждаше напълно объркан, клатеше глава и местеше поглед от детектива към полицая и обратно към детектива.

— Значи имаш пушалня за опиум, така ли, г-н Чонг? — попита го детективът. — Да си ходил до апартамента на г-ца Ривърфорд в „Балморал“?

— Ха? — каза Чонг Синг и сви безпомощно рамене.

— Откъде е червената глина по обувките ти? — не се отказваше детективът.

— Ха?

— Джак — каза Литълмор, — заведи г-н Чонг в ареста на Четиридесет и седма. Кажи на капитан Поуст, че е наркодилър.

Когато полицай Риърдън го сграбчи за ръката, Чонг най-накрая проговори.

— Чакайте. Ще ви кажа. Живея тук само през деня. Не знам за никакъв опиум. Никога не съм виждал опиум.

— Сигурно — каза Литълмор. — Разкарай го оттук, Джак.

— Добре, добре — каза Чонг. — Ще ви кажа кой продава опиум, става ли?

— Разкарай го оттук — повтори детективът.

При вида на белезниците в ръцете на Риърдън Чонг извика:

— Чакайте! Ще ви кажа нещо друго. Ще ви покажа нещо. Последвайте ме. Ще ви покажа това, което търсите.

Гласът на Чонг се бе променил. Вече звучеше наистина уплашено. Литълмор даде знак на Риърдън да го пусне напред по тъмния тесен коридор. Надолу по стълбището все още се чуваше трополенето от ресторанта и заедно с него до ушите на Литълмор долетяха и писукащите дисонатни тонове на китайска музика. Миризмата на месо бе станала по-силна. Всяка врата по коридора се откряна малко, за да могат обитателите зад нея да видят какво се случва. С изключение на една. Самотната затворена врата се намираще в най-отдалечения край на коридора. Чонг спря пред нея.

— Вътре — каза. — Вътре.

— Кой живее тук? — попита детективът.

— Братовчед ми — отвърна Чонг. — Леон. Преди живееше тук. А сега няма никой.

Вратата беше заключена. Никой не отговори на почукването на Литълмор, но в мига, в който детективът се приближи достатъчно, за да тропне по дървото, разбра, че натрапчивият мирис всъщност не идва от ресторанта. Извади две тънки метални пръчици от джоба си. Беше специалист по заключени врати. Отвори за нула време.

Стаята беше голяма колкото тази на Чонг, но във всичко останало беше нейна пълна противоположност. Крепящи червени орнаменти украсяваха всяка повърхност. Дузина вази във всички размери бяха разхвърляни наоколо, повечето бяха гравирани с дракони и демони. На перваза на прозореца стоеше лакирана червена кутия, а зад нея беше подпряно малко кръгло огледало. На нощното шкафче имаше статуетка на Дева Мария. Почти всеки квадратен сантиметър от стената бе покрит със снимки в рамки. На всичките имаше един и същи китаец, коренно различен от Чонг Синг. Мъжът от фотографиите беше висок и поразително красив, с орлов нос и гладка безупречна кожа. Носеше американско сако, риза и вратовръзка. На почти всички снимки беше с млади жени — различни млади жени.

Вниманието на всички обаче беше привлечено най-вече от един масивен предмет, поставен точно в центъра на стаята: голям затворен куфар от тези, с които пътуват богатите, с кожени стени и лъскави закопчалки. Размерите му бяха шейсет сантиметра височина, шейсет широчина и метър дължина. Твърдо въже го държеше затворен.

В стаята се носеше тежко зловоние. Литълмор едва си поемаше дъх. Китайската музика нахлуваше от стаята точно над тях. Детективът трудно си събираше мислите. Не вярваше на очите си, но куфарът сякаш помръдваше в душната атмосфера. Литълмор отвори джобното си ножче. Полицай Риърдън извади своето. Без да кажат дума, двамата се приближиха до куфара и започнаха да режат дебелото въже. Около вратата се събра тълпа китайци, повечето от които притискаха носни кърпички към носовете си.

— Остави ножа, Джак — каза Литълмор на полицай Риърдън. — Само дръж под око Чонг.

Детективът продължи да реже въжето. Когато преряза и последното влакно, капакът на куфара рязко се отвори. Риърдън се олюля назад или от изненада, или заради изригването на зловонен газ от вътрешността. Литълмор покри уста с ръкав, но не помръдна от мястото си. В куфара имаше три неща: дамска шапка, украсена с препарирана птица, дебел наръч писма и пликове, завързани с канап, и свито на кълбо тяло на млада жена, силно разложено и само по бельо, сребърен медальон на гърдите и бяла копринена вратовръзка, здраво стегната около шията.

Полицай Риърдън вече не наблюдаваше Чонг Синг. Беше близо до припадък. Като видя това, Чонг се шмугна в тълпата мърморещи китайци и изскочи през отворената врата.

Минахме в мълчание четирите стълбищни площадки до апартамента на Брил, като според мене всеки от нас се чудеше как да реагира на дошлите от Уорчестър обезсърчителни новини. Имахме два часа до вечерята, на която ни бе поканил издателят на Брил Смит Джелиф. На площадката на петия етаж Ференци отбеляза, че долавя странна миризма на горяща хартия.

— Да не би някой да кремира труп в кухнята си? — предположих услужливо.

Брил отвори вратата на жилището си. Не очакваше да види това, което се изпречи пред очите му.

В апартамента валеше сняг — или поне така изглеждаше. Из стаята се носеше фин бял пращец, който въздушният поток, нахлул през отворената врата, развъртя навсякъде. Подът бе покрит със същия прах. Всички книги на Брил, както и масите, первазите на прозорците и столовете, бяха побелели. Навсякъде миришеше на изгоряло. В средата на стаята стоеше Роуз Брил с метла и лопата, покрита цялата в бяло, и метеше с всички сили.

— Току-що се прибрах — изплака тя. — Затворете вратата, за бога! Какво става?

Взех малко от веществото в ръка.

— Това е пепел — казах.

— Да не си забравила нещо на печката? — попита Ференци.

— Не — отвърна Роуз и избърса белите пращинки от очите си.

— Някой го е внесъл тук — каза Брил. Разходи се из стаята като в транс, с протегнати напред ръце. От време на време щипваше по малко от праха и после го изтръскваше. Изведнъж се обърна към Роуз: — Погледнете я.

— Какво има? — попита Фройд.

— Тя е стълб от сол.

Когато капитан Поуст пристигна с подкрепление от Западния участък на Четиридесет и седма улица, той нареди, въпреки възраженията на детектив Литълмор, да арестуват пет-шест китайци от Осмо авеню № 782, сред които и управителя на ресторанта и двама старци, които за лош късмет надникнаха да видят какво става. Трупът бе откаран в моргата и тогава започна ловът на хора.

Първата мисъл на Литълмор беше, че е намерил изчезналото тяло на Елизабет Ривърфорд, но разлагането беше много напреднало. Литълмор не беше патолог, но се съмняваше, че убитата в неделя вечерта г-ца Ривърфорд може така да се е разложила до сряда. Хугел ще установи това със сигурност, помисли си детективът.

Междувременно прегледа писмата, които намери в куфара. Бяха любовни писма, над трийсет на брой. Всичките започваха със „Скъпи Леон“ и бяха подписани „Елси“. Съседите не бяха единомислени за

името на обитателя на стаята. Някои го наричаха Леон Линг, други твърдяха, че се казва Уилям Леон. Бил управител на ресторант в Китайския квартал, но никой не го бе виждал тук от месец. Говорел отличен английски и се обличал като американец.

Литълмор разгледа висящите по стените снимки. Обитателите на сградата потвърдиха, че мъжът на фотографиите е Леон, но не бяха сигурни или не искаха да кажат кои са жените. Литълмор забеляза, че всичките са бели американки. След това видя и друго.

Свали една от снимките. На нея се виждаше усмихнатият Леон между две много привлекателни жени. Отначало детективът си помисли, че се лъже. Но когато се убеди, че не е така, прибра снимката в джоба на жилетката си, уговори се с капитан Поуст да се видят на другия ден и напусна сградата.

Въпреки че беше късна вечер, навън бе все още досадно горещо и душно, но в сравнение със стаята, от която току-що бе излязъл, на Литълмор му се стори, че върви из райската градина. В девет и половина стигна до апартамента на Бети. Тя не си беше вкъщи. Майка ѝ отчаяно се опитваше да накара детектива да разбере къде е „Бенедета“, но тъй като говореше на италиански, и то доста бързо, той не разбра и дума. Накрая едно от братчетата на Бети излезе на вратата и преведе: Бети била арестувана.

Г-жа Лонгобарди знаеше само това, което едно мило еврейско момиче бе дошло да ѝ каже — че имало проблеми във фабриката на Бети. Някои от момичетата били прибрани, сред тях и Бети.

— Прибрана? — попита Литълмор. — Къде?

Майката не знаеше.

Литълмор побягна към станцията на метрото на Петдесет и девета улица. Стоя прав през целия път до центъра, беше прекалено претъпкано, за да си намери място за седане. В полицейския участък разбра, че една от големите фабрики за дрехи в Гринидж вилидж била нападната от стачници. Въоръжени с метални колове, започнали да разбиват прозорците и полицията арестувала дващестина души от най-агресивните, за да прекрати инцидента. Всички хулигани били вече в затвора. Мъжете държали в Тумс, а жените — в Джеферсън маркет.

През 80-е години на XIX век от триъгълния терен на ъгъла на Девета улица и Шесто авеню се бе издигнала лъскава викторианска висока постройка, която контрастираше и никак не беше в тон с иначе мизерния квартал. Никоя друга сграда в радиус от километър нямаше повече от два опърпани етажа. Новата многоцветна съдебна палата бе натруфена със стръмни остри покриви и с изскачащи под всякакви ъгли фронтони и кубета с най-различни размери. Часовниковата кула бе увенчана с петдесетметров връх и от четирите ѝ страни имаше по един часовник. До съдебната палата бе долепен пететажният арест в същия стил, а до него имаше друго огромно съоръжение, в което се помещаваше пазарът. Цялото място бе известно под името Джеферсън маркет. Странно съжителство, но институциите на закона ѝ реда не бяха отделени от Меката на ежедневната търговия.

През деня в съдебната палата на Джеферсън маркет се гледаха наказателни дела от голяма важност. Само часове след това тя се превръщаше в градски нощен трибунал, който се занимаваше с престъпления срещу морала. В резултат на това арестът на Джеферсън маркет беше пълен най-вече с проститутки, очакващи преместването и наказанието си. Точно тук в сряда вечерта Литълмор намери съсипаната, но невредима Бети.

Откри я в голяма претъпкана килия на третия етаж. Помещението бе отделено от коридора с решетка. Прозорците гледаха към Десета улица. Вътре имаше около дваисет пет до трийсет жени, които стояха прави на малки групички или седяха на дългите тесни пейки до стените.

Килията споделяха два вида задържани. Имаше около петнайсетина млади жени в работно облекло, също като Бети — прости тъмни едноцветни поли до глезените и бели блузи с дълги ръкави. Това бяха работничките от фабриката за ризи, в която Бети работеше от половин ден. Няколко от тези момичета бяха към тринайсетгодишни.

Останалите около дузина жени на различна възраст бяха гримирани и облечени с много по-ярки дрехи. Повечето бяха шумни и очевидно се чувстваха удобно, тъй като познаваха обстановката. Една обаче беше по-гръмогласна от всички останали, оплакваше се на надзирателите и настояваше да ѝ отговорят как жена в нейното положение може да бъде държана в ареста. Литълмор веднага я позна: беше г-жа Сюзън Мерил. Единствена тя стоеше сама на пейка, която другите почтително ѝ бяха отстъпили. На раменете си носеше яркочервена наметка, а в ръцете си — бебе, която кротко спеше въпреки шумотевицата.

Благодарение на значката си Литълмор успя да влезе в ареста, но тя не му помогна да измъкне Бети оттам. Стояха само на няколко сантиметра един от друг, разделени от пода до тавана с желязна решетка, и си говореха тихо.

— Отиваш за първи ден на работа, Бети — каза Литълмор, — и се включваш в стачка?

Тя не беше стачкувала. Когато пристигнала във фабриката същата сутрин, се качила право на деветия етаж и се присъединила към стотина други шивачки. Но забелязала около петдесет празни стола зад спрени шевни машини. Ето какво се случило: предния ден били уволнени сто и петдесет работнички, защото „симпатизирали на профсъюзите“. Същата вечер в отговор на това Международният съюз на шивачките организира стачка във фабриката. На следващата сутрин малка група работнички и синдикалисти се събрали на улицата отпред и започнали да викат към трудещите се вътре.

— Наричаха ни стачкоизменници — обясни Бети. — Сега разбирам защо ме наеха така бързо — подменяли са момичетата от профсъюза. Не бих могла да стана стачкоизменничка нали, Джими?

— Предполагам, че не — отвърна Литълмор. — А те за какво искаха да излезете да стачкувате?

— О, няма да повярваш. Първо, горещо е като във фурна. След това — взимат ни такси за всичко — за гардеробчетата, шевните машини, иглите, столовете, на които седим. Не получавах и половината от парите, които ти обещават в началото. Джими, едно момиче миналата седмица работило седемдесет и два часа и изкарало само три долара. Три долара! Колко прави това?

— По четири цента на час — каза Литълмор. — Лошо.

— И това не е най-лошото. Заклучват вратите и ни държат вътре да работим. Не можеш да отидеш дори до тоалетната.

— Господи, Бети, просто трябваше да напуснеш. Защо ти трябваше да ходиш да размахваш прът с хора, които разбиват прозорци?

Бети едвам сдържаше възмущението си.

— Не съм размахвала прът, Джими.

— Ами тогава защо те арестуваха?

— Защото напуснах. Казаха ни, че ще ни пратят в затвора, ако напуснем, но аз не повярвах. И никой не е разбивал прозорци. Полицаяте биеха хората.

— Това не са били полицаи.

— О, точно полицаи бяха.

— О, боже — каза Литълмор. — Трябва да те измъкна оттук. — Махна на един от надзирателите и му обясни, че Бети е негова приятелка и не е участвала в стачката. Оказала се в ареста по погрешка. Като чу, че му е приятелка, Бети заби поглед в земята и се усмихна смутено.

Надзирателят, който беше близък на Литълмор, отвърна гузно, че ръцете му са вързани.

— Не мога, Джими. Трябва да говориш с Бекър.

— Бек? — попита Литълмор и очите му светнаха. — Бек тук ли е?

Надзирателят поведе Литълмор по коридора към една стая, в която петима мъже пиеха, пушеха и играеха шумно на карти под мъждукащата светлина на електрическа крушка. Един от тях беше сержант Чарлз Бекър, дългуч с глава на бик и мощен баритон. Бекър беше ветеран в полицията със своите петнайсет години стаж, работеше в най-порочния участък на Манхатън — Тендърлойн, където бяха лъскавите казина и бордеите, включително и този на Сюзън Мерил, движеше се в най-пищните заведения и светски вариетета. Присъствието на Бекър тук беше голям късмет за Литълмор, който имаше шест месеца служба като патрулиращ полицаи в неговия отряд.

— Хей, Бек — извика Литълмор.

— Литълмаус^[1]! — изрева Бекър, докато раздаваше картите. — Момчета, запознайте се с братока, детектив от центъра на града. Джими, това са Джип, Уайти, Лефти и Даго — помниш Даго, нали?

— Здравсти, Даго — поздрави детективът.

— Преди няколко години — каза Бекър на приятелчетата си, посочвайки Литълмор — този човек ми разкри обир. Предаде ми престъпника, който и досега си плаща, момчета. Какво правиш тук, Джими, да не оглеждаш пиленцата?

Бекър го изслуша, като през цялото време кимаше, без да сваля очи от масата за покер. С рев на човек, който се наслаждава на своя благороден жест, той нареди на надзирателите да пуснат пиленцето на детектива. Литълмор благодари надълго и нашироко и се забърза към килията да прибере Бети. Като излизаха, Литълмор надникна пак в стаята, където се играеше покер, и отново поблагодари на Бекър.

— Хей, Бек — каза, — още една услуга?

— Само кажи каква, малки братко! — отвърна Бекър.

— Има една жена с бебе. Дали ще можеш да пуснеш и нея?

Бекър смачка цигарата си. Тонът му остана дружески, но приятелчетата му внезапно прекратиха веселбата.

— Каква жена? — попита Бекър.

Литълмор разбра, че нещо не е наред, но не знаеше какво.

— Говори за Сузи, шефе — каза Джип, чието истинско име беше Хоровиц.

— Сузи? Сузи Мерил не е в моя арест нали, Уайти? — отвърна Бекър.

— Тук е, шефе — отвърна Уайти, който пък се казваше Зиденшнер.

— Да нямаш нещо със Сузи, Джими?

— Не, Бек — каза Литълмор. — Просто си помислих, че е с бебе и...

— Аха.

— Забрави — добави Литълмор. — Искам да кажа, че ако тя...

Бекър изрева на надзирателите да пуснат и Сузи. Добави към заповедта и няколко отбрани ругатни, с които искаше да изрази възмущението си, че в ареста му е вкарано бебе, и изкрещя да няма повече „бебчета“ за в бъдеще зад решетките, а да му ги водят право при него. Последната забележка предизвика взрив от смях сред хората му. Литълмор реши, че е най-добре да си ходи. Благодари на Бекър за трети път и отведе Бети.

Шесто авеню беше почти пусто. От запад подухваше. Бети се спря на стъпалата пред ареста в сенките на масивната викторианска сграда.

— Познаваш ли тази жена? — попита. — Онази с бебето?

— Може да се каже.

— Но Джими, тя е... тя е мадам.

— Знам — каза Литълмор и се ухили. — Бях в нейното местенце.

Бети го удари през лицето.

— Е — каза Литълмор. — Ходих там само да ги разпитам за убийството на Ривърфорд. Това е всичко.

— О, Джими, защо не каза веднага? — попита Бети. Сложи длани на лицето си, после ги премести на неговото и се усмихна. — Извинявай.

Прегърнаха се. Минута по-късно все още се прегръщаха, когато тежките дъбови врати на ареста проскърцаха и отвътре ги огря сноп светлина. На входа застана Сюзън Мерил с бебето в ръце и с една от огромните си шапки на главата. Литълмор ѝ помогна да излезе. Бети поиска да подържи бебето, чието име беше Фани. По-възрастната жена с готовност ѝ го подаде.

— Значи ти ме освободи — каза Сузи на Литълмор. — Сигурно си мислиш, че съм ти длъжница?

— Не, госпожо.

Сузи вдигна глава, за да огледа детектива по-добре. Взе си бебето от Бети и заговори шепнешком, но толкова тихо, че Литълмор едвам я чу.

— Присиш си куршума.

Нито Литълмор, нито Бети отговориха.

— Знам кого търсиш — продължи Сузи едва чуто. — Двайсет и шести февруари 1907 година.

— Какво?

— Знам кой и знам какво. Ти не знаеш, но аз знам. Но не правя нищо безплатно.

— Какво за 26 февруари 1907 година?

— Ще разбереш. И го пипни — просъска тя с толкова отрова в гласа, че сложи ръка върху лицето на бебето сякаш за да го предпази от себе си.

— Какво е станало на този ден? — настоя Литълмор.

— Питай на съседната врата — прошепна Сузи Мерил, преди да изчезне в тъмното.

Роуз ни изхвърли от апартамента, което си беше мило от нейна страна. Със сигурност не искаше Фройд да ѝ се пречка, докато чисти. А Брил стоеше вцепенен като войник със синдром на Дакоста^[2]. Каза, че няма да идва на вечеря, и ни помоли да го извиним.

Джоунс пое с метрото към хотела си, който бе по встрани от центъра и не толкова скъп като нашия, а Фройд, Ференци и аз решихме да се поразходим до Манхатън и поехме направо през парка. Невероятно е колко пуст може да бъде вечер най-големият нюйоркски парк. Отначало разменяхме предположения за сцената в дома на Брил, после Фройд попита Ференци и мене как би трябвало да отговори на писмото на ректора Хол.

Ференци беше категоричен, че веднага трябва да изпратим опровержение, най-добре с телеграма, като обясним, че прегрешенията, в които обвиняват Фройд, всъщност са извършени от Джоунс и Юнг. Единственият проблем според Ференци беше дали Хол ще повярва на думите ни.

— Ти познаваш Хол, Янгър — каза Фройд. — Какво е твоето мнение?

— Ректорът Хол би повярвал на думите ни — отвърнах, като имах предвид, че би повярвал на мене. — Но се чудя, д-р Фройд, дали не искат от вас да направите точно това.

— Кой? — попита Ференци.

— Който стои зад тази постановка — отговорих.

— Не схващам мисълта ти — каза Ференци.

— Разбирам какво иска да каже Янгър — намеси се Фройд. — Този, който е измислил всичко, трябва да знае, че обвиненията всъщност са към Джоунс и Юнг, не към мене. Затова ме принуждават да натопя приятелите си и тогава вече Хол ще е сигурен, че не става въпрос за слухове. Напротив, аз ще съм потвърдил обвиненията и Хол ще е длъжен да вземе съответните мерки. Вероятно ще забрани на Джоунс и Юнг да изнасят лекции следващата седмица. Аз ще запазя правото си на своите, но за сметка на опозоряването на двамата от моите

последователи — двамата най-подходящи да популяризират идеите ми по света.

— Но не може просто да замълчиш — протестира Ференци — сякаш си виновен.

Фройд се замисли.

— Ще отречем слуховете, но нищо повече няма да правим. Ще изпратя на Хол кратко писмо, в което ще изложа следните факти: женен съм, никога и от никоя болница не съм бил уволняван, никой никога не е стрелял по мене и така нататък. Янгър, това ще те постави ли в неудобно положение?

Разбрах въпроса му. Искаше да знае дали ще се почувствам задължен да информирам Хол, че Фройд е наистина невинен, но Джоунс и Юнг не са. Естествено, че нищо подобно нямаше да направя.

— Никак даже — отвърнах.

— Добре — заключи Фройд. — Оставяме всичко в ръцете на Хол. Ако заради „щедротото дарение“ председателят на Американската асоциация по психология реши да спре преподаването на истината за психоанализата в университета, тогава, да ме прощавате, Янгър, той не е съюзник, който си заслужава да пазим, а Америка да върви по дяволите.

— Хол никога няма да приеме условията им — казах аз и прозвучах малко по-убедено, отколкото се чувствах.

Пред ареста на Джеферсън маркет Бети Лонгобарди имаше да каже на Джими Литълмор само четири думи:

— Да се махаме оттук.

На Литълмор обаче не му се тръгваше. Заведе Бети от другата страна на улицата, където беше още по-тъмно, и не помръдна оттам. Разказа ѝ развълнувано, но шепнешком за пълния с преживявания ден.

— Тя каза, че си просиш куршума, Джими — отвърна му Бети, а на Литълмор му се стори, че не оценява постиженията му така, както се бе надявал.

— Тя каза и да питаме съседите — продължи той. — Сигурно става въпрос за Съдебната палата. Хайде, отворена е.

— Не искам.

— Това е съд, Бети. Нищо не може да ни се случи в съда.

Върнаха се тичешком през улицата, като детективът дърпаше след себе си Бети за ръката. На влизане Литълмор показва значката си на охранителя, който им каза къде е архивът, но изрази съмнение, че там ще намерят някого по това време. След като изкачиха два етажа и тръгнаха по пуст лабиринт от коридори, Литълмор и Бети стигнаха до врата с надпис „Архив“. Беше заключена, а стаята зад нея — тъмна. Влизането с взлом не беше сред обичайните методи на работа на детектива, но при така стеклите се обстоятелства му се стори оправдано. Бети се огледа нервно.

Литълмор отвори вратата с шперц. Затвори я зад тях и светна електрическата лампа. Бяха се озовали в малък кабинет с едно-единствено голямо бюро. Имаше още един изход, който бе отключен. Той водеше към по-просторен склад. В него бяха наредени шкаф до шкаф с чекмеджета с етикети.

— Няма дати — каза Литълмор. — Не може да няма календар. Изчакай да го намеря.

Не му отне много време. Върна се на бюрото, на което имаше две пишещи машини, попивателни и мастилници, както и купчина подвързани с кожа книги, всяка една над половин метър широка. Литълмор отвори първата. Всяка нейна страница представляваше един ден от живота на Нюйоркския върховен съд, Съдебен сезон, Част I до III. Страниците, които Литълмор прелисти, бяха датирани от 1909 година. Отвори втората книга, която се оказа календар за 1908 година, а най-накрая и третата. Запрелиства страниците ѝ и бързо намери 26 февруари 1907 година. Видя десетки редове с имена на дела и цифри, изписани от опитна ръка с мастило, често зачертани или надписани отгоре. Зачете на глас:

— Десет и петнайсет сутринта, дневник, част III. „Уелс срещу Интербъроу Р. Т. Ко. Труакс, Дж“. Така, Уелс. Трябва да намерим Уелс. — Втурна се покрай Бети обратно в склада до чекмеджетата с буквата „У“. В едно от тях откри делото на Уелс срещу ИРТ^[3]: папка с три листа. Прегледа ги и каза: — Нищо. Може би е някакъв инцидент в метрото. Така и не са стигнали до съд.

Върна се при книгата.

— „Бърнстейн срещу същите“ — прочете. — „Менсинъб срещу същите“. „Селксас срещу същите“. Боже, има поне двацет дела срещу ИРТ. Май трябва да ги прегледаме всичките.

— Може би не това търсим, Джими. Няма ли нещо друго?

— Десет и петнайсет, дело „Тарбълс срещу Тарбълс“. Развод?

— Това ли е всичко? — попита Бети.

— Десет и трийсет, част I, наказателно дело (продължение от януари) „Народът срещу Хари К. Тоу“.

Спогледаха се: и Бети, и Литълмор разпознаха името веднага, както би направил всеки нюйоркчанин и почти всеки американец.

— Това е... — каза Бети.

— ... човекът, който уби архитекта на Медисън скуейър гардън — довърши Литълмор.

След това си даде сметка защо Бети беше млъкнала — по коридора се чуваха тежки стъпки.

— Кой ли е? — прошепна тя.

— Загаси светлината — нареди Литълмор, който бе застанал до лампата.

Тя се пресегна и започна нервно да опипва копчетата, но резултатът от усилията ѝ беше, че успя да включи още една крушка. Стъпките спряха. След това отново отекнаха и сега вече нямаше съмнение, че приближават към архива.

— О, не — каза Бети. — Да се скрием в склада.

— Не ми се струва разумно — отвърна Литълмор.

Стъпките все повече приближаваха, след това пак спряха. Някой натисна бравата и вратата се отвори. Беше дребен мъж с мека шапка и евтин на вид костюм с жилетка. Вътрешният джоб на сакото му бе издут, като че бе пъхнал там пистолет.

— Къде е мъжката тоалетна?

— Втория етаж — каза Литълмор.

— Благодаря — отвърна мъжът и тресна вратата зад себе си.

— Хайде — каза Литълмор и пое отново към стаята с чекмеджетата.

Делото „Народът срещу Тоу“ заемаше към двайсет и пет чекмеджета. Литълмор намери протоколи от заседанията: хиляди страници, вързани с ластици на по десетсантиметрови купчинки. На места не се четяха, буквите бяха неравни, нямаше препинателни знаци и цели изречения бяха изписани със съкратени думи. За датата 26 февруари 1907 година имаше само петдесет-шейсет страници. Литълмор ги прелисти и бързо стигна до няколко листа, които се

отличаваха от останалите: бяха прегледно напечатани, абзаците — отделени.

— Клетвени показания — каза той.

— О, боже — откликна Бети. — Виж! — И посочи към думите „хвана ме за гърлото“ и „камшик“.

Литълмор бързо отгърна на първата страница на клетвените показания. Бяха с дата 27 октомври 1903 година и започваха така: „Евелин Несбит, след като се закле надлежно, заяви...“

— Това е съпругата на Тоу, танцърката — каза Бети.

Евелин Несбит беше описвана от не един очарован съвременник като най-красивото момиче на света. Омъжи се за Хари Тоу през 1905, само година преди той да убие Станфорд Уайт.

— Все още не му е била съпруга — каза Литълмор.

Продължиха да четат:

Живеея в хотел „Савой“ на Пето авеню и Петдесет и девета улица, град Ню Йорк. На 18 години съм, родена съм на Коледа 1884 година.

Няколко месеца преди юни 1903 година бях в болницата на д-р Бел на Западна Трийсет и трета улица, където претърпях операция от апендицит. През юни заминах за Европа по покана на Хари Кендъл Тоу. С г-н Тоу пътувахме из Холандия, като спирахме на няколко пъти, за да се прекачим на различни влакове. След това посетихме Мюнхен в Германия. После отпътувахме за баварските планини и накрая стигнахме Тирол в Австрия. През цялото време с гореспоменатия Тоу се представяхме за съпруг и съпруга и същият този Тоу твърдеше, че сме г-н и г-жа Делис.

— Ама че змия — каза Бети.

— Е, поне се е оженил за нея по-късно — отвърна й Литълмор.

След като пътувахме заедно пет или шест седмици, гореспоменатият Тоу нае замък в Тирол, разположен

високо в много усамотена планинска местност. Замъкът трябва да е бил строен преди векове. Стаите и прозорците бяха много старомодни. На мене ми бе предоставена отделна спалня.

Първата нощ бях много уморена и веднага след вечеря си легнах. На сутринта закусих с гореспоменатия Тоу. След закуска г-н Тоу заяви, че иска да ми каже нещо и ме помоли да отидем в спалнята ми. Влязохме там и тогава, без никаква провокация от моя страна, гореспоменатият Тоу ме стисна за гърлото и разкъса халата, който носех. Беше в много превъзбудено състояние. Очите му светеха, а в дясната си ръка държеше бич от телешка кожа. Сграбчи ме и ме хвърли на леглото. Бях безсилна, опитах се да викам, но гореспоменатият Тоу сложи ръка на устата ми и започна да ме души.

След това без никаква причина ме удари няколко пъти с камшика толкова грубо, че кожата ми се разкъса и посиня на места. Умолявах го да ме остави, но той отказваше. Спираше през минута-две да си почине и продължаваше да ме бие.

Уплаших се за живота си. Слугите не чуваха виковете ми, защото замъкът беше голям, гласът ми не стигаше до тях и не можех да очаквам помощ. Гореспоменатият Тоу заплаши, че ще ме убие. Не можех да помръдна.

На следващата сутрин Тоу отново дойде в спалнята ми и ме би като предния ден. Донесе отново камшик от телешка кожа и ме удряше с него на голо, като разкъсваше кожата ми и ме докара до припадък. Изгубила съм съзнание и нямам представа след колко време съм се свестила.

— Ужасно — каза Бети. — Но по-късно тя се е омъжила за него. Защо?

— За пари, предполагам — отвърна Литълмор. Прелисти отново клетвените показания. — Това ли е според тебе? За това ли ни прати Сузи?

— Най-вероятно, Джими. Същото е било причинено и на бедната г-ца Ривърфорд.

— Знам — каза Литълмор. — Но това са клетвени показания. Сузи прилича ли ти на човек, който знае какво са клетвени показания?

— Какво искаш да кажеш? Не може да е съвпадение.

— И защо ще помни точната дата, на която тези клетвени показания са прочетени през съда? Не ми се връзва. Мисля, че има още нещо. — Литълмор седна на пода и зачете протокола. Бети въздъхна нетърпеливо. Изведнъж детективът се провикна:

— Я чакай малко. Ето. Виж този въпрос, Бети. Прокурорът г-н Джероум води разпита. Виж кой е свидетелят, който отговаря.

Детективът сочеше следното място в протокола:

— Как се казвате?

— Сюзън Мерил.

— С какво се занимавате?

— Имам къща със стаи под наем за господата на Четиридесет и трета улица.

— Познавате ли Хари К. Тоу?

— Да.

— Кога се запознахте с него?

— През 1903 година. Дойде при мене да наеме стая.

— За какво каза, че му трябва?

— Ангажирал млади дами за работа на сцена.

— Доведе ли посетители в стаята си?

— Най-вече млади жени от петнайсет години нагоре.

Говореха, че искат да се пробват на сцената.

— Нещо необичайно случи ли се, когато идваха тези момичета?

— Да. Веднъж, след като едно момиче влезе в стаята му, чух викове и изтичах да видя какво става. Тя беше вързана за колоната на балдахина. Той държеше камшик и се канеше да я удари. По цялото й тяло имаше синини.

— Как беше облечена?

— Много оскъдно.

— Какво стана после?

— Той побесня и избяга. Тя ми каза, че се е опитвал да я убие.

— Можете ли да опишете камшика?

— В този случай беше кучешки.

— Имаше ли и други случаи?

— Веднъж се случи с две момичета. Едното беше голо, а другото полусъблечено. Той ги удряше с дамски камшик за езда.

— Говорили ли сте някога с него за това?

— Да. Казах му, че това са почти деца и той няма право да ги бие.

— И какво обяснение ви даде?

— Никакво. Каза, че те го искали.

— Съобщавали ли сте в полицията?

— Не.

— Защо?

— Каза, че, ако го направя, ще ме убие.

[1] Литълмаус (little mouse, англ.) — малка мишка; шега с името на героя. — Б.ред. ↑

[2] Синдром на Дакоста — невроциркулярна астения, състояние, характеризиращо се с повишена податливост на умора, безсъние, ускорен пулс, периодични болки и тревожност. Наблюдава се при войници на активна служба. — Б.пр. ↑

[3] ИРТ — Итънбъроу рапид транзит кампъни — първоначалният оператор на Нюйоркското метро, открито през 1904 година, както и на по-ранните наземни линии в същия град. Закупена е от общината през юни 1940 година. — Б.пр. ↑

— Е — каза Фройд, сменяйки темата, докато вървахме през парка от дома на Брил към хотела, — да чуем как се справяте с г-ца Нора.

Поколебах се, но Фройд ме увери, че мога да говоря пред Ференци толкова спокойно, колкото и пред него самия, и аз разказах цялата история надълго и нашироко: за тайната среща между г-н Актън и г-жа Бануел, видяна от четиринайсетгодишната Нора, случка, която Фройд по някакъв начин бе предвидил; за нервната криза на момичето в хотелската стая и агресията ѝ срещу мене; за очевидното възстановяване на паметта ѝ; за обвинението срещу Джордж Бануел; за внезапното пристигане на самия Бануел заедно с родителите на момичето и кмета, който му осигури алибито.

След като изрази отвращението си от сексуалната услуга, извършена от г-жа Бануел на Харкорт Актън, реакция, която ми бе трудно да разбера у един психоаналитик, Ференци попита защо да не е възможно Бануел да е нападателят на Нора Актън дори да не е убил другото момиче. Обясних, че и аз съм питал същото детектива и че очевидно имат веществени доказателства, че двете престъпления са извършени от един и същи човек.

— Да оставим уликите на полицията — каза Фройд. — Ако психоанализата помогне на полицията — толкова по-добре. Ако не, ние можем поне да помогнем на пациентката. Имам два въпроса към вас, Янгър. Първо, не намирате ли нещо странно в твърдението на Нора, че когато е видяла г-жа Бануел с баща си, тя не е разбрала на какво точно е станала свидетел?

— Повечето американски момичета на четиринайсет години не са много информирани по този въпрос, д-р Фройд.

— Разбирам — отвърна Фройд. — Но не това имах предвид. Тя е намекнала, че сега знае какво е видяла тогава, нали така?

— Да.

— Нима очаквате една девойка на седемнайсет да е по-добре информирана от четиринайсетгодишно момиче?

Започнах да разбирам накъде бие.

— Защо — попита Фройд — сега знае това, което не е знаела тогава?

— Вчера ми даде да разбере — отвърнах, — че четете книги с таква съдържание.

— А да, точно така, много добре. Трябва да поразсъждаваме повече над това. Но засега — втория ми въпрос: кажи ми, Янгър, защо те нападна тя?

— Искате да знаете защо ме замери с чашата?

— Да — потвърди Фройд.

— И ви удари с врелия чайник — добави Ференци.

Нямах отговор.

— Ференци, би ли осветлил нашия приятел?

— И на мене не ми е много ясно — отвърна Ференци. — Тя е влюбена в него. Това поне е очевидно.

Фройд се обърна към мене.

— Помисли пак. Какво ѝ каза точно преди да стане агресивна към тебе?

— Току-що бях приключил с опита да докосна челото ѝ — спомних си, — който се провали. Помолих я да довърши аналогията, която бе започнала по-рано. Сравняваше белотата на гърба на г-жа Бануел с нещо друго. И тя избухна. Помолих я да си довърши мисълта.

— Защо? — попита Фройд.

— Защото, д-р Фройд, писали сте, че винаги когато пациент започва изречение, но сам се прекъсва и не го довършва, си имаме работа с потиснати желания.

— Добро момче — каза Фройд. — И как реагира Нора?

— Каза ми да изчезвам. Без предупреждение. След това започна да ме замеря с разни предмети.

— Просто ей така? — попита Фройд.

— Да.

Отново нямах обяснение.

— А не ви ли хрумна, че Нора може да ревнува поради интереса, който проявявате към Клара Бануел? Особено към голия ѝ гръб?

— Интерес към г-жа Бануел? — повторих. — Никога не съм я виждал.

— Подсъзнанието не взема под внимание такива подробности — каза Фройд. — Виж фактите. Нора току-що е описала как Клара Бануел прави фелацио на баща ѝ, на което тя е станала свидетел на четиринайсетгодишна възраст. Този акт е, разбира се, противен за всеки почтен човек. Изпълва ни с крайно отвращение. Но Нора не показва такова отвращение, макар да намеква, че напълно разбира за какво става въпрос. Тя дори смята, че движенията на г-жа Бануел са привлекателни. Струва ми се твърде невероятно Нора да е видяла тази сцена, без да е изпитала дълбоко в себе си ревност. На момичето му е достатъчно тежко да понася съперничеството със собствената си майка, та да позволява на друга жена да възбужда баща му, без да изпитва силна омраза към натрапницата. Нора е завиждала на Клара. Искала е тя самата да прави фелацио на баща си. Желанието е потиснато. И оттогава си стои в нея в този вид.

Само преди миг критикувах Ференци, задето изрази отвращението си от този „девиантен“ сексуален акт, отвращение, което аз по някаква причина не споделях въпреки забележката на Фройд какви трябва да са чувствата на всеки почтен човек. Казвах си, че с всеки урок, който психоанализата ни дава, тя подкопава неодобрението на обществото към така наречената сексуална девиантност. Сега пък аз се улових в подобно неодобрение. Желанието което Фройд приписа на г-ца Актън, ме потресе. Отвращението е понякога утвърждаващо, като морална преграда е. Много трудно човек се освобождава от морален предразсъдък, който се корени в отвращението. Това не може да стане, без да разклатим цялостната си ценностна система и понятия за добро и зло — ако махнем една греда, ще рухне цялата сграда.

— В същото време — продължи Фройд — Нора планира да съблазни г-н Бануел, за да отмъсти на Клара. Затова само няколко седмици по-късно тя се съгласява да придружи г-н Бануел на покрива, за да гледа с него фойерверките. Затова се разхожда с него сама по брега на романтичното езеро две години по-късно. Вероятно го е окуражавала с намеци, показващи интерес, както умее всяко хубаво момиче. Колко ли е бил изненадан, когато го е отхвърлила — и то не веднъж, а два пъти.

— И го е направила, защото истинският обект на желанията ѝ е баща ѝ — намеси се Ференци. — И все пак — защо е нападнала Янгър?

— Да, защо, Янгър? — попита Фройд.

— Защото аз съм олицетворявал баща ѝ.

— Точно така. Когато я анализираш, ти заемаш неговото място. Това е предвидима реакция, следствие на трансфер. В резултат подсъзнателното желание на Нора се трансформира в копнеж да задоволи Янгър с устата и гърлото си. И точно тази фантазия я е владеела, когато Янгър се е приближил, за да докосне челото ѝ. Спомнете си, че в този миг тя е започнала да развързва шала си. Този жест е покана към Янгър да се възползва от нея. Точно тук е, бих искал да добавя, обяснението защо докосването до шията ѝ е дало резултат, а докосването по челото — не. Но Янгър е отхвърлил тази покана, като ѝ е казал да остави шала. Тя се е почувствала пренебрегната.

— Наистина изглеждаше обидена — обадох се аз. — И аз не разбирах защо.

— Не забравяйте — продължи Фройд, — че тя е суетна по природа и се притеснява от белезите. Иначе нямаше да сложи шал. Значи тя вече е била чувствителна към мнението ти, в случай че видиш шията или гърба ѝ. Като си ѝ казал да остави шала, ти си я наранил. И когато малко след това си повдигнал отново въпроса за гърба на Клара Бануел, все едно си ѝ казал: „Интересувам се от Клара, не от тебе. Искам да видя гърба на Клара, не твоя.“ Така, без да искаш, си повторил предателството на баща ѝ и си провокирал внезапния ѝ необясним гняв. Оттук и агресията ѝ при нападението, последвана от желание да ти отдаде гърлото и устата си.

— Необорима логика — призна Ференци и поклати глава възхитен.

Нора Актън влезе в гостната на къщата край Грамърси парк и каза на майка си, че тази нощ не иска да спи в стаята си. Щяла да пренощува в малката всекидневна на първия етаж. Оттам виждала патрула пред дома. Иначе нямало да се чувства в безопасност.

Това бяха първите думи, които Нора отправи към родителите си, откакто бяха тръгнали от хотела. Когато се прибраха, тя отиде право в стаята си. Повикаха д-р Хигинсън, но Нора отказа прегледа. Не пожела и да вечеря, тъй като не била гладна. Не беше вярно, всъщност не бе яла от сутринта, когато г-жа Бигс ѝ бе приготвила закуска.

Милдред Актън, която се бе отпуснала в гостната и бе обявила, че е изтощена, каза на дъщеря си, че се държи изключително неразумно. Каква опасност може да ги грози с един полицаи пред предната и един пред задната врата? Нощуването във всекидневната изобщо не подлежало на обсъждане. Съседите щели да я видят. Какво щели да си помислят? Семейството трябва да се държи сякаш този позор не го е сполетял.

— Майко — каза Нора, — как можа да кажеш, че съм опозорена?

— Не съм казвала такова нещо. Харкорт, да си ме чул да твърдя нещо подобно?

— Не, скъпа — отвърна ѝ Харкорт Актън, надвесен над масичката за кафе. Четеше насъбраната за пет седмици поща. — Разбира се, че не.

— Изрично подчертах, че трябва да се държим така, все едно не си била опозорена — уточни майка ѝ.

— Но аз не съм — настоя момичето.

— Не ставай глупава, Нора — посъветва я майка ѝ.

Нора въздъхна.

— Какво ти е на окото, татко?

— О, злополука по време на игра на поло — обясни Актън. — Бръкнах си в окото със собствения стик. Много глупаво от моя страна. Помниш ли, че преди време ми се беше отлепила ретината? Е, същото око е. Сега нищо не виждам с него. Ама че лош късмет.

Никой не му отговори.

— Е, разбира се — каза Актън, — не може да се сравнява с твоята неприятност, Нора. Не исках да...

— Не сядай там! — извика г-жа Актън на съпруга си, който се канеше да се отпусне на едно кресло. — И там недей. Поръчах да оправят креслата точно преди да тръгнем.

— Но къде да седна, скъпа? — попита Актън.

Нора затвори очи. Обърна се и понечи да излезе.

— Нора — каза Милдред, — как се казваше твоят колеж?

Момичето се спря, цялото ѝ тяло се напрегна.

— „Барнард“.

— Харкорт, трябва да се свържем с тях още утре сутринта.

— Защо? — попита Нора.

— За да им съобщим, че няма да ходиш, разбира се. Напълно невъзможно е. Д-р Хигинсън смята, че трябва да си почиваш. Пък и никога не съм одобрявала плана да учиш там. Колеж за млади дами! По мое време не бяхме и чували за такова нещо.

Нора почервеня.

— Няма да го направиш.

— Моля? — попита г-жа Актън.

— Аз искам да се образовам.

— Чу ли това? Тя ме нарече необразована — каза Милдред на съпруга си. — Не тези очила, Харкорт, използвай тези горе.

— Татко? — обърна се към него Нора.

— Ами, Нора — започна Актън, — трябва да направим това, което е най-добро за тебе.

Нора погледна родителите си с неприкрит гняв. Изскочи от стаята и затича нагоре по стълбите. Не спря на втория етаж, където беше спалнята ѝ, нито на третия, а продължи към четвъртия с ниските тавани и малките стаички. Влезе право в стаята на г-жа Бигс и се хвърли на леглото на възрастната жена, като зарови лице в твърдата възглавница. Изхлипа към г-жа Бигс, че ако баща ѝ не я пусне в „Барнард“, ще избяга от къщи.

Г-жа Бигс направи всичко възможно да успокои момичето. Каза ѝ, че един здрав сън ще свърши чудеса. Беше почти полунощ, когато Нора най-после се съгласи да си легне в спалнята. За да е сигурна, че ще е в безопасност, г-жа Бигс настани г-н Бигс на един стол пред вратата на стаята ѝ и го инструктира да не мърда оттам до сутринта.

Старият прислужник не напусна нито за миг поста си онази нощ, въпреки че главата му скоро клюмна.

И полицаите дежуреха навън. Затова ужасът на Нора беше огромен, когато посред нощ усети как мъжка носна кърпа се притиска силно към устата ѝ, а студено наточено острие — към шията ѝ.

Никога не бях ходил в дома на Джелиф и се оказах неподготвен за екстравагантността му. Думата „апартамент“ беше неподходяща в случая освен в смисъла на „кралски апартамент“ като във Версай. Именно тази идея се бе опитал да съживи Джелиф. Син китайски порцелан, бели мраморни статуи и невероятни орнаментирани крака

на скринове, писалища и шкафове. Ако Джелиф бе имал намерението да внуши на гостите си, че е много богат, без съмнение бе успял.

Вече познавах Фройд достатъчно добре, за да схвана, че е потресен. Аз, като истински бостънец, реагирах по същия начин. Ференци, наопаки, беше искрено впечатлен от великолепието. Дочух го да изразява възхищението си пред две по-възрастни гостенки преди вечеря в дневната на Джелиф, където прислужници предлагаха ордьоври в златни и сребърни подноси. Ференци носеше бял костюм и бе единственият мъж, който не бе облечен в черно. Това обаче ни най-малко не го притесняваше.

— Толкова много злато — говореше той очаровано на дамите. По високите тавани над нас имаше гипсови розетки, обточени със златни листа. — Напомня ми за операта в Будапеща. Били ли сте там?

Нито една от дамите не бе ходила там. И двете излъчваха недоумение. Нима Ференци не им бе споменал преди малко, че е от Унгария?

— Да, да — кимаше той. — О, вижте малките херувимчета в ъгъла с миниатюрните гроздчета в мъничките им устенца. Не са ли великолепни?

Фройд бе потънал в разговор с Джеймс Хислоп, пенсиониран професор по логика в „Калъмбия“, който имаше слухов апарат колкото фуния на викториански грамофон. Джелиф се бе лепнал за Чарлз Лумис Дейна, виден невролог и за разлика от нашия домакин, член на същите кръгове, от които беше и леля ми Мама. В Бостън семейство Дейна бяха като кралски особи. Членове на „Синове на свободата“^[1], близки на династията Адамс^[2] и така нататък. Познавах далечна братовчедка на Дейна, госпожица Дрейпър от Нюпорт, която неведнъж бе обирала оваците, като имитираше стара еврейска шивачка. Джелиф ми приличаше на ръкуващ се с избиратели сенатор. Излъчваше високо самочувствие и носеше огромния си корем така, сякаш да си дебел е равносилно на това да си мъжествен.

Джелиф ме привлече към своята групичка, която забавляваше с истории за прочутия си клиент Хари Тоу, който, по всичко личеше, си живеел като крал в болницата, където го затворили. Джелиф чак заяви, че с радост би си разменил мястото с Тоу при първа възможност. От казаното от него разбрах, че се радва на славата, която му носи фактът, че е психиатър на Тоу.

— Можете ли да си представите? — добави той. — Преди година ни накара да го освидетелстваме като луд, за да не отговаря пред правосъдието за убийство. Сега иска да се закълнем, че е нормален, за да го измъкнем от лудницата! И ще го измъкнем!

Джелиф се затресе от смях, прегърнал Дейна през рамото. Няколко от слушателите му споделяха доброто му настроение, Дейна обаче в никакъв случай не бе сред тях. Пристигнаха още дузина гости и след като обявиха имената им и се пръснаха из залата, разбрах, че очакват още някого. Скоро портриерът отвори вратата и въведе една дама.

Клара Бануел — обяви той.

— Можете ли да правите психоанализа, д-р Фройд? — попита г-жа Бануел, когато гостите преминаха в трапезарията на Джелиф. — Например на мене?

През 1909 година гостите на модните вечерни партита в Америка тръгнаха в процесия по двойки, когато ги поканеха на масата. Всяка дама бе придружавана подръка от своя кавалер. Г-жа Бануел не беше дамата на Фройд. Тя бе леко отпуснала пръсти върху китката на Янгър, но пак успя да заговори Фройд, като привлече вниманието на всички останали.

Клара Бануел се бе върнала тази сутрин в града от вилата си със същата кола, с която пътуваха г-н и г-жа Актън. Джелиф я бе срещнал случайно във фоайето на сградата, в която живееше със съпруга си. Когато разбра, че г-н Джордж Бануел ще бъде зает, той помоли настойчиво Клара да уважи вечерята му. Увери я, че гостите много ще ѝ харесат. Джелиф смяташе Клара Бануел за напълно неустоима, а съпругът ѝ — за точно толкова непоносим.

На някои светски събития сериозни мъже с достойнство често започваха да се държат като комедианти на сцена и да се превземат, като говорят и жестикулират. Причината за тази промяна винаги е някоя жена. Клара Бануел имаше точно такава въздействие върху гостите на Джелиф. Беше на двасет и шест години и имаше бяла кожа като на напудрена японска принцеса. Всичко в нея бе идеално изваяно. Тялото ѝ бе невероятно. Косата ѝ — тъмна като непроходим лес, очите ѝ — зелени като морето, а всичко това бе лустросано с приятна и

провокативна интелигентност. На двете ѝ уши висеше по една ориенталска перла, проблясваща във всички цветове на дъгата, а на шията ѝ на сребърна верижка бе окачена розова перла, затворена в кошничка от диаманти и платина. Когато на лицето ѝ се появяваше намек за усмивка — а тя никога не си позволяваше нищо повече от намек, — мъжете падаха в краката ѝ.

— Какво искат жените — отвърна ѝ Фройд, докато сядахме на блесналата от кристал маса — е загадка както за психоаналитика, така и за поета. Би било хубаво, ако можехте да ни отговорите на този въпрос, г-жо Бануел, но и вие не можете. Вие сте проблемът, но не сте по-добра в разрешаването му от който и да е нещастен мъж. Какво искат мъжете е почти винаги очевидно. Например нашият домакин по погрешка е взел ножа вместо лъжичката си.

Всички глави се извърнаха към дебелия ухилен Джелиф, който седеше начело на масата. Наистина беше така: в дясната си ръка държеше нож, и то не за хляб, а за месо.

— Какво означава това, д-р Фройд? — попита една възрастна дама.

— Че г-жа Бануел е събудила агресивни импулси в него — отвърна Фройд. — Тази агресия, която се поражда от сексуалната конкуренция, ясна на всички, го е накарала да посегне към погрешния прибор и разкрива нещо, за което той самият не си дава сметка.

Цялата маса зашумя. Янгър, който седеше отдясно на г-жа Бануел, се почуди дали гостите ще възприемат толкова откровен разговор.

— Печелите, признавам — извика Джелиф без грам неудобство и в добро настроение, като размаха ножа по посока на Клара. — Само че не съм съгласен, че не си давам сметка за желанията си. — Цивилизованата му скандалност предизвика взрив от одобрителен смях у всички и успокои притесненията на Янгър.

— За разлика от него — продължи Фройд, — моят добър приятел Ференци педантично намества салфетката в яката си като лигавниче. Той се опитва да събуди майчинските ви инстинкти, г-жо Бануел.

Ференци се огледа малко объркано, но въпреки това добронамерено, и забеляза, че само той използва салфетката по този начин.

— Разговаряхте надълго и нашироко със съпруга ми преди вечеря, д-р Фройд — каза г-жа Хислоп. Възрастната достолепна жена седеше до Джелиф. — Какво разбрахте за него?

— Професор Хислоп — отвърна Фройд, — ще потвърдите ли нещо? Нали не ми казахте първото име на майка си?

— Какво? — попита Хислоп и доближи слуховата си фуния до ухото.

— Не говорихме за майка ви, нали? — попита пак Фройд.

— Да сме говорили за мама? — повтори Хислоп. — Не, не сме.

— Името ѝ е Мери — каза Фройд.

— Как разбрахте? — извика Хислоп и огледа обвинително всички на масата. — Откъде знаете това? Не съм му казвал името на майка си.

— Напротив — отвърна Фройд, — само че без да се усетите. За мене по-интересният ребус е името на съпругата ви. Джелиф ми каза, че то е Алва. Признавам, смятах, че е вариант на Мери. Почти бях сигурен. Затова имам въпрос към вас, г-жо Хислоп, ако ми позволите. Дали случайно съпругът ви не ви нарича с галено име?

— Второто ми име е Мария — каза смаяната г-жа Хислоп — и той винаги ми казва Мари.

След това признание Джелиф изсумтя, а Фройд получи бурни аплодисменти.

— Тази сутрин се събудих с възпаление на лигавиците — намеси се една матрона, седнала до Ференци. — Същото ми се случи и в края на лятото. Това означава ли нещо, д-р Фройд?

— Възпаление казвате, госпожо? — Фройд млъкна, за да размисли. — Боя се, че понякога възпалението си просто възпаление.

— Наистина ли жените са толкова загадъчни? — обобщи Клара Бануел. — Мисля, че сте прекалено благосклонен към нашия пол. Отговорът на въпроса какво искат жените е възможно най-лесният. — Тя се обърна към изключително красивия тъмнокос млад мъж от дясната ѝ страна, чиято бяла папийонка беше леко килната. Досега не бе казал и дума. — Какво мислите, д-р Янгър? Можете ли да ни кажете какво искат жените?

Янгър се затрудняваше да прецени Клара Бануел. Като начало не можеше да я отдели от Джордж Бануел, за когото бе убеден, че е убиец, въпреки оправданието, което му осигури кметът. Освен това не

можеше да изхвърли от ума си описанието на Нора Актън на красивия гол гръб на г-жа Бануел, който се поклаща леко под лунната светлина, докато тя отмята косата си през рамо.

Янгър бе убеден, че Нора е най-хубавото момиче, което някога бе виждал. Но Клара Бануел бе равна по привлекателност, ако не я и надминаваше. Желанието у човека, казва Хегел, винаги започва с желание към желанието на друг. Невъзможно беше за който и да е мъж да погледне Клара Бануел, без да поиска тя да го отличи от останалите, да го фаворизира и да поиска нещо от него. Джелиф например с радост би размахал и сабя, ако Клара реши, че е способен на това, и го помоли да го направи. Докато влизаха в трапезарията и ръката на Клара беше върху неговата, Янгър почувства допира ѝ с цялото си същество. Но въпреки това нещо в нея го държеше на дистанция. Може би фактът, че се запозна с Харкорт Актън. Янгър не се смяташе за пуритан, но представата как г-жа Бануел удовлетворява такъв хилав мъж не му действаше възбуждащо.

— Сигурен съм, г-жо Бануел — отговори той — че това, с което вие можете да ни осветлите по проблемите на жените, ще бъде далеч по-интересно от това, което аз бих се опитал да кажа.

— Бих могла да ви разкрия, предполагам, какво изпитват жените към мъжете — каза подканящо Клара. — Или поне към мъжете, които харесват. Би ли ви било интересно? — възгласи на съгласие се чуха от цялата маса, поне със сигурност такива дойдоха от страна на мъжете. — Но няма да го направя или поне не докато вие, мъже, не ни кажете какво изпитвате към нас. — Сделката бе сключена веднага с всеобщо одобрение, макар че Янгър си замълча както и Чарлз Дейна от другата страна на масата.

— Добре, тъй като вие, господа, ме принуждавате — каза Клара, — ще ви призная нашата тайна. Жените стоят по-ниско от мъжете. Знаем, че е доста назадничаво да твърдя това, но би било лудост да го отричам. Всички достижения на този свят, материални и духовни, са дело на мъжете. Извисяващите се до небесата градове, науката, изкуството, музиката — всичко е построено, открито, нарисувано и композирано от вас, мъжете. Жените знаят това. В природата ни е да се оставяме да ни покоряват по-силните от нас мъже, но не можем да спрем да ги презираме за това. Женската любов е наполовина животинска страст и наполовина омраза. Колкото повече една жена

обича един мъж, толкова повече го мрази. Един мъж си струва само ако превъзхожда жената. Щом е така, част от нея го мрази. Само по красотата ви надминаваме и нищо чудно, че затова ценим красотата повече от всичко друго. Затова една жена — заключи тя — е в най-голяма опасност в присъствието на красив мъж.

Слушателите ѝ бяха като хипнотизирани, но Клара Бануел бе свикнала да предизвиква такъв ефект. На Янгър му се стори, че в края на изказването си тя му бе хвърлила един бегъл поглед — и не беше единственият мъж на масата с това впечатление, — но после си каза, че си въобразява. Освен това му хрумна, че г-жа Бануел току-що май бе обяснила жестокия конфликт на крайни чувства, които майка му изпитваше към баща му. Бащата на Янгър се самоуби през 1904 година и майка му не се омъжи повторно. Чудеше се дали тя не обичаше и мразеше едновременно съпруга си по начина, който г-жа Бануел бе описала.

— Завистта със сигурност е най-доминиращата сила в духовния живот на жените, г-жо Бануел — каза Фройд. — Затова жените имат толкова слабо развито чувство за справедливост.

— А мъжете не завиждат ли?

— Мъжете са амбициозни — отвърна той. — И завистта им се поражда именно от това им качество. Женската завист обаче винаги е еротична. Разликата се вижда ясно във фантазиите. Ние всички, разбира се, мечтаем. Мъжете имат два вида фантазии: еротични и амбициозни. Женските са изключително еротични.

— Сигурна съм, че моите не са — каза едрата жена с възпалението на лигавиците.

— Мисля, че д-р Фройд е много прав — каза Клара Бануел — по всички точки, но особено за амбициозността на мъжете. Да вземем съпруга ми Джордж. Той е идеалният мъж. Никак даже не е красив. Но е привлекателен, двайсет години по-възрастен от мене, успял, силен, целенасочен, неподдаващ се на покоряване. Заради всички тези неща аз го обичам. В мига, в който изчезна от полезрението му, той забравя, че изобщо съществувам, толкова е силна амбицията му. Заради това пък го мразя. Природата ми ме заставя. Но щастливият резултат от всичко това е, че съм свободна да правя каквото си искам, например да дойда тук тази вечер на една от прекрасните вечери на Смит, а Джордж дори няма да разбере, че съм излизала от апартамента.

— Клара — отвърна ѝ Джелиф, — обиден съм ти. Никога не си ми казвала, че имаш такава свобода.

— Казах, че имам свободата да правя каквото аз пожелаая, Смит — отговори му Клара, — а не каквото ти искаш. — Всички се засмяха. — Е, признах си. Какво ще кажете, мъже? Нима тайно не презирате брачните окови? Не, Смит, моля те, знам какво мислиш ти. Искам по-обективно мнение. Д-р Фройд, бракът добро нещо ли е?

— За обществото или за индивида? — попита Фройд. — За обществото бракът е със сигурност необходим. Но бремето на цивилизования морал за много хора се оказва прекалено тежко. Откога сте омъжена, г-жо Бануел?

— Омъжих се за Джордж, когато бях на деветнайсет години — отговори Клара и някои от гостите, при това не само мъже, си представиха деветнайсетгодишната Клара Бануел в първата ѝ брачна нощ. — Значи от седем години.

— В такъв случай знаете достатъчно — продължи Фройд, — ако не от опит, то от приятели, и няма да се учудите на това, което ще кажа. Удовлетворителният полов живот не продължава дълго при повечето бракове. След четири-пет години бракът започва напълно да се проваля в това отношение и когато се стигне дотам, настъпва и краят на духовното единство. В резултат в по-голямата част от случаите бракът завършва с разочарование — както духовно, така и физическо. В психологически план мъжът и жената се връщат към състоянието, в което са били преди брака, но с една разлика — вече са ограбени, защото са загубили илюзиите си.

Клара Бануел се взираше напрегнато в д-р Фройд, останала за миг без думи.

— Какво каза той? — извика старият професор Хислоп, опитвайки се да приближи фунията си към Фройд.

— Оправдава прелюбодеянието — отвърна Чарлз Дейна, проговаряйки за пръв път. — Знаете ли, д-р Фройд, като изключим светските ви фокуси, другото, което ме изненадва, е, че се фокусирате върху болезнената страна на сексуалността. Проблемът ни не е, че поставяме прекалено много ограничения върху сексуалната си свобода, а че поставяме прекалено малко.

— О? — възкликна Фройд.

— Сега на Земята живеят милиард души. Един милиард. И този брой нараства в геометрична прогресия. И как ще живеят те, д-р Фройд? Какво ще ядат? Всяка година по пристанищата ни прииждат милиони — най-бедните, най-ниско интелегентните и най-податливите на престъпни деяния. Заради тях градът ни е застрашен от анархия. Затворите ни се пръскат по шевовете. Множат се като зайци. И крадат от нас. Не можем да ги виним. Щом човек е толкова беден, че да не може да нахрани децата си, той краде. Но вие, д-р Фройд, ако правилно разбирам идеите ви, изглеждате загрижен само за бедите, които носи потискането на сексуалността. Според мене един учен трябва да е по-загрижен за опасностите, които крие сексуалната свобода.

— Какво предлагаш, Чарлз — да спрем имиграцията ли? — попита Джелиф.

— Стерилизация — отвърна жизнерадостно Дейна и попи със салфетка устата си. — И най-тъпият фермер знае, че не трябва да позволява на нефелната си стока да се размножава. Хората са като добитъка. Ако на добитъка му се позволи да се плоди свободно, ще ядем много лошо месо. Всеки имигрант в тази страна, който няма средства да се издържа, трябва да бъде стерилизиран.

— Но доброволно нали, Чарлз? — попита г-жа Хислоп.

— Никой не ги кара да идват тук, Алва — отвърна той. — Никой не ги принуждава и да остават. Как тогава да не е доброволно? Ако искат да се размножават, да си ходят. Ние обаче нямаме избор и трябва да търпим некачественото им потомство, което пълни редиците на просяците и крадците. Разбира се, бих направил изключение за тези, които издържат тест за интелигентност. Прекрасна супа, Джелиф, истинска костенурка, нали? О, знам, че ще ме обявите за жесток и безсърдечен. Но аз им отнемам само потомството. А д-р Фройд би им отнел нещо далеч по-важно.

— И какво е то? — попита Клара.

— Морала — отговори Дейна. — В какво ще се превърне светът, д-р Фройд, ако всички приемат вашите възгледи? Почти си го представям. Нисшите кръгове ще започнат да презират „цивилизования морал“. Задоволяването се превръща във висш идеал. Всички започват да отричат дисциплината и самоотвержеността, без които животът губи достойнството си. Тълпата ще се разбунтува и

защо не? И какво ще иска тази тълпа, когато правилата на цивилизацията са премахнати? Дали ще искат само секс? Ще искат нови правила. Ще искат да се подчинят на някой нов луд месия. Вероятно ще искат кръв, д-р Фройд, ако се допитаме до историята. Ще искат да ни покажат, че са повече от нас, каквото винаги е било желанието на нисшите. И ще убиват, за да го докажат. Представям си кръвопролитие, ужасно кръвопролитие, каквото досега светът не познава. Искате да отречете цивилизования морал, единственото нещо, което държи човешката бруталност под контрол. И какво предлагате в замяна, д-р Фройд? Какво ще сложим на негово място?

— Само истината — каза Фройд.

— Истината за Едип? — попита Дейна.

— И нея също — отвърна му Фройд.

— Тя на него много му е помогнала.

Край леглото на Нора мъждукаше свещ. Уличните лампи в Грамърси парк хвърляха бледи отблясъци по завесите. Осветлението бе недостатъчно дори да очертае силуета на мъжа, чието присъствие в стаята Нора усещаше, но не можеше добре да го види. Искаше да извика, но тялото ѝ не се подчиняваше на мозъка. Съзнанието ѝ сякаш се бе отделило от тялото и блуждаеше самостоятелно. Сякаш се издигна от леглото към тавана и остави малката облечена в нощница фигурка сама.

Сега вече ясно различи нападателя, но отгоре. Като гледаше себе си от тавана, тя го видя да маха кърпичката от устата ѝ и да размазва червило по спящата ѝ безпомощна уста. Защо ѝ червеше устните? Хареса ѝ как изглежда; винаги се бе чудила как ще ѝ стои червило. Какво ли щеше да направи след това? Отгоре Нора го видя да пали цигара от свещта на нощното шкафче, да поставя коляно върху проснатото ѝ по гръб тяло и да гаси цигарата направо в голата ѝ кожа там долу, само на сантиметри от най-интимните ѝ части.

Тялото ѝ трепна под коляното му, което я притискаше, за да не мърда. Видя се отгоре как потрепва. Сякаш я болеше. Но дали бе така? Като наблюдаваше отгоре, не усещаше нищо. А щом докато се гледаше, не я болеше, тогава значи нямаше болка, нямаше кой да я изпитва, нали така?

[1] „Синове на свободата“ — първоначално тайна организация на американски патриоти, възникнала в първите 13 колонии преди Войната за независимост. Бори се против британското влияние в Новия свят и за утвърждаването на САЩ като независима държава. — Б.пр. ↑

[2] Адамс — една от първите видни фамилии в Америка, от която произхожда президентът Джон Адамс. — Б.пр. ↑

ЧЕТВЪРТА ЧАСТ

Ще трябва да се държа така, все едно не я обичам, сякаш нямам никакви чувства към нея. Така си казах в четвъртък сутринта, докато се бръсneh. Трябваше в десет и половина да посетя семейство Актън, за да подновя психоаналитичните сеанси с Нора. Знаех, че мога да я имам. Но това би било експлоатация, манипулация, възползване от нейната уязвимост, престъпване на клетвата, която положих, когато станах лекар.

Невъзможно е да опиша какви мисли нахлуваха в главата ми, когато си представях това момиче, а си го представях почти всеки миг, докато бях буден. Е, не е невъзможно, но е непрепоръчително. Това, което обаче не мога да опиша, е недостигът на въздух в белите ми дробове, когато не бе край мене. Буквално умирах от липсата ѝ.

Чувствах се парализиран като Хамлет: усещах, че ще умра, ако не направя нещо, докато Хамлет е чувствал, че ще умре, ако направи. За него „да бъдеш“ не значи действие. Да действаш, значи да умреш, да „не бъдеш“.

*Да бъдеш или не — туй е въпросът.
Дали е по-достойно за душата
да понесе камшиците,
стрелите на бясната съдба, или
да се опълчиш сам срещу море от мъки
и да им туриш край? Умри, заспи...*

С други думи „да бъдеш“ значи „да изстрадаш“ съдбата си, да не правиш нищо и да си живуркаш, а „да не бъдеш“ значи да „се опълчиш“ и да умреш. Защото предприемането на действие значи смърт за Хамлет и затова той обяснява в края на монолога си защо бездейства: поради страх от смъртта или от „това след смъртта“, което го вцепенява и „отслабва“ волята му.

Така че за Хамлет „да бъдеш“ означава застой, страдание, страх, бездействие, а „да не бъдеш“ — кураж, предприемчивост, активност. Или поне това винаги е било общоприетото обяснение на монолога. Но аз се съмнявах.

И наистина накрая, когато Хамлет най-после предприема нещо срещу чичо си, той умира. Вероятно е прозрял съдбата си. Но „да бъдеш“ не може да се равнява на бездействие. Животът и действието до голяма степен са едно и също. „Да бъдеш“ не може да означава „да не правиш нищо“. Просто не може. Хамлет е парализиран, защото за него действието по някакъв странен начин означава „да не бъдеш“ — и това невярно уравнение, този лъжлив еквивалент досега не е разтълкуван докрай.

Но заради Фройд вече не можех да мисля за Хамлет, без да се сетя за Едип, и се страхувах, че нещо подобно бе започнало да се прокрадва и в чувствата ми към г-ца Актън. Не бих могъл да се примиря с мисълта, че Фройд е прав и че Нора копнее да се съвокупи със собствения си баща. Знаех, че това е напълно ирационално от моя страна. Ако Фройд е прав, всички имаме подобни желания. Те са по-силни от нас и никой не може да бъде винен за тях. Въпреки това всеки път, когато правех тази връзка в случая с г-ца Актън, изгубвах способността си да я обичам. Не можех да контролирам чувствата си — как е възможно да обичаш човешко същество, което таи в себе си такива отвратителни желания?

Сутринта в четвъртък започна бурно в дома на семейство Актън. Нора се събуди на зазоряване, измъкна се от леглото, отвори вратата и се стовари върху г-н Бигс, който спеше на един стол пред стаята ѝ. Новината бързо се разпространи и вдигна всички под тревога: г-ца Актън е била нападната през нощта.

Двамата полицаи, които патрулираха пред къщата, се втурнаха по стълбите, после обратно надолу, щураха се насам-натам, но не свършиха почти никаква работа. Д-р Хигинсън бе повикан незабавно. Добронамереният възрастен лекар, очевидно разстроен, че Нора отново е станала жертва на престъпление, и в същото време сконфузен от местонахождението на изгарянията, ѝ даде успокояващ мехлем, който сама да си намаже, където има нужда. След това си тръгна, като

поклащаше глава, но преди това увери семейството, че дъщеря им няма други наранявания. В къщата пристигнаха още полицаи.

Детектив Литълмор, който бе заспал на бюрото си предната вечер, се появи към осем часа и намери Нора и разстроените ѝ родители в стаята на момичето. Униформени полицаи изследваха килима и прозорците. Литълмор предаде оборудването за снемане на отпечатъци на колегите си и им нареди да потърсят годни следи от пръсти по дръжката на вратата, краката на леглото и первазите. Нора бе приседнала в ъгъла на леглото все още по нощница, с разрошена коса и трескави очи, май не разбираше какво става, въпреки че бе в центъра на целия човешки водовъртеж. Разпитваха я отново и отново.

Повтаряше, че нападателят е бил Джордж Бануел. Джордж Бануел посреднощ, с цигара и нож. Няма ли да го арестуват? Този въпрос предизвика енергичен протест у г-н и г-жа Актън. Не е възможно да е Джордж, казваха те, няма начин да е той. Как може Нора да е толкова сигурна, като е било тъмно?

Литълмор имаше проблем. Искаше му се да разполага и с нещо друго срещу Бануел освен показанията на момичето. В края на краищата не можеше много да се разчита на паметта на г-ца Актън още повече след като призна, че не е успяла да види добре похитителя, било прекалено тъмно. „Просто знаела“, че е бил Бануел. Ако Литълмор наредеше да арестуват Бануел, кметът хич нямаше да е доволен. На него нямаше да му хареса дори и само да поканят приятеля му за разпит в участъка.

Детективът реши, че най-добре ще е да изчака заповедите на кмета.

— Г-це Актън, ако нямате нищо против, мога ли да ви задам един въпрос? — попита той.

— Давайте — съгласи се тя.

— Познавате ли Уилям Леон?

— Моля?

— Уилям Леон — повтори Литълмор. — Китаец. Познат е и като Леон Линг.

— Не познавам никакви китайци, детектив.

— Може би това ще освежи паметта ви — каза детективът, като извади от джоба на жилетката си снимка и я подаде на момичето.

Беше същата, която взе от апартамента на Леон, на нея бяха китаецът и две млади жени. Едната от тях бе Нора Актън.

— Откъде я взехте? — попита момичето.

— Само ми кажете кой е — настоя Литълмор. — Наистина е много важно. Вероятно е опасен.

— Не знам. Никога не съм знаела. Той настоя да се снима с Клара и мене.

— Клара?

— Клара Бануел — каза Нора. — Това е тя, а той е един от китайците на Елси Сигел.

И двете имена заинтригуваха детектив Литълмор. Сега вече знаеше, че другата жена на снимката е съпругата на Джордж Бануел. Беше идентифицирал и автора на писмата от куфара, а може би дори и мъртвото момиче, намерено заедно с писмата.

— Елси Сигел — повтори Литълмор, като взе снимката от г-ца Актън и я прибра в джоба на жилетката си. — Може ли да ми кажете нещо повече за тази еврейска госпожица?

— За бога, не е еврейка — възкликна Нора. — Елси се занимаваше с мисионерска дейност. Сигурно сте чували за семейство Сигел. Дядо ѝ е доста известен. Има паметник в Ривърсайд парк.

Литълмор подсвирна наум. Генерал Франц Сигел беше наистина известен, герой от Гражданската война, прочул се по-късно като нюйоркски политик. На погребението му през 1902 година двайсет и пет хиляди нюйоркчани отдадоха последна почит на стареца, положен в парадна униформа в ковчега. Внучките на генералите от Гражданската война не биваше да пишат любовни писма на управители на китайски ресторанти. Изобщо не се очакваше от тях да пишат писма на каквито и да е китайци. Попита какво свързва г-ца Сигел с Уилям Леон.

Нора му разказа малкото, което знаеше. Миналата пролет с Клара работели като доброволки в една от благотворителните мисии на г-н Рийс. Посещавали бедни семейства в Ийст сайд и помагали с каквото могат. Една неделя се натъкнали в Китайския квартал на Елси Сигел, която водела там неделно училище. Един от учениците ѝ имал фотоапарат. Нора си го спомняла добре, защото бил по-различен от останалите — обличал се и говорел много по-добре. Така и не научила името му, но Елси май го познавала добре. Задължени от

приятелството си с Елси, двете с Клара отстъпили на настоятелните му молби да се снима с тях.

— Знаете ли къде живее г-ца Сигел, г-це Актън? — попита Литълмор.

— Не, но се съмнявам, че ще я намерите в дома ѝ, детектив — каза Нора. — Елси избяга с някакъв млад мъж през юли. Казват, че е във Вашингтон.

Литълмор кимна. Благодарил на Нора и поиска от г-н Актън разрешение да ползва телефона. Свърза се с централата и нареди да намерят родителите на Елси Сигел, внучка на генерал Франц Сигел. Ако семейството потвърди, че не я е виждало от юли, да бъде отведено в моргата.

Литълмор се върна в спалнята на момичето, където намери само него и г-жа Бигс. Последният полицай, който току-що излизаше, каза на Литълмор, че не е намерил никакви отпечатащи по прозорците и леглото, а дръжките на вратите са пипани от прекалено много хора. Г-жа Бигс се опитваше да оправи бъркотията след полицаите. Нора седеше точно както я бе оставил. Литълмор огледа спалнята.

— Г-це Актън — каза, — как според вас мъжът е влязъл снощи тук?

— Ами сигурно... не знам.

И Литълмор си помисли, че това е истинска загадка. Къщата на семейство Актън имаше само две външни врати — предна и задна. И пред двете цяла нощ бяха патрулирали яки полицаи, които се кълнях, че никой не е влизал. Старият Бигс наистина бе заспал на поста си, това потвърждаваха всички. Но Бигс хитро бе поставил стола точно пред вратата на спалнята. Затова Нора бе паднала върху му на сутринта. Щеше да е много трудно някой да го прескочи, без да го събуди.

Възможно ли бе престъпникът да се е качил през прозореца? Спалнята на Нора беше на втория етаж. Нямахше следи от катерене по стената, а и тъй като спалнята гледаше към парка, ако някой се бе опитал да го направи, нямахше как да не бъде забелязан от полия на предния вход. Дали не се е спуснал през покрива? Не беше изключено. Покривът бе достъпен от съседните сгради. Но съседите се кълнях, че никой не е влизал у тях през нощта. Освен това на Литълмор му се

струваше, че едър мъж би се затруднил да се провере през някой от прозорците на Нора.

Докато детектив Литълмор проверяваше отново прозорците, за да се убеди, че по тях няма никакви следи, във версията на Нора започнаха да се появяват пукнатини. Като начало г-жа Бигс откри угарка от цигара в кошчето за боклук на момичето. По цигарата имаше червило. Г-жа Бигс изглеждаше доста изненадана. Детективът — също.

— Ваша ли е, госпожице? — попита той.

— Разбира се, че не — отговори Нора. — Не пуша. И дори не притежавам червило.

— А какво е това по устните ви? — поинтересува се Литълмор.

Нора покри устата си с длан. Чак тогава си спомни как видя Бануел да слага червило по устните ѝ. Беше забравила тази странна подробност. Целият епизод ѝ беше размазан като в мъгла. Каза на детектива какво е направил Бануел. Според нея той е сложил червило и по цигарата и я е изхвърлил, преди да си тръгне. Не спомена най-странното нещо, което си спомняше: че видя Бануел отгоре, а не от непосредствена близост. Но продължи да настоява, че изобщо не притежава грим.

— Имате ли нещо против да огледам стаята ви, г-це Актън? — попита Литълмор.

— През последния час вашите хора преровиха всичко — отвърна тя.

— Възразявате ли все пак?

— Не.

Никой от полицаите не бе претърсил личните вещи на Нора. В най-долното чекмедже на тоалетката ѝ Литълмор намери пудра за лице, флакон с парфюм и червило. Освен това откри и пакет цигари.

— Не са мои — каза Нора. — Не знам как са се появили тук.

Литълмор повика полицаите обратно в стаята, за да продължат щателното претърсване. Няколко минути по-късно на висока полица в гардероба на момичето един от тях се натъкна на нещо неочаквано, скрито под купчина пуловери — къс бич с огънатата дръжка. Литълмор не бе запознат със средновековните практики за мъчение, но дори и той си даде сметка, че това е камшик от специален вид, с който могат

да се достигат труднодостъпни места като например гърба на този, който го държи.

Добре че не арестувахме Бануел, помисли си Джими Литълмор.

Обаче детективът напълно се обърка, когато друг полицаи го изненада с още едно откритие в задния двор. Бе се покатерил на едно дърво, за да види дали е възможно да се достигне до покрива. Не беше възможно, но на слизане забелязал нещо, което му заприличало на монета: малко блестящо метално кръгче, просветващо от дупчица в ствола на около трийсет сантиметра от земята. Предаде го на Литълмор. Беше кръгла мъжка игла за вратовръзка с монограм и влакно бяла коприна, захванато за закопчалката. Инициалите на монограма бяха GB.

За първи път Брил закъсняваше за закуска, а когато се появи, всички забелязахме, че изглежда ужасно: небръснат, уплашен, с размъкната яка. Съобща ни — на Фройд, Ференци и на мене, че Роуз не е спала цяла нощ. Преди час й дал лауданум. И той самият спал зле. Добави, че иска да говори с нас, но не на публично място. Четиримата се качихме в стаята на Фройд и оставихме на рецепцията бележка за Джоунс и още една за Юнг, макар че никой от нас не бе сигурен дали Юнг изобщо е в хотела.

— Не мога да го направя — избухна Брил, когато влязохме в стаята на Фройд. — Съжалявам, но просто не мога. Вече казах на Джелиф. — Очевидно говореше за превода на книгата на Фройд. — Ако бях сам, нямаше да има никакъв проблем, но не мога да излагам на опасност Роуз. Тя е всичко, което имам. Нали ме разбирате?

Накарахме го да седне. Когато се успокои достатъчно, за да говори свързано, Брил се опита да ни убеди, че дъждът от пепел в дома му е свързан с библейските телеграми, които получаваше напоследък.

— Видяхте я — каза, имайки предвид отново Роуз. — Те я превърнаха в стълб от сол — както пишеше в телеграмата.

— Някой нарочно ти я е пратил — каза Ференци. — Но защо?

— Като предупреждение — отвърна Брил.

— От кого?

— От същите хора, които са наредили да арестуват Принс в Бостън и които се опитват да отменят лекциите на Фройд в „Кларк“.

— И те знаят къде живееш? — попита пак Ференци.

— Откъде знаят, че Джоунс спи с икономката си? — отговори му Брил с въпрос.

— Не бива да си правим прибързани заключения — каза Фройд, — но със сигурност някой е успял да натрупа доста лични сведения за нас.

Брил извади плик от джоба на жилетката си, от който измъкна смачкано парче от лист обгоряла хартия. Там ясно си личеше буквата и. На един-два интервала вдясно пък се намираше друга буква, която можеше да бъде главно Н. Нищо друго не бе запазено.

— Намерих го във всекидневната — каза Брил. — Изгорили са ръкописа ми. Ръкописа на Фройд. И са пръснали пепелта из апартамента. Следващия път ще запалят цялата сграда. Пише в го в телеграмата: „Изсипа огън и жупел“ и „спри, преди да стане твърде късно“. Ако публикувам книгата на Фройд, ще ни убият с Роуз.

Ференци запротестира, че страховете му надхвърлят значимостта на събитията, но тогава се намеси Фройд:

— Каквото и да е обяснението, Ейбрахам — каза той, като постави ръка на рамото на Брил, — нека отложим засега проекта за книгата. Тя може да почака. За мене ти си по-важен от нея.

Брил овеси глава и на свой ред сложи длан на рамото на Фройд. Стори ми се, че всеки миг ще заплаче. Тогава на вратата почука прислужник и внесе кафета и поднос сладкиши, поръчани от Фройд. Брил се изправи. Прие чаша кафе. Изглеждаше изключително облекчен от реакцията на Фройд, сякаш от раменете му бе паднало тежко бреме. Издуха носа си и каза със съвсем различен тон — онзи същия полуироничен тон, който познавахме:

— Не за мене трябва да се тревожиш обаче. Какво става с Юнг? Знаеш ли, Фройд, че с Ференци смятаме, че Юнг е психотичен? Това е компетентното ни лекарско мнение. Кажу ми, Шандор.

— Не бих казал чак психотичен — започна Ференци, — но виждам признаци на потенциален нервен срив.

— Глупости. Какви признаци? — попита Фройд.

— Чува гласове — отвърна Ференци. — Оплака се, че краката му потъват в пода у Брил. Говори несвързано. И разправя на всички, че дядо му е несправедливо обвинен в убийство.

— Бих могъл да дам и друго обяснение освен психоза — каза Фройд.

Виждах, че има нещо предвид, но не иска да се впуска в подробности. Чудех се дали да не спомена стряскащото тълкуване на съня на Фройд с граф Тун, но се притеснявах — както се оказа, напразно, — че Фройд не го е разказвал на Брил и Ференци.

— И на всичкото отгоре твърди, че си го сънувал преди десет години — извиси глас Брил. — Човекът се е побъркал.

Фройд пое дълбоко дъх и отговори:

— Господа, знаете не по-зле от мене, че Юнг има определени вярвания, свързани с ясновидството и окултизма. Радвам се, че споделяте моя скептицизъм по тези въпроси, но Юнг изобщо не е сам в своите по-широки схващания.

— По-широки схващания — каза Брил. — Ако аз имах толкова широки схващания, щеше да ми кажеш, че съм шизофреник. Той има по-широки схващания и за едиповия комплекс. Вече не приема сексуалната етиология.

— Ще ви се да е така — отвърна спокойно Фройд, — за да го изхвърля. Юнг приема сексуалната теория безрезервно. Всъщност следващата седмица ще представи в „Кларк“ случай на инфантилна сексуалност.

— Така ли? А пита ли го за какво възнамерява да говори във „Фордам“?

Фройд не отговори, а погледна Брил с присвити очи.

— Джелиф ми каза, че двамата с Юнг ще изнасят лекции във „Фордам“ и че Юнг е много загрижен от прекаленото фокусиране върху ролята на секса за неврозите. Точно това бяха думите: *прекаленото фокусиране*.

— Със сигурност не иска да прекалява с фокусирането — сопна се Фройд. — И аз не искам да прекалявам с това. Чуйте ме и двамата. Знам, че антисемитизмът на Юнг ви наранява. Мене ме щади и затова си го изкарва двойно на вас. Също така знам много добре, уверявам ви, за проблемите на Юнг с теорията за сексуалността. Но не забравяйте: на него му беше по-трудно да стане мой последовател, отколкото на вас. На Янгър също ще му бъде трудно. Един неевреин трябва да преодолее много по-голяма вътрешна съпротива. А Юнг не само че е християнин, ами е и син на пастор.

Всички замълчаха след тези негови думи, затова аз се осмелих:

— Извинете, д-р Фройд, но какво значение има дали си християнин, или евреин?

— Момчето ми — отвърна рязко Фройд, — напомняш ми за един от романите на брата на Джеймс — как му беше името?

— Хенри?

— Да, Хенри. — Грешах, като си мислех, че Фройд ще каже още нещо в отговор на въпроса ми. Той се върна пак към разговора си с Ференци и Брил. — Може би предпочитате психоанализата да си остане само еврейска теория? Разбира се, че не е справедливо от моя страна да фаворизирам Юнг, когато други хора ме подкрепят от много по-отдавна. Но ние, евреите, трябва да сме готови да понесем известна несправедливост, ако искаме да си проправим път. Нямаме друг избор. Ако се казвах Джоунс, бьдете сигурни, че идеите ми щяха да срещнат много по-малко съпротива, независимо какви са. Вижте Дарвин. Обори „Битие“ и е приветстван като герой. Ако ни е необходим неевреин, за да ни отведе до Обетованата земя, така да бъде. Трябва да пазим Юнг за die Sache. Всичките ни надежди зависят от него.

Думата, която Фройд произнесе на немски, означаваше „каузата“. Не разбрах защо не я каза на английски. Няколко минути всички мълчаха. Заловихме се със закуската. Брил обаче не ядеше, а си гризеше ноктите. Реших, че повече няма да обсъждат Юнг, но пак бях сбъркал.

— Ами изчезванията му? — попита Брил. — Джелиф ми каза, че Юнг си тръгнал от „Балморал“ не по-късно от полунощ в неделя вечерта, а човекът на рецепцията тук се кълне, че се е върнал в хотела към два часа. Това са два часа, за които нищо не се знае. На следващия ден Юнг ни казва, че си е бил в стаята през целия следобед и е спал, а човекът от рецепцията е сигурен, че е бил навън. В понеделник следобед Янгър почука на вратата му. Аз също, дълго и силно. Изобщо не мисля, че е бил там. Къде е бил?

Намесих се и аз:

— Извинете. Не казахте ли току-що, че Юнг е бил в „Балморал“ в неделя вечерта?

— Точно така — отговори Брил. — В сградата, в която живее Джелиф. Ти беше там снощи.

— О — казах. — Не си дадох сметка.

— Сметка за какво? — попита Брил.

— За нищо — отвърнах. — Просто странно съвпадение.

— Какво съвпадение?

— Първото момиче е било убито в „Балморал“. — Наместих се на стола, обхванат от неудобство. — В неделя вечерта. Между полунощ и два часа.

Брил и Ференци се спогледаха.

— Господа — каза Фройд, — не ставайте глупави.

— А Нора е била нападната в понеделник следобед — отбеляза Брил. — Къде?

— Ейбрахам — каза Фройд.

— Никой никого не обвинява — отвърна невинно Брил, но на лицето му се изписа превъзбуда. — Просто питам Янгър къде се намира домът на Нора.

— До Грамърси парк — отговорих.

— Господа, повече не искам да ви слушам — заяви Фройд.

На вратата пак се почука и влезе самият Юнг. Поздравихме се с него малко вдървено, както можеше да се очаква. Юнг като че ли не забеляза, че се чувстваме неловко, спокойно си сложи захар в кафето и ни попита дали ни е харесала вечерята у Джелиф.

— О, Юнг — наруши мълчанието Брил, — засеки са те в понеделник.

— Моля? — попита Юнг.

— Каза ни — продължи Брил, — че следобед в понеделник си спал в стаята си. Но се оказва, че са те видели в града.

Фройд поклати глава и отиде до прозореца. Отвори го още по-широко.

— Никога не съм казвал, че съм прекарал целия следобед в понеделник в стаята си — отвърна с равен глас Юнг.

— Странно — каза Брил. — Бих се заклел, че точно това каза. Това ми напомня, Юнг, че днес се канехме да посетим Грамърси парк. Не вярвам да искаш да дойдеш с нас?

— Разбирам — отвърна Юнг.

— Какво разбираш? — попита го Брил.

— Защо не го кажеш направо? — сопна му се Юнг.

— И представа нямам за какво говориш — беше отговорът на Брил.

Нарочно се правеше на лош актьор и безуспешно имитираше невежество.

— Значи — забелязан съм край Грамърси парк — отвърна му хладно Юнг. — И какво ще направиш сега — ще ме обадиш в полицията ли? — обърна се към Фройд. — Тъй като виждам, че причината да ме повикаш тук е да ме подложите на разпит, ще ми простиш, че няма да закуся с вас. — Отвори вратата и се взря в Брил. — Нямам от какво да се срамувам.

Заради известността на покойния генерал Сигел полицията изобщо не се затрудни да намери адреса на внучката му Елси. Тя живееше с родителите си на „Уодсуърт авеню“ близо до Сто и осемдесета улица. Полицай от участъка на Уошингтън хайтс, специално изпратен там, придружи г-н и г-жа Сигел и племенницата им Мейбъл до сградата „Ван Хювел“. Там, в чакалнята пред моргата, те се срещнаха с детектив Литълмор.

Той научи от тях, че деветнайсетгодишната Елси наистина е изчезнала преди месец. Не се върнала от гостуване в Бруклин при баба си Ели, на която била кръстена. Ден-два след изчезването Елси им изпратила телеграма от Вашингтон, с която ги уведомявала, че е избягала с млад мъж, за когото се била омъжила. Умолявала родителите си да не се притесняват за нея, уверявала ги, че е добре, и обещавала да се върне през есента. Бяха запазили телеграмата и я показаха на детектива. Тя наистина бе изпратена от столичен хотел и отдолу стоеше името на Елси, но нямаше как да са сигурни, че точно тя я е изпратила. Г-н Сигел все още не се бе свързал с полицията, защото се надявал тя пак да се обади и искал да избегне скандала.

Литълмор им показа писмата от кувара на Уилям Леон. Те разпознаха почерка ѝ. След това им показа сребърния медальон, намерен върху мъртвото момиче, и украсената с птица шапката. И двамата не бяха виждали никога тези предмети и бяха категорични, че не са на Елси, но Мейбъл заяви точно обратното. Медальонът бил неин, тя го била подарила на Елси през юни.

Литълмор отведе г-н Сигел настрани и му каза, че трябва да идентифицира трупа, намерен в апартамента на Леон. Първоначално г-н Сигел не успя да разпознае тялото, защото беше прекалено

разложено. Прошепна разстроено, че трябва да види зъбите. Левият кучешки зъб на дъщеря му израснал накриво. Точно това откриха в устата на малкия труп върху мраморния плот.

— Тя е — каза тихо г-н Сигел.

В чакалнята горе г-н Сигел хвърли леден обвинителен поглед към съпругата си. Жената като че ли разбра и се свлече, сгърчена в конвулсии, на земята. Отне им доста време да я успокоят. След това съпругът ѝ разказа цялата история.

Г-жа Сигел проповядвала християнството в Китайския квартал. От години се мъчела да покръсти тези неверници. Миналия декември започнала да води и Елси със себе си. Елси се хвърлила в мисионерството с истинска страст, което зарадвало майката, но разтревожило бащата. Въпреки категоричното неодобрение на г-н Сигел момичето скоро започнало да ходи само в Китайския квартал по няколко пъти в седмицата, за да преподава Библията в неделното училище. Един от най-жадните ѝ за знания ученици, спомни си с горчивина г-н Сигел, дори се осмелил да се отбие у тях преди няколко месеца. Г-н Сигел не знаеше името му. Литълмор му показва снимката на Уилям Леон. Бащата затвори очи и кимна.

След като семейство Сигел си тръгна от моргата, за да понесе страданието си и опетнената си репутация — представителите на пресата вече ги чакаха отвън, — детектив Литълмор се зачуди къде ли е г-н Хугел. Беше сметнал, че патологоанатомът ще поиска лично да извърши аутопсията и да чуе показанията на семейство Сигел, но го нямаше никакъв. Един от асистентите му, д-р О'Ханлон, бе огледал трупа и информира Литълмор, че г-ца Сигел е била удушена, че е мъртва от четири седмици и че Хугел демонстрира пълна липса на интерес към случая, затворен горе в кабинета си.

Ослепителната Клара Бануел, облечена в зелена рокля, която подходдаше на очите ѝ, разсъбличаше също толкова красивата Нора Актън, успокояваше я и я утешаваше. Двете жени не се бяха виждали от първото нападение. Клара пристигна у семейство Актън малко след като Литълмор си тръгна, и с лекота изведе от стаята на Нора както полицаите, така и родителите ѝ. Когато Нора остана съвсем гола, Клара напълни ваната ѝ с хладка вода. Нежно изми тялото ѝ, после косата и попи заздравяващите рани с мека влажна кърпа. От г-жа Бигс бе взела мехлема на д-р Хигинсън.

Нора помоли Клара да я изслуша, имала толкова много да ѝ казва.

— Те не ми вярват — оплака се тя.

Клара сложи два пръста върху устните на Нора.

— Тихо — каза. — Не говори, още е рано, скъпа. Затвори очи.

Нора се подчини. Изведнъж се почувства сякаш бе вървяла по ръба на пропаст дни наред без почивка и някой току-що ѝ бе позволил да пристъпи към бездната. Да падне. Това и донесе завладяващо и неустойимо облекчение, което обхвана цялото ѝ тяло.

— Клара — каза тя.

— Да.

— Защо не дойде по-рано?

— Шшт — отвърна Нора и сложи мокра кърпа на челото ѝ. — Сега съм тук.

— Клара?

— Да?

По бузите на Нора потекоха сълзи. Двете жени бяха сами. В банята не се чуваше никакъв шум освен тихия плач на Нора.

По-късно, когато водата се оттече в канализацията, Нора, завита в бяла хавлиена кърпа и с все още затворени очи, почувства нещо странно между краката си.

— Какво правиш, Клара? — попита тя.

— Бръсна те. Налага се, за да излекуваме ужасните изгаряния. Освен това така ще изглеждаш по-добре. — И Клара постави ръката на Нора върху най-деликатното място на момичето, сякаш за да го защити. — Ето — каза, — притисни тук, скъпа. — Клара покри със силната си ръка дланта на Нора и натисна здраво, като от време на време сменяше положението си, да може да свърши каквото бе започнала. — Нора, Джордж беше с мене снощи. Полицията ме разпита и аз потвърдих. Трябва да им кажеш. Иначе ще те затворят. Вече ти уреждат санаториум.

— Нямам нищо против да отида в санаториум — каза Нора.

— Не ставай глупава. Не би ли искала вместо това да дойдеш с мене на вилата? Ето това ще направим, скъпа. Ти и аз, съвсем сами, точно както искаме. Там можем да поговорим. — Клара приключи с бръснача и намаза изгарянията на Нора с успокояващия мехлем. — Но трябва да им кажеш.

— Какво трябва да им кажа?

— Че сама си направила всичко. Беше толкова гневна на всички ни: на Джордж, на майка си и баща си, дори на мене. Опитваше се да ни го върнеш.

— Не, никога не мога да ти се ядосам.

— О, скъпа, аз също. — Клара обърна внимание на следите от камшик по бедрата на Нора. Намаза и тях с мехлема, като движеше пръстите си нежно в кръг. — Но трябва да им кажеш веднага. Обясни им, че съжаляваш за всичко. Ще се почувстваш много по-добре. И после ще заминем двете за колкото дълго искаш.

Дори Хугел, който беше човек с бурен темперамент, не бе преминавал толкова бързо от гняв през екстаз до униние, както се случи, докато слушаше доклада на Литълмор за събитията в дома на семейство Актън тази сутрин.

Литълмор се опита да го заинтригува със случая на Елси Сигел, но Хугел само махна с ръка. Патоанатомът бе подочул за шумотевницата у семейство Актън от куриера. Затова и бе гневен: защо бяха уведомили Литълмор, а не него? След като чу версията на Нора, извика „Ха!“, „Сега вече го пипнахме!“ и „Нали ти казах!?!“. Накрая, като

разбра, че в стаята на момичето са намерени укрити червило, цигари и камшик, се отпусна обратно на стола си.

— Всичко свърши — каза тихо и лицето му потъмня. — Момичето трябва да бъде лекувано.

— Не, почакайте. Чуйте и това. — И Литълмор му разказа за намерената игла за вратовръзка.

Новината бавно стигна до съзнанието на Хугел.

— Прекалено малко и прекалено късно — каза той с горчивина и изпръхтя отвратен. — А аз вярвах на всяка нейна дума. Момичето трябва да бъде прибрано, чуваш ли?

— Мислите я за луда.

Патоанатомът въздъхна дълбоко.

— Поздравявам ви, детектив, за острата ви като бръснач логика. Случаят Ривърфорд-Актън е приключен. Уведомете кмета. Аз не говоря с него.

Детективът примигна неразбиращо.

— Не можете да приключите случая, г-н Хугел.

— Няма случай — каза патоанатомът. — Не мога да разследвам убийство без труп. Не разбираш ли? Няма убийство без труп. И не мога да разследвам нападение, без то да се е състояло наистина. Да не би да искаш да обвиним г-ца Актън за нападение над самата нея?

— Почакайте, г-н Хугел, още не съм ви казал всичко. Помните ли тъмнокосия мъж? Разбрах къде е отишъл. Първо до хотел „Манхатън“. Какво ще кажете за това? И после до публичен дом на Четиринайсета улица. Отидох в публичния дом и мадам ме насочи към Хари Тоу, който...

— Какви ги дрънкаш, Литълмор?

— Хари Тоу, убиеца на Станфорд Уайт.

— Знам кой е Хари Тоу — каза патоанатомът доста сдържано.

— Няма да повярвате, г-н Хугел, но ако китаецът не е нашият човек, то тогава според мене убиецът е Хари Тоу.

— Хари Тоу.

— Той се измъкна, не помните ли? Отърва се от затвора — каза Литълмор. — Е, на процеса бяха прочетени клетвени показания на съпругата му...

— Да не би да се каниш да намесиш и Хари Худини в цялата работа?

— Худини ли? Той е фокусник, г-н Хугел.

— Знам кой е Худини — каза много тихо патоанатомът.

— И защо ще го намесвам? — попита Литълмор.

— Защото Хари Тоу е затворен, детектив. Не се е отървал. Въдворен е в Матуанската държавна болница за опасни душевноболни.

— Така ли? Мислех, че е на свобода. Но тогава той не може да е нашият човек.

— Не.

— Не разбирам. Съдържателката на публичния дом, в който е отишъл чернокосият...

— Забрави за чернокосия! — избухна патоанатомът. — Никой вече не ме слуша. Пиша доклади, никой не ги чете. Решавам, че някой трябва да бъде арестуван, решението ми се пренебрегва. Затварям случая.

— Но влакната — каза Литълмор. — Космите. Нараняванията. Вие сам го казахте, г-н Хугел.

— Какво съм казал?

— Че един и същи човек е убил г-ца Ривърфорд и е нападнал Нора Актън. Казахте, че има доказателства. Това означава, че Нора Актън не си е измислила всичко. Имало е нападение, г-н Хугел. Имаме случай. Някой е нападнал г-ца Актън в понеделник.

— Казах, детектив, че веществените доказателства сочат, че и двете престъпления са извършени от един човек, а не че имам доказателство, че е така. Прочети доклада ми.

— Нали не мислите, че г-ца Актън сама се е удряла с камшика?

Патоанатомът се взираше право пред себе си с мрачни недоспали очи.

— Отвратително — каза той.

— Ами иглата за вратовръзка? Споменахте за игла с инициалите на Бануел. Точно такава търсехте, г-н Хугел.

— Литълмор, ти да не си глух? Чу какво каза Ривиер. Отпечатъкът на шията на Елизабет Ривърфорд не е GB. Направих грешка — промърмори гневно Хугел. — Правя грешка след грешка.

— Тогава какво прави тази игла за вратовръзка на дървото?

— Откъде да знам? — извика Хугел. — Защо не я попиташ? Нямаме нищо. Нищо. Само това дяволско момиче. Никой съдебен

състав в страната няма да ѝ повярва. Вероятно сама е подхвърлила иглата. Тя е... психопатка. Трябва да я приберат.

Като се усмихваше и кимаше окуражително, Шандор Ференци излезе заднешком през вратата на хотелската стая на Юнг. Приличаше на царедворец, който си тръгва от аудиенция. С известно притеснение бе предал на Юнг молбата на Фройд да се видят насаме.

— Кажи му, че ще се отбия при него след десет минути — отговори Юнг. — И то с удоволствие.

Ференци бе очаквал да намери един непроницаем дълбоко обиден човек, а не ведрия Юнг, който го посрещна. Ще трябва да каже на Фройд, че промяната на Юнг му се струва обезпокоителна. Нещо повече, ще се наложи да му каже и какво правеше Юнг.

По пода на стаята бяха пръснати стотици камъчета, наръч съчки и оскубана трева. Ференци не можеше да си представи откъде са се появили, вероятно от някоя строителна площадка, каквито имаше навсякъде из Ню Йорк. Юнг бе седнал по турски на земята и си играеше с тях. Беше избутал цялото хотелско обзавеждане — кресла, лампи, маса — настрани и бе разчистил обширно празно пространство в средата. Там бе построил селище от камъчета със стотици малки къщички, заобикалящи замък. Пред всяка къщичка имаше морава и Юнг се мъчеше да закрепил тревата да стои права. Ференци предположи, че ще му трябват още десетина минути. Добави си наум, че цялата работа вероятно няма нищо общо с револвера, който лежеше до леглото на Юнг.

Със сигурност не е възможно една къща да има физиономия, но все пак бих се заклеял в обратното, когато видях дома на семейство Актън край Грамърси парк в четвъртък сутринта. Преди да ми отворят вратата, вече знаех, че нещо не е наред.

Г-жа Бигс ме покани вътре. Обичайната ѝ бърбривост се бе изпарила и тя само кършеше ръце. Какво ли бе станало? Попитах я веднага. С болка в гласа тя ми каза тихичко, че всичко е по нейна вина. Току-що разчиствала. Само да знаела, никога не би го показала на никого.

Постепенно г-жа Бигс се успокои и аз научих от нея за ужасните събития, включително и за откриването на издайническия пакет цигари. Поне сега г-жа Бануел е горе, добави г-жа Бигс с облекчение. Беше ясно, че възрастната прислужница имаше предвид, че Клара Бануел може да овладее положението или по-скоро да се погрижи за Нора по-добре от собствените ѝ майка и баща. Г-жа Бигс ме остави във всекидневната. Петнайсет минути по-късно там влезе Клара Бануел.

Носеше семпла шапка с прозрачен воал, а в ръцете си държеше чадър, който сигурно бе доста скъп, ако се съдеше по пъстрата дръжка. Свали си шапката и откри лицето си. Нямаше как да не забележа колко дълги и гъсти са миглите ѝ и как блестят под тях умните ѝ очи. Роклята ѝ бе с висока яка, която стигаше почти до брадичката. Между яката и тъмната ѝ коса се виждаше гладката ѝ като слонова кост кожа, не пропуснах също така яркочервеното на устните ѝ и зеленото на очите ѝ. Не беше от тихите домакини, царстващи само във всекидневните си. По-скоро тривиалните неща я караха да изпъква. Сякаш модата бе създадена специално за да подчертае тялото ѝ, тена ѝ, очите ѝ. Не можех да разчета изражението ѝ. Тя успяваше да изглежда едновременно горда и уязвима.

— Простете ми, д-р Янгър — каза. — Не искам да бавя сеанса ви с Нора. Но може ли да поговоря с вас преди това?

— Разбира се, г-жо Бануел.

— Знам какво ви е казала Нора — започна тя — за мене. Но снощи не знаех.

— Съжалявам — отвърнах. — Това е незавидната съдба на лекаря.

— Винаги ли вярвате, че пациентите ви казват истината?

Не отговорих.

— Е, в този случай е истина — продължи тя. — Нора ме видя с баща си точно както ви го е описала. И тъй като вече знаете това, искам да узнаете и останалото. Не съм го направила без знанието на съпруга си.

— Уверявам ви, г-жо Бануел...

— Моля ви, недейте. Мислите, че се опитвам да се оправдая. — Взе една снимка от полицата над камината. На нея бе Нора на тринайсет или четиринайсет години. — Далеч съм от такова намерение, докторе. Искам да ви кажа някои неща заради Нора, не

заради себе си. Спомням си когато семейство Актън се нанесе в тази къща. Джордж им я построи. Нора беше поразително красива дори тогава, само на четиринайсет години. На човек му се струваше, че богините най-накрая са загърбили различията си и са я сътворили като подарък за Зевс. Аз съм бездетна, докторе.

— Разбирам.

— Нима? Бездетна съм, защото съпругът ми не ми позволява да раждам. Казва, че ще си разваля фигурата. Никога не сме правили... нормален секс. Нито веднъж. Той не би го позволил.

— Може би е импотентен.

— Джордж? — изглеждаше развеселена от това предположение.

— Трудно ми е да повярвам, че един мъж би се въздържал доброволно при тези обстоятелства.

— Предполагам, че се опитвате да ми направите комплимент, докторе. Джордж не се въздържа. Кара ме да го задоволявам по... различен начин. За обикновен секс си има други жени. Съпругът ми има нужда от много млади жени и ги получава. Искаше и Нора. Но така стана, че бащата на Нора пък искаше мене. И Джордж видя начин да получи каквото иска. Накара ме да съблазня Харкорт Актън. Разбира се, и с Харкорт не ми бе позволено да правя това, което не правех със собствения си съпруг. И затова Нора стана свидетел на нещо по-необичайно.

— Съпругът ви е искал да накара Актън да продаде собствената си дъщеря?

— Всъщност от Харкорт не се изискваше да продаде Нора, докторе. Съпругът ми искаше само той да усети, че собственото му щастие дотолкова зависи от мене, че да се противопостави с всички сили на всякакви недоразумения, които биха разделили нашите две семейства. Така, когато му дойдеше времето, щеше да си затвори очите и да се прави, че нищо не се е случило.

Разбрах. След като г-жа Бануел е започнала връзка с г-н Актън, Джордж Бануел е направил първата крачка към Нора. Стратегията му очевидно е проработила. Когато Нора се е оплакала на баща си и го е помолила да я отърве от Бануел, г-н Актън е решил да не ѝ повярва и да ѝ се скара — точно както Нора ми бе разказала, все едно е направила нещо нередно. Кое то си е било така: заплашила е безценните за него отношения с г-жа Бануел. Без съмнение на Актън

му се е искало дъщеря му да лъже или просто да се предаде на Бануел, а не да пици, че я изнасилват, и да го застава да се откаже от нощните си удоволствия.

— Помислете какво е за един мъж като Харкорт Актън — добави г-жа Бануел — да получи това, за което само е мечтал, по-скоро това, за което дори не се е осмелявал да мечтае. Напълно съм сигурна, че би направил всичко, което бих поискала от него.

Усетих странно напрежение под лъжичката.

— Съпругът ви получи ли каквото искаше?

— От професионален интерес ли питате, докторе?

— Разбира се.

— Разбира се. Отговорът е, че според мене — не. Поне не още. — Върна снимката на Нора на мястото ѝ на полицата до фотографията на родителите ѝ. — Във всеки случай, докторе, Нора е наясно, че не съм щастлива в брака си. Мисля, че сега се опитва да ми помогне.

— Как?

— Нора има много богато въображение. Не забравяйте, че макар във вашите мъжки очи Нора да изглежда като жена, като награда, която подканя да бъде грабната, тя си е още дете. Дете, което родителите никога не са разбирали. Единствено дете. Почти през целия си живот Нора е живяла в свой собствен свят.

— Казахте, че се опитвала да ви помогне. Как?

— Мисли си, че може да съсипе Джордж, като увери полицията, че той я е нападнал. Може дори да вярва, че наистина го е направил. Вероятно сме объркали бедното дете и тя страда от нещо като халюцинации.

— Или пък може би съпругът ви наистина я е нападнал.

— Не казвам, че не е способен. Никак даже. Съпругът ми е способен почти на всичко. Но в този случай не е така. Снощи Джордж се прибра, след като аз се върнах от вечерята у Джelif. Беше към единайсет и половина. Нора твърди, че си е легнала в дванайсет без петнайсет.

— Възможно е съпругът ви да е излязъл през нощта, г-жо Бануел.

— Да, знам, може да го е правил друг път, но снощи не беше така. Бе прекалено зает с мене. През цялата нощ. — Тя ми хвърли онази нейна пестелива, иронична, съвършена усмивка и потри

несъзнателно китките си. Дългите ѝ ръкави ги скриваха, но тя улови погледа ми. Пое дълбоко дъх. — Можете да се уверите, ако желаете.

Дойде толкова близо, че видях диамантите, които блестяха на ушите ѝ, и усетих аромата на косата ѝ. Придърпа леко ръкавите си и откри болезнени пресни наранявания и на двете ръце. Чувал бях, че има мъже, които обичат да връзват жените. Не можех да бъда сигурен, че раните на г-жа Бануел означават точно това, но то бе първото, което ми хрумна.

Тя леко се засмя. Прозвуча сухо, но не огорчено.

— Аз съм паднала жена, докторе, и в същото време девствена. Да сте чували някога подобно нещо?

— Г-жо Бануел, не съм юрист, но според мене имате предостатъчно основания за развод. Възможно е бракът ви да е дори напълно незаконен, след като не е консумиран.

— Развод? Не познавате Джордж. По-скоро би ме убил, отколкото да ме пусне да си тръгна. — Отново се усмихна. Не можех да се удържа да не фантазирам какво ли е да целунеш тези устни и тези очи. — И кой ще ме вземе после, докторе, дори и да успея да се измъкна? Кой мъж ще ме докосне, като знае какво съм правила?

— Всеки мъж — отвърнах.

— Вие сте мил, но лъжете. — Тя вдигна поглед към мен. — И лъжете жестоко. Бихте искали още сега да ме докоснете, но никога не бихте го направили.

Любувах се на безупречните, невероятно чаровни черти на лицето ѝ.

— Не, г-жо Бануел, никога не бих го направил. Но не по причините, за които си мислите.

В този миг на вратата се появи Нора Актън.

След разговора с патологоанатома походката на детектив Литърмор загуби обичайната пъргавост. Новината, че Хари Тоу все още е затворен в лудница, му дойде като гръм от ясно небе. Откакто бе прочел протоколите от съдебните заседания, Литърмор си представяше, че случаят е далеч по-важен, отколкото всички предполагат, и че той всеки миг ще успее да го разкрие. А сега не бе убеден, че изобщо има случай. Решението на патологоанатома му въздейства по странен начин.

Детективът имаше много високо мнение за г-н Хугел въпреки избухванията и маниите му. Литълмор бе убеден, че Хугел може да разплете тази история. Полицаяте не биваше просто така да се отказват. Особено пък Хугел. Беше толкова умен.

Литълмор вярваше в силата на полицията. Работеше в нея от осем години. Постъпи, като излъга за годините си, за да го вземат като младши уличен полицаи. Това беше първата истинска работа, която получаваше, и той се вкопчи в нея. Харесваше му да живее в полицейските казарми, да се храни с ченгетата и да слуша историите им. Знаеше, че има и гнили ябълки, но ги смяташе за изключения. Ако например някой му кажеше, че неговият герой сержант Бекър взима рушвет от всеки бордей и казино в Тендърлойн, Литълмор щеше да си помисли, че се шегуват с него. Ако някой му кажеше, че новият комисар иска също да участва в разпределението на тези пари, той щеше да му отвърне, че се е побъркал. Накратко, детективът смяташе началниците си за пример, а Хугел го бе разочаровал.

Но Литълмор никога не се обръщаше срещу хората, които го разочароваха. Реакцията му беше точно обратната. Искаше да върне патоанатома на борда. Трябваше да направи или открие нещо, което би убедило Хугел, че в този случай има още хляб. Хугел бе сигурен от самото начало, че Бануел е извършителят. Може пък да се окаже прав в края на краищата.

Литълмор вярваше на кмета дори повече отколкото на патоанатома, а пък той бе осигурил на Бануел алиби за нощта, в която бе убита г-ца Ривърфорд. Но може Бануел да е имал съучастник — китаец. Нима лично Бануел не бе наел Чонг Синг в пералнята на „Балморал“? А сега се оказваше, че убиецът на г-ца Ривърфорд и нападателят на г-ца Актън може и да не са едно и също лице, нали това му каза току-що г-н Хугел. Значи би могло съучастникът на Бануел да е убил г-ца Ривърфорд, а Бануел да е нападнал г-ца Актън. На Литълмор му хрумна, че на основата и на тази хипотеза Хугел може отново да е сбъркал. Въпреки че ценеше високо способностите на патоанатома, детективът не го смяташе за безгрешен. А според него Хугел не би имал нищо против да признае, че бърка за един детайл, ако се окаже прав за цялостната картина.

Литълмор отново закрачи енергично и си каза, че го чака работа. Първо отиде до централата и намери Луи Ривиер в студиото в мазето.

Попита го дали може да направи обърнати изображения на фотографиите, на които се виждаше белегът на шията на Елизабет Ривърфорд. Французинът му каза да дойде в края на деня да ги вземе.

— Можеш ли също така да ми ги увеличиш, Луи? — попита Литълмор.

— Защо не? — отговори Ривиер. — Снимките са правени при добро осветление.

След това детективът тръгна към жилищната част на града. Качи се на метрото до Четиридесет и втора улица и оттам пое пеша към дома на Сузи Мерил. Никой не му отвори, затова той застана на пост в началото на пресечката от другата страна на улицата. Час по-късно едрата Сузи излезе от сградата с една от огромните си шапки на главата, този път украсена с най-разнообразни плодове. Литълмор я проследи до закувалнята на Чайлд на „Бродуей“, където седна сама в едно сепаре. Литълмор изчака, докато ѝ сервират, за да види дали няма среща с някого. Когато г-жа Мерил нападна чинията с говежди бифтек, Литълмор се шмугна на седалката срещу нея.

— Здравсти, Сузи. Намерих това, което искаше от мене.

— Какво правиш тук? Махай се. Казах ти да стоиш надалече.

— Не, не си.

— Е, тогава ти го казвам сега — отвърна Сузи. — Да не искаш да ни убият и двамата?

— Кой да ни убие, Сузи? Тоу е в лудница в южната част на щата.

— О, така ли?

— Да.

— Е, тогава предполагам, че не той е вашият убиец — отбелязатя.

— Май не е.

— Значи няма за какво да говорим, нали така?

— Не ми прави фасони, Сузи.

— Просиш си белята — добре, нямам нищо против, но мене не ме закачай. — Г-жа Мерил стана и остави трийсет цента на масата: пет за кафето и двайсет за бифтека и яйцата на очи, както и още пет за сервитьорката. — Вкъщи имам бебе — каза.

Литълмор я сграбчи за ръката.

— Пак си помисли, Сузи. Искам отговори и ще ги получа.

Клара Бануел не изглеждаше притеснена като мене от ледения поглед на Нора. Запълни неловката пауза с непринудени фрази и си взе довиждане. Държеше така, сякаш двамата не бяхме хванати да стоим на няколко сантиметра един от друг. Протегна ми ръка, целуна Нора по бузата и предвидливо добави да не я изпращаме. Не искала да бави лечението на Нора нито миг повече. Секунди по-късно чух пътната врата да се затваря зад нея.

Нора стоеше на същото място, на което бе стояла г-жа Бануел преди минута. Не беше тактично да я оглеждам, като се имат предвид ужасните събития от предната нощ, но не можах да се въздържа. Беше абсурдно. Можеш да вървиш километри из Ню Йорк, като мене тази сутрин, или да киснеш цял месец на Централната гара и пак да не видиш наистина красива жена. А в разстояние на пет минути бях видял две изумителни красавици във всекидневната на семейство Актън. Колко различни обаче бяха те.

Нора не носеше никакви украшения — нито бижута, нито бродерии. Нямаше и воал. Бе облечена в семпла бяла блуза с ръкави до лактите, пъхната в колана на невероятно тясната ѝ талия, от която се спускаше небесносиня плисирана пола. Деколтетото на блузата ѝ бе малко по-широко и разкриваше изящните ѝ рамене и дългата ѝ тънка шия. Тя бе вече почти гладка, синините бяха заздравили. Русата ѝ коса бе прибрана както винаги на конска опашка, която стигаше почти до кръста. Както каза г-жа Бануел, тя си беше още момиченце. Младостта ѝ извираше от всяка извивка, особено от румените ѝ бузи и очите, които излъчваха младежка надежда, свежест и — бих казал — гняв.

— Мразя ви най-много от всичко на света — каза тя.

Значи сега повече от всякога бях поставен в положението на баща ѝ. Сякаш водена от някаква непонятна предопределеност на съдбата, тя се бе появила във всекидневната точно както се бе оказала наблизо, когато Клара Бануел е била с баща ѝ преди три години. Очевидната разлика, че между мене и г-жа Бануел не се случваше нищо, ѝ убягваше. Това не ме изненада. Не мене гледаше тя с такова

презрение, а баща си, облечен в моите дрехи. Ако бях искал нарочно да заздравя психоаналитичния трансфер, нямаше да мога да измисля подобър начин. Нямаше и да мога да се надявам на по-щастливо стечение на обстоятелствата, ако исках да доведа анализа ѝ до връхната му точка. Сега имах шанса — а и задължението — да се опитам да покажа на Нора погрешните ѝ умопостроения, за да може тя да разбере, че гневът, който си мислеше, че изпитва към мене, всъщност е погрешно насочен и същинският негов обект е баща ѝ.

С други думи, бях длъжен да погребя собствените си емоции. Трябваше да скрия и последния остатък от чувствата си към нея, без значение колко искрени и силни бяха те.

— Значи съм в немилост, г-це Актън — отвърнах, — защото ви обичам повече от всеки друг на земята.

В разстояние на няколко удара на сърцето ми настъпи пълна тишина.

— Така ли? — попита тя.

— Да.

— Но вие с Клара...

— Не. Кълна ви се.

— Не се ли...

— Не.

Нора задиша тежко. Прекалено тежко. Горните ѝ дрехи бяха свободно скроени, но сякаш носеше нещо отдолу, което я стягаше. Дишането ѝ бе концентрирано в горната част на торса. Притеснен, че може да припадне, я заведох до пътната врата и я отворих. Имаше нужда от въздух. От другата страна на улицата пъстрееше Грамърси парк. Нора пристъпи навън. Подсетих я, че трябва да се обади на родителите си, ако ще излиза.

— Защо? — попита тя. — Ще отидем само до парка.

Пресякохме улицата. Пред една от портите от ковано желязо Нора извади от чантичката си ключ в златно и черно. Стана малко неловко, докато ѝ помагах да мине през вратата: трябваше да реша дали да ѝ подам ръка, но предпочетох да не го правя.

От терапевтична гледна точка много бях загазил. Не се страхувах за себе си въпреки забележителния факт, че чувствата ми към това момиче, изглежда, не се влияеха от това, че може да е нестабилна или направо душевно болна. Ако Нора наистина се бе изгорила сама,

съществуваха две възможности: или го бе направила съвсем съзнателно и преднамерено и се опитваше да излъже целия свят, или го бе извършила в състояние на несъзнателен транс, в някакъв вид хипноза или сомнамбулизъм, при което е изключила съзнанието си. Бих казал, че предпочитам първата възможност, но и двете бяха достатъчно обезпокоителни.

Не съжалявах, че ѝ бях признал чувствата си. Обстоятелствата ме принудиха. Но ако споделянето на чувствата ми изглеждаше достойна постъпка, то всички действия в тяхно име бяха точно обратното. И най-изпадналият тип не би се възползвал от момиче в нейното положение. Трябваше да намеря начин да ѝ покажа как разбирам нещата. Трябваше да се разгранича от ролята на влюбен, която току-що бях приел, и да се опитам отново да стана лекар.

— Г-це Актън — казах.

— Няма ли да ме наричате Нора, докторе?

— Не.

— Защо?

— Защото все още съм ваш лекар. За мене не сте Нора. Вие сте ми пациентка. — Не бях сигурен как ще го възприеме, но продължих. — Кажете ми какво се случи снощи. Не, почакайте: вчера в хотела казахте, че споменът ви за нападението в понеделник се е върнал. Първо ми кажете какво си спомняте за тогава.

— Трябва ли?

— Да.

Тя пожела да седнем и така се озовахме на пейка в един закътан ъгъл. Каза, че все още не знаела как е започнало и как се е озовала в това положение. Тази част от спомена не се била възстановила. Но си спомняла, че била вързана в тъмната спалня на родителите си. Стояла права, китките ѝ били хванати над главата. Била само по комбинезон. Всички пердета и щори били спуснати.

Мъжът бил зад нея. Увил мека материя, вероятно коприна, около шията ѝ и дърпал толкова силно, че не можела да диша, да не говорим да извика. Удрял я с кожена лента или камшик. Боляло, но се търпяло, било по-скоро като игриво напляскване. Но коприната около врата ѝ я плашела. Струвало ѝ се, че смята да я удуши с нея. Всеки път, когато стигала до ръба на припадъка, той отпускат леко хватката, колкото да я остави да си поеме дъх.

Започнал да я удря по-силно. Станало толкова болезнено, че едва издържала. След това хвърлил камшика и застанал толкова близо зад нея, че усетила дъха му върху раменете си. Докоснал я. Не каза точно къде, а и аз не попитах. В същото време част от тялото му — „твърда част“, както се изрази — се допряла в хълбока ѝ. Мъжът издал грозен звук и след това допуснал грешка. Коприната около шията ѝ внезапно се разхлабила. Тя поела дълбоко дъх и изпищяла с всички сили. Сигурно след това е припаднала. Следващото, което си спомня, е г-жа Бигс.

Нора запази спокойствие, докато говореше, ръцете ѝ останаха скръстени в скута. Без да променя интонацията си, попита:

— Отвратен ли сте от мене?

— Не — казах. — Г-н Бануел ли присъства в този спомен?

— Така си мислех. Но кметът каза...

— Кметът каза, че Бануел е бил с него в неделя вечерта, когато другото момиче е било убито. Ако си спомняте, че Бануел ви е нападнал в понеделник, трябва да го заявите.

— Не знам — каза жално Нора. — Така си мисля. Не знам. Беше зад мене през цялото време.

— Разкажете ми за снощи — помолих.

И тя изля на един дъх историята за насилника в спалнята си. Този път беше убедена, че това е бил Бануел. Към края обаче пак се извърна от мене. Дали премълчаваше нещо?

— Аз дори не притежавам червило — каза тя разпалено. — И това ужасно нещо в шкафа ми. Откъде смятат, че съм го взела?

Отбелязах очевидното:

— И сега сте гримирана. — По устните ѝ имаше съвсем лек гланц и малко руж по бузите.

— Но всичко е на Клара! — извика тя. — Тя ме гримира. Каза, че ми отива.

Помълчахме известно време. Тя заговори първа.

— Не вярвате нито дума от това, което ви разказах.

— Не вярвам, че бихте ме излъгали.

— Но аз бих го направила — отговори тя. — И съм го правила.

— Кога?

— Когато казах, че ви мразя — отвърна след дълга пауза.

— Кажете ми какво премълчавате.

— Какво имате предвид? — попита тя.

— Има още нещо в снощната случка, което ви кара да се съмнявате в себе си.

— Откъде знаете?

— Просто ми кажете.

И тя неохотно призна, че има нещо в целия епизод, което не може да си обясни. Гледната ѝ точка, докато се развивали събитията, не била на обичайното ниво, а отгоре, над нападателя. Виждала се как лежи върху леглото сякаш била страничен наблюдател, а не жертва.

— Как е възможно това, докторе? — извика тя тихо.

— Не е възможно, нали?

Исках да я утеша, но това, което се канех да ѝ кажа, никак не беше успокоително.

— Описвате начина, по който понякога виждаме нещата насън.

— Но ако съм сънувала, откъде са ми изгарянията? — прошепна тя. — Нали не съм се изгорила сама? Нали?

Не можех да ѝ отговоря. Представях си дори още по-лош сценарий. Възможно ли бе сама да си е причинила и първите наранявания? Опитах се да си я представя как прокарва нож или бръснач по кожата си и руква кръв. Беше ми невъзможно да го повярвам.

В далечината внезапно избухнаха възгласи. Нора попита какво става. Казах ѝ, че вероятно са стачници. Профсъюзните лидери бяха организирали шествие след вчерашните сблъсъци. Прочутият активист Гомпърс се бе заклел, че ще предизвика толкова мощни протести, че индустрията в града ще замре.

— Имат право да стачкуват — каза Нора, която явно искаше да смени темата. — Капиталистите трябва да се засрамят от себе си, експлоатират хората и не им плащат достатъчно, за да си хранят семействата. Виждали ли сте как живеят работниците?

Разказа ми как миналата пролет с Клара Бануел посещавали бедни семейства в Ист енд. Идеята била на Клара. Така се срещнали с Елси Сигел и китаеца, за когото разпитвал детектив Литълмор.

— Елси Сигел? — повторих. Леля Мами ми беше споменала за г-ца Сигел на бала. — Дето избягала във Вашингтон?

— Да. Смятах, че е глупаво от нейна страна да се заглавква с мисионерска дейност, когато хората умират без храна и подслон. Елси

работеше само с мъже, а жените и децата страдат най-много.

Нора ми обясни, че Клара специално държала да подпомогнат семейства, чиито мъже са избягали или са убити при нещастни случаи. Клара и Нора се запознали с много такива семейства, прекарвали часове в домовете им. Нора се грижела за най-малките, а Клара се приятелявала с жените и по-големите деца. Започнали да ги посещават веднъж седмично и да им носят храна и неща от първа необходимост. Два пъти настанявали бебета в болницата, като така ги спасили от сериозни заболявания, дори смърт. Веднъж, добави мрачно Нора, изчезнало момиче. С Клара обиколили всички полицейски участъци и болници, накрая открили момичето в моргата. Патоанатомът казал, че е била изнасилена. Майката на момичето си нямала никого да я утеши и да ѝ помогне, само Клара била до нея. Това лято Нора се сблъскала с невероятна мизерия, но също така — или поне аз предполагах, че е така — видяла семейна топлина и любов, които преди това не ѝ били познати.

Когато завърши, двамата просто седяхме и се гледахме. Изведнъж тя каза:

— Ще ме целунете ли, ако ви помоля?

— Не ме молете, г-це Актън — казах.

Тя взе ръката ми и я придърпа към себе си, като допря пръстите ми до бузата си.

— Не — казах рязко.

Тя ме пусна веднага. За всичко бях виновен аз. Аз ѝ бях дал всички основания да си мисли, че може да си позволи тази свобода. И сега издърпах черджето изпод краката ѝ.

— Трябва да ми повярвате — казах. — За нищо друго не мечтая повече. Но не мога. Това значи да се възползвам от вас.

— Искам да се възползвате от мене — каза.

— Не.

— Защото съм на седемнайсет ли?

— Защото сте ми пациентка. Чуйте ме. Не бива да вярвате на чувствата, които си мислите, че изпитвате към мене. Те не са истински, а продукт на психоанализата. Случва се с всеки пациент, който се подлага на анализ.

Тя ме погледна все едно се шегувах.

— Смятате, че глупавите ви въпроси са ме накарали да ви предпочета?

— Помислите си. Първо бяхте безразлична към мене. След това изпитвахте гняв. След това — ревност. Накрая — нещо друго. Но всичко това не е насочено към мене. Не е причинено от нещо, което аз съм направил. Нито от това, което представлявам. Как тогава се получава? Вие не ме познавате. Нищо не знаете за мене. Всички тези чувства идват от други периоди от живота ви. Те изскачат на повърхността заради глупавите въпроси, които ви задавам. Но те се коренят другаде. Това са чувства, които изпитвате към други хора, не към мене.

— Смятате, че съм влюбена в някой друг? Кой? Не Джордж Бануел, нали?

— Възможно е да сте били.

— Никога. — На лицето ѝ се изписа искрено отвращение. — Ненавиждам го.

Реших да рискувам. Не ми се искаше, защото очаквах оттук нататък да ме намрази, а и не му беше времето, но все пак бях длъжен.

— Д-р Фройд има една теория, г-це Актън. Може да ви потресе.

— Каква теория? — тя ставаше все по-раздразнителна.

— Предупреждавам ви, че е доста шокираща. Според него всички ние от най-ранна възраст таим в себе си тайни желания. Във вашия случай той смята, че когато сте видели г-жа Бануел, коленичила пред баща ви и заета с...

— Няма нужда да го произнасяте — прекъсна ме тя.

— Та той смята, че ревнувате.

Тя се взря в мене с празен поглед. Затруднявах се да се изразя ясно.

— Става дума за директна физическа ревност. Искам да кажа, че според д-р Фройд, когато сте видели какво прави г-жа Бануел с баща ви, вие сте пожелали да сте тази, която... че имате фантазии, в които сте тази, която...

— Спрете! — извика тя и запуши уши.

— Извинете.

— Откъде знаете това? — попита тя, бяла като призрак.

Ръцете ѝ покриваха устата. Отчетох тази реакция. Чух думите. Но се опитвах да повярвам, че си въобразявам. Щеше ми се да ѝ кажа:

Причуват ми се разни неща, стори ми се че попитахте откъде Фройд знае.

— На никого не съм го казвала — прошепна тя — и почервеня цялата. — На никого. Как е могъл да разбере?

Взирах се в нея с празен поглед, както тя се бе взирала в мене преди малко.

— О, толкова съм порочна! — извика и избяга обратно у дома.

След като излезе от закусвалнята на Чайлд, Литълмор се отправи към участъка на Четиридесет и седма улица, за да провери дали са заловили Чонг Синг или Уилям Леон. Ако се вярва на случайните свидетели, всеки от двамата вече е трябвало да бъде арестуван стотици пъти, мърмореше раздражено капитан Поуст. Часове след като разпространили описанията им, се обадили десетки души от целия град, дори от Джърси, за да кажат, че са видели Чонг. С Леон било още по-зле. Всеки, видял китаец с костюм и вратовръзка, се обаждал да посочи Уилям Леон.

— Джак Риърдън обикаля цял ден като гламав града — каза капитан Поуст. Имаше предвид полицаия, който заедно с Литълмор намери трупа на г-ца Сигел. Беше единственият от хората на Поуст, който бе видял с очите си неуловимия Чонг Синг. Пращали Риърдън по всички участъци, в които прибирали по някой „г-н Чонг“. Но навсякъде установявал фалшива тревога. — Няма смисъл. Блокирахме половината Китайски квартал и пак не сме ги хванали. Ще кажа на момчетата да престанат с арестите. Ето. Искаш ли да прегледаш някои от тези?

Пуст хвърли на Литълмор списък с докладвани, но все още неарестувани Чонгсинговци и Уилямлеоновци. Детективът го прочете и прокара пръст по ръкописните записки. Спря показалец по средата на страницата, където един ред му хвана окото. На него пишеше: „Речен канал. Китаец видян да работи на доковете. Твърди се, че отговаря на описанието на Чонг Синг.“

— Имаш ли кола? — попита Литълмор. — Искам да проверя този сигнал.

— Защо?

— Защото около доковете има червена глина — отвърна детективът.

Придружен от униформен полицай, Литълмор отпътува с единствената полицейска кола. Завиха по „Канал стрийт“ и поеха към източния край на града, където отскоро над Ист ривър се издигаха огромните тънки кули на Манхатънския мост. Литълмор се спря в края на строителната площадка и хвърли един поглед на работниците.

— Ето го — каза детективът и посочи с пръст. — Това е той.

Нямаше как да не забележи Чонг Синг: един-единствен открояващ се китаец сред тълпа бели и чернокожи работници. Тикаше ръчна количка, пълна със сгур.

— Тръгни право към него — нареди Литълмор на полицая. — Ако побегне, аз ще го хвана.

Чонг Синг не побягна. Като видя полицая, само наведе глава и продължи да бута количката. Офицерът постави ръка на рамото му и Чонг се предаде без бой. Останалите работници се спряха, за да погледат, но никой не се намеси. Когато полицаят отведе китаеца в колата, в която ги чакаше Литълмор, всички отдавна вече работеха сякаш нищо не се бе случило.

— Защо избягахте вчера, г-н Чонг?

— Не съм бягал. Отидох на работа. Нали виждате, ходя на работа.

— Ще се наложи да ви повдигна обвинение в съучастие в убийство. Разбирате ли какво говоря? Може да ви обесят. — Литълмор направи жест, за да илюстрира последното си твърдение.

— Нищо не знам — започна да го уверява китаецът. — Леон замина. После от стаята му започна да мирише. Това е всичко.

— Разбира се — каза детективът.

Литълмор отпрати полицая да закара Чонг Синг до Тумс, а той остана да поразгледа доковете. Парченцата на пъзела започваха да се разместват в ума на детектива — и да си пасват. Литълмор знаеше, че ще намери червена кал в основата на Манхатънския мост, и имаше предчувствие, че и Джордж Бануел е стъпвал в същата кал.

Всички знаеха, че Джордж Бануел строи кулите на Манхатънския мост. Когато кметът Макклелън възложи поръчката на неговата „Америкън стийл кампъни“, вестниците на Хърст веднага изреваха, че става въпрос за корупция, и заклеиха кмета, че

облагодетелства свой стар приятел. Освен това пророкуваха злорадо, че ще има закъснения, некачествена работа и завишаване на цените. Всъщност Бануел не само вдигна кулите в рамките на бюджета, но и за рекордно време. Лично надзираваше строителството, което наведе Литълмор на съответната идея.

Литълмор се разходи по реката и се смеси с мъжете. Можеше да се слее с всякаква тълпа, стига да поискаше. Отдаваше му се да общува с лекота, защото наистина не натоварваше околните — особено в трудни ситуации. Чонг Синг работеше на две места и все за г-н Джордж Бануел. Ама че интересна работа!

Детективът се добра до пренаселения централен кей точно когато се застъпваха смените. Стотици мръсни мъже с ботуши крачеха навън, а други на дълга върволица чакаха да се качат в асансьора и да слязат в кесона. Непрестанният механичен тътен на турбините изпълваше въздуха с бесен ритъм.

Ако попитаха Литълмор как бе усетил, че нещо не е в ред, че някаква беда се носи във въздуха, той нямаше да може да отговори. Разговори се с хората и бързо научи за трагичния край на Сиймъс Мали. Горкият Мали, казаха мъжете, още една жертва на кесоновата болест. Преди два дни го намерили да лежи мъртъв в асансьора, а по ушите и устата му имало засъхнала кръв.

Работниците сякаш се страхуваха от кесона, който наричаха „сандъка“ и „ковчег“. Някои го смятаха за прокълнат. Почти всички имаха болезки, които приписваха на него. Повечето твърдяха, че се радват, че работата по моста е почти завършена, но по-старите се смееха и отвърщаха, че бързо след като спрат да им плащат, потапянето под водата ще започне да им липсва. „Какво заплащане?“, попита едно от момчетата. „Три долара за дванайсет часа работа пари ли са?“

— Виж Мали — каза още той. — Дори не можеше да си позволи покрив над главата с тази надница. Затова е мъртъв. Те са го убили. Всички ни убиват.

Друг се намеси, за да уточни, че Мали имал дом, но също така имал и жена в него, затова си прекарвал нощите долу в сандъка.

Литълмор забеляза, че по целия кей има следи от червена глина, клекна да си завърже обувките и незабелязано взе проба. Попита дали г-н Бануел някога е идвал тук. Отговориха утвърдително. Казаха му, че

г-н Бануел слизал поне веднъж дневно долу с ковчега, за да наблюдава работата. Понякога и негова чест кметът лично го придружавал.

Детективът попита добър работодател ли е Бануел. Ужасен, беше отговорът. Не се интересувал колко души умират долу в кесона, стига работата да вървяла бързо. Вчера за първи път показал някаква загриженост за работниците.

— И как така? — попита Литълмор.

— Каза ни да забравим за Пети прозорец.

„Прозорците“, обясниха мъжете, били отворите, през които се изхвърляли отпадъците от кесона. Всеки от тях си имал номер. Пети прозорец се запушил в началото на седмицата. Обикновено в подобна ситуация шефът незабавно нареждал да се разчисти, а работниците в кесона мразели тази задача, защото била трудна и опасна. Във вътрешността на прозореца трябвало да остане поне един човек, докато кухнята се пълнела с вода. Но вчера за първи път Бануел им казал да не се притесняват. Някой предположи, че шефът сигурно се е размекнал. Другите не се съгласиха. Според тях Бануел не виждал смисъл да рискува, след като мостът бил пред приключване.

Литълмор се замисли над тази информация. След това отиде при асансьора.

Операторът на асансьора, сбръчкано старче без нито един косъм по главата, бе поседнал вътре на столче. Детективът го попита кой е заключил вратата преди две нощи, когато е умрял Мали.

— Аз — каза старецът със собственическо изражение.

— А когато заключихте, асансьорът горе до кея ли беше или долу?

— Горе, разбира се. Май не си много с акъла си, а, приятел? Как може асансьорът ми да е долу, щом аз съм горе?

Добър въпрос. Асансьорът се управляваше от човешка ръка. Само някой отвътре можеше да го вдигне и спусне. Затова когато операторът приключеше с последното извозване на хората, той трябваше да е задължително горе на кея. Старчето бе зададо добър въпрос, но Литълмор му отвърна с подобен.

— Тогава как е стигнал горе?

— Какво?

— Мъртвият — каза Литълмор. — Мали. Той е останал долу във вторник вечерта, когато всички са се качили.

— Точно така. — Старецът поклати глава. — Горкият глупак. Не му беше за първи път. Казах му да не го прави. Казах му.

— А на следващата сутрин са го намерили в асансьора горе на кея?

— Точно така. Мъртъв като пън. Все още има следи от кръвта му. Опитвах се да я изчистя цели два дни и не успях. Мих я със сапун, със сода. Виждаш ли?

— Как се е качил до кея? — попита отново детективът.

Карл Юнг се изправи в целия си ръст в стаята на Фройд. Беше облечен строго официално. Нищо в поведението му не издаваше, че е току-що си е играл с клонки и камъчета на пода в хотелската стая.

Фройд бе по жилетка и риза. Покани госта си да се настани удобно. Инстинктът му, подсказваше, че този разговор ще е решаващ. Юнг със сигурност не изглеждаше добре. Фройд не вярваше на обвиненията на Брил, но започна да се убеждава, че Юнг май се откъсва от фройдистката орбита.

Фройд знаеше, че Юнг е по-интелигентен и креативен от всичките му останали последователи, първият с потенциал да покори нови висоти. Но без съмнение имаше комплекс от бащата. В едно по-ранно писмо бе поискал от Фройд негова снимка, която твърдеше, че ще скъпи особено. Фройд бе поласкан. Но когато бе помолен да разглежда Юнг не като равен на себе си, а като син, Фройд се притесни. Тогава си каза, че трябва да му отдели специално внимание.

Сети се, че, доколкото му бе известно, Юнг няма други приятели. Заобикаляше се с жени, много жени, даже прекалено много. Това беше другият проблем. Предвид съобщението на Хол, Фройд повече не можеше да отлага разговора с Юнг за момичето, което се бе обявило за негова пациентка, но и любовница. Фройд бе видял безскрупулното писмо, което Юнг бе пратил на майката на момичето. На всичкото отгоре бе научил от Ференци какво става в хотелската му стая.

Единственото нещо, за което не се тревожеше, беше вярата на Юнг в постулатите на психоанализата.

В частната им кореспонденция и часовете разговори насаме Фройд го бе проверил, провокирал и му се бе доверил напълно. Нямахше съмнение, че Юнг вярваше изцяло в сексуалната етиология. И бе стигнал до това си убеждение по възможно най-добрия начин — преодолявайки собствения си скептицизъм, след като бе потвърдил многократно хипотезата на Фройд в клиничната си практика.

— Винаги сме били откровени един с друг — каза Фройд. — Така ли е все още?

— Нищо не бих искал повече от това — отвърна Юнг. — Особено сега, след като се освободих от бащинския ти авторитет.

Фройд се опита да не издаде изненадата си.

— Добре, добре. Кафе?

— Не, благодаря. Това се случи вчера, когато предпочете да скриеш истината за съня си с граф Тун, за да запазиш авторитета си. Сигурно виждаш парадокса. Страхуваш се да не изгубиш авторитета си, в резултат на което го губиш. Интересуваше те повече авторитетът ти, отколкото истината. За мене обаче няма друг авторитет освен истината. Но така е по-добре. Твоята кауза може да просперира само чрез моята независимост. И тя наистина вече просперира. Разплетох проблема с инцеста!

От целия този поток от думи Фройд се спря на две.

— Моята кауза?

— Какво?

— Каза „твоята кауза“ — повтори Фройд.

— Не съм.

— Напротив.

— Е, тя си е твоя, нали? Както и моя. Сега ще стане неимоверно по-силна. Не ме ли чуваш? Разплетох проблема с инцеста.

— Какво значи „разплетох“? — попита Фройд. — Какъв проблем?

— Знаем, че порасналият син всъщност не копнее за сексуалността на майка си, за разширените ѝ вени и увиснали гърди. Това е очевидно за всички. Нито пък малкият син, който няма средство за проникване, храни такива желаниа. Защо тогава невротите при възрастните се въртят толкова често около едиповия комплекс, както показват моите и твоите случаи? Отговорът ми дойде снощи насън. Конфликтът при възрастните реактивира инфантилния материал. Потиснатото либидо на невротика се вкарва насила в инфантилните канали — точно както винаги си го обяснявал! — където намира майката, която някога е била от специално значение. Либидото се фиксира върху нея, без всъщност тя да е обект на желанието.

Тези думи предизвикаха любопитна физическа реакция у Зигмунд Фройд. Във вените на мозъчната му кора нахлу кръв, в резултат на което той почувства напрежение в черепа. Преглътна и каза:

— Отричаш едиповия комплекс?

— Не изцяло. Как бих могъл? Аз измислих термина.

— Терминът „комплекс“ е твой — съгласи се Фройд. — Запазваш комплекса, но отричаш едиповия му характер.

— Не! — извика Юнг. — Запазвам фундаменталното прозрение. Невротиците наистина имат едипов комплекс. Техните неврози ги карат да вярват, че желаят сексуално майките си.

— Искаш да кажеш, че всъщност няма истински инцестни желаниа. Не и сред здравите.

— Дори не и сред невротиците! Прекрасно е. Невротиците развиват комплекс към майка си, защото либидото им е вкарано в инфантилните канали. Така невротикът си създава измислена причина да се самобичува. Чувства се виновен за желание, което никога не е имал.

— Разбирам. И тогава какво причинява неврозата? — попита Фройд.

— Настоящият му конфликт. Това желание, което невротикът не признава. Житейската задача, която не може да се застави да посрещне лице в лице.

— А, значи настоящият му конфликт — каза Фройд. В главата му вече нямаше напрежение. На негово място се бе настанила странна лекота. — Значи нямаме причини да се ровим в сексуалното минало на пациента. И направо не бива да пипаме детството му.

— Точно така — потвърди Юнг. — Никога не съм вярвал в тази работа с детството. От чисто клинична гледна точка трябва да се работи и да се рови по настоящия конфликт. Може да се изкопае и реактивираният сексуален материал от детството, но той е измамен, истински капан. Това е опитът на пациента да избяга от неврозата. В момента описвам всичко. Ще видиш колко много нови последователи ще спечели психоанализата, като намалим ролята на сексуалността.

— О, ами тогава направо да я елиминираме и да станем дори още по-популярни — каза Фройд. — Мога ли да те питам нещо? Щом инцестът не е действително желан, тогава защо е табу?

— Табу?

— Да — каза Фройд. — Защо ще има забрана за инцест във всички човешки общества, щом никой не го желае?

— Защото... защото... много неща, които не са действително желани от хората, са табу.

— Посочи ми едно.

— Ами много са. Списъкът е дълъг — каза Юнг.

— Посочи ми едно.

— Ами... например праисторическите култове към животните, тотемите, те... аа... — Юнг не успя да завърши изречението си.

— Може ли да те попитам още нещо? — каза Фройд.

— Каза, че си стигнал до това прозрение чрез тълкуване на сън. Чудя се какъв е бил този сън. Може би е възможно и друго тълкуване?

— Не казах, че е станало с тълкуване на сън — защити се Юнг, — а казах, че е станало насън. Всъщност бях полузаспал.

— Не разбирам.

— Нали знаеш, че нощем човек чува гласове малко преди да заспи. Научил съм се да ги управлявам. Един от тях ми предава древната мъдрост. Виждал съм го. Старец, египтянин, гностик — всъщност явява се като видение, — казва се Филемон. Точно той ми откри тайната.

Фройд не отговори.

— Не се плаша от твоите демонстрации на недоверие — каза Юнг. — Има много повече неща на небето и земята, хер професоре, отколкото вашата психология може да си представи.

— Сигурно. Но, Юнг, да слушаш някакъв глас?

— Може би оставям у тебе погрешно впечатление — отвърна Юнг. — Не приемам думите на Филемон безрезервно. Той изложи хипотезата си посредством тълкуване на примитивните култове към майката. Уверявам те, че отначало не му повярвах. Имах няколко възражения, всяко от които той успя да опровергае.

— Ти си говориш с него?

— Очевидно не си доволен от моите научни открития.

— Притеснен съм от източника им — каза Фройд.

— Не. Ти си притеснен за собствените си теории, за сексуалните си теории — каза Юнг и у него видимо се надигна възмущение. — Затова смени темата и се опита да ме примамиш да си говорим за свръхестественото. Няма да захвапя куката. Имам обективни аргументи.

— Чути от едно видение?

— Само защото никога не си преживявал такова нещо, не можеш да твърдиш, че то не съществува.

— Съгласявам се — каза Фройд, — но ти трябва доказателства, Юнг.

— Видях го, казвам ти! — извика Юнг. — Това не е ли доказателство? Той плака, като ми разказваше как фараоните триели имената на бащите си от паметниците им — факт, който дори не знаех, но който по-късно се потвърди. Кой си ти да определяш кое е доказателство и кое не? Ти приемаш своето твърдение за даденост: Филемон не съществува, затова видяното и чуто от мене не се брои за доказателство.

— Чуто от тебе! Когато го е чул само един човек, то не може да бъде доказателство, Карл.

Откъм дивана, на който седеше Фройд, се разнесе странен звук — нещо като скърцане или стенание, сякаш зад стената имаше нещо, което се опитваше да излезе.

— Какво е това? — попита Фройд.

— Не знам — каза Юнг.

Скърцането се усили и накрая изпълни стаята. Когато стигна до кулминацията си, престана и се чу звук, приличен на чупене, тропане или гръмотевица.

— Какво по дяволите става? — попита Фройд.

— Познавам този звук — каза Юнг. Очите му светнаха триумфално. — Чувал съм го и преди. Ето ти твоето доказателство! Това е каталитична екстериоризация.

— Какво?

— Приток на енергия в психиката, която се проявява във външния свят — обясни Юнг. — Аз предизвиках този звук!

— О, я стига, Юнг — каза Фройд. — Според мене беше изстрел.

— Грещиш. И за да ти го докажа, ще го причиня отново — ето сега!

В мига, в който Юнг произнесе тези забележителни думи, скърцането започна отново, издигна се до непоносими висоти и след това избухна в силен гръм.

— Е, какво ще кажеш сега? — попита Юнг.

Фройд мълчеше. Беше припаднал и се свличаше от дивана.

Докато се измъкваше от доковете на „Канал стрийт“, детектив Литълмор успя да си подреди всичко в главата. Това беше първото убийство, което някога бе разкривал. Г-н Хугел щеше да се зарадва много.

Изобщо не беше Хари Тоу, а Джордж Бануел, от началото до края. Бануел е убил госпожица Ривърфорд и е откраднал тялото ѝ от моргата. Литълмор си го представи как отива с колата до речния бряг, измъква мъртвото момиче през кея и слиза с асансьора в кесона. Сигурно има ключ за асансьора. Кесонът е идеално място за изхвърляне на труп.

Но Бануел погрешно е мислел, че е сам в кесона. Колко ли се е стреснал, когато е налетял на Мали. Как да му обясни появата си посреднощ, влачейки след себе си труп? Не е имало как, затова го е убил.

Блокажът в Пети прозорец и внезапното добросърдечие на Бануел към работниците бетонираха доказателствата. Не е искал никой да разбере какво е заседнало в прозореца.

Детективът видя всичко съвсем ясно, докато бягаше, останал без дъх, по „Канал стрийт“ — всичко освен голямата кола „Стенли Стиймър“ в черно и червено, която го следваше бавно на петдесетина метра отзад. Докато пресичаше улицата, вече си представяше как го повишават в лейтенант, как лично кметът го награждава. Видя във фантазиите си и Бети, която се възхищава на новата му униформа. Но не видя как стиймърът внезапно набира скорост и леко кривва, за да го удари смъртоносно, и разбира се, нямаше как да види собственото си салто във въздуха, след като краката му бяха захванати от скарата на автомобила.

Колата профуча по Второ авеню, а тялото остана да лежи проснато на „Канал стрийт“. Някои от ужасените свидетели на инцидента крещяха след бягащата кола. Някой нарече шофьора убиец. На ъгъла случайно се появи патрулиращ полицай. Той се спусна към падналия Литълмор, който едвам успя да прошепне нещо в ухото му. Полицаят се намръщи, след това кимна. След десет минути теглената от коне линейка най-накрая се появи. Не си направиха труда да ходят до болницата, откараха трупа на детектива направо в моргата.

Юнг подхвана Фройд под мишниците и го положи на дивана. Изведнъж му се стори внезапно остарял и слаб, страховитата му пронизателност беше оклюмала като безпомощно люлеещите се ръце и крака. Фройд се свести след секунди.

— Колко ли е хубаво — каза той — да умреш.

— Болен ли си? — попита Юнг.

— Как го направи? Този шум?

Юнг сви рамене.

— Ще преразгледам отношението си към парапсихологията, имаш думата ми — каза Фройд. — Вината е на Брил. Наистина съжалявам. Той не говори от мое име.

— Знам.

— През последната година прекалено силно те притисках да ме държиш в течение на всичките си дела — каза Фройд. — Осъзнавам го. Ще оттегля тезата за доминирането на либидото, обещавам ти. Но се тревожа, Карл. Ференци е видял твоето... селце.

— Да, намерих нов начин да събуждам спомените от детството си. Чрез игра. Като момче строях градове.

— Разбирам.

Фройд се изправи до седнало положение с носна кърпа на челото. Прие чаша вода от Юнг.

— Нека те анализирам — каза Юнг. — Мога да ти помогна.

— Ти да ме анализираш? А, заради припадъка. Според тебе е на нервна почва, така ли?

— Разбира се.

— Съгласен съм — каза Фройд. — Но вече знам причината.

— Амбицията ти. Тя те е заслепила ужасно много. Също като мене някога.

Фройд пое дълбоко дъх.

— Имаш предвид, че съм заслепен от страха си да не бъда детрониран, от завистта си към твоя успех и от безкрайните си усилия да те държа по-долу от себе си?

Юнг се стресна.

— Значи си знаел?

— Знаех какво ще кажеш — отвърна Фройд. — С какво предизвиках тези обвинения? Нима не съм те подкрепял на всеки етап

от развитието ти, не съм ти пращал собствените си пациенти, не съм те цитирал и не съм те хвалил? Нима не съм направил всичко по силите си, дори с риск да нараня стари приятели, за да укрепя твоите позиции, като можех да правя всичко това за себе си?

— Но ти подценяваш най-важното — моите открития. Аз разплетох проблема с инцеста. Това е революция, а ти я омаловажаваш.

Фройд си потърка очите.

— Уверявам те, нищо такова не правя. Оценявам значимостта на откритието ти. Разказа ни сън, който си сънувал на борда на „Джордж Вашингтон“ — помниш ли, че се намираш затворен в пещера или мазе много дълбоко под земята. Виждаш скелет. Казваш, че тези кости са на съпругата ти Емма и на сестра ѝ.

— Предполагам, че така беше — отвърна Юнг. — Защо?

— Предполагаш?

— Да, точно така. И какво от това?

— Чии бяха тези кости всъщност?

— Какво искаш да кажеш? — попита Юнг.

— Ти ни излъга.

Юнг не отговори.

— Хайде — каза Фройд, — мислиш ли, че след като двайсет години слушам пациентите да увъртат, няма да мога да позная?

Юнг продължаваше да мълчи.

— Това е бил моят скелет, нали? — попита Фройд.

— И какво ако е било така? — проговори най-сетне Юнг. — Сънят ми означава, че те задминавам. Искях да пощадя чувствата ти.

— Искаш да съм мъртъв, Карл. Ти се ме превърнал в свой баща и сега желаеш смъртта ми.

— Разбирам — каза Юнг. — Ясно ми е накъде биеш. Моят теоретичен принос е опит да те сваля от трона. Нали все това повтаряш. Ако някой не се съгласява с тебе, то причината може да бъде само невротичен симптом — съпротива, едипово желание, отцеубийство — всичко друго, но не и обективна истина. Прости ми, но може би съм искал поне веднъж да бъда разбран на ниво интелект, не диагностициран, а просто разбран. Но вероятно при психоанализата това не е възможно. Може би истинската функция на психоанализата е

да наранява и осакатява другите чрез фино внушаване на комплекси — сякаш те обясняват всичко. Каква невежа теория!

— Чуи се какви ги говориш, Карл. Моля те само да обмислиш една възможност, просто една възможност, че се е задействал твоят комплекс от бащата — а това е твой термин. Ще бъде ужасно жалко да обявяваш публично свои възгледи, чиито грешки ще осъзнаеш покъсно.

— Попита ме дали мога да говоря откровено с тебе — каза Юнг. — Точно такава намерение имам. Ти си ми ясен. Знам играта ти. Непрекъснато човъркаш чуждите симптоми, ловиш всяка грешка на езика и се целиш в слабите места на хората, принизяваш ги до деца, а ти си оставаш през това време на върха, за да се наслаждаваш на авторитета си на патриарх. Никой не смее да гъкне пред учителя. Е, аз изобщо не съм невротичен. Не аз припахнах. Не аз не мога да се съдържам. Днес каза една истина: припадъкът ти беше невротичен. Да, страдал съм от невроза — но от твоята, не от моята. Според мене ти мразиш невротичите и смятам, че психоанализата е начин да се спасиш от своята невроза. Превръщаш всички ни в свои синове и ни дебнеш и за най-малките прояви на агресивност спрямо тебе, като се грижиш да се появят такива, и след това скачаш и размахваш едиповия комплекс или влечението към смъртта. Е, на мене не ми пука за твоите диагнози.

В стаята настъпи пълна тишина.

— Надявам се, че ще приемеш всичко това като критика — каза Юнг и в гласа му се прокрадна някаква загриженост.

Фройд извади пура.

— За твое добро е — каза Юнг. — Не за мое.

Фройд допи чашата вода. Без да пали цигарата, той се изправи и отиде до вратата на хотелската стая.

— Ние, психоаналитичите, сме се споразумели помежду си — каза той — никой да не се чувства неудобно заради собствените си неврози. Но ако някой се кълне, че е образец за психично здраве, докато се държи ненормално, показва пълна липса на преценка относно собствените си болести. Радвай се на свободата си. Спести ми приятелството си. Сбогом.

Фройд отвори вратата пред Юнг. Докато излизаше, Юнг направи една последна забележка:

— Ще видиш какво ще ти струва това. Останалото е мълчание.

Грамърси парк беше необичайно хладен и спокоен. Дълго време след както Нора избяга, аз останах на пейката и се взирах в дома ѝ, после в старата къща на моя чичо Фиш на ъгъла, където гостувах като момче. Чичо Фиш никога не ни даваше да ползваме ключа му за парка. Отначало ми хрумна, че Нора се е прибрала с ключа и аз няма да мога да изляза. После си помислих, че ключът би трябвало да служи за влизане, а не за излизане.

Въпреки че съзнанието ми се съпротивляваше по всички възможни начини, се налагаше да приема едиповата теория на Фройд. Толкова дълго се бях опъвал. Все пак няколко от пациентите ми бяха правили признания, на които бих могъл да дам едипови тълкувания. Но никога досега пациент не ми бе признавал направо, без да го облича в символи, че има инцестни желания.

Нора бе признала своите. Мисля, че ѝ се възхитих, задето толкова добре се познаваше. Но въпреки това бях безвъзвратно отвратен.

„Върви в манастир!“ Спомних си думите, които казва Хамлет на Офелия точно след монолога „Да бъдеш или да не бъдеш?“. Праща я в манастир. Защо да ражда грешници я пита той. „... и чиста като сняг — но ти няма да избегнеш клеветата“. Дали да си гримира лицето? „Бог ви е дал едно лице, а вий си правите друго“.

Мисля, че емоционалната ми аргументация беше следната: знаех, че вече не можех и да си помисля да докосна Нора. Дори мисълта за нея вече ми бе непоносима след всичко, което каза. Но проклет да съм, ако можех да понеса и мисълта да я докосва някой друг мъж.

Разбирам колко ирационална беше реакцията ми. Нора не бе виновна за това, което изпитва. Инцестните ѝ желания не са се появили, защото така е решила. Знаех го, но това не променяше нищо.

Станах от пейката и прокарах ръце през косата си. Заповядах си да се съсредоточа върху медицинските аспекти на случая. Все още бях лекар. От клинична гледна точка признанието на Нора, че е наблюдавала снощното нападение отвисоко, беше много по-важно от споделянето на едиповите ѝ желания. Бях ѝ казал, че подобни усещания са присъщи на сънуването, но в съчетание със съвсем

реалните изгаряния нейната версия звучеше близо до психозата. Вероятно имаше нужда от нещо повече от психоанализа. Твърде беше възможно да се наложи да бъде хоспитализирана. Върви в санаториум!

Въпреки това не можех да се заставя да повярвам, че сама си е нанесла жестоките наранявания, които се бяха появили по тялото ѝ в понеделник. Нито бях готов да призная, че снощното нападение е било халюцинация. Студентски спомени от учебниците ми по медицина нахлуваха в съзнанието ми и пак изчезваха.

Нюйоркският университет беше само на няколко пресечки. Показа се, че вратата на Грамърси парк все пак е заключена и не мога да изляза. Наложих се да прескоча оградата и без причина се почувствах като престъпник.

Минах през „Уошингтън скуейър“, после през арката на Станфорд Уайт и се замислих над фаталната сила на любовта. Какво ли друго щеше да построи този велик архитект, ако не беше застрелян от ревнив съпруг, същия, когото Джелиф се опитваше да измъкне от лудницата? В края на улицата се намираше богатата библиотека на Нюйоркския университет.

Започнах с трудовете на проф. Джеймс за азотния окис, които познавах добре от „Харвард“, но там не открих нищо, което да отговаря на описанието на Нора. Учебниците по обща анестезиология бяха до един безполезни. Затова се обърнах към психиатричната литература. В каталога имаше вписано заглавие „Астрална проекция“, но това се оказа някакъв теософски брътвеж. После се натъкнах на десетина тома със сигнатура „билокация“. Сред тях, след около два часа ровене, стигнах до това, което ми трябваше.

Имах късмет: Дървил бе дал няколко заглавия в библиографията на току-що публикуваната си книга за привиденията. Бозано бе докладвал за много показателен случай, а Ости разказваше един още по-недвусмислен в броя от май-юни на „Журнал по метафизика“. Но казусът, който открих у Батърсби, разсея всичките ми съмнения. Той цитираше следното.

Борех се толкова отчаяно, че двете сестри и докторът не успяха да ме удържат... Следващото нещо, което си спомням, е някакво пронизително пищене, а аз съм във

въздуха и гледам отвисоко леглото, над което са се навели сестрите и лекарят. Наясно бях, че се опитват напразно да спрат крясъка. Направо ги чух да казват: „Г-це Б., г-це Б., не викайте така. Плашите останалите пациенти.“ В същото време осъзнавах много добре, че съм отделена от тялото си и не мога да направя нищо, за да спра да викам.

Нямах телефона на детектив Литълмор, но знаех, че кабинетът му е в новата полицейска централа в центъра. Ако не успеех да го намеря там лично, поне можех да му оставя съобщение.

В сградата „Ван ден Хювел“ към кабинета на патоанатома Хугел изтича куриер, който му съобщи, че линейката току-що е доставила още един труп в моргата. Патоанатомът отпрати момчето с пълно безразличие, но то не искаше да си тръгне. Не е просто някакъв си труп, каза, а детектив Литълмор. Заобиколеният от кутии и купчини хвърчащи листове патоанатом отвърна, че това не може да бъде, и побягна към мазето по-бързо дори от куриерчето.

Тялото на Литълмор не беше в моргата, а в лабораторията в преддверието, където Хугел правеше аутопсиите. Детективът бе внесен на количка и поставен върху една от операционните маси. Хората от линейката вече си бяха тръгнали.

Хугел и куриерът се втурнаха в преддверието и замръзнаха при вида на обезобразеното тяло на детектива. Хугел стисна силно рамото на момчето и бавно тръгна към масата за аутопсии.

— О не — каза патоанатомът. — Аз съм виновен.

— Не сте, г-н Хугел — каза трупът и отвори очи.

Момчето изпищя.

— По дяволите! — възкликна Хугел.

Детективът седна на масата и отръска реверите си. По лицето на патоанатома се изписа смесица от горе-долу равни части изчезваща печал и натрупващ се гняв.

— Извинявайте, г-н Хугел — каза Литълмор умолително. — Всичко започва да се подрежда. Имам нещо голямо, наистина голямо.

Патоанатомът си тръгна. Литълмор скочи от масата. В мига, в който стъпи на пода, извика от болка. Десният му крак беше много по-зле, отколкото си мислеше. Последва Хугел по петите и му разказа хипотезата си за смъртта на Сиймъс Мали.

— Абсурд — беше отговорът на Хугел. Продължи нагоре по стълбите, като отказваше дори да се обърне към Литълмор, който куцукаше след него. — Защо му е на Бануел да завлича трупа на Мали в асансьора, след като го е убил? Да му прави компания по пътя нагоре?

— Може би Мали е умрял, докато са се качвали.

— О, разбирам — каза патоанатомът. — Бануел го убива в асансьора, след това го оставя там, за да увеличи шансовете си да бъде арестуван за две убийства. Бануел не е глупак, детектив. Той е много пресметлив. Ако е извършил това, което твърдиш, щеше веднага да се върне обратно с асансьора и да изхвърли тялото на Мали, както е изхвърлил това на Елизабет Ривърфорд.

— Но калта, г-н Хугел, забравих да ви кажа за следите от кал...

— Не искам да знам — отвърна патоанатомът. — Бяха стигнали до кабинета му. — Не искам повече да слушам за това. Върви при кмета, какво правиш тук? Без съмнение в негово лице ще намериш добър слушател. Казах ти, случаят е приключен.

Литълмор примигна и поклати глава. Забеляза купчините документи и кутиите, пръснати по пода на кабинета.

— Да не се местите, г-н Хугел?

— Всъщност да — отвърна патоанатомът. — Напускам работа.

— Напускате?

— Не мога да работя при тези условия. Заключениеята ми нямат никаква тежест.

— Но къде ще отидете, г-н Хугел?

— Да не мислиш, че само в този град имат нужда от патоанатом? — и той огледа кашоните с документи по пода на стаята. — Разбрах, че има свободно място в Кливланд, Охайо. Там мнението ми ще се цени. Ще ми плащат по-малко, разбира се, но това не е основният проблем. Имам значителна сума, заделена настрани. Никой няма да може да се оплаче от архива ми, детектив. Наследникът ми ще завари идеално организирана система, създадена от мене. Знаеш ли в какво състояние беше моргата, преди да дойда?

— Но, господин Хугел... — започна детективът.

В този миг в коридора се появиха Луи Ривиер и Стратъм Янгър.

— Мосю Литълмор! — извика Ривиер. — Жив е!

— За нещастие — съгласи се патоанатомът. — Господа, извинете ме, но имам работа.

Клара Бануел се разхлаждаше във ваната, когато чу външната врата да се затваря с трясък. Банята беше в турски стил, с арабски

плочки от Андалусия, доставени по изрична поръчка на Клара. Когато гласът на съпруга ѝ извика името ѝ от антрето, тя се уви набързо в две бели хавлиени кърпи, една през раменете и една на главата.

От нея все още се стичаше вода, когато намери съпруга си в просторната им всекидневна с чаша в ръка, взрян в река Хъдзън. Наливаше си бърбън върху кубчета лед.

— Ела тук — каза Бануел от другата страна на стаята, но без да се обръща. — Видя ли я?

— Да. — Клара остана на мястото си.

— И?

— Полицията смята, че сама се е наранила. Мислят, че или е луда, или се опитва да ти отмъсти.

— Ти какво им каза? — попита той.

— Че снощи си си бил вкъщи.

Бануел изсумтя.

— А тя какво казва?

— Нора е много уязвима, Джордж. Според мене...

Прекъсна я трясък от стоварващата се бутилка уиски върху, покритата със стъкло маса. Масата не се счупи, но от гърлото на бутилката плисна алкохол. Джордж Бануел се обърна с лице към съпругата си.

— Ела тук — нареди отново.

— Не искам.

— Ела тук.

Тя се подчини. Когато се приближи до него, той погледна надолу.

— Не — каза тя.

— Да.

Разкопча колана на съпруга си. Докато го изваждаше от гайките на панталона, той си наля още едно питие. Тя му подаде черната кожена лента и вдигна ръцете си със събрани длани. Бануел уви колана около китките ѝ, промуши го през токата и стегна здраво. Тя примигна.

Дръпна я към себе си и я целуна. Тя го остави да я целува само по ъгълчетата на устата, като извърташе към него първо едната си буза, после другата. Той зарови лице в голата ѝ шия и тя пое дълбоко дъх.

— Не — каза.

Той я накара насила да коленичи. Въпреки че бяха вързани с колана, тя можеше да движи ръцете си достатъчно, за да му разкопчае

панталоните. Той смъкна рязко бялата хавлиена кърпа от тялото ѝ.

След малко Джолдж Бануел седна на дивана напълно облечен и продължи да си пийва бърбън, а Клара, съвсем гола, коленичи на пода с гръб към съпруга си.

— Разкажи ми какво ти каза тя — нареди ѝ и той и разхлаби вратовръзката си.

— Джордж — Клара вдигна поглед към него. — Хайде да приключим с това. Тя е още малко момиче. Как би могла да ти навреди?

Веднага усети, че думите ѝ по-скоро са разпалили, а не потушили тлеещия гняв на съпруга ѝ. Той се изправи на крака и се закопча.

— Малко момиче — повтори.

Французинът май имаше слабост към Литълмор — разцелува го и по двете бузи.

— Трябва по-често да се правя на умрял — каза детективът. — Никога не си се държал по-мило с мен, Луи.

Ривиер му връчи голяма папка.

— Станаха идеални — каза. — Дори аз се изненадах.

Не очаквах при увеличението да излязат такива подробности. Много необичайно. — След това заявление французинът излезе, като извика едно „оревоар“.

Останах сам с детектива.

— Вие сте се правили на умрял? — попитах.

— Беше шега. Когато се свестих, бях в линейката и реших, че сигурно ще е забавно.

Замислих се.

— И беше ли?

Литълмор се огледа.

— Много забавно — каза. — А вие какво правите тук?

Казах на детектива, че съм открил нещо, което може да се окаже важно за случая с г-ца Актън. Обаче изведнъж се усетих, че не знам как да му представя нещата. Нора бе преживяла вид билокация — състояние, при което на човек му се струва, че е на две места едновременно. От следването си в „Харвард“ смътно си спомнях за

това явление във връзка с изучаването на някои експерименти в анестезиологията, която така промени медицинската наука. Моето проучване в библиотеката потвърди предположението. Вече бях убеден, че на Нора е даван хлороформ. До няколко часа от него не остава миризма, нито никакви други следи.

Проблемът ми беше, че Нора бе признала пред мене нещо, което не бе казала на детектив Литълмор, а именно за странния начин, по който е наблюдавала събитията. Страхувала се е, че няма да ѝ повярва. Реших да бъда откровен.

— Има нещо за снощното нападение, което г-ца Актън не ви е казала. Тя е била едновременно и участник в събитията, и техен наблюдател, сякаш е била излязла извън тялото си. — Като чух собствените си объркани думи, осъзнах, че съм избрал възможно най-замъгления и най-неубедителния начин да представя нещата. Изражението на детектива потвърди това. Добавих: — Сякаш се е била издигнала над леглото си.

— Сякаш се е била издигнала над леглото? — повтори Литълмор.

— Точно така.

— Хлороформ! — каза той.

Бях поразен.

— Откъде, по дяволите, знаете това?

— Уелс. Той ми е любимец. Има една история, в която същото се случва на човек, когото оперират под упойка с хлороформ.

— Току-що изгубих цял следобед в библиотеката.

— Не, не сте — каза детективът. — Можете да го потвърдите, имам предвид научно, нали? Значи „летене“ след хлороформ?

— Да. Защо?

— Вижте, задръжте замалко, става ли? Трябва да проверя нещо, докато сме тук. Можете ли да дойдете с мене? — Литълмор побягна по коридора и после надолу по стълбите, като силно накуцваше. Обясни ми през рамо: — Хугел има хубави микроскопи долу.

Влязохме в малката криминална лаборатория в мазето, в която имаше четири маси с мраморни плотове и медицински инструменти с отлично качество. Детективът извади от джобовете си три малки плика, в които имаше засъхнала кал или глина. Едната от пробите, обясни ми той, е от апартамента на Елизабет Ривърфорд, другата е от

мазето в Балморал, а третата е от Манхатънския мост — от кея, където се отбива Джордж Бануел. Постави трите вида пръст на отделни стъкълца, които след това сложи под два различни микроскопа. Местеше се от единия на другия много бързо.

— Съвпадат — каза. — И трите. Знаех си.

След това отвори папката на Ривиер. На снимката видях шия на момиче, на която имаше тъмно зърнисто петно. Ако разбирах правилно детектива, което може и да не беше така, това бе обърнато изображение на отпечатък, открит на врата на убитата г-ца Ривърфорд. Литълмор разгледа фотографията внимателно, като я сравняваше с игла за вратовръзка, която извади пак от джоба си. Показа я и на мене — на нея имаше монограм GB — и ме прикани да я сравня с отпечатъка на снимката.

Така и направих. С иглата в ръка вече виждах със сигурност подобни очертания и букви в тъмното петно на шията на момичето.

— Приличат си — казах.

— Да — каза Литълмор — почти еднакви. Единственият проблем е, че според Ривиер не трябва да са еднакви. Трябва да са огледални. Не разбирам. Знаете ли къде намерихме иглата? В задния двор на Актън. За мене тя доказва, че Бануел е бил у семейство Актън и се е катерил по дървото — най-вероятно за да се добере до прозореца на госпожицата. — Седна на един стол, десният крак го болеше и не можеше да стои дълго прав. — Вие също все още мислите, че е Бануел нали, докторе?

— Да.

— Трябва да дойдете с мене в кабинета на кмета — каза детективът.

Смит Ели Джелиф, настанен удобно на първия ред на Хиподрума, най-големия покрит театър в света, тихо плачеше. Повечето зрители също плачеха. Кулминацията на спектакъла, която толкова ги бе развълнувала, бе тържественият марш на шейсет и четири гмуркачки към дълбокия пет метра басейн на гигантската сцена на Хиподрума. (Басейнът си беше съвсем истински. Посредством въздушни резервоари и подземни тунели през него се стигаше зад сцената в случай на авария.) Кой би могъл да сдържи сълзите си,

докато прекрасните гордо крачещи момичета по бански изчезваха в развълнуваните води, за да не се върнат повече на земята, обречени да изнасят завинаги представлението си на Марсианския крал в неговия театър, който бе толкова далеч от дома.

Тъгата на Джелиф се поразея, като се сети, че скоро щеше да се срещне с две от тези красавици. Половин час по-късно с по една гмуркачка на точета от двете си страни и с блеснали от доволство очи Джелиф влезе в колонната зала на „Римските градини“ на Мъррей на Четиридесет и втора улица. Всяко от момичетата влачеше по една розова боа. Пред тях се издигаха масивните гипсови колони на ресторанта, обвити в растителност, които подпираха тавана, извисен на трийсет метра над главите на посетителите. Горещо блестяха електрически звезди, а една пълна луна преминаваше през изобразената небесна шир с необичайно висока скорост. В средата на ресторанта бликаше триетажен помпейски фонтан, а в измамната далечина на фреските по стените тичаха голи момичета.

На тегло Джелиф беше колкото двете си придружителки, взети заедно. Той смяташе, че надебеляването на средната възраст го прави по-внушителен и по-привлекателен за жените. Много се радваше на своите дами, защото нямаше търпение тази вечер да смае всички. Щеше да вечеря с Триумвирата — за първи път. Най-голямата близост, която до момента бе постигнал, беше обядът в клуба. Но очевидно акциите му се бяха покачили заради връзките му в психотерапевтичните среди.

Джелиф нямаше нужда от пари. Искаше слава, признание, позиции, престиж — всичко това можеше да му даде Триумвиратът. Точно те например насочиха адвокатите на Хари Тоу към Джелиф и така му позволиха за първи път да опита вкуса на славата. Най-великият ден в живота му беше, когато видя снимката си в неделните вестници и прочете, че го наричат „един от най-изтъкнатите консултанти по психиатрични въпроси в щата“.

Триумвиратът прояви изненадващо голям интерес и към издателството му. Очевидно бяха прогресивни хора. Отначало му забраниха да приема статии, споменаващи каквото и да било за психоанализата, но после отношението им се промени. Преди около година му наредиха да им праща резюмета на всички материали, в които се споменава Фройд, като след това му съобщаваха кои

одобряват. Триумвиратът го посъветва да публикува Юнг. Те също така го насърчиха да вземе превода, направен от Брил на книгата на Фройд, когато разбраха, че Мортън Принс от Бостън иска да я публикува. Наеха на Джелиф редактор за превода.

Джелиф доста мисли колко момичета да доведе на вечерята. Момичетата бяха неговата специалност. Укрепваше всичките си социални и професионални връзки с този материал. Знаеше най-добрите домове за мъжки развлечения. Когато му искаха съвет, неизменно препоръчваше „Плейърс клуб“ до Грамърси парк. Мъжете от Триумвирата никога не го бяха питали за такова нещо. Когато обаче го поканиха в „Римските градини“, Джелиф усети, че случаят е подходящ. Както всеки бохем знаеше, над ресторанта имаше двайсет и четири луксозни ергенски апартамента, във всеки от които имаше двойно легло, отделна баня и бутилка шампанско в кофичка с лед. Отначало Джелиф се спря на четири момичета и четири стаи, но след като размисли, това му се стори недостатъчно колегиално. Затова подсигури по две от всичко; смяташе, че редуването ще придаде повече пикантност на изживяването.

Джелиф наистина направи впечатление, но не по начина, по който искаше. Когато ги въведоха в сепарето, където Триумвиратът вече се бе настанил край масата, бонвиванът и дамите му се сблъскаха с неочаквана студенина. Никой от тримата джентълмени дори не стана. Джелиф не успя да се ориентира веднага, сърцато поздрави домакините, повика салонния управител, за да поиска още столове, и обяви, че два апартамента ги очакват след вечеря. С едно махване на елегантната си ръка д-р Чарлз Дейна отмени поръчката за допълнителни столове. Джелиф най-накрая разбра, че са го плеснали през пръстите, и изломоти на момичетата да го чакат горе.

Малко след това Джелиф информира Триумвирата, че ей така, без предупреждение Ейбрахам Брил е отложил за неограничено време издаването на книгата на Фройд. Жалко, каза Дейна. Ами какво ставало с лекциите на д-р Юнг във „Фордам“? Джелиф докладва, че плановете за тях вървели по график и че от „Ню Йорк таймс“ са се свързали с него да им уреди интервю с Юнг.

Дейна се обърна към набития мъж с големите бакенбарди.

— Стар, тебе не те ли бяха интервюирали от „Таймс“?

Изсипвайки една стрида в устата си, Стар отговори, че е точно така, мамка му, а той бил пълен тъпак да им позволи. След това разговорът се насочи към Хари Тоу, по отношение на когото Джелиф бе посъветван да престане веднага с експериментите.

Когато вечерята завърши, Джелиф се уплаши, че с нищо не е успял да повдигне акциите си. Дейна и Сакс дори не му подадоха ръка на тръгване. Но оклюмалото му настроение се подобри, когато поизостаналият Стар го попита дали е чул правилно, че е запазил два апартамента горе. Джелиф потвърди. Двамата пълнички господа се спогледаха, представяйки си танцьорка само по боа, изопната до ледена неотворена бутилка шампанско. Стар изрази мнението, че нещата, за които е вече платено, не трябва да се оставят неизползвани.

— Да не си се побъркал, детектив? — попита кметът Макклелън в кабинета си в четвъртък вечерта.

Литълмор бе поискал екип, който да отиде до кесона на Манхатънския мост и да види защо не работи прозорецът. Двамата бяхме седнали срещу бюрото на кмета. Макклелън бе прав.

— Г-н Литълмор — каза кметът и гласът му хич не бе добронамерен (очевидно се опитваше да имитира тона на военен, усвоен от своя баща) — обещах на този град метро и му го дадох. Обещах му „Таймс скуейър“ и му го дадох. Обещал съм Манхатънския мост и каквото и да стане, ще му го дам, ако ще да е последното нещо, което ще направя през мандата си. Работата там няма да се спира при никакви обстоятелства — нито за една проклета минута. И при никакви обстоятелства няма да се пречи на Джордж Бануел. Чу ли ме?

— Да, сър — каза Литълмор.

— Елизабет Ривърфорд бе убита преди четири дни, а единственото, което сте направили досега, е да загубите проклетия ѝ труп.

— Всъщност аз намерих един труп, ваша чест — каза тихо Литълмор.

— О, да, г-ца Сигел — отвърна Макклелън, — която сега ми създава още повече неприятности от г-ца Ривърфорд. Видяхте ли следобедните вестници? Пълни са със статии за нея. Как може кметът на този град да позволи момиче от добро семейство да се окаже мъртво

в куфар на китаец? Сякаш аз лично съм отговорен! Забравете за Джордж Бануел, детектив. Намерете ми този Уилям Леон.

— Ваша чест, с цялото ми уважение — каза Литълмор, — но смятам, че случаите със Сигел и Ривърфорд са свързани. И според мен г-н Бануел е замесен и в двата.

Макклелън скръсти ръце.

— И мислиш, че този Леон не е убил г-ца Сигел?

— Възможно е, сър.

Кметът пое дълбоко дъх.

— Г-н Литълмор, г-н Чонг, когото вие лично арестувахте, е признал всичко преди час. Неговият братовчед Леон е убил г-ца Сигел миналия месец в пристъп на ревност, след като я е хванал с друг китаец. Полицията е ходила в дома на другия мъж, където е намерила още писма от г-ца Сигел. Леон я е удушил. Станало е пред очите на Чонг. Той дори е помогнал да приберат тялото в куфара. Ясно? Сега доволен ли си?

— Не съм убеден, сър — каза Литълмор.

— Ами тогава постарай се, дявол да те вземат, да се убедиш. Искам отговори. Къде е Леон? Била ли е нападната г-ца Актън снощи, или не? Въобщо била ли е нападана някога? Аз ли трябва да върша работата на всички? И нека ти кажа още нещо, детектив. Ако още някой ми влети в кабинета, за да ми опява, че Елизабет Ривърфорд е убита от човек, за когото съм сигурен, че не я убил, ще започна да уволнявам. Ясен ли съм?

— Да, сър, ваша чест — беше отговорът.

Милостиво ни пуснаха да си ходим. Когато излязохме в коридора, се обърнах към Литълмор.

— Е, поне кметът твърдо стои зад нас.

— Не аз изгубих трупа на г-ца Ривърфорд — възрази Литълмор и се натъжи — нещо нетипично за него. — Какво им става на всички? Имам игла за вратовръзка, проби от глина, необяснима смърт на строителната площадка, Бануел отговаря на профила, направен от патоанатома, плаши се, когато вижда г-ца Актън, тя казва, че той я е нападнал, а ние дори не можем да слезем долу да видим какво е запушило отвора за изхвърляне на отпадъци.

Отбелязах очевидното, че Бануел не е бил в града в нощта, когато е убита Елизабет Ривърфорд, значи той не може да е

извършителят.

— Да, но може би има съучастник — отвърна Литълмор. — Знаете ли нещо за „изгърбването“, докторе?

— Да, защо?

— Защото ми хрумна какво трябва да направя — каза Литълмор, който бе започнал да куца много лошо. — Но не мога да го направя сам. Ще ми помогнете ли?

След като изслушах предложението на детектива, първоначално си помислих, че това е най-безразсъдният план, който някой някога е излагал пред мене. Но като се замислих, промених мнението си.

Нора Актън стоеше на покрива на своя дом. Вятърът развяваше меките кичури над челото ѝ. Виждаше целия Грамърси парк, включително и пейката, на която преди няколко часа бе седяла с д-р Янгър. Съмняваше се, че някога ще седне пак там с него.

Не можеше да понесе мисълта да остане в къщата. Баща ѝ се бе заключил в кабинета си. Нора нямаше представа какво прави там. Не работеше, защото нямаше работа. Преди години бе намерила книгите, които тайно четеше. Бяха отвратителни. Отвън двама полицаи охраняваха предния и задния вход. Сутринта бяха напуснали поста си, но сега отново бяха застъпили.

Нора се чудеше дали ще умре, ако скочи от покрива. Едва ли. Момичето се върна в къщата и слезе в кухнята. Разрови се из чекмеджетата и намери един от острите ножове на г-жа Бигс. Занесе го горе и го скри под възглавницата си.

Какво можеше да направи? На никого не можеше да признае истината, а повече не можеше и да лъже. Никой нямаше да ѝ повярва. Никой не ѝ вярваше.

Нора не възнамеряваше да използва кухненския нож за себе си. Не искаше да умира. Но поне можеше да се опита да се защити, ако той се върнеше.

ПЕТА ЧАСТ

Литълмор се зае с ключалката, аз изчаках зад гърба му. Трябва да е било два през нощта. Работата ми бе да го пазя, но не виждах нищо в тъмнината, нито чувах нещо заради механичния грохот, който заглушаваше всичко. Вместо това се усетих, че гледам обсипания със звезди небесен свод.

Детективът се справи с ключалката за по-малко от минута. Отвори вратата и ние влязохме в слабо осветената кабина. Асансьорът беше неочаквано просторен. Две газени пламъчета хвърляха светлина колкото да позволят на Литълмор да намери и дръпне лоста за управление. Клетката се разклати и ние поехме бавно надолу към кесона.

— Сигурен ли сте, че сте добре? — попита ме Литълмор. Едно от двете сини пламъчета се отразяваше в очите му, а другото — в моите, предполагам. Нищо друго не се виждаше. Бумтящите машини над нас продължаваха да потракват ритмично, сякаш слизахме по аортата на гигантско кръвообращение. — Все още можем да се върнем.

— Прав сте — казах. — Да се върнем.

Асансьорът се разтресе и спря.

— Наистина ли го искате? — попита Литълмор.

— Не, шегувам се. Хайде, да слизаме.

— Благодаря — каза той.

Напомняше ми на някого този Литълмор, но не можех да се сетя на кого. После си спомних: когато бях малък, родителите ми ме водеха всяко лято в провинцията, не във вилата на леля Мами в Нюпорт, а в истинска селска къща, наша собствена, край Спрингфийлд, в която нямаше течаща вода. Обичах тази малка вила. Там си имах най-добър приятел, Томи Нолан, който живееше целогодишно в близката ферма. С Томи се разхождахме с часове покрай дървените огради, които отделяха фермите една от друга. Не бях се сещал за него отдавна.

— Какво мислите, че ще направи кметът, като разбере? — попитах.

— Ще ме уволни — отвърна Литълмор. — Усещате ли нещо в ушите си? Стиснете си носа и надуйте. Така ще ги отпушите. Баща ми ме научи на това.

И аз си имах трик. Сред многобройните безполезни умения, които притежавах, беше способността да контролирам волево мускулите на вътрешното си ухо, с които се отваряше евстахиевата тръба. Скоростта на асансьора беше досадно бавна. Направо пълзяхме.

— За колко време ще слезем? — попитах.

— Пет минути, така ми казаха работниците — отвърна детективът. — Баща ми издържаше под вода повече от две минути.

— Изглежда сте били близки.

— С баща ми ли? Все още сме. Най-добрият човек, когото познавам.

— Ами майка ви?

— Най-добрата жена — каза Литълмор. — Бих направил всичко за нея. Боже, все си мислех дали ще успея да намеря такова момиче като мама. Веднага бих се оженил за него.

— Странно, че казвате това.

— Докато не срещнах Бети — продължи Литълмор. — Тя беше камериерка на г-ца Ривърфорд. Когато я видях за първи път преди три дни, веднага си изгубих ума по нея. Направо полудях. Тя никак не прилича на мама. Италианка е. С гореща кръв, предполагам. Снощи така ме цапардоса, че още ми държи влага.

— Ударила ви е?

— Да. Реши, че съм сгазил лука — каза детективът. — Три дни и вече ме хваща в издънка. Можете ли да счупите този рекорд?

— Може би. Г-ца Актън ме замери вчера с чайник с гореща вода.

— Ох! — отвърна Литълмор. — Видях чинийката на пода.

В кабината се чу свистящ шум, сякаш асансьорът избутваше въздух от шахтата. Бумтенето на машините на повърхността вече се чуваше само в далечината — глухо потропване, което по-скоро усещахме, отколкото чувахме.

— Преди доста време имах една млада пациентка — започнах аз. — Тя ми каза, че иска да прави секс с баща си.

— Какво?

— Чухте ме.

— Това е отвратително.

— Нали?

— Това е най-отвратителното нещо, което някога съм чувал — потвърди детективът.

— Ами аз...

— Не ми говорете повече.

— Добре. — Гласът ми прозвуча по-силно, отколкото исках. Ехото отекваше на пресекулки в кабината. — Извинявайте.

— Няма проблем. Вината си е моя — отвърна Литълмор, въпреки че не беше така.

Би било немислимо баща ми да ми се сопне така. Той никога не показваше чувствата си. Баща ми живееше според прост принцип: никога те си позволяваше да разкрива болката си. Дълго време си мислех, че изпитва само болка, защото ако изпитваше и нещо друго, според мене трябваше да го изразява, без да нарушава принципа си. Чак по-късно осъзнах истината. Всички чувства са болезнени по един или друг начин. И най-голямата радост жили право в сърцето, а любовта... Любовта е криза на душата. Затова, като се имат предвид принципите му, баща ми не можеше да разкрива никакви чувства. И не само че не си позволяваше да показва какво чувства, ами не признаваше, че изобщо чувства нещо.

Майка ми мразеше затворения му характер, казваше, че накрая той ще го убие. Но странно, че точно от този негов характер аз се възхищавах най-много. Вечерта, преди да се самоубие, се държа на масата както винаги. Аз също се прикривам и всеки ден разигравам половината от този принцип на баща си, макар че не го играя и наполовина толкова добре колкото него. Преди доста време реших, че ще изразявам чувствата си само с думи и по никакъв друг начин. Това имам предвид, като казвам „наполовина“. Честно казано, не вярвам, че чувствата трябва да се изразяват иначе освен с думи. Всичко друго е преструвка, театър.

Хамлет казва нещо подобно. Това е всъщност първата му реплика в пиесата. Майка му го пита защо изглежда толкова съсипан от смъртта на баща си. „Изглежда? Не — то е!“ — отвръща той. „Изглежда няма.“ След това се подиграва с външния израз на мъката: „мрачен плащ“, „движения и вид на траур“, „изобилният поток в очите“. Според него тези прояви на скръб са наистина престорени, всеки може да ги изиграе...

— Господи! — възкликнах в тъмното. — Господи, открих.

— Аз също! — извика също толкова ентузиазирано Литълмор. — Разбрах как е убил Елизабет Ривърфорд, въпреки че е бил извън града. Имам предвид Бануел. Тя е била с него. Никой друг не знае това, включително и кметът. Бануел я е убил там, където са били. Разбирате ли? След това е пренесъл трупа в апартамента ѝ, завързал я е и е направил всичко да изглежда така, все едно е убита там. Не мога да повярвам, че не се сетих по-рано. И вие ли това си мислехте?

— Не.

— Не? О, а какво тогава, докторе?

— Няма значение — казах. — Нещо, което ме занимава от дълго време.

— И какво е то?

Така и не разбрах защо реших да споделя.

— Чували ли сте за „Да бъдеш или да не бъдеш“?

— Имате предвид „Това е въпросът“?

— Да.

— Шекспир. Всички го знаят — каза Литълмор. — И какво означава? Винаги съм искал да разбера.

— Точно това открих току-що.

— Животът или смъртта, нали? Да не би да се кани да се самоубива или нещо такова?

— Всички така си мислят — отвърнах. — Но не е това, изобщо не е това.

Просветна ми за един миг: миг на просветление, ярък като слънцето, което се показва след буря. Точно тогава обаче асансьорът стигна крайната точка на своето спускане, разтърси се и спря. Трябваше да се справим с една пневматична ключалка. Литълмор коленичи и отвъртя вентилите, които бяха монтирани до пода. Нахлуха мощни струи въздух, а с тях и странна миризма: едновременно на пресъхнало и мухлясало. Главата ми запулсира. Сякаш някой притисна очите ми към мозъка. Очевидно и детективът страдаше от същите симптоми, защото започна бясно да надува прищипания си нос. Уплаших се, че може да си спуска тъпанчетата. Но и той след малко също като мене успя да се аклиматизира към налягането. Отвори вратата на кесона.

Нора Актън се измъкна от леглото си към два и половина през нощта. Никой не я притесняваше, но не можеше да заспи. През прозореца си виждаше полицаят, който патрулираше на улицата. Тази нощ бяха трима: един на предната, един на задната врата и един, който се качи на покрива, когато се спусна нощта.

На светлината на свещта Нора написа с прилежния си почерк кратко писмо върху бял лист хартия. Запечатана го в малък плик, написа адреса и сложи марка. После се прокрадна надолу по стълбите и пушна писмото в процепа на пощенската кутия на предната врата. Пощата пристигаше два пъти дневно. Пощальонът щеше да прибере писмото ѝ преди седем и половина сутринта. Щеше да е предадено преди пладне.

Нямах представа колко може да е голям кесонът. Сините газени пламъчета играеха по стените му и хвърляха паяжина от трепкащи светлини и сенки по дъските на мокрия под. От асансьора слязохме по стръмна рампа. Литълмор се измъчи с нея, лицето му се изкривяваше всеки път, когато трябваше да пренесе тежестта си на десния крак. Озовахме се в средата на розета от настлани с дърво пътеки, които водеха във всички посоки. В далечината се виждаха много камери.

— Колко време имаме, докторе? — попита Литълмор.

— Двайсет минути — отвърнах. — След това трябва да се декомпресираме по обратния път нагоре.

— Добре. Търсим Пети прозорец. Трябва да са номерирани. Да се разделим.

Детективът тръгна, куцайки силно, в една посока, а аз — в друга. Отначало цареше пълна тишина, зловеща пещерна тишина, нарушавана само от отекващия шум на капеща вода и заглъхващите стъпки на Литълмор. След това чух силен басов звук, като вой на огромен звяр. Стори ми се, че идва от реката — тътена на дълбоката вода.

Кесонът беше странно пуст. Очаквах да заварим машини, сонди, някакви следи от трудова дейност. Но само тук-там се виждаха по някой лост или счупена лопата, захвърлени самотни сред разпилените камъни и локвите мръсна вода. Влязох в голяма камера, сигурно беше вътрешна, защото не видях по стените ѝ отворите, които Литълмор

наричаше прозорци. Под краката ми се счупи дъска. Хрускащият звук бе последван от трополене. Дали тук долу имаше мишки, стотици малки крачета под земната повърхност? Трополенето спря така внезапно, че вече не бях сигурен дали бе реално, или си го бях въобразил. Минах през друга камера, също толкова празна колкото предишната. Пътеката свърши. Трябваше да продължа през локвите на калния под и всяка стъпка предизвикваше все по-силно ехо. В следващата камера видях три големи стоманени плочи, закрепени на една от стените на около метър от пода. Бях намерил прозорците. Купчина вериги и въженца висяха до тях и между тях. На първата плоча бе изписана цифрата седем. На следващата — шест. Когато се наведох да погледна цифрата на последната, една ръка ме сграбчи за рамото.

— Намерих го, докторе — каза детективът.

— Господи, Литълмор — отвърнах.

Той вдигна резето на петицата и дръпна дръжката. Вдигна се като завеса и изчезна в дървената стена. Вътре имаше празно пространство с големината на ковчег, около половин метър високо и два метра дълго, обточено отвсякъде с метал и затлачено с камъни, парцали и чакъл. Далечната стена на това отделение очевидно бе външна към реката и без съмнение се отваряше с дръпване на една от веригите.

— Празно е — казах.

— Така се и очакваше — отвърна Литълмор. Той седна с огромно затруднение и започна да си сваля обувките. — Така, като вляза вътре, затваряте прозореца и дръпвате веригата. Дайте ми една минута, докторе, точно една минута, след това...

— Чакайте, нали няма да влизате във водата?

— Напротив, ще влизам — каза той и смъкна панталоните си. — Тялото ѝ е отвън, пред външната преграда. Трябва да е там. Ще я издърпам вътре. След това ще ме пуснете и готово.

— С този крак?

— Нищо ми няма.

— Едвам вървите — казах. Плуването би му причинило болка, като се имаше предвид състоянието на крака, боях се да не спуска кост. А пък да се бори с труп на десетки метри дълбочина, беше направо изключено. Едно по-силно течение щеше да го отнесе.

— Това е единственият начин — каза Литълмор.

— Не, не е — отвърнах. — Аз ще вляза.

— За нищо на света — възпротиви се детективът и се приведе, за да се намъкне в кухнята, но не успя да си свие крака. Обърна се и опита влезе с гръб, но безуспешно. Погледна ме безпомощно.

— О, махнете се оттук — казах. — И без това вие по-добре знаете как се борави с това устройство.

Така, за най-голямо свое учудване, аз бях този, който след минута се пхна гол до кръста, без обувки и чорапи в прозореца. Разгледах кухнята колкото може по-подробно, като си давах сметка, че след малко ще бъда в студената вода. От тавана стърчеше желязна дръжка. Хванах се здраво за нея. От стените излизаха гумени маркучи. Казах си, че ще остана във водата възможно най-кратко. След шейсет секунди Литълмор ще отвори вътрешната преграда. Силно се съмнявах, че ще открия труп. Сега хипотезата на Литълмор ми изглеждаше напълно недостоверна. Плочите на прозореца бяха прекалено тежки и здрави. Не виждах как момичешко тяло може да попречи на движението им.

Литълмор ми даде знак да се приготвя. Вътрешното резе зад мене се затвори с трясък. Озовах се в такъв пълен мрак, че загубих ориентация. Не знам защо си бях въобразявал, че няма да е толкова тъмно. Тътенът на реката отвън стана по-силен и отечна в кухнята, в която се намирах. Чух глухо тупване по стената, това бе знак от Литълмор, че отваря или че ще се опита да отвори външното резе.

В този миг ме налегна ужасно опасение: първо трябваше да проверим прозореца. Знаехме, че нещо не му е наред. Ами ако Литълмор не успее да го отвори, след като извърти кухнята към водата? Заудрях с юмрук по стената, за да накарам Литълмор да спре. Но той или не ме чу, или изтълкува погрешно сигнала ми като потвърждение да действа, защото веднага след това се чу скърцане на вериги и последва внезапен шок от невероятно студената вода. Цялото отделение се завъртя и аз бях изхвърлен неумолимо в дълбините на реката.

В сенките пред оградата от ковано желязо на Грамърси парк се спотайваше висок тъмнокос мъж. Беше три през нощта. Паркът бе

празен, тук-там осветен от пръснати газени лампи. Повечето сгради наоколо бяха тъмни, но в една — тази на „Плейърс клуб“ — светлините бяха запалени и отвътре се чуваше музика. Църквата „Св. Разпятие“ бе потънала в тишина, а кубето ѝ се губеше в сгъстения мрак.

Тъмнокосият мъж наблюдаваше полицаия, който пазеше предната врата на дома на семейство Актън. Под малкото кръгче светлина от уличната лампа Карл Юнг видя служителя на реда да си говори с друг свой колега, който след няколко минути се отдалечи и зави зад ъгъла по алея, която очевидно водеше зад къщата. Юнг преценяваше възможностите си. След няколко минути се обърна ядосано и се върна в хотел „Манхатън“.

Изведнъж на Литълмор му хрумна ужасна мисъл. Бяха му казали, че Пети прозорец не функционира както трябва. Представи си Янгър под водата отчаяно да удря по стените на кесона с изскочили от орбитите очи, докато той си стои вътре и безпомощно дърпа веригите. Как можа да го остави да върши неговата работа?

Точно след минута Литълмор дръпна бързо една след друга веригите, обърна прозореца в изходно положение и затвори външния отвор. Механизмът си работеше идеално. Отвори рязко вътрешното резе. Вътре се изляха литри вода. Това го очакваше. Но не очакваше, че няма да намери нищо друго в кухнята.

— О, не — извика Литълмор. — О, не!

Затвори прозореца, отвори пак външното резе, преброи до десет и след това обърна пак кухнята навътре. Отвори прозореца. Мощна струя вода, никакъв Янгър. Литълмор повтори като в треска същите действия, но пак нищо. Започна да се моли. С цялото си сърце се молеше, че най-накрая ще открие доктора в кухнята.

— Моля те, Боже — мълвеше той. — Върни го. Забрави всичко друго. Просто го пхни там.

За трети път Литълмор отвори металната плоча на Пети прозорец и се нахисна до коленете във вода.

Кухината вече бе добре измита. Четирите ѝ метални стени блестяха. Но пак си беше празна.

Детективът си погледна часовника: бяха минали две минути и петнайсет секунди. Точно такъв беше рекордът на баща му — две минути и петнайсет секунди. Но баща му просто стоеше, без да полага усилия, в топло и спокойно езеро. Д-р Янгър в никакъв случай няма да може да издържи толкова дълго. Литълмор знаеше това, но не можеше да го приеме. Напълно безчувствен извърши същите действия за четвърти път, после за пети, но пак никакъв резултат. Падна на колене и се взря в празното обшито с метал отделение. Беше спрял да усеща болката в крака си. Усети обаче как нещо се блъсна силно отвън в тежация милиони тонове кесон. Усети, но не помръдна. Ударът бе последван от стъргане — продължително стъргане по метал — пак на същото разстояние над главата му. Сякаш таванът на кесона бе улучен от дъното на минаваща подводница. Литълмор пак не помръдна.

Когато звукът изчезна обаче, той чу друг тих звук. Потропване. Огледа се, не можа да определи откъде идва. Пролази на четири крака, затаил дъх и без да смее да се надява. Почукването идваше иззад металните плочи на Шести прозорец. Застанал на колене, Литълмор отключи вратата и го отвори. Водата се изля право върху лицето му и от прозореца изскочи черен сандък, който го блъсна силно. След него се появи главата на Стратъм Янгър, наляпал маркуч.

Водата продължи да се излива от прозореца като от препълнена вана. Литълмор се бе облегал на сандъка и гледаше безмълвен доктора. Янгър изплю маркуча.

— М-м-маркучи за дишане — каза докторът, на когото още му бе трудно да говори. Толкова му бе студено, че не можеше да удържи зъбите си да не тракат. — Вътре в прозореца.

— Но защо не влязохте през Пети прозорец?

— Не можах — каза разтрепераният Янгър. — Външното резе заяжда. Шести бе отворен.

Литълмор се отдели от сандъка и възкликна:

— Вие я намерихте, докторе! Намерихте я! Погледнете! — Детективът бършеше калта от сандъка. — Същият като този, който намерихме у Леон.

— Отворете го — каза Янгър, все още подал глава през Шести прозорец.

Литълмор тъкмо се канеше да каже, че сандъкът — куфар е заключен, когато кесонът се разтrese силно още веднъж над тях и

отново се чу същият стържещ метален звук.

— Какво беше това? — попита Янгър.

— Не знам — отвърна Литълмор, — но е за втори път. Хайде да се махаме.

— Малък проблем — каза Янгър, който не бе помръднал от прозореца. — Кракът ми е заклещен.

Външният капак на Шести прозорец бе стегнал глезена на Янгър като в капан. Затова водата продължаваше да нахлува през пода на кухнята, прозорецът беше откренат от външната страна. Кракът на Янгър висеше в реката. Със свободния си крак той натискаше колкото сили има, но капакът не се подместваше.

— Никакъв проблем — каза Литълмор. — Ще го отворя. Дайте ми една секунда.

— Внимавайте, ще ни залее цял тон вода.

— Ще го затворя в мига, в който си извадите крака. Готов ли сте? Ето сега.

— О... — Литълмор напразно дърпаше веригата. Прозорецът не помръдваше. — Вероятно външният капак не може да се отвори, ако преди това не затворя вътрешния. Вкарайте си главата вътре.

Янгър се подчини неохотно. Върна главата си обратно в кухнята на Шести прозорец и ухапа тръбичките с въздух. Но сега пък Литълмор не можеше да затвори вътрешния капак. Дърпаше дръжката с всички сили, но металната плоча не помръдваше. Вероятно, предположи Янгър, не бе възможно да се оперира с вътрешния капак, докато външният е отворен.

— Но те и двата са отворени — каза Литълмор.

— Значи и двата не се поддават на манипулация.

— Страхотно — отсече детективът.

Опита се да измъкне глезена на Янгър. Дърпаше силно и го извиваше. Но освен че причини на доктора силна болка, нищо друго не постигна.

— Литълмор.

— Какво?

— Защо светлините угасват?

Яркостта на сините газени пламъчета от другата страна на камерата бе намаляла и множеството силни фенери сега примигваха като клечки кибрит. След това напълно угаснаха.

— Някой спря газта — каза детективът, който вече се бе измъкнал от кухнята на прозореца.

Над главите им пак се чу адското стържене на метал в дърво. Този Път завърши с удар, който бе последван от напълно нови звуци и картини. Литълмор и Янгър вдигнаха поглед към зле осветените греди. Това, което чуха, приличаше на шум от приближаващ влак в тунел. После видяха стълб вода, сигурно трийсет сантиметра в диаметър, да се спуска в цялото си великолепие от тавана. Когато докосна земята, издаде колосално бумтене и избухна във всички посоки. Ист ривър се изливаше в кесона.

— Боже мили! — каза Литълмор.

— О, Господи! — възкликна и Янгър.

Не само в тяхната камера, ами и от още пет-шест дупки, пръснати из кесона, се лееха струи. Ревът на водата беше оглушителен.

Ето какво се бе случило: работата в кесона на Манхатънския мост бе приключила. Затова Янгър не видя машини или инструменти. Планът от самото начало беше, след като изпълни задачата си, кесонът да бъде потопен. Но г-н Джордж Бануел внезапно реши да ускори процеса. Събуди двама от инженерите си и им постави задачи за нощта. Инженерите отидоха, както той им нареди, на площадката на „Канал стрийт“ и включиха дълго мързелувалите двигатели.

Тези двигатели задвижваха вградената в шестметровия покрив на кесона оводнителна система. Тъй като от кесона се правеха и взривявания, проектантите му се бяха погрижили за предотвратяване на евентуален пожар. Опасенията им бяха оправдани: кесонът всъщност веднъж бе пламнал и бе спасен с наводняване на вътрешните камери. За да се пусне водата вътре, трябваше да се отворят три редици от метални котелни плочи, точно това действие бе предизвикало трите силни престъргвания.

Водата вече стигаше до коленете им и продължаваше да се покачва. Янгър се дръпна по-силно, за да измъкне крака си, но не успя.

— Много неприятно — каза той. — Имате ли нож?

Литълмор порови в джоба си и му подаде каквото искаше с готовност. Янгър хвърли неодобрителен поглед върху петсантиметровото острие.

— Това няма да свърши работа.

— За какво ви е? — извика детективът.

Вече едвам се чуваха сред бумтящия потоп.

— Мислех си да го отрежа — извика Янгър.

— Какво да отрежете? — водата вече бързо се вдигаше над коленете му.

— Крака — каза докторът. Като продължаваше да се взира в ножа на Литълмор, той добави. — Предполагам, че мога да се самоубия. По-добре, отколкото да се удавя.

— Дайте ми го — каза детективът и сграбчи джобното ножче от ръката на Янгър. Покачващата се вода вече беше само на сантиметри от прозореца. — Използвайте маркуча за дишане.

— О, да. Добро хрумване — каза Янгър и постави тръбичката в устата си. Но веднага я извади. — Не се ли сетихте, че са спрели въздуха??

Литълмор сграбчи друг маркуч и провери сам. Но и неговият опит даде същия резултат.

— Е, детектив — каза Янгър и се поизправи, — мисля, че е време вие да...

— Млъквайте — отвърна Литълмор. — Дори не го произнасяйте. Никъде не мърдам.

— Не ставайте глупав. Взимайте куфара и се качвайте на асансьора.

— Никъде няма да ходя — повтори Литълмор.

Янгър се пресегна и го сграбчи са ризата, след което го придърпа към себе си и прошепна свирепо в ухото му.

— Нора. Изоставих я. Не й повярвах и я изоставих. Ще я затворят в лудница. Чувате ли ме? Ще я приберат или Бануел ще я убие.

— Докторе...

— Не ми викайте „докторе“. Трябва да я спасите. Чуйте ме. Може да умра. Не сте ме карали насила да слизам долу. Аз исках да намеря доказателство. Сега вие сте единственият, който й вярва. Трябва да излезете. Трябва! Спасете я. И й кажете... няма значение. Просто излезте!

Янгър избута толкова силно Литълмор, че детективът залитна и падна във водата. Изправи се. Надигащата се вода бе преминала долния ръб на прозореца. Литълмор изгледа продължително доктора,

след това се обърна и тръгна, като се пазеше от водните потоци и газеше във водата, която вече почти му стигаше до кръста. И изчезна.

— Забравихте куфара! — извика Янгър, но детективът не го чу.

Водното ниво вече се бе вдигнало до средата на прозореца. С огромно усилие Янгър успяваше да държи главата си отгоре. Изведнъж Литълмор се появи отново. В ръцете си държеше дълга метър и половина оловна тръба и камък.

— Литълмор! — извика Янгър. — Връщайте се!

— Да сте чували за Архимед? — каза детективът. — Трябва ни лост.

Изгази до Янгър и сложи камъка в прозореца, който вече беше пълен догоре. Потопи глава в бликащата вода и пъкна единия край на тръбата под външния капак до притиснатия глезен на Янгър, а останалата част подпря върху камъка като лост. Натисна с две ръце свободния край на тръбата върху камъка. За нещастие единственият резултат от това му действие беше, че камъкът изскочи изпод тръбата.

— По дяволите! — изрева Литълмор и изскочи от водата.

Очите на Янгър все още бяха над повърхността, но устата — не. Нито носят му. Вдигна вежди към Литълмор.

— О, боже — каза детективът.

Пое дъх и се гмурна отново. Закрепи отново камъка и тръбата по същия начин и натисна свободния край. Този път камъкът си остана на мястото, но външната плоча не се помръдна. Литълмор изскочи от водата възможно най-високо и се стовари с цялата си тежест върху лоста. Оловната тръба беше силно корозирала и тежестта на Литълмор я счупи на две. Но точно преди тя да се разполови, външният капак се отмести нагоре с няколко сантиметра, които бяха достатъчни, за да освободи Янгър крака си.

Двамата мъже изплуваха на повърхността едновременно, но Литълмор се бореше за въздух и буйно махаше с двете си ръце, докато Янгър едвам помръдваше. Напълни белите си дробове и каза:

— Стана малко мелодраматично, не мислите ли?

— Няма нужда да ми благодарите — отвърна Литълмор и се изправи.

— Как е кракът ви? — попита докторът.

— Добре. А вашият глезен?

— Добре — каза Янгър. — Какво ще кажете да се разкараме от тази адска дупка?

Помъкнали след себе си куфара, те се запромъкваха покрай водните стълбове към централната камера. Стръмната рампа към асансьора вече беше потопена. Вода се лееше и от покрива на асансьора, разливаше се по рампата и образуваше водна стена около кабината. Но самата кабина изглеждаше суха.

Двамата поставиха куфара помежду си, единият го буташе, а другият го дърпаше нагоре по рампата. Качиха го в асансьора и се претърколиха вътре. Изведнъж всичко замря. Наводнението в кесона звучеше приглушено някъде отвън. Сините газени пламъчета в кабината още горяха. Литълмор каза:

— Качваме се.

Премести ръчката в позиция за изкачване, но нищо не се случи. Опита пак. Пак нищо.

— Каква изненада — каза Литълмор.

Янгър се качи върху куфара и почука на тавана, при което се разнесе звук като удар по воден барабан.

— Цялата шахта е пълна с вода — отбеляза той.

— Вижте — детективът посочи над главата на доктора. — Има прозорче в тавана.

Така си беше. В средата на тавана на асансьора имаше два панела на панти.

— И се отваря с това — каза Янгър и показа дебела верига на стената с червена дървена дръжка накрая. Скочи от куфара на пода и хвана дръжката. — Ще се качим горе, детектив, макар и малко побързо, отколкото слязохме.

— Недейте! — извика Литълмор. — Да не сте се побъркали? Знаете ли колко тежи водата над главите ни? Няма да се удавим, а ще ни сплеска водният стълб.

— Не. Тази кабина е под налягане — каза Янгър. — Под много силно налягане. В мига, в който отворя прозореца, двамата с вас ще изскочим нагоре през шахтата като гейзери.

— Занасяте ме — каза Литълмор.

— Чуйте ме. През целия път нагоре трябва да издишате. Предлагам ви да викате. Не се шегувам. Ако задържите дъха си дори

само за няколко секунди, дробовете ви буквално ще се пръснат като балони.

— Ами ако се омотаем във въжетата на асансьора?

— Тогава ще се удавим — каза Янгър.

— Добър план.

— Отворен съм за други предложения.

Стъклото на асансьорната врата даде възможност на Литълмор да погледне какво става в кесона. Там вече бе напълно тъмно. Водата струеше отвсякъде. Детективът преглътна.

— Ами куфара?

— Ще го вземем с нас. — Куфарът имаше две кожени дръжки. Двамата хванаха по една. — Не забравяйте да викате, Литълмор. Готов ли сте?

— Предполагам.

— Едно, две, три! — Янгър дръпна червената дръжка. Прозорецът на тавана зейна и двамата, крещейки, за да си спасят живота, и с куфара в ръце полетяха нагоре по асансьорната шахта сякаш бяха изстреляни от оръдие.

Подът на луксозното антре на големия апартамент на семейство Бануел в „Балморал“ бе покрит с мраморни плочи — млечнобели със сребристи нишки, а в средата им бяха инкрустирани с тъмнозелено преплетени инициали GB. Това доставяше невероятно удоволствие на г-н Джордж Бануел — обичаше да слага монограма си върху всичко, което притежаваше. Клара Бануел го мразеше. Веднъж си позволи да постави в антрето дебел ориенталски килим, като обясни на съпруга си, че мраморът е толкова излъскан, че има опасност гостите им да се подхлъзнат. На следващия ден килимът беше махнат. Клара не го видя никога и нито тя, нито съпругът ѝ повече не го споменаха.

В това антре портиерът получаваше пощата на семейство Бануел. В десет часа в петък сутринта пощальонът му връчи плик, надписан със завъртения красив почерк на Нора Актън. Беше адресиран до г-жа Клара Бануел. За лош късмет на Нора Джордж Бануел си беше още вкъщи. За нейно щастие обаче портиерът Паркър имаше навика да дава пощата първо на г-жа Бануел. Точно така направи и в петък сутринта. Но за съжаление Клара все още държеше в ръка писмото на Нора, когато Бануел влезе в спалнята.

Клара бе с гръб към вратата, но усети присъствието на съпруга си и се обърна да го поздрави, като скри писмото на Нора зад гърба си.

— Джордж — каза, — ти си още тук.

Бануел огледа жена си сантиметър по сантиметър.

— Тези номера ги пробутвай на някой друг — отвърна той.

— Какви номера?

— Това невинно изражение. Помня го от времето, когато се подвизаваше на сцената.

— Мислех, че ти харесвам на сцената — каза Клара.

— Наистина ми харесваше. Но знам какво се крие зад това. — Джордж Бануел се приближи към съпругата си, обви я с ръце и изскубна писмото.

— Недей — каза Клара. — Джордж, това само ще те разгневи.

Четенето на чужда поща създава усещането за влизане в личното пространство на двама души едновременно — на изпращача и на получателя. Когато Бануел видя, че писмото до жена му е от Нора, това усещане му се услади още повече. Но удоволствието му се вгорчи в мига, в който започна да чете.

— Тя нищо не знае — каза Клара.

Бануел продължаваше да чете и чертите на лицето му се втвърдяваха.

— Така или иначе никой няма да ѝ повярва, Джордж.

Джордж Бануел протегна писмото към жена си.

— Защо? — попита тихо Клара и го взе.

— Какво защо?

— Защо те мрази толкова много?

Вече се развиделяваше, когато с Литълмор най-накрая се качихме на полицейската кола, която чакаше на няколко пресечки южно от Манхатънския мост. Двамата бяхме изплували няколко метра нагоре в асансьорната шахта, после отново потънахме. Не успяхме да стигнем веднага повърхността. Трябваше да висим на въжетата на кабината, замръзнали и изтощени, преди водата да се вдигне достатъчно, за да ни изхвърли на кея. Оттам качихме куфара на лодка — същата, с която бяхме стигнали до кея предната вечер. За щастие течението работеше в наша полза. Не мисля, че който и да е от нас имаше сили да гребе. След няколко минути стигнахме брега, където ни чакаше колата. Имах чувството, че Литълмор е нарушил някои правила, за да ни осигури полицейска кола, но това си беше негова работа.

Казах на детектива, че трябва да се обадим по телефона у семейство Актън, нямахме нито миг за губене. Имах ужасното предчувствие, че нещо се е случило там тази нощ. Детективът подкара колата към участъка. И двамата бяхме мокри до кости. Изчаках в колата, докато Литълмор влезе куцайки да телефонира. Върна се след няколко минути: у семейство Актън всичко било спокойно. Нора била добре.

От полицейския участък отидохме в апартамента на Литълмор на „Малбъри стрийт“. Там се преоблякохме в сухи дрехи — детективът

ми послужи с костюм, който не ми бе по мярка, изпихме няколко литра горещо кафе и потеглихме към моргата. Предложих да разбием заключения куфар с пикел, но Литълмор бе твърдо решен оттук нататък да действаме по правилата. Изпрати едно момче до ключаря и зачакахме, както си бяхме с мокри коси, крачейки нервно из стаята. Или по-скоро само аз крачех. Литълмор седеше на една маса, изпънал ударения си крак. Куфарът лежеше до него. Бяхме сами. Литълмор се бе надявал да намери патоанатома, но него никакъв го нямаше.

Трябваше да оставя Литълмор и да си тръгна. Имах среща с д-р Фройд и останалите гости в хотела. Днес бе последният ни ден в Ню Йорк. Следващата вечер всички заминавахме за Уорчестър. Но исках да видя какво има в куфара. Ако вътре беше г-ца Ривърфорд, това със сигурност щеше да докаже, че Бануел я е убил, и Литълмор най-накрая щеше да има основание да го арестува.

— Кажете ми, докторе — попита Литълмор, — можете ли по трупа да определите дали човекът е бил удушен?

Детективът ме поведе към хладната морга. Намери и отви частично балсамираното тяло на г-ца Елси Сигел. Вече ми беше разказал всичко, което знаеше за нея.

— Това момиче не е удушено — казах.

— Значи г-н Хугел е прав. Чонг Синг лъже. Как разбрахте?

— Няма оток на шията — отвърнах. — И погледнете тази малка костица тук, недокосната е. Обикновено се чупи при удушаване. Няма следи от травми на трахеята и хранопровода. Твърде е невероятно да е удушена. Но прилича на задушаване.

— Каква е разликата?

— Починала е от липса на кислород. Но не е удушена.

Литълмор направи гримаса.

— Искате да кажете, че някой я е затворил в куфара, докато е била още жива, и тя се е задушила там?

— Така изглежда — отвърнах. — Странно. Виждате ли ноктите й?

— Според мене са си наред.

— Ето това е странното. Върховете им са гладки и незасегнати.

Литълмор схвана веднага.

— Не се е борила — каза. — Не се е опитвала да излезе.

Спогледахме се.

— Хлороформ — каза детективът.

Тогава се почука на външната врата на лабораторията. Пристигнаха ключарите Самюел и Айзък Фридландер. Прерязаха ключалките на куфара с инструмент, приличащ на огромни градинарски ножици. Литълмор ги накара да подпишат декларация за това, което са направили, и ги помоли да изчакат, за да свидетелстват какво е намерено вътре. Пое дълбоко дъх и отвори капака.

Нямаше миризма. Отначало видях само купчина разбъркани и прогизнали дрехи и пръснати бижута. Литълмор ми посочи черните заплетени коси.

— Ето я — каза. — Грозна гледка.

Сложи си чифт ръкавици и хвана косата, подръпна и ръката му измъкна с лекота увиснала между пръстите му зацапана коса.

— Нарязана е — каза един от братята Фридландер.

— На парчета — каза другият.

— Господи — обади се и Литълмор, като скръцна със зъби и хвърли косата на масата. След това я взе отново. — Я чакай малко. Това е перука.

Детективът започна да изпразва куфара. Вадеше предметите един по един и описваше всичко в списък, след което ги поставяше в торби или в кутии. Освен перуката имаше още чифт обувки с високи токчета, доста голяма купчина бельо, пет-шест вечерни рокли, много бижута и тоалетни принадлежности, яка от норки, леко дамско палто. Но жена нямаше.

— Какво, по дяволите, става тук? — попита Литълмор, като се почесваше по главата. — Къде е момичето? Трябва да има и друг куфар. Докторе, сигурно не си видял другия куфар.

Тогава разказах на детектива своята хипотеза.

Литълмор ме придружи до ослепително светлата улица. Попитах го какво ще прави сега. Каза, че смятал да претърси отново куфара и всичко в него за нещо, което ще го свърже с Бануел или убитото момиче. Вероятно семейство Ривърфорд от Чикаго ще успеят да идентифицират вещите на дъщеря си.

— Ако свържа поне една огърлица с Елизабет Ривърфорд, значи съм го пипнал — обясни детективът. — Искам да кажа, кой друг освен

Бануел ще сложи нещата ѝ в куфар под Манхатънския мост в деня след убийството ѝ? И защо ще го прави, ако самият той не е убиецът?

— А защо ще го прави, ако е убиецът? — попитах.

— А защо ще го прави, ако не е?

— Много плодотворен разговор водим — отбелязах.

— Добре. Не знам защо. — Детективът запали цигара. — Знаете ли, в този случай има много неща, които не разбирам. Известно време си мислех, че убиецът е Хари Тоу.

— Онзи същият Хари Тоу?

— Да. Бях решил, че съм направил най-големия удар в историята на полицията. После се оказа, че Тоу е затворен в лудница в южната част на щата.

— Не бих казал, че е точно затворен. Обясних му това, което знаех от Джелиф: че режимът на Тоу в най-добрия случай може да се нарече „по-свободен“. Литълмор поиска да му посоча източника си на информация. Казах му, че Джелиф е един от психиатрите, които консултират Тоу, и че доколкото разбирам, семейството на Тоу плаща на целия болничен персонал.

Детективът разтвори широко очи.

— Това име — Джелиф, познато ми е отнякъде. Случайно да не живее в „Балморал“?

— Да. Преди два дни бях у тях на вечеря.

— Кучият му син — каза Литълмор.

— Май за първи път ви чувам да ругаете, детектив.

— Май за първи път го правя. Доскоро, докторе. — И с най-голямата скорост, на която беше способен, той закуцука навътре в сградата, като ми благодари многократно през рамо и не спря чак докато се изгуби от погледа ми.

Осъзнах, че нямам пари за метрото. Портфейлът ми беше в панталоните, които съхнеха на кухненския прозорец на Литълмор. За щастие открих монета от пет цента в джоба на детектива. И за щастие се събудих точно когато влакът ми спря на станция „Гранд сентрал“. Иначе не знам къде бих се озовал.

Детектив Литълмор удряше бясно безвкусно изработеното чукче на вратата на двуетажната къща на Четиринайсета улица до „Бродуей“.

След миг вратата се откряна и се показа момиче, което детективът не познаваше.

— Къде е Сузи? — попита той.

Без да вади цигарата от устата си, момичето благоволит да му съобщи само, че г-жа Мерил е излязла.

Като чу женски гласове отвътре, Литълмор я блъсна и влезе. В пълната с огледала стая имаше пет-шест момичета, разсъблечени в различна степен, а от това, което все пак носеха, се виждаше, че черното и яркочервеното са любимите им цветове. В средата на помещението седеше тази, която Литълмор издирваше.

— Здравсти, Грета.

Тя примигна срещу него, но не отговори. И тя все още беше по белъ, но със сигурност не изглеждаше толкова сънена като преди.

— Бил е тук миналия уикенд, нали? — попита детективът.

Грета продължаваше да мълчи.

— Знаеш за кого говоря — каза Литълмор. — Хари.

— Познаваме мнозина с това име — обади се едно от момичетата.

— Хари Тоу — уточни детективът.

Грета изсумтя. Чак тогава Литълмор видя, че е плакала. Опитваше се да се сдържа, но избухна отново и скри лицето си в кърпичка. Другите момичета веднага се скупчиха около нея и започнаха да я успокояват.

— Ти си, нали, Грета? — попита Литълмор. — Тебе е бил с камшик. И миналата неделя ли го направи? — После се обърна към останалите момичета. — Тоу я е наранил, нали? Така ли стана?

— О, оставете я на мира — каза момичето с цигарата в устата.

Заедно с кърпичката Грета стискаше розово парче плат с връзки в единия край — детски лигавник. Литълмор си даде сметка, че пронизителният детски плач, който пълнеше къщата при предишното му посещение, днес никакъв го няма.

— Какво стана с бебето? — попита той.

Грета замръзна. И Литълмор рискува.

— Какво стана с бебето ти, Грета?

— Защо да не мога да я задържа? — избухна отново в сълзи Грета. Думите ѝ не бяха насочени към никого. И пак захлипа. Другите

горещо я успокояваха, но тя бе неутешима. — На никого нищо не е направила.

— Някой е взел бебето й, така ли? — попита Литълмор.

Грета отново скри лицето си в ръце. Едно от другите момичета проговори:

— Сузи го взе. Според мене постъпи доста гадно. В закусвалнята намерила семейство, на което да го даде. Дори не иска да каже на Грета кои са.

— На всичкото отгоре Грета трябва да им плаща — добави друга. — По три долара на седмица. Не е честно.

— А се обзалагам, че Сузи им дава само по долар и петдесет — коментира разпалено пушачката.

— Не ми пука за парите — каза Грета. — Искам си Фани. Искам си я обратно.

— Може да успея да ти я върна — каза Литълмор.

— Можете ли? — попита обнадеедена Грета.

— Мога да опитам.

— Ще направя всичко, което кажете — каза умолително Грета. — Каквото и да е.

Литълмор се замисли над моралните измерения на това, което вършеше — изтръгваше информация от жена, на която току-що са отнели бебето.

— Нищо не искам — отвърна той и си сложи шапката. — Кажете на Сузи, че ще се върна.

Не беше стигнал до пътната врата, когато го настигна гласът на Грета.

— Той беше тук. Дойде към един през нощта.

— Той? — попита Литълмор. — Миналата неделя?

Грета кимна.

— Питайте всички момичета. Той откачи. Искаше мене. Винаги съм му била любимка. Казах на Сузи, че не искам да ходя при него, но на нея не й пукаше. Тя все му опява за парите, които й дължи, за да си държим устите затворени, но той само й се изсмива и...

— Какви пари?

— Ами онези, които трябваше да ни дадат, за да не свидетелстваме на процеса и да не разкажем какво ни е причинявал. Сузи получава големите пари. Уж са за нас, но тя прибира всичко. Не

сме видели и цент. Но майка му спря да плаща, след като го затвориша. Затова Сузи така побесня. Оная вечер му каза, че ще трябва да плати двойно и предварително, за да ме има. Накарала го да обещае, че ще се държи добре. Но не стана така. — Грета отново придоби отнесено изражение, все едно описваше събития, които са се случили на някой друг. — След като ме разсъблече, свали чаршафите от леглото и искаше да ме върже, както правеше преди. Казах му да се маха веднага или... А той вика: „Какво или?“, и се смее като откачен. След това ми каза: „Нали знаеш, че съм луд? Мога да правя всичко, което си поискам. И какво могат да ми направят, да ме затворят ли?“ Тогава влезе Сузи. Сигурно през цялото време е подслушвала.

— Не, не подслушваше — намеси се едно от другите момичета. — Аз подслушвах. Казах на Сузи какво се кани да направи той и Сузи веднага влезе. Той винаги се е плашил до смърт от нея. Разбира се, тя нямаше да направи нищо, ако той ѝ бе платил предварително. Но все едно, трябваше да го видите как си подвиг опашката и избяга.

— Дойде в моята стая — каза друго момиче. — Плачеше и махаше с ръце като малко момче. Тогава влезе Сузи и пак го изгони.

Момичето с цигарата разказа края на историята.

— Гони го из цялата къща. И знаете ли къде го хвана? Зад хладилника. Гризеше си ноктите. Сузи го измъкна за ухото и го повлече по коридора, след това го изхвърли на улицата като мръсен парцал, какъвто си е. Затова я арестуваха. Бекър се появи след два дни.

— Бекър? — попита Литълмор.

— Да, Бекър — отвърнаха му. — Нищо не става без знанието на Бекър.

— Ще свидетелствате ли, че Тоу е бил тук миналата неделя? — попита Литълмор.

Никой не му отговори, накрая Грета каза:

— Аз ще свидетелствам, ако намериш моята Фани.

Литълмор пак се канеше да си тръгне, когато пушачката попита:

— Искате ли да знаете къде отиде оттук?

— А ти откъде знаеш? — озадачи се Литълмор.

— Чух от прозореца си горе как неговият приятел нарежда на шофьора.

— Какъв приятел?

— Този, с когото дойде.

— Мислех, че е бил сам — каза Литълмор.

— О, не — отвърна тя. — Беше с един дебелак, дето се мислеше за манна небесна. Но пък е готов да хвърля пари, това му го признавам. Представи се като д-р Смит.

— Д-р Смит — повтори детективът и му се стори, че е чул това име наскоро. — И къде отидоха?

— Грамърси парк. Чух го да го казва ясно и силно на шофьора.

— Кучият му син — промълви Литълмор.

Минаваше десет, когато се прибрах в хотела. Докато ми подаваше ключа, човекът на рецепцията изгледа високомерно протритото сако на Литълмор, което оголваше значителни участъци между края на ръкавите и дланите ми. Каза, че имало писмо за мен, но д-р Брил го взел. Посочи към ъгъла на фойето: там седяха Брил, съпругата му и Ференци.

— Мили боже, Янгър — каза Брил, когато го поздравих. — Изглеждаш ужасно. Какво си правил тази нощ?

— Най-вече плувах — отговорих.

— Ейбрахам — обърна се Роуз към съпруга си. — Той е с чужд костюм.

— Роуз е дошла — каза ми Брил, — за да каже на всички какъв съм страхливец.

— Не — противопостави му се твърдо Роуз. — Тук съм, за да кажа на д-р Фройд, че двамата с Ейбрахам не трябва да се отказват от публикуването на превода. Страхливци са тези, които ти пращат заплашителни послания. Ейбрахам ми разказа всичко, д-р Янгър, и няма да се оставим да ни сплашат. Представете си каква наглост — да горят книги в тази страна. Не знаят ли, че имаме свобода на словото?

— Влизали са в апартамента ни, Роуз — каза Брил. — И са го засипали с пепел.

— И ти сега искаш да се напъхаш в миша дупка? — попита го тя.

— Казах ти — обърна се Брил към мене и вдигна безпомощно вежди.

— Е, аз нямам такова намерение. Също така няма да те оставя да се криеш зад полата ми, като разправяш, че искаш да ме защитиш. Д-р Янгър, трябва да ми помогнете. Кажете на д-р Фройд, че за мене ще е

обидно, ако загрижеността за моята безопасност забави по някакъв начин публикуването на книгата. Това е Америка. Защо са загинали толкова хора край Гетисбърг?

— За да може робовладелството да се превърне в заробване на работниците за надници — каза Брил.

— Млъквай — отвърна Роуз. — Ейбрахам е вложил цялото си сърце в този труд. Той му осмисли живота. Не сме богати, но в тази страна имаме две неща, които струват повече от всичко: достойнство и свобода. Какво ще ни остане, ако ги предадем на онези хора?

— Говори като на предизборна кампания — коментира Брил и думите му накараха Роуз да го цапардоса с дамската си чанта по рамото. — Но сега разбираш защо съм оженил за нея.

— Говоря сериозно — продължи Роуз, като оправи шапката си. — Книгата на Фройд трябва да бъде публикувана. Няма да си тръгна от този хотел, докато не му го кажа лично.

Похвалих куража на Роуз, но Брил веднага ме упрекна, че най-големият риск, който някога съм поемал лично, бил да танцувам цяла нощ с прекалено разпалени дебютантки. Казах му, че сигурно е прав, и попитах къде е Фройд. Тази сутрин не бил слизал още от стаята си. Според Ференци, който вече бе почукал на вратата му, имал „проблеми с храносмилането“. Освен това добави шепнешком, че снощи Фройд и Юнг са се скарали жестоко.

— И ще има още по-голям скандал, след като Фройд види какво е пратил Хол тази сутрин на Янгър — каза Брил и ми подаде писмото, което бе взел от човека на рецепцията.

— Нали не си ми отварял кореспонденцията, Брил? — попитах.

— Не е ли ужасен? — каза Роуз по адрес на съпруга си. — Направи го, без да ни каже. Иначе нямаше да му позволя.

— От Хол е, за бога! — запротестира Брил. — Янгър беше изчезнал. Ако Хол възнамерява да отмени лекциите на Фройд, не мислите ли, че е по-добре да знаем?

— Невъзможно — заявих.

— Напълно сигурно — отвърна Брил. — Виж сам.

Пликът беше голям. Вътре имаше сгънат лист луксозна хартия. Разгънах го и видях вестникарска статия, поместена на цяла страница на седем колони със заглавие: „Америка се изправя пред един от най-трагичните си мигове“ — д-р Карл Юнг. Отдолу имаше голяма снимка

на достолепния Юнг с очила, наречен „прочутия швейцарски психиатър“. Странното беше, че хартията бе прекалено плътна, а качеството на печата — прекалено високо, за да е наистина вестникарска страница. И още по-озадачаващото бе, че датата в горната част беше 5 септември, което се падаше след два дни.

— Това е коректура на статия, която ще се появи тази неделя в „Таймс“ — каза Брил. — Прочети бележката на Хол.

Потиснах раздражението си и го послушах. В писмото на Хол пишеше следното:

„Драги Янгър,

Днес получих приложеното тук от семейството, което предложи на университета щедро дарение. Разбрах, че това е статия, която ще се появи следващата неделя в «Ню Йорк таймс». Прочети я. Дарителите бяха така любезни да ме предупредят предварително, за да предприема нещо сега, а не след като скандалът стане неизбежен. Моля те, увери д-р Фройд, че нямам никакво желание да отменям лекциите му, които с такова нетърпение очаквах, но ако присъствието му в нашия, университет привлече подобно внимание, това няма да е нито в негов, нито в наш интерес. Естествено лично аз не се поддавам на инсинуации, но съм длъжен да предвидя какво могат да си помислят другите. Горещо се надявам, че тази така наречена вестникарска статия не отговаря на истината и че честването на нашата двайсетгодишна няма да бъде опорочено.

Твой, и т.н., и т.н.“

За мой ужас писмото потвърждаваше предположението на Брил: Хол беше на ръба да отмени лекциите на Фройд. Кой дирижираше тази кампания срещу него? И какво общо имаше Юнг с това?

— Честно казано — заговори Брил, като взе статията от ръцете ми, — не знам кой е по-опетнен от тази идиотска история, Фройд или Юнг? Чуй това. Къде беше? А, да: „Американските момичета обичат начина, по който европейците правят любов.“ Това го е казал нашият Юнг. Можеш ли да повярваш? „Предпочитат ни, защото усещат, че сме

малко опасни.“ Говори само за това как американските момичета лудеели по него. „За жените е естествено да желаят да се подчиняват, когато обичат. Американката иска да бъде водена и притежавана по архаичния европейски начин. А вашите американски мъже искат да са само покорните синове на своите майки-съпруги.“ Това било „трагедията на Америка“. Той напълно се е побъркал.

— Но това не е атака срещу Фройд — казах.

— Намерили са друг да се изкаже срещу Фройд.

— Кой? — попитах.

— Анонимен източник — отвърна Брил, — упоменат само като лекар, който говори от името на „уважаваната“ американска медицинска общност. Чуй какво казва:

„Познавам добре д-р Зигмунд Фройд от Виена отпреди няколко години. Виена не е град с висок морал. Тъкмо обратното. Хомосексуалността например там се смята за вродена. Докато работех с Фройд в лабораторията, разбрах, че на него виенският живот му харесва и той му се наслаждава изцяло. Няма нищо против съжителството без брак, даже и срещу създаването на деца без брачна клетва. Животът му не се подчинява на много високи изисквания. Научната му теория, ако изобщо можем да я наречем така, е резултат от влиянието на разгулната му среда и на странния живот, който води.“

— О, боже! — възкликнах.

— Това е чисто лична атака — коментира Ференци. — Нима един американски вестник би публикувал такива неща?

— Ето ти я свободата на словото — отвърна Брил и получи изпепеляващ поглед от съпругата си. — Те спечелиха. Хол ще отмени лекциите. Какво бихме могли да направим?

— Фройд знае ли? — попитах.

— Да. Ференци му каза — отговори Брил.

— Направих му резюме на статията — обясни Ференци — през вратата. Той го очакваше. Не беше много учуден. Каза, че е чувал и по-лошо.

Но Хол не е, помислих си. Фройд дълго време е посрещал всякакви клевети, очаквал ги е, в известна степен е свикнал с тях. Но Хол се ужасява от скандал като всички потомци на пуритани от Нова Англия. Обявяването на Фройд за човек с разгулен морал в „Ню Йорк таймс“ в навечерието на тържествата в „Кларк“ му е дошло в повече. На глас казах:

— Фройд има ли представа кой лекар от Ню Йорк е работил с него във Виена?

— Няма такъв човек — извика Брил. — Каза, че никога не е работил с никакви американци.

— Какво? — възкликнах. — Ами това е нашият шанс. Може би цялата статия е изфабрикувана. Брил, обади се на своя приятел в „Таймс“. Ако наистина смятат да публикуват това, кажи им, че е клевета. Ще пуснат чиста лъжа.

— И смяташ, че ще ми повярват?

Преди да му отвърна, забелязах, че Ференци и Роуз са се вторачили зад гърба ми. Обърнах се и срещнах две сини очи, които се вираха право в мене. Беше Нора Актън.

Стори ми се, че сърцето ми спря за няколко секунди. Всичко в Нора Актън — свободно падащите около лицето ѝ кичури коса, умоляващите очи, тънките ѝ ръце с бели ръкавици, дребничкият ѝ торс — сякаш се бе наговорило против мене.

Като я видях във фоайето на хотела, ми се стори, че се нуждая от лечение повече от нея. От една страна, се съмнявах, че ще изпитвам нещо подобно към някой друг, от друга — бях отвлечен. В кесона, когато погледнах смъртта в очите, мислех само за нея. Но когато застана пред мене от плът и кръв, не успях да залича от съзнанието си ужасната тайна за низките ѝ копнежи.

Сигурно съм я зяпал малко по-дълго, отколкото доброто възпитание позволява. Роуз Брил ми се притече на помощ, като каза:

— Вие сигурно сте г-ца Актън. Ние сме приятели на д-р Фройд и д-р Янгър. Можем ли да ви помогнем с нещо, скъпа?

С достойна за възхищение овладяност Нора се здрависа с Роуз, Ференци и Брил, размени любезности с тях и даде да се разбере, че иска да говори с мене. Знаех с голяма доза сигурност, че момичето преживява силни вътрешни сътресения, но се държеше забележително добре, и то не само за седемнайсетгодишната си възраст.

Като се отдалечихме от останалите, каза:

— Избягах. Не се сетих при кого другичко да отида. Съжалявам. Знаем, че ви отвращавам.

Последните ѝ думи се забиха като нож в сърцето ми.

— Как бихте могли да предизвикате отвращение у някого, г-це Актън?

— Видях изражението ви. Мразя вашия д-р Фройд. Откъде би могъл да знае?

— Защо избягахте?

Очите на момичето се наляха със сълзи.

— Искат да ме затворят. Казват, че било санаториум, наричат го още и оздравително заведение. Но си е чиста лудница, на север оттук. Майка ми не спря да говори по телефона с тях от сутринта. Каза им, че

си въобразявам, че ме нападат пред нощта. И нарочно повиши глас, за да е сигурна, че ще я чуя, както и г-н и г-жа Бигс. Защо не мога да си спомня нещо повече и по нормален начин?

— Защото ви е упоил с хлороформ.

— Хлороформ?

— Хирургическа упойка — обясних аз. — Тя причинява симптомите, които описахте.

— Значи наистина е бил там. Знаех си. И защо го прави?

— За да изглежда така, все едно сама сте се наранили, и никой да не ви повярва за нападението — казах.

Тя ме погледна и се извърна.

— Разказах всичко на детектив Литълмор — съобщих ѝ аз.

— Дали г-н Бануел ще ме нападне пак?

— Не знам.

— Е, сега поне родителите ми няма да ме затворят.

— Биха могли — отвърнах. — Вие сте им дъщеря.

— Какво?

— Докато сте малолетна, те взимат решенията — обясних. — Родителите ви могат да не ми повярват. Няма как да го докажем. Хлороформът не оставя следи.

— На колко години трябва да стана, за да избегна опеката им? — попита тя с внезапен прилив на ентузиазъм.

— На осемнайсет.

— Тази неделя ставам на осемнайсет.

— Наистина ли?

Смятах да ѝ кажа, че при това положение няма защо да се бои от принудително въдворяване, но ме обзе мрачно предчувствие.

— Какво има? — попита тя.

— Трябва да ги задържите до неделя. Ако успеят да ви пратят в болница днес или утре, няма да можете да излезете, докато родителите ви не дадат съгласието си.

— Дори след като навърша осемнайсет?

— Дори тогава.

— Ще избягам — каза тя. — Знаем къде — на лятната ни вила. Сега е празна. Това е последното място, на което той ще ме търси. Можете ли да ме заведете там? Само на час път с ферибота е.

Параходът по река Хъдзън спира в Таритаун^[1], ако ги помолиш. Моля ви, докторе. Нямам си никой друг.

Замислих се. Беше разумно да изведе Нора от града. Джордж Бануел бе проникнал напълно незабелязано в спалнята ѝ, можеше пак да го направи. А Нора едва ли би се качила сама на ферибота, никак не бе безопасно за млади момичета да пътуват сами, особено ако изглеждат като г-ца Актън. Всичко друго можеше да почака до вечерта. Фройд беше прикован в леглото. Ако опитите на Брил да се свърже с приятеля си от „Ню Йорк таймс“ се окажеха напразни, следващата стъпка би трябвало да е аз да отида лично до Уорчестър и да говоря с Хол, но можех да го направя на следващия ден, в събота.

— Ще ви заведе — казах.

— С този костюм ли ще бъдете? — попита тя.

Половин час след доставката на сутрешната поща прислужницата на семейство Бануел каза на Клара, че във фоайето чака посетител, „един полицай, госпожо“. Клара последва момичето в мраморния коридор, където портиерът взимаше шапката на дребен човечец в кафяв костюм с блеснали, направо трескави очи, буен мустак и също толкова буйни вежди.

Клара се стресна, като го видя.

— Вие сте?... — попита тя притеснено.

— Патоанатомът Чарлз Хугел — отвърна той не по-малко сковано. — Оглавявам разследването на убийството на Елизабет Ривърфорд. Бих искал да поговоря с вас.

— Разбирам — отвърна Клара. Обърна се към портиера: — Това със сигурност трябва да се отнесе към г-н Бануел, Паркър, не към мен.

— Извинете, госпожо — отвърна Паркър, — но господинът попита за вас.

Клара се обърна отново към патоанатома.

— Мен ли търсите, г-н... г-н...

— Хугел — помогна и патоанатомът. — Ами... помислих си, че тъй като съпругът ви го няма, г-жо Бануел, вие бихте могли...

— Съпругът ми е тук — каза Клара. — Паркър, съобщи на г-н Бануел, че имаме посетител. А сега ме извинете, г-н Хугел. — След няколко минути Клара чу от дрешника си поток от клетви,

произнесени с дълбокия глас на Джордж Бануел, последвани от трясване на външната врата. След това до нея долетяха приближаващите стъпки на съпруга ѝ. За миг ръцете на Клара, които пудреха лицето ѝ, започнаха да треперят, но тя ги овладя.

Час и петнайсет минути по-късно с Нора Актън се движехме на север по река Хъдзън покрай опушено оранжевите скали на Ню Джърси. Излязохме от хотел „Манхатън“ през врата в мазето, за всеки случай. Преди това се преоблякох. От страната на реката, на която се намираще Ню Йорк, край гробницата на Грант бе закотвена армада от тримачтови дървени кораби. Белите им платна потрепваха лениво под яркото слънце. Подготвиха ги за празненствата в чест на Хъдзън и Фултън^[2] тази есен. В ясното небе се виждаха само няколко малки облачета. Г-ца Актън седеше на пейка близо до носа и косата ѝ се вееше на вятъра.

— Красиво е, нали? — каза тя.

— Ако харесвате кораби — отвърнах.

— А вие не ги ли харесвате?

— Аз съм против тях — отговорих. — На първо място ме притеснява вятърът. Ако на хората им бе приятно да им духа в лицата, щяха да застават пред вентилаторите. После — изгорелите газове. И ужасната сирена — дори когато видимостта е идеална и на километри няма нищо, надуват толкова силно проклетата сирена, че избиват със звука ѝ цели пасажи риба.

— Тази сутрин баща ми ме отписа от „Барнард“. Обадил се в администрацията. Майка ми го накара.

— Това е поправимо — казах и се засрамах, че бърбях така несвързано.

Нямаше да направя тази грешка, ако предната нощ се бях наспал.

— Баща ви ли ви научи да стреляте, д-р Янгър? — попита тя.

Въпросът ѝ ме изненада. Не разбирах какво има предвид и дали изобщо разбира какво ме пита.

— Защо решихте, че мога да стрелям? — попитах я.

— Нима всички мъже от нашите социални среди не могат да стрелят? — Произнесе „социални среди“ почти презрително.

— Не всички — отвърнах. — Освен ако имате предвид, че изстрелвам сто глупости в минута.

— Вие можете да стреляте. Видях ви.

— Къде?

— Казах ви: по време на ездата миналата година. Беше ви забавно.

— Нима?

— Да — отвърна тя. — Отстрани изглеждаше, че ви е доста приятно.

Погледнах я продължително и се опитах да разбера колко знае. Баща ми се бе самоубил с огнестрелно оръжие. Не бих искал да влагам някакъв особен смисъл в това, но той си бе пръснал мозъка.

— Чичо ми ме научи — казах. — Не баща ми.

— Чичо ви Шърмърхорн или чичо ви Фиш?

— Знаете за мен повече, отколкото предполагах, г-це Актън.

— Човек, който се вписва в Социалния регистър^[3], едва ли има право да се оплаква, ако семейните му връзки станат публични.

— Не съм се вписал аз, вписаха ме, също като вас.

— Тъгувахте ли, когато умря?

— Кой?

— Баща ви.

— Какво искате да знаете, г-це Актън?

— Дали тъгувахте.

— Никой не тъгува след самоубийство — отвърнах.

— Наистина ли? Да, предполагам, че всеки трябва да преживее смъртта на баща си. Вашият е загубил своя, той, от своя страна, своя.

— Мислех, че мразите Шекспир.

— Какво ли е, докторе, да бъдете отгледан от някого, когото презирате?

— Нима не знаете по-добре от мене, г-це Актън?

— Аз ли? — попита тя. — Аз съм отгледана от някого, когото обичам.

— Обикновено не показвате точно това чувство, когато говорите за родителите си.

— Не говоря за родителите си — отвърна Нора. — Говоря за г-жа Бигс.

— Аз не мразех баща си — казах.

— А аз мразя моя. Или поне не се страхувам да го призная.

Вятърът се усили. Може би времето щеше да се влоши. Нора се взираше упорито в брега. Не знам какво се опитваше да ме накара да изпитам.

— В това имаме нещо общо с вас, г-це Актън — казах. — И двамата сме израснали с желанието да не приличаме на родителите си. На нито един от тях. Но според д-р Фройд съпротивата показва точно толкова силна привързаност, колкото и покорността.

— Разбирам, значи вие сте успели да преодолеете привързаността си.

След няколко минути ме помоли да ѝ разкажа повече за теориите на Фройд. Направих го, като избягвах да споменавам Едип и свързаните с него понятия. В нарушение на професионалната етика ѝ разказах за някои от предишните си психоанализи — без имена, разбира се — с надеждата да онагледя как действа трансферът и какви крайни ефекти предизвиква у пациента. С тази цел ѝ разказах за Рейчъл, момичето, което се опитваше да се съблече пред мен буквално на всеки сеанс.

— Хубава ли беше? — попита Нора.

— Не — излъгах.

— Лъжете — каза тя. — Мъжете харесват този тип момичета. Предполагам, че сте правили секс с нея.

— В никакъв случай — отговорих, изненадан от директността ѝ.

— Не съм влюбена във вас, докторе — каза тя, сякаш това бе най-логичната следваща реплика. — Знам, че това си мислите. Вчера сбърках, като предположих, че имам някакви чувства към вас, но тази грешка е продукт на мъчителните обстоятелства и на вашето признание в любов.

— Г-це Актън...

— Не се тревожете. Няма да ви обвинявам. Разбирам, че казаното от вас вчера вече не отразява истинските ви емоции, точно както и собствените ми думи от вчера не отразяват моите. Нямам чувства към вас. Това... този ваш трансфер, който, както казвате, кара пациентите или да мразят, или да обичат лекарите си, не ми действа. Както казах, аз съм ваша пациентка и това е всичко.

Оставих думите ѝ да отекнат без отговор. Фериботът продължи нагоре по реката.

Малко след пладне в петък детектив Литълмор застана пред малка мръсна килия в огромния мрачен арест, известен като Тумс. В него не проникваше никаква слънчева светлина, не се виждаше никакъв прозорец. До Литълмор стоеше надзирател. Дватама се визираха през желязната решетка в проснатото тяло на Чонг Синг, който лежеше безчувствен на мърлявия нар. Бялата му долна риза беше силно изцапана. Краката му бяха боси и мръсни.

— Спи ли? — попита Литълмор.

Надзирателят се изкикоти и обясни, че сержант Бекър го е държал буден цяла нощ. Литълмор отначало се изненада, като чу името на Бекър. Но след това му светна: г-ца Сигел бе намерена на територията на Тендърлойн и естествено бе разпитите да се поверят на Бекър. И все пак детективът беше озадачен. Чонг бе проговорил вчера, призна, че е видял братовчед си Леон да убива момичето. Така каза кметът. Какво е искал от него Бекър снощи?

Надзирателят му отговори на този въпрос. Точно Бекър бил накарал Чонг да проговори. Но Чонг не признавал, че е бил съучастник в убийството. Настоявал, че влязъл у Леон чак след като момичето вече било мъртво.

— И Бекър не му повярва? — попита Литълмор.

Надзирателят си затананика тихичко и поклати глава.

— Не го остави на мира. Както ти казах, държа го цяла нощ. Трябваше да го видиш.

Спящият Чонг Синг се обърна и показа дясното си око, което бе насинено и подуто и приличаше на синя слива. Под носа и под ухото му се виждаше съсирена кръв. Носът му можеше и да е счупен, но Литълмор нямаше как да е сигурен.

— О, боже! — възкликна Литълмор. — Чонг огъна ли се?

— Не.

Литълмор накара надзирателя да отвори килията и да събуди заспалия затворник. Детективът дръпна един стол, запали си цигара и предложи и на китаеца. Чонг погледна тъжно новия си мъчител. Взе цигарата.

— Знам, че говорите английски, г-н Чонг — каза Литълмор. — Може и да успея да ви помогна. Само ми отговорете на няколко

въпроса. Кога започнахте работа в „Балморал“, в края на юли ли?

Чонг кимна.

— А на Манхатънския мост? — попита детективът.

— Горедолу по същото време — отвърна китаецът дрезгаво. — Може би няколко дни по-късно.

— Ако не сте били там, Чонг, как сте видели какво е станало?

— А?

— Ако сте влезли у Леон, след като е убил момичето, откъде знаете, че той го е сторил?

— Вече казах — отговори Чонг. — Чух боричкане и погледнах през ключалката.

Литълмор хвърли поглед към надзирателя, който потвърди, че Чонг е разказал същата история и по-рано. Детективът се извърна отново към Чонг Синг.

— Така ли?

— Да, така.

— Не, не е така. Аз бях там, г-н Чонг, не си ли спомняте? Аз влязох у Леон. Аз отворих куфара. И погледнах през ключалката. През нея не се вижда нищо.

Чонг мълчеше.

— Как ви одобриха на две работни места, Чонг? И как така и двете са за г-н Бануел?

Китаецът сви рамене.

— Опитвам се да ви помогна — каза Литълмор.

— Леон — промълви Чонг. — Той ме уреди.

— Откъде Леон познава Бануел?

— Не знам.

— Не знаете?

— Не знам — настоя Чонг Синг. — Не съм убил никого.

Литълмор стана и даде знак на надзирателя да отвори килията.

— Знам, че не сте — каза той.

Лятната вила на семейство Актън беше вила в нюпортския смисъл на думата, което значеше имение, отговарящо на — или направо надминаващо — стандартите на дребен европейски монарх.

Смятах да се върна в града, след като изпратя Нора до вратата, но открих, че не мога да го направя. Не можех да я оставя сама дори там.

Прислугата я посрещна топло, разтвори вратите и прозорците и се засуети наоколо. Изглежда, не знаеха нищо за неприятностите ѝ. Макар че почти не говореше, тя искаше да ме разведе навсякъде. Минахме през първия етаж на главната постройка. Във високия два етажа коридор се издигаше широко мраморно стълбище. Вдясно беше куполът с витражи, а вляво — осмоъгълна библиотека от едри дървени греди. Имаше много мраморни колони и позлатени гипсови отливки.

В дъното бе разположена малка веранда с облицован с плочи таван. Към реката в далечината се спускаше тревиста пътека, обградена от високи дъбове. Момичето тръгна към градината. Последвах я и след малко двамата се озовахме в конюшните, където миришеше на коне и свежо сено. Готвачът вече предвидливо бе изпратил кошница с храна на това място, в случай че г-ца Нора реши да поязди.

Оказа се, че язди толкова добре, колкото и аз. След приятното препускане се отпуснахме на постлано на сянка одеяло, откъдето се откриваше великолепна гледка към река Хъдзън. В кошницата намерихме дузина миди върху лед, студено пилешко, картофени крокети, кутия с малки солени бисквити и салата от череша и диня. Готвачът ни бе изпратил и термос студен чай, както и половин бутилка бордо, очевидно „за господина“. Не бях ял от предната вечер.

Когато приключихме, Нора ме попита:

— Честен ли сте?

— До безобразие — отвърнах. — Но само защото съм много лош актьор. Прислугата няма ли да се обади на родителите ви, че сте тук?

— Тук няма телефон. — Свали сламената си шапка и остави слънчевите лъчи да си играят с косата ѝ. — Извинявам се за държанието си на ферибота, докторе. Не знам защо повдигнах темата за баща ви. Моля да ми простите. Чувствам се като в горяща къща, от която няма как да избягам. Клара бе единственият човек, към когото можех да се обърна, но сега и тя не може да ми помогне.

— Има изход — казах. — Ще останете тук до неделя. Тогава ще навършите осемнайсет години и ще избегнете опеката на родителите си. През това време, ако имаме късмет, детектив Литълмор ще успее да свърже доказателствата, които намерихме, с Бануел и да го арестува.

— Какви доказателства?

Разказах ѝ за слизането ни в кесона. Обясних ѝ, че детектив Литълмор вероятно вече е потвърдил, че съдържанието на куфара принадлежи на г-ца Ривърфорд, а това е всичко, което му трябва, за да арестува г-н Бануел. Дори може Бануел вече да е арестуван.

— Много се съмнявам в това — каза Нора и затвори очи. — Кажете ми нещо друго.

— Какво?

— Кажете ми нещо, което не е свързано с Джордж Бануел.

В дома на семейство Актън край Грамърси парк майката на Нора претърсваше стаята на дъщеря си. Нора бе изчезнала. Милдред Актън прати г-жа Бигс да види дали момичето не е в парка, но не беше там. Мисълта, че е измамена от дъщеря си, изпълваше г-жа Актън с възмущение. Очевидно Нора беше луда, зла и пак луда. Не можеше да има доверие на нито една нейна дума. Г-жа Актън бе видяла откритите в стаята ѝ цигари и козметика. Какво ли друго криеше там?

Бръкна под възглавницата, но не намери нищо, което да си струваше да конфискува. Но с учудване откри там кухненски нож.

Това откритие произведе странен ефект върху Милдред Актън. За части от секундата през ума ѝ преминаха множество кървави картини. Сред тях бяха и спомените от раждането на единственото ѝ дете, които, както винаги, ѝ напомниха, че от онзи ден нататък двамата със съпруга ѝ спяха в различни легла. След миг кървавите образи и асоциации изчезнаха. Г-жа Актън почти ги бе забравила, но настроението, което предизвикаха, остана. Почувства се длъжна да предпази дъщеря си от нея самата и върна ножа в кухнята.

На г-жа Актън ѝ се щеше съпругът ѝ да направи нещо. Искаше ѝ се да не е толкова безнадеждно отпуснат, да не седи вечно затворен в кабинета си или да играе поло в провинцията. Харкорт ужасно бе разглезил Нора. Ако не бе наследил малко състояние от баща си, щеше да свърши в приют за бедни. Милдред му го бе казвала неведнъж.

Г-жа Актън реши, че трябва веднага да се обади на д-р Сакс за още един електромасаж. Вярно, че си бе правила такъв предния ден, а той струваше много, но нямаше да издържи, ако не получи нов. Д-р Сакс си го биваше в това. Помисли си, че щеше да е по-добре, ако бе

намерила лекар християнин, който да е точно толкова компетентен. Но няма всички не твърдяха, че най-добрите лекари са евреи?

Мозъкът ми, разбира се, се изпразни тотално, когато Нора ме накара да ѝ кажа нещо разсейващо, но изведнъж се сетих.

— Снощи — казах — разгадах „Да бъдеш или да не бъдеш“.

— Не знаех, че има нужда от разгадаване — отвърна тя.

— О, от векове човечеството се опитва да разгадае този монолог. Но никой не е успял, защото всички си мислят, че „да не бъдеш“ значи да умреш.

— Нима?

— Ако го тълкуваш така, възниква проблем. Монологът приравнява „да не бъдеш“ с „действието“, с „опълчването“, с отмъщението и така нататък. Ако „да не бъдеш“ означава да умреш, тогава смъртта би трябвало да се олицетворява от действието, но пък то принадлежи на живота. Как става така, че действителността минава на страната на „да не бъдеш“? Ако успеем да отговорим на този въпрос, ще разберем защо за Хамлет „да бъдеш“ означава да не правиш нищо, а след това ще успеем да разрешим и голямата загадка: защо той бездейства, защо толкова дълго време е парализиран? Отегчавам ви, извинете.

— Никак даже. Но „да не бъдеш“ може да означава само смърт — каза Нора. — „Да не бъдеш“ означава... — тя сви рамене — да не бъдеш.

Бях се излегнал на една страна, но след тези ѝ думи се изправих.

— Не, т.е. — да. Искам да кажа, че „да не бъдеш“ има и друго значение. Не само смъртта е обратното на това „да бъдеш“. Не и за Хамлет. За него „да не бъдеш“ значи „да се преструваш“.

— Да се преструваш на какво?

— Просто да се преструваш. — Изправих се, закрачих и с известен срам ще призная, че започнах да пукам с всички сила кокалчетата на пръстите си. — Ключът към загадката през цялото време е бил там, още от самото начало на пиесата, когато Хамлет казва: „Изглежда? Не — то е! Изглежда няма.“ Замислете се. Има нещо гнило в Дания. Всички би трябвало да са в траур заради бащата на Хамлет. Особено пък майка му. И самият Хамлет трябва да стане крал.

Вместо това цяла Дания празнува женитбата на майка му, която на всичкото отгоре се омъжва не за кого да е, а за омразния чичо, който му е отмъкнал трона.

И това, което най-много го измъчва, е чувството на тъга, усещането за „преструвка“ — хората, които едвам дочакват да седнат на масите и да празнуват сватбата, а след това да се хвърлят в леглото като диви животни, носят черно. Хамлет не иска да бъде част от такъв свят. Не иска да се преструва. Отказва да „изглежда“ по определен начин. Той Е.

Тогава разбира, че баща му е убит. Заклева се да отмъсти. Но от този миг нататък влиза в света на преструвките. Първата му стъпка е да изиграе една гротеска — да се „престори“ на луд. След това слуша като окаменял как един актьор плаче за Хекуба. След това дава указания на актьорите как да се преструват убедително. Дори сам им написва сцената — за която се преструва, че не го вълнува, а всъщност е преповтаряне на събитията около смъртта на баща му, — като така цели да изненада чичо си и да го принуди да си признае престъплението.

Влиза в реалността на играта, на преструвката. За Хамлет „Да бъдеш или да не бъдеш“ не значи „да съществуваш или да не съществуваш“, а значи „да бъдеш или да се преструваш“. Това решение трябва да вземе той. Да се преструваш, значи да играеш — да си фалшив, да влезеш в роля. И това е и ключът към цялата пиеса, който през цялото време е под носа на всички ни. Да не бъдеш, значи да се преструваш, а да се преструваш, значи да играеш. Затова „да бъдеш“ значи „да не играеш“, да не правиш нищо. И оттам и бездействието му! Хамлет е убеден, че не трябва да се преструва, а това означава да не прави нищо. Ако остане верен на това си решение, ако „бъде“, не може да „играе“. Но ако „обнажи меч“ и отмъсти за баща си, той трябва да „играе“ — да избере да се преструва, а не да бъде.

Погледнах единствения си слушател.

— Разбирам — каза тя. — Трябва да мами, за да докопа чичо си.

— Да, да, но това е и общовалидно. Всеки актьор извършва някакъв акт. Всяко представяне е представление. Неслучайно тези думи са близки по значение. В обмислянето има обиграност, но не и спонтанност. „Фабрикувам“ значи „правя умело“, но също така и

„мамя“. „Изкуство“ и „изкуствен“ са сродни думи и произлизат от лъжа. От „вещ“ идва „вещица“ а оттам и „магия“, „измама“. Няма отърване. Ако искаме да играем роля в реалния свят, трябва да се преструваме. Например когато мъж прави психоанализа на жена, той става неин лекар, поема определена роля. Това не е лъжа, а игра. Ако се откаже от тази роля, той приема някоя друга — на приятел, любовник, съпруг и т.н. Можем само да си изберем ролята, но това е всичко.

Нора бе свила вежди.

— Аз играех с вас — каза тя.

Понякога се случва така: истината изскача на бял свят насред сцена, която няма нищо общо с нея, когато действието е някъде другаде, а вниманието — приспано. Знаех за какво говори: за тайната фантазия спрямо баща си, която ми бе признала предишния ден и която естествено се опитваше да скрие.

— Вината е моя — отвърнах. — Аз не исках да чуя истината. Дълго време изпитвах същото и спрямо „Хамлет“. Не исках да призная, че тълкуването на Фройд за пиесата е вярно.

— Д-р Фройд е тълкувал пиесата? — попита тя.

— Да, и то точно по начина, по който ви разказах току-що. В крайна сметка излиза, че Хамлет тайно желае да прави секс с майка си.

— Д-р Фройд ли казва това? — възкликна тя. — И вие му вярвате? Колко отвратително.

— Ами да, но съм малко изненадан, че казвате това.

— Защо? — попита тя.

— Заради това, което ми признахте вчера.

— Какво ви признах?

— Признахте — започнах аз, — че имате същите инцестни желания.

— Вие сте луд.

Снижих глас, но той прозвуча въпреки това твърдо.

— Г-це Актън, вчера в парка ми признахте съвсем открито, че сте ревнували, когато сте видели Клара Бануел с баща си. Казахте, че ви се е приискало да сте тази, която...

Тя стана кървавочервена.

— Престанете! Да, казах, че съм ревнувала, но не от Клара! Колко отвратително! Ревнувах от баща си!

Спогледахме се над малкото вълнено одеяло. И двамата бяхме скочили на крака. Две катерички, които си играеха край близък дънер, замръзнаха и ни погледнаха подозрително.

— Значи затова казахте, че сте порочна? — попитах.

— Да — прошепна тя.

— Но това не е порочно — уверих я. — Поне не в сравнение с другата възможност.

Забележката ми не ѝ се стори забавна. Докоснах я по бузата. Тя сведе очи. Хванах брадичката ѝ, вдигнах лицето ѝ към своето и се приведох. Тя ме отблъсна.

— Недейте.

Не смееше да ме погледне в очите. Отдръпна се от мене и се зае с остатъците от пикника, прибираше храната в кошницата, изтръскваше трошите от одеялото. В пълно мълчание се върнахме до конюшните, където оставихме конете.

Така всичките ми възвишени етични скрупули, които ми забраняваха да се възползвам от породения от трансфера интерес на Нора към мене — ако изобщо имаше такъв, — се стопиха като сняг през април, когато разбрах, че ми е признала сафическо желание, а не инцестно. Смутих се, като установих това за себе си, но имаше логика. В мига, в който осъзнах истината, вече не мислех за това как Нора копнее да целува баща си там, където би могла да целува мене. Може би трябваше да заключа, че би искала да целува така Клара, но тази идея не ми се побираше в ума.

Вилата бе тиха, въздухът в летния следобед — напълно неподвижен, а просторните стаи — сенчести и празни. Всички кепенци бяха спуснати, предположих, че за да пазят мебелите и тъканите от слънцето. Нора беше мрачна и мълчалива. Поведо ме към осмоъгълната библиотека с прекрасните дърворезби. Заклучи вратите след нас и ми посочи едно кресло. От мене се очакваше да седна, което ѝ направих. Нора коленичи на пода пред мене.

Проговори за първи път, откакто ме бе отблъснала.

— Помните ли когато ме видяхте за първи път? Когато не можех да говоря?

Не можех да разгадая изражението ѝ. Изглеждаше едновременно разкаяна и невинна.

— Разбира се — казах.

— Не бях си загубила говора.

— Моля?

— Само се преструвах — допълни тя.

Опитах се да не показвам на външен вид как устата ми изведнъж пресъхна.

— Затова можехте да говорите на следващата сутрин — казах.

Тя кимна.

— Защо? — попитах.

— Както и амнезията ми.

— Какво за нея?

— И тя не беше истинска — каза тя.

— Нямали сте амнезия?

— Преструвах се.

Момичето вдигна поглед. Имах странното усещане, че я виждам за първи път. Опитах се да се ориентирам наново, като се опирах на това, което знаех, или си мислех, че знам, около новите факти. Мъчех се да пренаредя всички сцени от последната седмица, за да видя логиката им — но не успях.

— Защо?

Тя поклати глава и захапа долната си устна.

— Опитвахте се да съсипете Бануел ли? — попитах. — Затова казахте, че той го е извършил?

— Да.

— Но вие излъгахте.

— Да. Но останалото — почти всичко е вярно.

Изглежда, се опитваше да си върне симпатията ми, но не изпитвах никаква милост към нея. Сега разбрах защо каза, че трансферът не ѝ влияе. Изобщо не бях успял да проведа психоанализа.

— Направихте ме на глупак — казах.

— Не исках. Не можех... толкова е...

— Всичко, което сте ми казали, е било лъжа.

— Не. Той наистина се опита да ме изнасили, като бях на четиринайсет. И отново — като бях на шестнайсет. И наистина видях баща си с Клара. Точно тук, в тази стая.

— Преди ми казахте, че сте видели баща си и Клара в лятната вила на семейство Бануел.

— Да.

— И защо ме излъгахте за това?

— Не съм.

Трескаво се опитвах да се ориентирам. Сега си спомних: лятната вила на родителите ѝ е в Бъркшър, Масачузетс. Ние не бяхме там. Бяхме във вилата на Бануел. Прислужниците я познаваха не защото работеха за нейното семейство, а защото е идвала често. Изведнъж цялата реалност на ситуацията, в която се намирахме, стана изключително крехка и всеки миг заплашваше да се разбие на парченца. Изправих се. Тя ме хвана за ръцете и вдигна поглед към мене.

— Сама сте си причинили нараняванията по тялото — казах. — Сама сте се удряли с камшик. Нарязали сте се. Изгорили сте се.

Тя поклати глава.

В ума ми нахлуха множество спомени. Първо как помагам на Нора пред хотела да се качи във фойтона. Ръцете ми бяха обгърнали изцяло талията ѝ, бяха се докоснали до гърба ѝ, а тя не бе трепнала. Когато пипнах шията ѝ, за да събудя паметта ѝ — което си беше чиста преструвка, — се случи нещо подобно. И тя пак дори не мигна.

— Нямате наранявания — казах. — Те са били за заблуда. Нарисували сте си ги и не сте позволили на никого да ги докосне. Никога не сте нападана.

— Не — каза тя.

— Какво не? Нападната ли бяхте, или не?

— Не — повтори тя.

Сграбчих я за китките. Тя затаи дъх.

— Задавам ви прост въпрос. Бита ли сте с камшик? Не ме интересува кой го е направил. А дали някой мъж — независимо дали Бануел или някой друг — ви е бил? Да или не. Кажете ми.

Тя поклати глава.

— Не — прошепна. — Да. Не. Да. Толкова силно, че мислех, че ще умра.

Ако това, че смени версията си четири пъти за пет секунди, не беше толкова зловец, щеше да е смешно.

— Покажете ми гърба си — казах.

Тя поклати глава.

— Знаете, че е вярно. Д-р Хигинсън го потвърди.

— И него сте заблудили. — Дръпнах роклята ѝ и я скъсах, оставих я да се свлече по раменете ѝ. Тя затаи дъх, но не помръдна, нито се опита да ме спре. Раменете ѝ останаха голи. Видях горната част на гърдите ѝ, не бяха наранени. Обърнах я. Не виждах рани по гърба ѝ, но кожата под лопатките ѝ бе покрита от бял дантелен корсет.

— И корсетът ми ли ще разкъсате? — попита тя.

— Не. Видях достатъчно. Връщам се в града и вие идвате с мене. — Може би все пак мястото ѝ бе в санаториум. Ако не, тогава не знаех къде ѝ е мястото, но със сигурност трябваше да се намира под нечия опека, и то не моята. Не смятах да поемам и отговорността, че съм я отвел във вилата на Бануел. — Ще ви върна у дома.

— Много добре — каза тя.

— О, вече не се притеснявате, че ще ви затворят в лудница, така ли? И това ли беше лъжа?

— Не. Това е истина. Но трябва да се махна от тук.

— За глупак ли ме мислите? — попитах, като знаех, че отговорът е „да“. — Ако ви заплашваше въдворяване, щяхте да откажете да тръгнете с мен.

— Не мога да остана тази нощ тук. Г-н Бануел рано или късно ще разбере. Прислужниците могат да му пратят телеграма от града тази вечер.

— Е, и? — попитах.

— Ще дойде тук, за да ме убие — отвърна тя.

Засмях се пренебрежително, но тя продължаваше да се взира в мене. Взрях се и аз в лъжливите ѝ сини очи, опитах се да проникна в тях докрай. Или си вярваше, или беше най-изпечената измамничка, която бях виждал. Струваше ми се, че е по-скоро последното.

— Отново ме правите на глупак — казах, — но аз ще повярвам на това, което казвате. Бануел знае, че сте го посочили като нападател. Вероятно имате причини да се страхувате от него дори и да сте измислили нападението. Във всеки случай това е още една причина да ви отведе у дома.

— Не мога да тръгна така — каза тя и сведе очи към разкъсаната си рокля. — Ще взема някоя дреха на Клара. Ще ме изчакате ли?

Кимнах. Когато се приближи съм вратата, извиках след нея:

— Защо ме доведохте тук?

— За да ви кажа истината. — Отвори вратите и затича нагоре по мраморното стълбище, като притискаше с две ръце роклята към гърдите си. За щастие никой от прислугата не я видя, иначе вероятно щяха да се обадят в полицията и да докладват за изнасилване.

[1] Таритаун — малко градче в окръг Уестчестър, щат Ню Йорк, на река Хъдзън. — Б.пр. ↑

[2] Хъдзън и Фултън — от 25.09 до 11.09.1909 г. щат Ню Йорк празнува 300-годишнината от откриването на река Хъдзън от Хенри Хъдзън през 1609 година и вековния юбилей от първото успешно плаване с параход по реката, ръководено от Робърт Фултън през 1807 година. — Б.пр. ↑

[3] Социален регистър — в САЩ това е списък с имена и адреси на влиятелни и богати хора от обществения елит. В миналото е бил справочник за „висшето общество“ (или хората със „стари пари“) в градовете Бъфало, Бостън, Кливланд, Ню Йорк, Канзас сити, Филадельфия, Сейнт Луис и Сан Франциско. — Б.пр. ↑

— Не казвам, че той я е убил, ваша чест. Само твърдя, че крие нещо.

Детектив Литълмор разговаряше късно следобед в петък с кмета Макклелън в кабинета му. Ставаше въпрос за Джордж Бануел.

— Какви доказателства имаш? — попита ядосаният Макклелън. — И по-бързо, човече. Давам ти най-много пет минути.

Литълмор се замисли дали да каже на кмета за куфара, който намериха с Янгър в кесона, но реши да си премълчи, тъй като в него засега нямаше нищо уличаващо, а още повече не биваше изобщо да влиза в кесона.

— Току-що се чух с Гитлоу от Чикаго, сър. Проверил е в тамошната полиция. Прегледал е целия телефонен указател. Търсил е и в регистъра на гражданското състояние. Тя не е от Чикаго. Никой там не е и чувал за Елизабет Ривърфорд.

Макклелън дълго и напрегнато се вира в детектива.

— В неделя вечерта бях с Джордж Бануел — заяви той. — Казах ти го вече три пъти.

— Знам, сър. И съм сигурен, че г-ца Ривърфорд няма как да е била с вас, където и да сте били, без вие да разберете, нали?

— Какво?

— Сигурен съм, че г-н Бануел не е взел тайно г-ца Ривърфорд със себе си, не я е убил около полунощ и след това не я е докарал със себе си в града, за да я върне в апартамента ѝ и да инсценира, че убийството е станало там, ако следите мисълта ми, ваша чест.

— Боже мили, детектив.

— Просто не знам къде сте били, господине, нито как г-н Бануел е стигнал дотам и дали сте били заедно през цялото време.

Макклелън пое дълбоко дъх.

— Много добре. В неделя вечерта, г-н Литълмор, вечерях с Чарлз Мърфи в хотел „Гранд вю“ близо до „Саранак ин“. Вечерята бе организирана по-рано през деня от Джордж Бануел. Г-н Хафън също бе сред гостите.

Литълмор ококори очи. Бос^[1] Мърфи бе начело на Тамани хол. Луис Хафън, също човек от Тамани, управляваше Бронкс — до миналата неделя.

— Но вие току-що накарахте губернатора Хюз да уволни Хафън, сър.

— Хюз беше малко по-надолу по шосето, у г-н Колгейт, с губернатора Форт.

— Не разбирам, сър.

— Отидох там, детектив, за да чуя какво ще иска от мен Мърфи, за да ме номинира Тамани хол за кмет на следващите избори.

Литълмор не каза нищо. Новината го порази. Всички знаеха, че кметът се бе обявил за враг на Тамани хол. Беше се закълел да няма нищо общо с хора като Мърфи.

Макклелън продължи.

— Джордж ме убеди да отида. Изтъкна аргумента, че след уволнението, на Хафън Мърфи ще е склонен на сделка. Така и беше. Поиска от мене да назнача Хафън за финансов ревизор. Не веднага, а след месец-два. Ако се съглася, те свалят кандидатурата на съдия Гейнър, номинират мене и печеля изборите. Бяха готови да поемат това задължение пред губернатора онази вечер, стига да им дам дума.

— И вие какво казахте, господине?

— Казах им, че г-н Хафън няма нужда от нова работа, тъй като на последния си пост вече е завлякъл четвърт милион долара от градската хазна. Г-н Бануел беше много разочарован. Искаше да приема. Без съмнение той е спечелил доста от нашето приятелство, Литълмор, но си е изкарал всеки долар, който общината му е платила. Всъщност последното плащане му го преведох миналата седмица и то не беше и с цент повече от сумата, която предложи на търга. И не, не виждам как може да е убил г-ца Ривърфорд в „Саранак ин“. Тръгнахме от „Гранд вю“ между девет и половина и десет, отбихме се у Колгейт и се върнахме заедно в града. Бяхме с моята кола и пристигнахме в Манхатън около седем сутринта. Бануел не ми е изчезвал от погледа за повече от пет или десет минути през цялата нощ. Защо ще лъже за местонахождението на семейство Ривърфорд, за мене е пълна загадка. Може би е имал предвид, че живеят в някой от околните градове.

— В момента ги проверяваме, сър.

— Във всеки случай не той я е убил.

— И аз не мисля, че е той, ваша чест. Искрах да го изключа. Но съм близо, сър. Много близо. Имам добри улики срещу убиеца.

— За бога, Литълмор. Защо не каза веднага? Кой е той?

— Ако нямате нищо против, ще знам дали съм прав тази вечер. Ако мога да изтърпя дотогава.

Кметът се съгласи също да изчака. Но преди да освободи Литълмор, му даде визитка с телефонен номер.

— Това е домашният ми телефон. Обади ми се веднага щом разбереш нещо, независимо колко е часът.

В осем и половина в петък вечерта на вратата на хотелската стая на Зигмунд Фройд се почука и той отвори. Беше по халат, но с официален панталон отдолу, бяла риза и папийонка. Пред него застана висок младеж, който изглеждаше физически и духовно изтощен.

— Янгър, ето те и тебе — каза Фройд. — Боже мили, изглеждаш ужасно.

Стратъм Янгър не отговори. Фройд веднага разбра, че нещо му се е случило. Но запасите му от съчувствие бяха силно намалели. Окаяното състояние на младия мъж му напомни за пълната бъркотия, която започна да се завихря около него самия още с пристигането му в Ню Йорк. Нима всеки американец го сполита някаква беда? Не може ли поне един да си държи ризата затъкната в панталоните?

— Дойдох да видя как се чувствате — каза Янгър.

— Като изключим това, че загубих доброто си храносмилане и най-важния си последовател, съм доста добре, благодаря — отвърна Фройд. — Отменянето на лекциите ми в твоя университет също е повод за задоволство. Общо взето, пътуването до вашата страна се оказа много успешно.

— Брил беше ли в „Таймс“? — попита Янгър. — Разбра ли дали ще публикуват статията?

— Ще я публикуват — каза Фройд. — И Юнг е дал интервю.

— Утре ще отида при Хол, д-р Фройд. Прочетох статията — само клюки, и то анонимни. Сигурен съм, че ще успея да убедя Хол да не отменя нищо. Юнг не е казал нищо срещу вас.

— Нищо срещу мене? — изсмя се Фройд саркастично, като си спомни последния разговор с Юнг, състоял се на същото място, където

се намираше сега. — Той отрече едиповия комплекс. Отрече сексуалната етиология. Отрича дори това, че преживяванията в детството са източникът на неврозите. В резултат на това вашата медицинска общност е застанала зад него, а не зад мене. И твоят ректор очевидно се кани да направи същото.

Стояха на прага на хотелската стая. Фройд не покани Янгър вътре. И двамата мълчаха.

Янгър пръв наруши тишината.

— Бях на двајсет, когато за първи път прочетох трудовете ви и веднага разбрах, че светът вече никога няма да бъде същият. Вашите идеи са най-важните открития на този век. Америка е жадна за тях, сигурен съм.

Фройд отвори уста да отговори, но думите се спряха на устните му. Омекна.

— Ти си добро момче, Янгър — каза с въздишка. — Извинявай. А що се отнася до жаждата, не бих разчитал много на нея. Жадният ще пие каквото му дадат. И като стана въпрос за пийване, ще ходим пак на вечеря у Брил. Ференци вече тръгна. Ще се присъединиш ли към нас?

— Няма как — отвърна Янгър. — Едва си държа очите отворени.

— За бога, какво си правил? — попита Фройд.

— Трудно ми е да ви опиша последните двајсет и четири часа, сър. За последно бях с г-ца Актън.

— Разбирам. — Фройд забеляза, че Янгър се надява да поговорят по-подробно, но се чувстваше толкова изтощен колкото и младежа, и не му бе до това. — Е, ще ми разкажеш всичко утре.

— Утре, добре — каза Янгър и се накани да си ходи.

Усетил разочарованието му, Фройд добави:

— А, исках да ти кажа нещо. Трябва да помислим за Клара Бануел.

— Моля?

— Целият семеен живот обикновено се съсредоточава около най-травмирания член на семейството. Знаем, че Нора по същество е заместила родителите си със семейство Бануел. Тогава въпросът, който изниква, е: кой от това новосформирано семейство има най-големи психологически травми.

— И мислите, че това е г-жа Бануел?

— Не трябва да приемаме безусловно, че е Нора. Г-жа Бануел е властна личност, като всички нарцисисти, но мъжете в живота ѝ без съмнение са ѝ нанесли много дълбоки рани. Съпругът ѝ — със сигурност. Чу я какво каза.

— Да — отвърна Янгър. — Тя ми доразви теориите си.

— На вечерята у Джелиф ли?

— Не. Разговаряхме в дома на г-ца Актън.

— Разбирам — каза Фройд и вдигна вежди. — Мисля, че на нея дължим осведомеността на Нора, че Клара всъщност е правила фелацио на баща ѝ.

— Моля?

— Спомнете си — каза Фройд. Затвори очи и остана така, докато цитираше на Янгър разговора им по този въпрос отпреди два дни, като му припомни и собствените му думи. — „Не намирате ли нещо странно в твърдението на Нора, че когато е видяла г-жа Бануел с баща си, тя не е разбрала на какво точно е станала свидетел? Повечето американски момичета на четиринайсет години не са много информирани по този въпрос, д-р Фройд. Разбирам, но не това имах предвид. Тя е намекнала, че сега знае какво е видяла тогава, нали така?“

Янгър се стъписа.

— Да нямате фонографска памет?

— Да. Полезно качество за един психоаналитик. И ти трябва да я развиеш. Доскоро можех да възпроизведа разговори отпреди месеци, но сега мога да се връщам само дни назад. Както и да е, според мене ще разбереш, че самата г-жа Бануел е образовала Нора по същността на този акт. Според мене е спечелила доверието на момичето, като му е засвидетелствала съпричастност. Иначе чувствата на Нора към нея биха били необясними.

— Чувствата на Нора към г-жа Бануел — повтори Янгър.

— Хайде, момчето ми, замисли се. Вместо да мрази г-жа Бануел, както би трябвало, Нора я избира за заместничка на майка си. Това означава, че г-жа Бануел е намерила начин да създаде специална връзка с това момиче, което си е забележително постижение при тези обстоятелства. Почти сигурно е, че е споделяла с Нора своите нередни сексуални тайни — любим начин на жените да постигнат интимност.

— Разбирам — каза Янгър с леден глас.

— Нима? Това със сигурност е направило още по-трудно положението на Нора. И свидетелства за липса на скрупули у г-жа Бануел. Една жена не споделя такива неща с момиче, което иска да опази невинно. Е, виждам, че искаш да споделиш нещо с мене, но си прекалено уморен. Няма смисъл да говорим сега. Да отложим за утре. Иди си почини.

Смит Ели Джелиф си тананикаше някаква ария, когато влезе в „Балморал“ малко след единайсет в петък вечерта. Даде щедър бакшиш на портиерите и им каза, без изобщо да го питат, че си е прекарал страхотно в „Метрополитън“ в компанията на дама от най-висока класа — от тези, дето знаят какво се прави по време на опера. Лицето му бе светнало, изглеждаше напълно убеден във величието на душата си.

Доброто му настроение бе малко помрачено от появата на млад мъж във вехт костюм, който му препречи пътя към асансьора, и загуби още няколко градуса, когато младият мъж се представи като детектив от полицията.

— Вие сте лекарят на Хари Тоу, нали, д-р Джелиф? — попита Литълмор.

— Знаете ли колко е часът, добри човече? — отвърна Джелиф.

— Просто ми отговорете на въпроса.

— Грижа се за г-н Тоу — призна Джелиф. — Всички го знаят. Документирано е където трябва.

— Беше ли той под ваш контрол — продължи Литълмор — при посещението си в Ню Йорк миналия уикенд?

— Не знам за какво говорите — отвърна Джелиф.

— Разбира се, че не знаете — каза детективът и махна на едно момиче в крещящо облекло, което изчакваше на кожения диван в другия край на мраморното фойе. Грета се приближи. Литълмор я попита дали разпознава Джелиф.

— Той е, сигурна съм — каза Грета. — Д-р Смит. Дойде с Хари и си тръгна с него.

Същия следобед, преди да отиде при кмета, детективът се бе върнал в кабинета си, беше препрочел протоколите от съдебните

заседания и бе намерил в тях свидетелските показания на Джелиф, че Тоу е невменяем.

— Е, д-р Смит — каза Литълмор. — Тук ли ще се разберем, или ще ходим в полицията?

Не му се наложи да чака дълго.

— Решението изобщо не беше мое — избълва Джелиф, — а на Дейна. Дейна отговаря за всичко.

Литълмор нареди на Джелиф да го заведе в апартамента си. Когато влязоха в богато украсеното му антре, детективът кимна одобрително.

— Имате какво да губите, д-р Смит. Значи миналия уикенд сте водили Тоу в града? И как стана? Подкупихте охраната?

— Да, но решението го взе Дейна, не аз — продължи да настоява на своето Джелиф. Отпусна се тежко на стол зад масата си за хранене. — Направих само това, което той ми нареди.

Литълмор се взря в него.

— Ваша ли беше идеята да ходите при Сузи?

— Тоу избра мястото, не аз. Моля ви, детектив. Беше медицинска необходимост. Един здрав мъж може да полудее на място като Матуан, заобиколен от лунатици и лишен от нормалните физиологични отдушници на напрежение.

— Но Тоу наистина е луд — каза Литълмор. — Затова е в лудницата.

— Не е луд. Но е много напрегнат — отвърна Джелиф. — Има нестабилен темперамент. Затварянето на такъв човек не води до добро.

— Толкова по-зле тогава, че сте излъгали по време на процеса — отбеляза Литълмор. — Не за първи път водите Тоу в града, нали? Подвизавали сте се заедно и преди месец?

— Не, кълна се — каза Джелиф. — Беше за първи път.

— Разбира се — отвърна Литълмор. — А откъде Тоу е знаел за Елси Сигел? И как накарахте Бануел да ви покрие следите?

Джелиф отрече да е знаел нещо за Елси Сигел, докато не прочел вестниците вчера следобед.

— Когато заведохте Тоу при Сузи — продължи Литълмор, — знаехте ли какво обича да прави с момичетата? И то ли беше медицинска необходимост?

Джелиф овеси нос.

— Бях чувал за склонностите му — смотолели той, — но смятах, че се е излекувал.

— О, не е — каза Литълмор. Детективът гледеше отвратен как добре поддържаните нокти на Джелиф почесваха огромния му корем. — Преди онази нощ да отидете при Сузи, когато с Тоу сте отседнали тук, във вашия апартамент, за колко дълго го изпуснахте от поглед? Излизал ли е сам? Излизал ли е извън сградата? Какво стана?

— Тук? — попита Джелиф разтревожен и объркан. — Никога не бих го довел тук.

— Не си играйте с мен, Смит. Вече имам достатъчно доказателства, за да ви обвиня като съучастник в убийство — както в подготвянето му, така и в прикриването му.

— Убийство? Мили боже! Не може да бъде. Не е имало никакво убийство.

— Едно момиче е било убито в тази сграда миналата неделя вечер, същата, в която сте довели Тоу.

Лицето на Джелиф пребледня.

— Не — каза той. — Тоу пристигна в града в събота вечерта. В неделя сутринта се качих заедно с него във влака за Матуан. Остана там както в неделя, така и в понеделник. Можете да питате Дейна и да проверите документацията в Матуан. Ще видите, че думите ми ще се потвърдят.

Отчаянието на Джелиф изглеждаше искрено, но Литълмор имаше доказателства за точно обратното на това, което чуваше.

— Добър опит, Смит, но аз пък разполагам с половин дузина момичета, които са ви видели с Тоу миналата неделя. Нали така, Грета?

— Да — каза Грета. — Около един или два в неделя сутринта. Точно както ви казах.

Литълмор замръзна.

— Чакай малко, чакай малко. Събота вечерта ли имаш предвид, или неделя?

— Събота вечерта, неделя сутринта, все тая — отвърна Грета.

— Грета — каза детективът, — искам да съм сигурен. Кога дойде Тоу — в събота или в неделя вечерта?

— Събота вечерта — каза Грета. — В неделя вечер не работя.

Литълмор пак се върна на изходната точка. Версията с Тоу му изглеждаше солидна като десеттонен бетонен блок. Всичко сочеше

натам. А сега се оказа, че е бил при Сузи друга вечер — предишната.

— Ще проверя документацията в болницата — каза Литълмор на Джелиф — и горко ви, ако лъжете. Хайде, Грета, тръгваме си.

Джелиф преглътна и се надигна от стола.

— Според мене ми дължите извинение, детектив — каза той.

— Може би — отвърна Литълмор. — Но ако още един път ми го кажете, ще лежите от една до пет години в „Синг Синг“ за уреждане на бягство на щатски затворник. Да не споменавам, че няма да можете повече да практикувате като лекар.

За втора поредна нощ Карл Юнг минаваше покрай църквата „ГВ. Разпятие“ от другата страна на Грамърси парк. Този път обаче носеше револвера си в джоба. Може би той му даваше кураж. Премина целеустремено и без да трепне покрай оградата от ковано желязо от южната страна на парка и тръгна право към полицаия, който пазеше предната врата на семейство Актън. Полицаят го попита какво прави тук. Юнг отговори, че търси някакъв театрален клуб наблизо. Дали офицерът не може да му помогне?

— „Плейърс“, това ви трябва — каза полицаият. — Номер шестнайсет, през четири сгради оттук.

Юнг почука на вратата на номер шестнайсет и след като каза името на Смит Джелиф, го пуснаха да влезе. Лъхна го вълна от музика и женски смях. Сега, когато вече беше вътре, не можеше да повярва какъв глупак е бил, когато на два пъти почти стигна вратата, но се уплаши и подви опашка. Само си представете: мъж с неговото положение да се плаши от място, където жените се продаваха за пари.

Момичето на гардероба, което посрещна Юнг във фоайето, за миг изтръпна, когато видя револвера му, но той ѝ го подаде с европейска галантност, като обясни, че видял полицаия през няколко къщи и се притеснил, че може наоколо да се разхожда убиец.

— Всичко е наред — каза момичето и се усмихна мило. — За момент си помислих, че вие сте убиецът.

Докато двамата се смееха на шегата до все още откренатата врата, от един файтон в сенките на църквата слезе друг мъж. Файтонът замина и остави мъжа почти на същото място, на което преди малко бе стоял Юнг. Той имаше бяла вратовръзка. Въпреки горещата лятна нощ

носеше сако и ръкавици от бяла еленова кожа. Шапката му бе нахлупена ниско, за да скрие колкото може повече от лицето му. Мъжът не помръдваше. Стоеше в тъмнината и наблюдаваше, оттам, където полицаят пред дома на семейство Актън не можеше да го види.

Веднага щом чу вратата да се затваря, Смит Джелиф отиде до телефона. Помоли оператора да го свърже с психиатричната болницата в Матуан. Отне му петнайсет минути, но най-накрая се обади болничен пазач, с когото беше в отлични отношения. Джелиф започна да издава трескаво заповеди, но от другата страна бързо го прекъснаха.

— Закъснели сте — каза пазачът. — Няма го.

— Няма ли го?

— Тръгна оттук преди три часа.

Джелиф свали слушалката от ухото си. Набра с разтреперани пръсти номера на Чарлз Дейна в дома му на Пето авеню. Никой не вдигна. Наближаваше полунощ. След шест позвънявания Джелиф затвори.

— Мили боже — промълви той.

От другата страна на улицата срещу „Балморал“ Литълмор се сбогуваше с Грета под светлината на улична лампа. Нощта беше все така гореща и душна.

— Ако искате, мога да свидетелствам, че е идвал в неделя вечерта — предложи Грета.

Литълмор нямаше как да не се засмее. Поклати глава и махна на преминаващо такси.

— Няма да потърсите моята Фани, така ли? — попита тя унило.

— Напротив, ще я търся — каза Литълмор. — И ще я намеря.

Нареди на шофьора да кара към Четиридесета улица и му даде долар. Грета се взираше в него.

— Голяма работа сте, да знаете! — каза тя. — Случайно да искате да се ожените за мене? И двамата сме червенокоси.

Литълмор отново се засмя.

— Съжалявам, сладурче, вече съм окупиран.

Грета го целуна по бузата. Когато таксито замина, Литълмор се обърна и видя Бети Лонгобарди зад гърба си. По пътя към жилищния квартал детективът се отби у семейство Лонгобарди и остави съобщение за Бети да дойде пред „Балморал“ веднага щом може.

— Започвай да обясняваш — каза Бети. — И гледай да си убедителен.

Беше убедителен: в мига, в който Бети разбра, че Грета е загубила бебето си, спря да му се сърди. Литълмор я заведе до паркираната кола. Извади от багажника една пълна чанта.

— Искам да ти покажа някои неща — каза той. — Някои неща, които може да са принадлежали на г-ца Ривърфорд. Ти си единствената, която може да ги идентифицира.

Литълмор изпразни чантата в багажника на колата. Дрехите бяха прекалено мокри и повредени, за да бъдат разпознати. Бижутата и обувките изглеждаха познати на Бети, но каза, че не може да бъде сигурна. След това видя ръкав с пайети да виси от голяма омотана купчина плат. Издърпа роклята, на която принадлежеше ръкавът, и я разпери под светлината на лампата.

— Това е нейно! Виждала съм я с тази дреха.

— Ти си истинско бижу — каза Литълмор. Канеше се да я прегърне, но го зачовърка едно хрумване. — Тук има ли нещо, което жена може да облече и през деня?

— Не тези дрехи — каза Бети, като ровеше с вдигнати вежди бельото. — И тези също не. Не, Джими. Това е само вечерно облекло.

— Вечерно облекло — повтори бавно детективът.

— Какво има? — попита Бети.

Литълмор не каза нищо, а погледът му стана замислен.

— Какво, Джими?

— Но тогава г-н Хугел... — изведнъж детективът започна припряно да се потупва по джобовете и да рови в тях. Накрая намери плик с няколко снимки. Едната показа на Бети. — Познаваш ли това лице? — попита той.

— Разбира се — каза тя, — но защо...

— Качваме се обратно — прекъсна я Литълмор.

Грабна от багажника един обемист метален предмет, който приличаше на автомобилен фар, забит върху свещник. Беше

електрически фенер. Поведо Бети към „Балморал“. Качиха се на най-горния етаж на Алабастровото крило.

— Колко висока беше г-ца Ривърфорд? — попита Литълмор, докато пътуваха с асансьора.

— Малко по-висока от мен. — Бети беше 157 сантиметра. — Или поне изглеждаше по-висока.

— Какво искаш да кажеш?

— Винаги беше на токчета — обясни Бети. — И то много високи токчета. Но не бе свикнала да ходи на тях.

— Колко тежеше?

— Не знам, Джими. Защо?

Коридорът на осемнайсетия етаж беше пуст. Въпреки възраженията на Бети Литълмор пхна шперца в ключалката на апартамента на Елизабет Ривърфорд и отвори вратата. Вътре беше тъмно и тихо. Лампите бяха прибрани.

— Какво правим тук? — попита Бети.

— Установяваме нещо.

Литълмор тръгна през антрето към спалнята на г-ца Ривърфорд, като светеше с електрическия си фенер.

— Не искам да влизам там — каза Бети и започна да се опъва назад.

Стигнаха до вратата. Литълмор се пресегна към бравата и ръката му замръзна във въздуха. Силен шум прониза тишината. Идваше от банята. Усили се и се превърна в далечен стон.

Бети сграбчи Литълмор за ръката.

— За този звук ти говорех, Джими, точно него чухме сутринта след смъртта на г-ца Ривърфорд.

Детективът отвори вратата. Воят стана още по-силен.

— Не влизай — прошепна Бети.

Шумът внезапно спря. Всичко утихна. Литълмор влезе в стаята. Бети беше прекалено уплашена, за да остане отвън, и също пристъпи, вкопчена в ръкава му. Мебелите все още си бяха по местата: леглото, огледалото, нощните шкафчета, раклите хвърляха зловещи сенки под лъча на фенера. Литълмор постави ухо на стената, почука с юмрук и се заслуша внимателно. Премести се на около метър и повтори същото.

— Какво правиш? — прошепна Бети.

Литълмор щракна с пръсти.

— Камината — каза. — Видях кал край камината.

Отиде до камината, отмести решетката и се просна на пода. Освети с фенера комина. На задната страна видя тухли, хоросан и три дупки, подредени в триъгълник, като най-горната беше кръгла.

— Това е — каза детективът. — Няма друг начин. Но как той...

Литълмор освети с фенера инструментите, които висяха отстрани на камината. Единият от тях беше тризъбец. Два от трите му зъба бяха остри, а третият — кръгъл. Трите краища също образуваха триъгълник. Литълмор скочи на крака, взе тризъбеца и бръкна в комина с него. Краищата на инструмента намериха дупчиците и паснаха в тях идеално, сякаш бяха правени в комплект — и, разбира се, точно така бяха изработени. Миг след това цялата камина се завъртя на невидими панти в стената и в лицето на Литълмор повя силен вятър.

— Я погледни тук — каза той. Малки сини светлинки грееха от стените. — Къде съм виждал нещо подобно? Хайде, Бети.

Влязоха в прохода. Бети стискаше Литълмор за ръката. Забелязаха на едната стена голяма квадратна метална порта. Детективът долепи ухо и каза на Бети да направи същото. Чуваха отдалече същия вой, който така ги бе изплашил.

— Въздушна шахта — каза Литълмор. — Някаква система с нагнетен въздух. Трябва да има помпа. Когато се включва помпата, се чува този звук. — Изминаха стотина метра, минаха през пет-шест подобни врати и завиха на три или четири места. Ноктите на Бети се бяха впили в ръката на Литълмор. Най-после стигнаха до края. Пътят им препречваше стена, но на нея имаше малка метална плочка, от която се излъчваше същата синкава светлина. Литълмор натисна плочката и стената се отмести.

Под светлината на електрическия фенер видяха скъпо обзаведен мъжки кабинет. Стените бяха скрити зад лавици, но вместо книги по тях бяха наредени макети на мостове и сгради. В средата на кабинета бе поставено масивно бюро с метални лампи на плота. Литълмор запали една от тях. Вратата, която водеше навън, бе затворена. Литълмор и Бети тихо се придвижиха до нея и я отвориха. Влязоха в тъмен коридор и стигнаха до бяло мраморно фоайе, където чуха приглушен звук. Продължиха по коридора, минаха покрай най-просторната всекидневна, която и двамата някога бяха виждали. Чу се проскърцване на врата, зад нея имаше някой, който натискаше бравата

надолу-нагоре и очевидно се опитваше да я отвори. Литълмор извика, че е полицай.

Отговори му женски глас.

— Отворете вратата. Пуснете ме да изляза.

Не му отне много време. Зад вратата видяха шкаф за спално бельо и гръб на жена, натикана в пространство, което не бе предназначено за хора. Ръцете ѝ бяха вързани отзад. Г-жа Клара Бануел се обърна, благодари на детектива и го помоли да я развърже.

Пот изби по челото на Хенри Тоу, когато погледна към полицая от другата страна на Грамърси парк, който крачеше напред-назад под газената улична лампа пред къщата на семейство Актън. Потта намокри гърба на ризата под официалното му сако и се стече по крачолите на панталоните.

От скривалището си на Източна дваисет и първа улица между парка и „Лексингтън авеню“ Тоу виждаше цялата редица внушителни къщи покрай южната граница на Грамърси. Виждаше и клуб „Плейърс“, осветен весело в петък вечер. Погледът му проникваше през прозрачните завеси на първия етаж на клуба, където заможни възрастни мъже и млади жени с разголени рамене пиеха вермут и коктейли с джин и портокалов сок.

Зрението на Тоу беше по-добро от това на Юнг. Три етажа над патрула забеляза движение по покрива на къщата на семейство Актън. Пак там, на фона на нощното небе, забеляза силуета на друг полицай и очертанията на пушката му. Тоу беше жилав мъж, слаб до степен да изглежда крехък, с малко по-дълги от обичайното ръце. Лицето му беше изненадващо момчешко за мъж, приближаващ четиридесетте. Можеше дори да мине за красавец, ако малките му очички не бяха прекалено вкопани, а устните му — толкова дебели. Независимо дали се движеше, или стоеше неподвижно, все изглеждаше задъхан.

Тръгна на изток, като се стремеше да не излиза от сенките. Когато пресичаше „Лексингтън авеню“, нахлупи още повече шапката си. Познаваше много добре къщата на този ъгъл. Преди време я бе наблюдавал с часове, дебнеше да види как едно момиче излиза оттам, хубаво момиче, което толкова много искаше да нарани, че буквално ръцете го сърбяха. Придвижи се покрай желязната ограда на парка,

докато стигна до югоизточния ъгъл с „Ървинг стрийт“, отделяща го от патрулиращите полицаи. Приблужи се до къщите от южната страна на Грамърси парк. Полицаяте изобщо не го видяха. Беше почти на две пресечки от тях. И най-зоркият наблюдател не би намерил основание да заподозре, че този човек се опитва да влезе в къщата на номер дванайсет, дома на г-н и г-жа Харкорт Актън.

На около пет километра от това място, в апартамента си на втория етаж на малката сграда на „Уорън стрийт“, патоанатомът Чарлз Хугел вече си бе събрал багажа. Стоеше в средата на всекидневната и си хапеше пръстите. Беше връчил оставката си на кмета. Беше уведомил хазаина си, че напуска. Беше отишъл до банката и бе закрил сметката си. Всичките му пари лежаха в спретнати купчинки на пода. Трябваше да реши как ще ги носи. Наведе се и започна да брои банкнотите — за трети път вече, — като пресмяташе дали ще му стигнат, за да се установи в друг, по-малък град. Когато чу да се тропа на вратата, ръцете му трепнаха и във въздуха полетяха петдесетдоларови банкноти.

Ако дежурният полицай пред къщата на семейство Актън бе вдигнал поглед нагоре, може би щеше да забележи по-плътната сянка на прозореца в спалнята на Нора и щеше да се усети, че зад прозореца има човек. Но той не вдигна поглед.

Горе натрапникът разхлаби бялата си вратовръзка, свали я тихо от яката и уви краищата ѝ около ръцете си. Приблужи се към леглото на Нора. Въпреки тъмнината успя да различи очертанията на спящото момиче. Видя мястото, където прекрасната ѝ брадичка преминаваше в мека и беззащитна шия. Пъхна вратовръзката между таблата на леглото и възглавницата и я плъзна бавно надолу, под възглавницата, все по-близо до шията на момичето. Действаше изключително бавно, докато двата края не се появиха изпод възглавницата. През цялото време се вслушваше в лекото ѝ равномерно дишане.

Интересно дали кухненският нож би помогнал, ако не беше изваден изпод възглавницата от г-жа Милдред Актън. Дали ако Нора се бе събудила в този миг, щеше да успее да докопа ножа? Ако

успееше, дали щеше да го използва? Нора винаги спеше по корем. Дори и да стискаше оръжието с две ръце, дали щеше да може — особено ако я душаха — да си спаси живота с него?

Все хубави въпроси, но доста теоретични, тъй като не само кухненският нож не беше там, ами и самата Нора.

— Горе ръцете, г-н Бануел — каза един глас зад мъжа, надвесил се над леглото на Нора, а в гърба му опря дуло на пистолет.

Електрическият фенер в ръката на униформен полицай до вратата освети стаята. Джордж Бануел вдигна ръце към лицето си. Полузаслепен, погледна надолу към леглото и с ужас видя, че оттам го гледаше непознато момиче, уплашено, но решително — Бети Лонгобарди.

— Отстранете се от леглото, г-н Бануел — каза детектив Литълмор. Докато потупваше Бануел по джобовете, детективът погледна към камината на Нора. Както и очакваше, тя бе отворена и зад нея се виждаше таен проход. — Можете да си свалите ръцете, но ги дръжте зад гърба. Внимателно и полека.

Бануел не помръдваше.

— Каква ти е цената? — попита той.

— Повече, отколкото можете да ми платите — отвърна Литълмор.

— Двайсет хиляди — каза Бануел, като продължаваше да държи ръцете си над главата. — Ще дам на всеки един от вас по дваайсет хиляди долара.

— Ръцете зад гърба — повтори Литълмор.

— Петдесет хиляди — каза Бануел. Примигвайки срещу лъча, видя, че на вратата бяха застанали двама мъже, единият държеше фенера, а другият стоеше зад него. Като чуха „петдесет хиляди“, двамата на вратата нервно се размърдаха. Бануел се обърна към тях. — Само си помислете, момчета. Вие сте умни, сигурен съм само като ви гледам. Откъде според вас идват парите на началника ви Бърнс? Знаете ли колко има в банката? Триста и петдесет хиляди. Точно така. Аз го направих богат. Защо да не направя и вас?

— На кмета няма да му хареса, че се опитвате да ни подкупите — каза Литълмор, свали едната от ръцете на Бануел и ѝ сложи белезници.

— Нали няма да послушате този глупак? — изстреля Бануел пак към двамата мъже на вратата. Гласът му бе силен и умерен въпреки бедата, в която бе изпаднал. — Ще го разбия по време на процеса. Ще го разбия, чувате ли ме? Проявете разум. Цял живот ли ще стоите бедни? Помислете за съпругите и децата си. Искате ли и те да мизерстват цял живот? И не се притеснявайте за кмета. Аз го държа в ръчичките си.

— Така ли, Джордж? — каза някой зад полица с фенера и излезе на светло. Беше кметът Макклелън. — Наистина ли?

Литълмор щракна доволно белезниците и на другата китка на Бануел. С изненадваща за ръста си бързина Бануел се измъкна от хватката на детектива и със закопчани зад гърба ръце побягна към прохода. Но трябваше да се спре и наведе, за да влезе вътре, което го провали. Литълмор стискаше пистолета си в ръка. Държеше го на мушка, но не стреля. Вместо това направи една голяма крачка и стовари дръжката на оръжието върху темето на Бануел. Бануел извика и падна на пода.

След няколко минути детектив Литълмор извлече изпадналия почти в безсъзнание Джордж Бануел в подножието на стълбището на семейство Актън и го върза за парапета с друг чифт белезници, който взе назаем от униформените полицаи. По лицето на Бануел се стичаше кръв. Друг полицай изведе обърканите Харкорт и Милдред Актън от спалнята им.

В клуб „Плейърс“ момичето на гардероба посрещна нов гост, който също я изненада — този път защото носеше дреха над самото си посред лято. Хари Тоу изпитваше особено удоволствие да се радва на свободата си, като посещава местата, проектирани от мъжа, когото бе убил преди три години — г-н Станфорд Уайт. Представи се като Монро Рийд от Филадельфия. Под това име се запозна вътре с друг човек, чужденец, с когото се срещна в малка бална зала, където танцьорки показваха своя номер на специално издигната сцена. Хари Тоу и Карл Юнг си прекараха доста добре тази вечер. Когато Юнг спомена, че членът на клуба, който го е поканил, е Смит Джелиф, Тоу възкликна, че и той познава Джелиф, но без да признае откъде точно.

— Добра работа, детектив — каза кметът Макклелън на Литълмор във всекидневната на семейство Актън. — Никога нямаше да повярвам, ако не го бях видял със собствените си очи.

Г-жа Бигс промиваше раната на черепа на Бануел, който все още бе вързан с два чифта белезници, единият държеше ръцете му зад гърба, а другият — него самия за парапета на стълбището. Г-н Актън си бе налял голямо питие.

— Можеш ли да ни кажеш какво става тук, Макклелън? — попита той.

— Боя се, че и аз не знам всичко — отвърна кметът. — Все още не мога да си обясня как Джордж е убил г-ца Ривърфорд.

На вратата се позвъни. Г-жа Бигс погледна към работодателя си, който, от своя страна, се обърна към кмета. Литълмор каза, че той ще отвори. Само след миг всички видяха патоанатома Чарлз Хугел да влиза в стаята, стиснат като в клещи от полицаи Джон Риърдън.

— Хванах го, детектив — каза Риърдън. — Беше си събрал багажа точно както ти каза.

[1] Бос на Тамани хол — човекът, който ръководи задкулиската неформална политическа машина на демократическата партия в Ню Йорк. — Б.пр. ↑

Събуди ме звънът на телефона в хотелската ми стая. Не помнех как съм заспал. Нямах много спомени и как съм се добрал до стаята си. Обаждаха се от рецепцията.

— Колко е часът? — попитах.

— Малко преди полунощ.

— А кой ден? — мъглата в мозъка ми не се разсейваше.

— Все още е петък, сър. Извинете, д-р Янгър, но ме помолихте да ви информирам, ако някой посети г-ца Актън.

— Да?

— Г-жа Бануел се качва към стаята на г-ца Актън.

— Г-жа Бануел? — повторих. — Добре, не пускайте никого горе, без да ми се обадите.

С Нора бяхме взели влака обратно за Таритаун. Почти не си говорехме. Когато пристигнахме на „Гранд сентрал“, тя ме помоли да я заведа пак в хотел „Манхатън“, за да провери дали стаята ѝ все още се води на нейно име. Ако беше така, искаше да остане там до неделя, когато вече нямаше да се страхува, че родителите ѝ могат да я затворят в психиатрична клиника против волята ѝ.

Въпреки че не ми се стори разумно, се съгласих да я заведа в хотела. Предупредих я обаче, че на следващата сутрин при всички положения ще уведомя баща ѝ къде се намира. Уверих я, че съм сигурен, че ще успее да измисли някаква история, с която да удържи родителите си за двацет и четири часа. Оказа се права за стаята: тя така и не бе освободена. Служителят на рецепцията ѝ даде ключовете и тя изчезна в асансьора.

Не смятах среднощното посещение на г-жа Бануел за много разумно: съпругът ѝ можеше да я проследи. Бе достатъчно Нора да ѝ се обади по телефона. Но щом Нора успя така добре да ме измами, вероятно и Клара Бануел можеше да излъже съпруга си за нощните си разходки.

Спомних си забележките на Фройд за чувствата на Нора към Клара. Той все още вярваше, че Нора има инцестни желания. Но аз

вече не бях убеден. Всъщност, като се има предвид тълкуването ми на „Да бъдеш или да не бъдеш“, си позволявах да мисля, че най-накрая бях намерил отговор на загадката на едиповия комплекс. Фройд беше напълно прав във всичко, бе обърнал огледалото към природата — и бе видял в него огледалния образ на реалността.

Става въпрос за бащата, не за сина. И наистина, когато малкото момченце „излезе на сцената“ заедно с майка си и баща си, един човек от това трио страда от пълно сексуално пренебрежение — и това е бащата. Съвсем естествено е да почувства, че момчето се натрапва в неговата специална и привилегирована връзка със съпругата му. Може дори донякъде да му се иска да се отърве от детето, да премахне натрапника, когото майката обявява за толкова изключителен и съвършен. Дори може да желае смъртта му.

Едиповият комплекс съществува, но обект на терзанията му е бащата, не детето. И става все по-зле, когато то расте. Момичето скоро започва да съперничи на майка си с тяло, към чиято младост и красота тя няма как да не храни неприязън. С времето момчето надминава баща си, който с порастването на сина започва да усеща все по-осезателно повика на поколенията преди себе си, които сякаш идват, за да отведат и него под земята.

Но как би могъл един родител да признае желанието си да убие собствената си плът? Кой баща би заявил откровено, че ревнува от сина си? Сигурно един глас нашепва в ухото на бащата на Едип, че не той, родителят, тайно ревнува и желае гибелта на сина си, а Едип копнее за майка си и си представя смъртта на баща си. Колкото по-силно тази ревност атакува родителите, толкова по-разрушително те започват да се държат със собствените си деца и дори могат да ги обърнат срещу себе си и да създадат ситуацията, от която се страхуват. Така ни учи самият Едип. На същото ни учи и Хамлет.

Жалкото беше, че това откритие, ако беше изобщо такова, вече ми се струваше нищожно и безсмислено. Каква полза от него? И каква полза изобщо от мисленето?

— Това е скандално — каза патоанатомът Хугел, като се опитваше да изиграе едва сдържано възмущение. — Настоявам за обяснение.

Джордж Бануел простена от болка, когато г-жа Бигс залепи лейкопласт на черепа му. В косата му все още имаше засъхнала кръв, но вече не течеше по бузите му.

— Какво означава това, Литълмор? — попита кметът.

— Искате ли вие да отговорите, г-н Хугел? — проговори детективът. — Или аз да го направя?

— Какво да ми отговори? — попита Макклелън.

— Пусни ме — каза Хугел на Риърдън.

— Пусни го, полицай — нареди кметът.

Риърдън се подчини веднага.

— Това да не е някоя от твоите шеги, Литълмор? — попита Хугел, докато си оправяше костюма. — Не го слушайте, Макклелън. Този човек вчера се преструваше на мъртъв на операционната ми маса.

— Наистина ли? — кметът се обърна към Литълмор.

— Да, сър.

— Виждате ли? — извиси глас Хугел към Макклелън. — Вече не работя за общината. Оставката ми влезе в сила в пет часа днес. На бюрото ви е, Макклелън, макар да съм убеден, че не сте я прочели. Отивам си. Приятна вечер.

— Не го оставяйте да си тръгне, г-н кмете — каза Литълмор.

Патоанатомът не му обърна внимание. Нахлупи шапката си на главата и се отправи към вратата.

— Не го оставяйте да си тръгне, сър — повтори Литълмор.

— Г-н Хугел, останете, ако обичате — нареди Макклелън. — Тази вечер детективът вече ми доказва нещо, което не можех да приема за възможно. Искам да го изслушам.

— Благодаря, ваша чест — каза Литълмор. — Най-добре да започна от снимката. Патоанатомът Хугел направи една снимка, сър. На г-ца Ривърфорд, на чиято шия се виждат инициалите на г-н Бануел.

Бануел се размърда в подножието на стълбището.

— За какво става дума? — попита той.

— Неговите инициали? За какво говорите? — недоумяваше Макклелън.

— Имам копие, господине — отвърна Литълмор и подаде снимката на кмета. — Малко е сложно. Вижте сега, г-н Хугел каза, че трупът на г-ца Ривърфорд е бил откраднат от моргата, защото по него имало улики.

— Да, споменахте ми това, Хугел — каза кметът.

Патоанатомът мълчеше и гледаше враждебно Литълмор.

— След това Ривиер прояви плаките на г-н Хугел — продължи детективът — и видяхме, че на шията на г-ца Ривърфорд има някакъв отпечатък. С Ривиер не разбрахме какво означава, но г-н Хугел ни обясни. Убиецът е удушил г-ца Ривърфорд с вратовръзката си, а на нея е имало игла с монограм. Затова, ваша чест, снимката показва инициалите на убиеца, отпечатани върху шията на г-ца Ривърфорд. Това ни казахте, нали, г-н Хугел?

— Невероятно — възкликна кметът, като приближи снимката до очите си. — Боже, видях ги: GB.

— Точно така. Разполагам и с една от иглите за вратовръзка на г-н Бануел, ще видите, че са идентични. — Литълмор извади иглата на Бануел от джоба на панталоните си и я подаде на кмета.

— Я виж ти! — възкликна кметът. — Напълно еднакви.

— Глупости — намеси се Бануел. — Устройват ми капан.

— Мили боже, Хугел — каза Макклелън, без да обръща внимание на Бануел. — Защо не ми каза това, човече? Имал си убедително доказателство срещу него.

— Но аз не знаех... не можех... дайте да видя снимката — каза Хугел.

Кметът му я подаде.

Хугел поклати глава, след като я разгледа внимателно.

— Но на моята снимка...

— Г-н Хугел никога не е виждал тази снимка, ваша чест — обясни Литълмор.

— Не разбирам — каза кметът.

— На снимката на г-н Хугел — т.е. на оригинала — инициалите на шията на момичето не бяха GB. Бяха огледален образ на тези букви.

— Е, би трябвало да са обърнати, нали така? — отбеляза Макклелън. — Монограмите остават обърнати отпечатъци също като печатите върху пликовете за писма.

— Там е уловката — каза Литълмор. — Правилно сте разбрали, ваша чест: иглата би оставила обърнат отпечатък, така че обърнатият монограм на снимката на г-н Хугел, изглежда, доказваше, че г-н Бануел е убиецът. Точно това каза и г-н Хугел. Единственият проблем беше, че неговото изображение вече беше обърнато. Ривиер ни го

обясни. Ето това не се е сетил г-н Хугел. На неговата снимка има огледален образ на GB, но тя сама по себе си е обърнато изображение на шията на момичето. Което значи, че отпечатъкът на шията ѝ е GB, а това, от своя страна значи, че монограмът е бил с обърнати букви GB.

— Повторете пак — каза Макклелън.

Литълмор се подчини, повтори още няколко пъти, докато кметът най-накрая го разбра. Обясни му също така, че е накарал Ривиер да извади огледално изображение на снимката на г-н Хугел, като обърне инициалите и ги направи правилни, за да може да ги сравни с инициалите от истинския монограм. Това обърнато изображение държал в момента в ръцете си кметът.

— Но пак не ми се връзва — каза раздражено кметът. — Никакъв смисъл не виждам. Как може монограмът на оригинала на Хугел да е огледално изображение на монограма на Джордж Бануел?

— Има само един начин, ваша чест — каза Литълмор. — Някой го е нарисувал.

— Какво?

— Някой го е нарисувал. Някой го е гравирал върху изсъхналата плака, преди Ривиер да я прояви. Някой, който има достъп до иглата на г-н Бануел и до плаките на г-н Хугел. Някой, който се опитва да ни накара да мислим, че Бануел е убил Елизабет Ривърфорд. Който е да е бил, доста се е постарал. Направил е всичко както трябва, но е допуснал само една грешка: наредил е нещата така, че фотографията да показва огледален образ, а не би трябвало. Знаел е, че отпечатъкът на шията на г-ца Ривърфорд трябва да е обърнато изображение на истинския монограм. Затова е решил, че на снимката ще излезе огледален образ. Това е голямата му грешка. Като е поставил обърнати инициали на снимката, се е издал.

Тук се намеси Хугел.

— Дори аз не разбирам какво дрънка този патешки мозък. Имаме ясна снимка на шията на момичето. И на нея има инициали GB — това не е негатив, не е двоен негатив или дори троен негатив, или каквото там бръщолеви Литълмор. Просто GB. Това е доказателство, че Бануел е убиецът.

Настъпи кратка тишина, която наруши кметът.

— Детектив — каза той, — проследих мисълта ти, но трябва да призная, че толкова пъти обърнахте нещата, че се затруднявам да кажа

кой е прав. Това ли е единствената причина, поради която смятате, че г-н Хугел е подправил доказателство? Възможно ли е г-н Хугел да е прав, че вашата снимка доказва, че Джордж Бануел е убиецът?

Литълмор се намръщи.

— Да видим — каза той. — Според мене има доста улики срещу г-н Бануел, не мислите ли? Г-н кмете, може ли да задам няколко въпроса на г-н Бануел?

— Да — отвърна Маклелън.

— Г-н Бануел, чувате ли ме?

— Какво искаш? — изръмжа той в отговор.

— Знаете ли, г-н Бануел, сега, като се замисля, съм напълно убеден, че можем да ви обвиним за убийството на г-ца Ривърфорд. Намерих тайния проход между апартаментите ви.

— Браво на тебе — отвърна Бануел.

— В нейното жилище имаше следи от кал, която съвпада с калта на строителната ви площадка.

— И това за тебе е доказателство?

— Намерихме и куфара с нещата на г-ца Ривърфорд, този който потопихте в Ист ривър край Манхатънския мост.

— Невъзможно! — извика Бануел.

— Извадихме го миналата нощ, г-н Бануел. Точно преди да наводните кесона.

— Снощи си бил в кесона на Манхатънския мост, така ли, Литълмор? — попита Макклелън.

— Да, сър — отвърна засрамено Литълмор. — Съжалявам, г-н кмете.

— О, няма значение — отвърна Макклелън. — Продължавай.

— Това е капан — намеси се Бануел. — Макклелън, бях с тебе в неделя вечерта в „Саранак ин“. Знаеш, че няма как да съм я убил.

— Не така ще види нещата прокурорът — отвърна Литълмор. — Ще каже, че сте накарали някого да откара г-ца Ривърфорд до „Саранак“, че сте се измъкнали от вечерята с кмета, срещнали сте се с нея някъде за няколко минути и сте я убили. После сте наредили да откарат трупа ѝ обратно в „Балморал“ и да направят така, че да изглежда все едно е убита в дома си. Смятали сте да използвате кмета за свое алиби. Но за зла беда сте си оставили инициалите на шията ѝ. Това ще каже прокурорът, г-н Бануел.

— Не съм я убил — каза Бануел. — Мога да го докажа.
— Как можеш да го докажеш, Джордж? — попита Макклелън.
— Никой не е убивал Елизабет Ривърфорд — заяви Бануел.
— Какво? — попита кметът. — Тя е още жива? Къде е?

Бануел поклати глава.

— За бога, човече — не се стърпя Макклелън, — обясни.

— Няма Елизабет Ривърфорд — каза Бануел.

— И никога не е имало — добави Литълмор.

Бануел издиша силно. Хугел пък пое дълбоко дъх. На кмета му дойде много.

— Някой ще ми обясни ли какво става?

— Теглото ѝ ме накара да се замисля най-напред — започна Литълмор. — Според доклада на г-н Хугел тя е висока 165 сантиметра и тежи 53 килограма. Но устройството на тавана, на което е била овесена, не би издържало такава тежест, щяло е да се откъсне веднага. Проверих.

— Може леко да съм сбъркал височината и теглото ѝ — каза Хугел. — Бях под невероятно напрежение.

— Не сте, г-н Хугел — отвърна му Литълмор. — Направили сте го нарочно. Освен това не бяхте споменали, че косата на г-ца Ривърфорд не е била точно черна.

— Разбира се, че беше черна — запротестира Хугел. — Всички в „Балморал“ ще го потвърдят.

— Перука — каза Литълмор. — Намерихме я в куфара на Бануел.

Хугел се обърна умолително към кмета.

— Той се е побъркал. Някой му плаща, за да говори тези неща. Защо ще ми е да представям погрешно външния вид на г-ца Ривърфорд?

— Защо, детектив? — попита Макклелън.

— Защото ако беше казал на всички, че Елизабет Ривърфорд е сто петдесет и седем сантиметра и четиридесет и шест килограма, с дълга руса коса, нещата щяха доста да се объркат, когато г-ца Актън, която е сто петдесет и седем сантиметра и четиридесет и шест килограма, с дълга руса коса, се беше оказала със същите наранявания на следващия ден — същия, в който тялото на г-ца Ривърфорд изчезна. Нали така, г-н Хугел?

Нора потъна в прегръдките на Клара веднага щом тя влезе в хотелската ѝ стая.

— Скъпа моя — каза Клара, — слава богу, че си добре. Толкова се радвам, че се обади.

— Ще им разкажа всичко — възкликна Нора. — Опитвах се да пазя тайна, но не мога.

— Знам — каза Клара. — Написала си го в писмото си. Всичко е наред. Кажи им всичко.

— Не — отвърна Нора, готова да заплаче. — Аз имам предвид наистина всичко.

— Разбирам. Добре.

— Той не ми повярва, че съм била наранена — каза Нора. — Доктор Янгър. Реши, че съм си нарисувала белезите.

— Колко ужасно.

— Заслужавам си го, Клара. Всичко се обърка. Толкова съм лоша. И се оказа, че не си е струвало. По-добре да бях мъртва.

— Тихо. И двете имаме нужда да се поуспокоим. — Отиде до раклата, на която имаше пълна до половина гарафа и няколко чаши. — Ето. О, това ужасно бренди. Ще наляя все пак по малко. Ще си го поделим.

Подаде на Нора чашата със златистия алкохол. Нора никога не бе пила бренди, но Клара ѝ обясни как да отпива и след като първото изгарящо усещане премина, пресуши чашата. Няколко капки се разляха по предницата на роклята ѝ.

— Боже — каза Клара. — Това моята рокля ли е?

— Да — отвърна Нора. — Съжалявам. Днес ходих до Таритаун. Имаш ли нещо против?

— Разбира се, че не. Така добре ти стои. Моите неща винаги ти пасват. — Клара наля още един пръст бренди в чашата. — Знаеш ли — каза тя, — че като купувах тази рокля, си мислех за тебе? А обувките, с които съм, бяха предназначени за нея. Ето, премери ги. Имаш такива изящни глезени. Да забравим за всичко и да те нагласим като някога.

— Да ги пробвам? — попита Нора, опитвайки се да се усмихне.

— Искаш да кажеш, че Елизабет Ривърфорд е Нора Актън? — попита Макклелън, напълно объркан.

— И мога да го докажа, ваша чест — отвърна Литълмор. Посочи Бети. — Г-н кмете, това е Бети Лонгобарди. Тя е била камериерка на г-ца Ривърфорд в „Балморал“. Г-н Актън, имате ли снимка на Нора?

Харкорт извади една фотография и я подаде на детектива, който пък я даде на Бети.

— Това е г-ца Елизабет — каза Бети. — Косата ѝ е различна, но е тя.

Макклелън поклати глава.

— Нора Актън е живеела в „Балморал“ под името Елизабет Ривърфорд? Но защо?

— Не живееше там — промърмори Бануел. — Щеше да идва един-два пъти седмично, това е всичко. Какво ме зяпате? Погледнете Актън!

— Вие сте знаели? — попита невярващо Макклелън.

— Разбира се, че не — отвърна г-жа Актън вместо съпруга си. — Нора го е правила скришом.

Харкорт Актън не каза нищо.

— Ако не е знаел, значи е пълен глупак — обяви Бануел. — Но и с пръст не съм я докоснал. Впрочем идеята беше на Клара.

— И Клара е знаела? — кметът се озадачаваше все повече.

— Знаела? Тя го уреди! А сега ме пуснете да си ходя. Не съм извършил никакво престъпление.

— Освен че ме сгазихте на улицата вчера — каза детектив Литълмор — и се опитахте да подкупите полицейски служител, нападнахте г-ца Актън и убихте Симъс Мали. Плодотворна седмица, бих казал, г-н Бануел.

Като чу името на Мали, Бануел понечи да стане, въпреки че бе вързан с белезници за парапета. В настъпилата бъркотия Хугел се втурна към вратата. И двамата не успяха да постигнат каквото бяха намислили. Бануел само си разрани китките, а патоанатомът бе заловен от полицаи Риърдън.

— Но защо, Хугел? — попита кметът.

Патоанатомът не отговори.

— Боже мой — продължи кметът. — Ти си знаел, че Елизабет Ривърфорд е Нора. Ти ли я преби с камшик? Мили боже.

— Не съм — извика Хугел отчаяно, все още в ръцете на Риърдън.
— Никого не съм бил. Опитвах се да помогна. Трябваше да го осъдим.
Тя ми обеща. Никога не бих го направил сам... Тя планира всичко...
Каза ми какво да направя... Обеща ми...

— Нора? — попита кметът. — Какво, по дяволите, ти е обещала?

— Не Нора — каза Хугел и махна с глава към Бануел. — Жена му.

Нора Актън свали обувките си и премери тези на Клара. Токчетата бяха високи и тънки, но обувките бяха удобни, изработени от прекрасна мека черна кожа. Когато вдигна очи, видя в ръцете на Клара нещо, което не очакваше: малък револвер със седефена дръжка.

— Толкова е топло тук, скъпа моя — каза Клара. — Да излезем на балкона.

— Защо насочваш оръжие към мене, Клара?

— Защото те мразя, скъпа. Ти прави любов със съпруга ми.

— Не съм — отрече Нора.

— Но той искаше. И то отчаяно. Същото е, не, даже е по-лошо.

— Но ти мразиш Джордж.

— Нима? Предполагам, че е така — отвърна Клара. — Мразя и двама ви поравно.

— О не, не казвай това. По-скоро бих умряла.

— Ами добре тогава.

— Но Клара, ти ме накара...

— Да, аз те накарах — съгласи се Клара. — И сега ще поправа стореното. Само се постави в моето положение, скъпа. Как да те оставя да разкажеш на полицията всичко, което знаеш? Толкова съм близо до успеха. Само ти ми се пречкаш на пътя. Ставай, мила моя, излизай на балкона. Върви! Не ме карай да те застрелям.

Нора стана и тръгна плахо. Едвам ходеше на високите токчета. Подпря се на облегалката на дивана, след това на креслото, на масата, най-накрая стигна до отворения френски прозорец, който водеше към балкона.

— Така — одобри Клара. — Дръпни се малко назад.

Нора направи още една стъпка и се спъна. Хвана се за парапета и се изправи с лице към града. Намираха се тринайсет етажа над земята,

духаше вятър. Нора почувства хладния бриз върху челото и бузите си.

— Качи ме на тези обувки, за да ти е по-лесно да ме бутнеш, нали? — каза тя.

— Не — отвърна Клара, — за да изглежда като нещастен случай. Ти не си свикнала да ходиш на токчета. Не си свикнала и да пиеш брендито, което ще помиришат по роклята ти. Ужасен инцидент. Не искам да те насилвам, скъпа. Няма ли да скочиш сама? Просто се отпусни. Мисля, че така ще е по-добре.

Нора видя часовника на Метрополитън лайф тауър, който се намираще на около километър и половина на юг. Беше полунощ. Погледна ярките светлини на „Бродуей“ на запад.

— „Да бъдеш или да не бъдеш“ — прошепна тя.

— Боя се, че отговорът е „да не бъдеш“ — каза Клара.

— Може ли да те питам нещо?

— Не знам, скъпа. Какво?

— Ще ме целунеш ли? — попита Нора. — Само веднъж, преди да умра?

Клара Бануел се замисли над молбата ѝ.

— Добре — каза тя.

Нора се обърна бавно с ръце зад гърба, стискаше здраво парапета и примигваше, за да спре сълзите, които се събираха в сините ѝ очи. Съвсем леко вдигна брадичка. С все още насочен пистолет Клара отметна кичур коса от устните ѝ. Нора затвори очи.

Застанах над мивката в хотелската си стая и си наплисках лицето със студена вода. Вече ми беше ясно, че в семейството си Нора е била мишена на едипов комплекс от огледален вид, за който започвах да осъзнавам, че е доста разпространено явление. Без съмнение майка ѝ е ревнувала жестоко от нея. Но случаят на Нора беше по-заплетен заради семейство Бануел. Фройд се оказа прав и за това: в известен смисъл семейство Бануел се бяха превърнали в заместители на родителите ѝ. Бануел бе пожелал Нора — отново обърнат едипов комплекс, — но Нора очевидно е искала Клара. Нещо не съвпаднаше. Ролята на Клара бе най-сложната от всички. Беше се сприятелила с Нора, както отбеляза и Фройд, спечелвайки доверието ѝ и разказвайки ѝ за собствения си сексуален опит. Разбира се, както бе предположил и

Фройд, имаше нещо нечисто в начина, по който Клара се бе превърнала в изповедник на Нора. Но според мене Клара е трябвало да ревнува от Нора. Трябва да я е мразела. Трябва да е искала да...

Грабнах ризата си и излетях от стаята.

В мига, в който устните им се срещнаха, Нора хвана ръката на Клара с пистолета. Той гръмна. Нора не успя да го измъкне, но успя да отклони дулото от себе си. Куршумът излетя във въздуха над града.

Нора заби нокти в лицето на Клара, над и под очите ѝ потече кръв. Клара извика от болка, а Нора я ухапа с всичка сила за ръката — пак тази, с която държеше пистолета. Оръжието падна на бетонния под на балкона и се плъзна в стаята.

Клара удари Нора през лицето. Удари я втори път, след това извлече момичето за косата до ръба на балкона. Наведе я през парапета и дългите коси на Нора увиснаха право надолу към улицата.

Нора грабна една обувка от земята и удари с нея Клара по крака. Острото токче се заби в босото ѝ стъпало. Клара изрева нечовешки и пусна Нора, която се откъсна от нея. Влезе през френския прозорец, но падна на пода. Продължи да лази на четири крака към пистолета. Докосна седефената дръжка с върха на пръстите си, но точно тогава Клара я издърпа назад за роклята. Хвърли я настрани, прескочи я и се втурна към средата на стаята, където успя да сграбчи пистолета.

— Много добре, скъпа моя — каза Клара, дишайки тежко. — Нямах представа, че си способна на това.

Прекъсна я силен удар. Заключената врата отхвъркна и във въздуха се разхвърчаха трески, зад които се показва Стратъм Янгър.

Янгър замръзна на място. Видя Клара Бануел да стои права на сред стаята с издрано лице и малък револвер в ръка. Оръжието бе насочено към него. Видя и Нора да лежи на пода на няколко метра от Клара. В очите ѝ се четеше смесица от страх и ярост.

— Д-р Янгър — каза Клара, — колко се радвам да ви видя. Моля затворете вратата.

Направи го.

— Ранена ли сте, Нора? — попита.

— Не — отвърна тя.

Янгър въздъхна. Само преди минута бе чул изстрел.

— А вие, г-жо Бануел? — каза той. — Как сте тази вечер?

Ъгълчетата на устата на Клара лекичко се повдигнаха.

— Скоро ще съм много по-добре — отвърна тя. — Излезте на балкона, докторе.

Янгър не помръдна.

— На балкона, докторе — повтори тя.

— Не, г-жо Бануел.

— Така ли? — попита Клара. — Тогава да ви застрелям където сте застанали.

— Не можете — каза Янгър. — Дали сте името си на рецепцията. Ако ме застреляте, ще ви обесят за убийство.

— Дълбоко грешите — отвърна Клара. — Ще обесят Нора, не мене. Ще им кажа, че тя ви е убила, и ще ми повярват. Да не сте забравили? Тя е психопат. Тя се изгори сама с цигара, дори родителите ѝ мислят така.

— Г-жо Бануел — каза Янгър, — вие не мразите Нора. Мразите съпруга си. Вие сте негова жертва от седем години, но и Нора е негова жертва. Не ставайте негов инструмент.

Клара се взря в Янгър. Той направи крачка към нея.

— Не мърдайте — каза остро Клара. — За психолог сте много посредствен в преценките си за човешките характери, д-р Янгър. И толкова наивен. Мислите, че това, което ви казах, е вярно? Вярвате ли на всичко, което ви казват жените? Или им вярвате само когато искате да спите с тях?

— Не искам да спя с вас, г-жо Бануел.

— Всички мъже искат да спят с мене.

— Моля ви, свалете оръжието — каза Янгър. — Пренапрегната сте. Имате причини да се чувствате така, но сте насочили погрешно гнева си. Съпругът ви ви бие, г-жо Бануел. Не е консумирал брака ви. Карал ви е да... да вършите различни неща...

Клара се разсмя.

— О, престанете. Прекалено комичен сте. Повръща ми се от вас.

Не смехът, а надменната нотка в него накара Янгър да млъкне.

— Никога не ме е карал да правя нищо — каза Клара. — Аз не съм ничия жертва, докторе. В първата ни брачна нощ му казах, че никога няма да ме има. Аз, а не той. Колко лесно беше. Казах му, че е най-силният мъж, когото някога съм срещала. Че ще правя с него неща,

които ще му харесат повече от всичко, което е преживял. Което и стана. Казах му, че ще му вода момичета, млади момичета, с които ще може да прави каквото си поиска. И така и направих. Казах му, че може да ме наранява и че ще му доставям удоволствие, докато го прави. И го изпълних.

Янгър и Нора се взираха мълчаливо в Клара.

— Хареса му — добави тя с усмивка.

Пак настъпи тишина, нарушена накрая от Янгър.

— Защо?

— Защото го познавах — каза Клара. — Апетитът му е неутолим. Искаше и мене, разбира се, но не само мене. Щеше да има и други. Много други. Мислите ли, че бих се съгласила да бъда една от многото, докторе? Мразех го от мига, в който го видях.

— Нора ви е причинила всичко това — каза Янгър.

— Напротив — сопна се Клара. — Тя разруши всичко.

— Как? — този път попита Нора.

— Със самото си съществуване — отговори Клара с неприкрита жлъч, като отказваше дори да погледне към нея. — Той се влюби в нея. Влюби се. Като куче. И то не много умно куче. Като глупаво куче. Тя беше толкова разглежена и в същото време толкова силна. Какво пленително противоречие. Превърна се в негова идея фикс. Затова трябваше да хвърля на кучето неговия кокал, нали? Никой не може да живее с мъж, на когото така са му потекли лигите.

— Затова ли се съгласи да започнеш афера с баща ми? — попита Нора.

— Не се съгласих — каза Клара презрително, обръщайки се към Янгър, а не към Нора. — Това беше моя идея. Най-слабия и скучен мъж, когото познавам. Само заради тази саможертва трябва да отида в рая, но тя пак развали всичко. Отхвърли Джордж. Тя го отхвърли. — Клара пое дълбоко дъх. Изведнъж отново се оживи. — Опитах какво ли не, за да го излекувам. Наистина опитах.

— Елси Сигел — каза Янгър.

Леко помръдване на ъгълчето на устата ѝ показа изненадата на Клара, но иначе не трепна.

— Вие май наистина имате талант, докторе, но в детективския бранш. Мислили ли сте да си смените професията?

— Доставили сте на съпруга си друго момиче от добро семейство — каза Янгър, — като сте мислили, че така можете да го накарате да забрави Нора.

— Много добре. Не вярвам, че друга жена на земята освен мене би могла да го направи. Когато разбрах за нейния китаец, вече я държах в ръцете си. Беше му писала любовни писма — на китаец! Той ми ги продаде и аз казах на горкото момиче, че е мой дълг да ги предам на баща ѝ освен ако не се съгласи да ми помогне. Но моят съпруг не се заинтригува. Трябваше да го видите как вяло действаше. Умът му беше — сега Клара хвърли поглед към все още проснатата на пода Нора — в неговия си кокал.

— Вие сте я убили — каза Янгър. — С хлороформ. Същия, който сте дали на съпруга си, за да го използва за Нора.

Клара се усмихна.

— Казах ви, че трябва да станете детектив. Елси просто не можеше да си държи устата затворена. И какъв неприятен глас само имаше. Не ми остави друг избор. Щеше да ме предаде. Прочетох го в очите ѝ.

— Защо просто не уби мене? — извика Нора.

— О, и това ми хрумна, скъпа, но не ми вършеше работа. Нямах представа какво изпитах, като видях лицето на съпруга си в мига, в който научи, че ти, любовта на живота му, правиш всичко по крехките си силици, за да го съсипеш. Струваше повече от всичките му пари. Е, не съвсем. При всички случаи аз получавам парите му. Д-р Янгър, мисля, че ме оставихте да говоря прекалено дълго.

— Не можете да ни убиете, г-жо Бануел — каза Янгър. — Ако ни намерят и двамата мъртви, застреляни с един и същи пистолет, никога няма да повярват, че сте невинна. Ще ви обесят. Свалете оръжието. — Той направи още една крачка напред, въпреки че Клара здраво държеше револвера и го бе насочила право в гърдите му.

— Спрете! — извика Клара и обърна оръжието срещу Нора. — Играете си с живота си. Но едва ли ще си позволите да си играете с нейния. А сега излизайте на балкона.

Янгър направи крачка, но не към балкона, а към Клара.

— Спрете! — извика тя отново. — Да не сте се побъркали? Ще я застрелям.

— Ще стреляте по нея, г-жо Бануел — отвърна Янгър, — и няма да улучите. Какво е това? Двайсет и два милиметра — с един изстрел за плашене на гаргите? С това не можете да уцелите и портата на хамбар от половин метър. Сега съм на половин метър от вас, г-жо Бануел. Стреляйте в мене.

— Много добре — каза Клара и стреля.

Янгър имаше ясният макар и необясним спомен как от дулото на револвера излиза куршум, полита бавно към него и пронизва бялата му риза. Усети парване под най-долното си ляво ребро. Чак тогава чу изстрела.

Пистолетът даде откат. Янгър хвана китките на Клара. Тя се сборичка с него, за да се освободи, но не успя. Избута я на балкона — той напираше напред, а тя отстъпваше назад. Оръжието беше над главите им и сочеше към тавана. Нора стана, но Янгър поклати глава. Клара изрита една огромна лампа по посока на Нора. Тя се счупи в краката ѝ и пръсна фойерверк от стъкла по цялото ѝ тяло. Янгър избута Клара към балкона. Преминаха прага. Той я блъсна грубо към парапета, а пистолетът все още беше над главите им. Наведе я назад през парапета и дългата ѝ коса увисна тринайсет етажа над „Мадисън авеню“.

— Доста път е до долу, г-жо Бануел — прошепна ѝ той в мрака и примижа от болката, която куршумът му причиняваше, проправяйки си път през вътрешностите му. — Пуснете оръжието.

— Не можете да го направите — каза тя. — Не можете да ме убиете.

— Не мога ли? — попита той.

— Не. Това е разликата между нас.

Янгър отново примижа: струваше му се, че някой го ръчка в корема с нагорещено до червено желязо. Не успяваше да измъкне пистолета от ръката на Клара, затова я повдигна на около педя от земята, като я хвана през кръста, и я блъсна силно в страничната стена на балкона. Дватаматая спряха за миг, застанали лице в лице, притиснали гърди, вплели ръце и крака, гърбът ѝ бе прилепен до стената, устните и очите им бяха само на сантиметри. Янгър сведе поглед към Клара, а тя вдигна своя към него. Гневът загрозява някои жени, а някои прави по-красиви. Клара бе от вторите.

Тя все още стискаше пистолета с пръст на спусъка. Оръжието бе някъде между прилепените им тела. Янгър заговори:

— Не знаете срещу кого от нас е насочен пистолетът, нали? — попита той и я притисна още по-силно към стената, толкова силно, че ѝ изкара дъха. — Искате ли да ви кажа? Насочен е към вас. Към сърцето ви.

От ръба на ризата му струеше кръв. Клара не отговори, очите ѝ не се отделяха от неговите и в тях се четеше несигурност. Той събра сили и продължи:

— Права сте, аз може и да блъфирам. Защо не дръпнете спусъка и не разберете сама? Това е единственият ви шанс. След само миг ще ви надвия. Хайде. Дръпнете спусъка. Дръпнете го, Клара.

Тя дръпна спусъка. Чу се приглушен изстрел. Очите ѝ се разшириха.

— Не — каза тя. Тялото ѝ се вдърви. Погледна Янгър, без да мига. — Не — повтори. След това прошепна: — Толкова от мене.

Очите ѝ така и не се затвориха. Тялото ѝ се отпусна и тя падна мъртва на пода.

Янгър вече държеше пистолета в ръце. Върна се в стаята. Опита се да стигне до Нора, но не успя. Затвори очи и се стовари на дивана. Там се отпусна, прихванал корема си. Между пръстите му течеше кръв. Червеното петно на ризата му ставаше все по-голямо. Нора изтича при него.

— Токчета — каза той. — Харесвам те на високи токчета.

— Не умирай — прошепна тя.

Той не отговори.

— Моля те, не умирай. Ще умреш ли?

— Боя се, че да, г-це Актън — отвърна Янгър. Обърна очи към трупа на Клара, след това през балкона към звездите. Откакто бяха осветили „Бродуей“, над тази част от града никой вече не виждаше звездите.

Накрая Янгър погледна още веднъж сините очи на Нора. — Покажи ми.

— Какво да ти покажа?

— Не искам да умра, без да узная.

Нора разбра. Обърна се с гръб към него, както на един от първите им сеанси в същата тази стая. Янгър лежеше неподвижно на

дивана, пресегна се с чистата си ръка и разкопча копчетата на роклята ѝ. Когато освободи дрехата, разхлаби връзките на корсета ѝ и разтвори и него. Зад кръстосаните дантели под грациозните ѝ лопатки видя няколко заздравяващи рани от камшик. Докосна ги. Нора извика, но веднага стаи глас.

— Добре — каза Янгър и се изправи до седнало положение. — Това се изясни. А сега да се обадим на полицията и да потърсим медицинска помощ за мене, какво ще кажеш?

— Но — отвърна Нора, като го гледаше малко глуповато — каза, че ще умреш.

— Ще умра — отговори той. — Някой ден. Но не и от това ухапване от бълха.

В мига, в който се събудих в ранния предобед в събота, видях, че една сестра въвежда двама посетители — Ейбрахам Брил и Шандор Ференци.

Брил и Ференци се усмихваха унило. Опитвах се да се държа смело, питаха на висок глас как е „нашият герой“ и останаха при мене, докато не им разказах цялата история, но накрая не успяха да скрият мрачното си настроение. Попитах ги какво има.

— Всичко свърши — каза Брил. — Получихме още едно писмо от Хол.

— Всъщност то е адресирано до тебе — добави Ференци.

— Но Брил естествено го е прочел — завърших аз.

— За бога, Янгър — възкликна Брил, — мислехме, че може да си мъртъв.

— И решихте да откриете ловния сезон за кореспонденцията ми.

Оказа се, че в писмото на Хол имало и добри, и лоши новини. Отказал дарението за „Кларк“. Обяснил, че не може да приеме никакви пари, срещу които се поставят условия за академичната свобода на университета. Но вече бил решил за лекциите на Фройд. Ако не сме му отговорили утвърдително до четири часа днес, че статията, която е прочел, няма да бъде публикувана в „Таймс“, лекциите се отменяли. Извинявал се много. Фройд, разбира се, щял да получи целия обещан хонорар. Хол щял да пусне съобщение, че Фройд няма да изнася лекции по здравословни причини. Освен това за негов заместник бил избрал единствения човек, за когото бил сигурен, че Фройд би искал да говори вместо него: Карл Юнг.

Доколкото разбирах, последното изречение беше ядосало Брил най-много.

— Само ако знаехме кой стои зад всичко това — каза той. — Ще ми се да му разбия зъбите.

На вратата се почука и се показа главата на Литълмор. След като ги запознах, накарах Брил да представи ситуацията ни на детектива. И той го направи в най-малки подробности. Най-лошото според Брил

било, че не знаем с кого си имаме работа. Кой е изпълнен с такава решимост да не позволи публикуването на книгата на Фройд и да опропасти лекциите му в Уорчестър?

— Ако искате съвета ми — каза Литълмор, — трябва да отидем да си поговорим с вашия приятел д-р Смит Джелиф.

— Джелиф? — каза Брил. — Това е абсурдно. Той е моят издател. Може само да спечели от успеха на лекциите на Фройд. От месеци ме притиска да побързам с превода.

— Грешен поглед върху ситуацията — отвърна Литълмор. — Не бързайте с изводите. Джелиф взима ръкописа ви, а когато ви го връща, е пълен със странни писания. Казва ви, че те са попаднали там заради неразбория с някакъв пастор, който взел назаем печатната му преса. Най-невероятната история, която съм чувал. С него трябва да говорим най-напред.

Опитаха се да ме спрат, но аз се облякох, за да тръгна с тях. Ако не бях такъв глупак, щях да помоля за помощ при обуването. Замалко да си скъсам шевовете, докато си връзвах връзките. Преди да отидем у Джелиф, се отбихме у Брил. Там имаше улика, която Литълмор поиска да вземем.

Литълмор помахна на един полицай във фоайето на „Балморал“. Полицията цяла сутрин претърсваше празния апартамент на Бануел. Литълмор вече бе станал любимец на униформените и изведнъж бе придобил авторитет. Всички знаеха как бе хванал едновременно Бануел и Хугел.

Смит Ели Джелиф отвори вратата по пижама и мокра кърпа на главата. Стресна се, като видя докторите Янгър, Брил и Ференци, но изненадата му се превърна в паника, когато пред очите му се появи основният му враг — детективът, — който наперено ги следваше по петите.

— Не знаех — смотолеви Джелиф към Литълмор. — Не знаех нищо. Той беше в града само за няколко часа. Нямахме никакви инциденти, кълна се. Вече е в болницата. Можете да им се обадите. Повече няма да се повтори.

— Вие двамата познавате ли се? — попита Брил.

За всеобщо учудване на останалите Литълмор разпитва няколко минути Джелиф за Хари Тоу. Когато разбра каквото му трябваше, детективът го попита защо е пращал на Брил анонимни заплахи, защо е изгорил ръкописа и е разпръснал пепелта в апартамента му и защо е оклеветил д-р Фройд във вестника.

Джелиф се кълнеше, че е невинен. Твърдеше, че не знае нищо за изгаряне на книги и изпращане на заплахи.

— О, така ли? — каза Литълмор. — Тогава кой е сложил библейските цитати в ръкописа?

— Не знам — каза Джелиф. — Сигурно пасторът.

— Сигурно — иронизира го Литълмор. Показа на Джелиф уликата, заради която се бяхме отбили у Брил — лист от ръкописа, на който имаше стих от Еремия и малко изображение на намръщен мъж с брада и чалма. — А тогава как е попаднало това там? Не ми изглежда много църковно.

Джелиф зяпна.

— Какво е това? — попита Брил. — Познавате ли го?

— Това е Чарака — каза Джелиф.

— Какво? — попита Литълмор.

— Чарака е древен индийски лечител — обясни Ференци. — Казах индийски. Нали си спомняте, че казах индийски?

Тогава проговори Янгър.

— Триумвиратът.

— Не — каза Брил.

— Да — потвърди Джелиф.

— Какво? — попита Ференци.

Янгър се обърна към Брил.

— Трябваше да се досетим. Кой в Ню Йорк е не само в редколегията на списанието на Мортън Принс и е осведомен за всичко, което Принс се кани да публикува, ами също така има влиянието да предизвика арест в Бостън с едно мръдване на пръста?

— Дейна — каза Брил.

— А семейството, което предлага на „Кларк“ дарение? Хол ни каза, че един от тях е лекар, запознат с психоанализата. Има само едно семейство в страната, достатъчно богато да издържа цяла болница, което също така може да се похвали и с произлизащ от него световноизвестен невролог.

— Бърнард Сакс! — възкликна Брил.

— А анонимният лекар, цитиран от „Таймс“, е Стар. Трябваше веднага да разпознае помпозния му надут стил. Стар винаги се е хвалил, че навремето се е обучавал в лабораторията на Шарко^[1]. Може наистина там да се е запознал с Фройд.

— Кой? — попита Ференци. — И какъв е този Триумвират?

Янгър и Брил му обясниха един през друг. Хората, чиито имена току-що бяха споменали — Чарлз Лумис Дейна, Бърнард Сакс и Моузес Алън Стар — бяха тримата най-влиятелни невролози в страната. Бяха известни като нюйоркския Триумвират. Дължаха невероятния си престиж и властта си на забележителното съчетание от постижения, добър произход и пари. Дейна бе автор на най-авторитетния, писан в Америка, текст за нервните болести при възрастните. Сакс имаше световна репутация — особено заради работата си по болестта, най-напред описана от англичанина Уорън Тей^[2]. Освен това бе написал и първият учебник по нервни заболявания при децата. Естествено семейство Сакс не бяха равни в социално отношение на най-добрите представители на семейство Дейна. Семейство Сакс нямаха място в обществото, тъй като не бяха от правилната религия. Но бяха по-богати. Братът на Бърнард Сакс се бе оженил за жена от семейство Голдман. Основаната в резултат от този съюз банка бе на път да се превърне в бастион на „Уол стрийт“. Стар, най-мижавият от тримата, бе професор в университета „Калъмбия“.

— Той е въздухът в свирката — каза Брил за него. — Кукла на конци в ръцете на Дейна.

— Но защо ще искат да съсипят Фройд? — попита Ференци.

— Защото са невролози — отвърна Брил. — Фройд ги ужасява.

— Не ви разбирам.

— Те принадлежат към соматичната школа — обясни Янгър. — Вярват, че всички нервни болести са резултат на неврологични малформации, а не на психологически причини. Не вярват в травмите от детството, нито че сексуалната репресия причинява психически заболявания. Според тях психоанализата заслужава анатема. Наричат я култ.

— И само заради научни разногласия са способни на такива неща? — попита Ференци. — Да горят ръкописи, да отправят заплахи, да разпространяват фалшиви обвинения?

— Науката няма нищо общо с това — отвърна Брил. — Невролозите контролират всичко. Те са „специалистите по нервите“, което според тях ги прави експерти по „нервните заболявания“. Всички жени ходят при тях да се лекуват от хистерия, сърцебиене, тревожност, стрес. Това е лекарска практика за милиони долари. Прави са да виждат в нас дявола. Ще ги извадим от бизнеса. Никой няма да се консултира с невролог, след като хората разберат, че с проблемите на психиката се занимава психологията, а не неврологията.

— Дейна беше у вас на вечеря, Джелиф — каза Янгър. — Никога не съм виждал човек да се държи толкова враждебно с Фройд като него. Той знаеше ли за превода на Брил?

— Да — отвърна Джелиф. — Но той не би го изгорил. Той го одобряваше. Насърчаваше ме да го публикувам. Дори ми намери редактор, който да ми помогне с текста.

— Редактор ли? — попита Янгър. — А този редактор изнасял ли е ръкописа от твоя офис?

— Естествено — отвърна Джелиф. — Често го взимаше вкъщи, за да работи по него.

— Е, сега вече всичко е ясно — каза Брил. — Копеле.

— А каква е тази работа с Чарака? — попита Литълмор.

— Така се казва техният клуб — отвърна Джелиф. — Един от най-добрите в града е. Много трудно допускат в него. Членовете му носят специален пръстен с изображение като това тук на страницата.

— Това е тайно общество — каза Брил.

— Но те са учени! — запротестира Ференци. — Нима могат да изгорят научен труд?

— Няма да се учудя, ако също така принасят в жертва млади девизи — отвърна Брил.

— Въпросът е дали те стоят зад статията, посветена на Юнг, в „Таймс“ — каза Янгър. — Ето това трябва да разберем.

— Те ли са? — попита Литълмор.

— Ами... аз... може и да съм ги чул да говорят за това веднъж — каза Джелиф. — И наистина те уредиха Юнг да чете лекции във „Фордам“.

— Разбира се — каза Брил. — Те насъскват Юнг да детронира Фройд. И Хол се е хванал в този капан. Какво ще правим? Не можем да се опълчим срещу Чарлз Дейна.

— Не съм много сигурен — отвърна Литълмор и се обърна към Джелиф. — Снощи споменахте някакъв Дейна. Същият ли е?
Джелиф кимна.

Прислужникът на вратата на малката, но елегантна къща на Пето авеню ни осведоми, че д-р Дейна не си е вкъщи.

— Предайте му, че детектив от полицията иска да му зададе няколко въпроса за Хари Тоу — каза Литълмор. — И споменете, че току-що идвам от дома на д-р Смит Джелиф. След като чуе това, може и да се окаже у дома.

По съвет на детектива само аз и Литълмор отидохме до дома на Чарлз Дейна. Брил и Ференци се върнаха в хотела. След минута двамата бяхме поканени вътре.

В къщата на Дейна нямаше нищо от парвенющината в апартамента на Джелиф или на наскоро построените по Пето авеню жилища, сред които и някои на мои роднини. Домът на Дейна беше от червена тухла. Мебелите бяха изискани, без да тежат. Когато с Литълмор влязохме във фойето, видяхме Дейна да излиза от тъмна добре оборудвана библиотека. Затвори вратите след себе си и ни поздрави. Предполагам, че се изненада от моето присъствие, но реагира напълно овладяно. Попита ме за леля Мами и някои мои братовчеди. Не се поинтересува защо придружавам Литълмор. Самоконтролът му наистина правеше впечатление. Изглеждаше на годините си — около шейсет според мен — и възрастта му отиваше. Въведе ни в друга стая, в която ми се стори, че приема пациенти.

Разговорът ни беше кратък. Литълмор смени тона. С Джелиф се държеше заядливо. Обвиняваше го и го предизвикваше да се защитава. Но с Дейна беше много по-внимателен, като пак му даваше да разбере, че знаем нещо, което той не би искал да знаем.

У Дейна нямаше нищо от раболепието на Джелиф. Призна, че Тоу се е възползвал от услугите му за процеса, но отбеляза, че за разлика от Джелиф, той е бил само консултант. Нито в миналото, нито сега е изразявал някакво становище за психическото състояние на Тоу.

— А миналия уикенд давали ли сте мнение дали Тоу може да дойде в Ню Йорк? — попита Литълмор.

— Г-н Тоу в Ню Йорк ли е бил миналия уикенд? — отговори му с въпрос Дейна.

— Джелиф казва, че вие сте взели това решение.

— Не съм лекар на г-н Тоу, детектив. Джелиф е неговият лекар. Прекъснах професионалните си отношения с г-н Тоу миналата година, както ще разберете и от публичните архиви. Д-р Джелиф от време на време се обръща към мене за съвет и аз му помагам, доколкото мога. Не знам нищо за решенията, които той взима относно лечението на пациента, и със сигурност не бих могъл да ги взимам аз.

— Така да бъде — каза Литълмор. — Предполагам, че мога да ви арестувам за тайно организиране на бягството на щатски затворник, но май няма да мога да повдигна обвинение срещу вас.

— Дълбоко се съмнявам — каза Дейна. — Но със сигурност бих могъл да уредя да ви уволнят, ако се опитате.

— Предполагам също така — не му остана дължен Литълмор, — че сте могли да вземате решения относно кражбата на ръкопис, изгарянето му и разпиляването на пепелта от него в дома на д-р Ейбрахам Брил.

Дейна за пръв път показва изненада.

— Хубав пръстен имате, д-р Дейна — продължи Литълмор.

Не бях го забелязал. На дясната ръка на Дейна имаше пръстен с изображение на лице. Всички мълчахме. Дейна сплете дългите си пръсти, но не за да скрие пръстена, и се облегна в креслото.

— Какво искате, г-н Литълмор? — попита той. После се обърна към мене. — Или може би трябва на вас да задам този въпрос, д-р Янгър?

Прокашлях се.

— Всичко е една скалъпена лъжа — казах. — Става въпрос за обвиненията ви срещу д-р Фройд. Всяко едно от тях е невярно.

— Да предположим, че знам за какво говорите — отвърна Дейна. — Пак ви питам: какво искате?

— Сега е три и половина — казах аз. — След половин час ще изпратя телеграма на ректора Хол в Уорчестър, с която ще му съобщя, че една статия няма да излезе в утрешния брой на „Ню Йорк таймс“. Искам телеграмата ми да казва истината.

Дейна седеше и мълчеше, без да откъсва очи от моите.

— Нека ви кажа нещо — проговори накрая той. — Проблемът е следният: познанията ни за човешкия мозък са непълни. Нямаме лекарства, с които да променяме начина на мислене на хората, да лекуваме халюцинациите им, да намалим сексуалните им желания, за да предпазим света от пренаселване, да ги направим щастливи. Всичко това е задача на неврологията. Така трябва да бъде. Психоанализата ще ни върне сто години назад. Нейната безнравственост ще допадне на масите. Нейната скверност ще се хареса на младите научни умове и дори на някои по-стари. Тя ще превърне хората в ексхибиционисти, а лекарите — в мистици. Но някой ден ще се събудим и ще осъзнаем, че става въпрос за „новите дрехи“ на царя. Рано или късно ще изобретим лекарства, с които да променяме начина на мислене и да контролираме емоциите. Въпросът е дали дотогава ще имаме достатъчно чувство за срам, та да се притесняваме, че всички се разхождат голи наоколо. Пратете телеграмата си, д-р Янгър. Тя ще казва истината — поне засега.

На връщане от дома на Дейна Литълмор ме прекара с колата си през града.

— Е, докторе — каза. — Знам какво изпитвате към Нора и така нататък, но вие... искам да кажа: защо го е направила?

— Заради Клара — отвърнах.

Литълмор поклати глава.

— Всички са вършили всичко все заради Клара.

— Тя е доставяла момичета на Бануел — казах.

— Знам — заяви Литълмор.

— Знаете?

— От снощи — каза той. — Нора разказа на мене и на Бети за работата им с Клара със семействата на имигрантите и на мене това хич не ми прозвуча читаво, ако ме разбирате какво искам да кажа. Не и след всичко останало, което вече бях чул. Затова взех някои имена и адреси и ги проверих тази сутрин. Открих някои от семействата, на които Клара е „помагала“. Повечето от тях не искаха да говорят, но най-накрая се добрах до една история. Ужасна работа, казвам ви. Клара намирала момичета без бащи, понякога и без никакви родители.

Много млади момичета — на тринайсет, четиринайсет, петнайсет години. Плащала на който се грижел за тях и ги отвеждала на Бануел.

Литълмор продължи да шофира в мълчание.

— А разбрахте ли накъде води проходът от стаята на Нора? — попитах.

— Да. И Бануел проговори днес — каза детективът. — Обвинява за всичко Клара. Не подозирал, че е против него, не и довчера. Преди три или четири години семейство Актън го наели да преустрои дома им край Грамърси парк. Така се запознали.

— И Нора станала неговата идея фикс — добавих.

— Така изглежда. Тя на колко е била тогава — на четиринайсет? Но той решил, че трябва да я има. Чуйте това: докато работели по къщата, неговите хора открили стар подземен тунел, който тръгвал от втория етаж и стигал до бараката за инструменти в задния двор. Очевидно семейство Актън не знаели за него — докато течал ремонтът, били извън града — и Бануел така и не им казал. Накарал да пригледат прохода така, че да може да влиза в него от задната алея, без дори да стъпва в имота на семейство Актън. После проектирал къщата така, че новата спалня на Нора да е на втория етаж. Попитах го дали е планирал всичко това, за да изнасили Нора. И знаете ли какво? Изсмя ми се в лицето. Според него никога не бил изнасилвал когото и да било. Всички момичета го искали. Смятал да съблазни Нора и му трябвал достъп до стаята ѝ, за който родителите ѝ да не знаят. Но според мене Нора не се е поддала.

— Тя го е отхвърлила — казах.

— И той така ни каза. Кълне се, че с пръст не я е докосвал. Никога не бил използвал тайния проход до тази седмица. Знаете ли, според мене цялата история наистина го е разстроила. Може би никое момиче не му е отказвало досега.

— Възможно е — казах. — Може и да е бил влюбен в нея.

— Мислите ли?

— Да. И Клара е решила да му осигури Нора.

— И как е щяла да го направи? — попита Литълмор.

— Мисля, че се е опитала да накара Нора да се влюби в нея.

— Какво? — учуди се той.

Не отговорих.

— За това не знам — продължи Литълмор, — но признавам, че в едно сте прав: и Бануел твърди, че идеята да накарат Нора да играе ролята на Елизабет Ривърфорд е била на Клара. Докато строил „Балморал“, направил друг проход — идеята му хрумнала от къщата на семейство Актън, — който водел към неговия кабинет. Апартаментът на другия край щял да бъде любовното му гнезденце. Подредил си го точно по свой вкус: голямо легло, копринени чаршафи и всичко останало. Напълнил гардероба с бельо и кожи. Поставил в него и два свои костюма. Но преди известно време, ако може да се вярва на Бануел, Клара му казала, че трябва да го опразни, защото Нора най-накрая се била съгласила. Идеята била да наеме апартамент в „Балморал“ под фалшиво име и да идва да се вижда с него винаги когато има възможност. Не знам каква е истината тук. Не искам да питам Нора за това.

Аз знаех. Предната вечер, докато чакахме полицията, Нора ми бе разказала цялата история. Затова продължих.

Един ден през юли Клара със сълзи на очи казала на Нора, че бракът ѝ не бил такъв, какъвто изглеждал, и повече не можела да го понася. Джордж я биел и я изнасилвал почти всяка нощ. Знаела, че му дължи всичко, но се страхувала за живота си. Не можела да го напусне, защото щял да я убие, ако го направи.

Нора била ужасена, но Клара ѝ казала, че никой нищо не можел да направи. Само едно нещо можело да я спаси, но то било непостижимо. Клара познавала високопоставен човек от полицията. Този човек после се оказа патоанатомът Хугел. Запознали се с Клара, докато тя „помагала“ на имигрантските семейства. Според Клара тя му се изповядала. Хугел я съжалил, но казал, че законът е безсилен в нейния случай, защото не можел да спре съпруга да изнасилва жена си когато си пожелае. Когато обаче Клара добавила, че Джордж изнасилва и други момичета — които понякога били само на тринайсет години и на чиито семейства плащал, за да си мълчат, и от които една поне със сигурност убил, — патоанатомът се вбесил или поне така твърдяла тя. И пак според нея казал, че само едно нещо може да се направи — да се инсценира убийство.

Ако някое момиче бъде намерено привидно мъртво в апартамента, който Джордж пазел за любовниците си, ще изглежда така, все едно той го е убил. Това било възможно, защото самият

патоанатом щял да даде на „жертвата“ лекарство, под въздействието на което да изглежда като мъртва, а после той щял да направи огледа на тялото. Улика, оставена на местопрестъплението, ще докаже, че Бануел е извършителят. Клара накарала Нора да повярва, че патоанатомът е автор на целия план.

Нора била изумена от дързостта на инсценировката. Попитала Клара дали наистина я смята за възможна.

Не, отвърнала Клара, защото нямало кого да помоли да изиграе ролята на любовницата и жертвата на Бануел. Просто трябвало да продължи да си носи кръста.

И тогава Нора ѝ казала, че тя е готова да го направи.

Клара реагирала така, все едно била в пълен шок. В никакъв случай, отвърнала. Момичето, което би изиграло ролята на жертвата, трябва да позволи на Клара да я нарани. Нора попитала дали под нараняване има предвид изнасилване. Не, казала Клара, разбира се, че не, но жертвата трябвало да се остави да я вържат с въже или канап около врата, сякаш е била удушена. Би трябвало и да има следи от камшик по гърба. Нора повторила, че е готова да го направи, като усещала, че ако настоява, ще сломи съпротивата на Клара. Накрая Клара се предала и те се заели с изпълнението на заговора. Нора не била сигурна какво се е случило в „Балморал“ в неделя вечерта. Това, без съмнение, се дължало на веществото с каталептичен ефект, което патоанатомът ѝ дал. Спомня си как Клара ѝ казала да не вика и как непрекъснато си забравяла фалшивото име. Всичко останало ѝ било в мъгла. Не трябвало да бъде прекалено дълбоко наранена, но Клара сигурно я е удряла жестоко. Това беше моето допълнение към разказа на Литълмор.

— Знам какво е станало после — каза той. — В понеделник сутринта Нора се е събудила при Хугел в моргата. Той ѝ е съобщил лошата новина, че вратовръзката с монограм, която трябвало да намери на местопрестъплението и която трябвало да уличи Бануел като убиец, не била там. Това се случило, защото Бануел минал през прохода същата сутрин. Искал да си вземе дрехите, за да не го свържат с г-ца Ривърфорд. Видял вратовръзката си да лежи до нея и я прибрал.

— Но Бануел не е бил в града онази нощ, бил е с кмета — казах аз. — Хугел не е ли знаел?

— Никой от тримата не е знаел. Бануел е трябвало да бъде на вечеря в града в неделя. Така си е мислела Клара. Срещата с кмета в „Саранак“ изникнала в последния момент и била пълна тайна. Клара е нямало как да разбере за нея, тъй като във вилата им в провинцията няма телефон. Измъкнала се същата нощ от Таритаун, свършила работата с Нора около девет часа и се върнала обратно. Казала на Хугел да определи часа на смъртта между полунощ и два сутринта, защото се предполагало, че Бануел ще си е вече вкъщи по това време.

— Но Бануел видял вратовръзката на следващата сутрин и я взел преди идването на Хугел.

— Точно така. Без вратовръзката Хугел бил в затруднено положение. Не можел да се свърже с Клара. Затова решил да инсценира още едно нападение, този път в дома на Нора, където щял да остави друга улика. Трябвало да успее да обвини Бануел, нали това била целта му. Такава била и сделката му с Клара. Тя му дала авансово десет хиляди долара и щял да получи още трийсет хиляди, ако успеел да повдигне обвинение срещу Бануел. Но нещо се объркало и втория път, не знам какво. Хугел засега мълчи.

Отново се намесих да запълня белите петна. Нора се съгласила на второто нападение, защото все още си мислела, че така спасява Клара, но и защото не знаела как иначе да обясни раните и синините, с които се събудила. По време на второто „нападение“ патологоанатомът трябвало само да я върже и да я остави. След побоя от предната вечер тя наистина приличала на жертва. Не се налагало да я малтретират отново. Затова не можа да ми отговори на въпросите предния ден. Бях я попитал дали някой мъж я е бил с камшик и тя се бе побояла да ми каже истината, защото Клара се бе заклела, че Бануел ще убие нея, Клара, ако историята се разплете. Но когато патологоанатомът я завързал, загубил контрол над себе си и не откъсвал втренчен поглед от полуголото ѝ тяло. Започнал да се поти и да преглъща. Не я заплашвал, нито ѝ посегнал. Но доста дълго завързвал въжетото около китките ѝ. Не искал да си тръгне. И се притискал към нея.

— Очевидно вашият патологоанатом му е изпуснал края — казах аз, без да навлизам в повече подробности. — Нора изпищяла.

— И Хугел се паникьосал, нали така? — попита Литълмор. — Побягнал навън през задния вход. В него останала иглата за вратовръзка на Бануел. Искал да я подхвърли в спалнята, но се

панирал и я забравил. Затова я хвърлил в градината, като решил, че ще я намерят, като претърсват наоколо.

След като патоанатомът побягнал, Нора не знаела какво да прави. Писъкът ѝ вече бил привлякъл вниманието на г-н и г-жа Бигс и те се втурнали обратно в къщата. Патоанатомът трябвало да я остави в безсъзнание, но избягал, без да ѝ даде опиата. За да не се издаде, Нора се престорила, че не може да говори и да си спомни каквото и да било за случилото се. Знаела как да действа, защото имала опит от преди три години, когато наистина загубила говора си, както и от частичната амнезия от предната вечер.

— А защо Бануел решил да хвърли куфара в реката? — попитах аз.

— Човекът е бил притиснат — отговори Литълмор.

— Само си помислете. Знаел е, че ако преровим апартамента му, ще намерим куфара и ще го арестуваме за убийство. А не е можел да си признае, че Елизабет е Нора. Дори да бяхме му повярвали, пак щеше да се окаже в центъра на огромен скандал и сигурно щеше да влезе в затвора за развращаване на малолетна. Затова е казал, че е изпратил нещата на г-ца Ривърфорд в Чикаго. Събрал ги е в куфара и го е свалил в кесона. Смятал е, че това е идеалното скривалище — докато не се е натъкнал на Мали.

— Почти успя да ни заблуди — казах.

— С Мали ли?

— Не. Когато... когато изгори Нора с цигара. — Само мисълта за това ме накара да се усъмня, че съм убил не когото трябва от семейство Бануел.

— Да — каза Литълмор. — Искал е да си мислим, че Нора е луда и сама си е причинила всичко. Сметнал е, че ако успее да инсценира това, може да оправи цялата каша. Няма значение какво казва Нора, никой няма да ѝ повярва.

— А какво го е накарало да се върне снощи, за да я убие? — попитах.

— Нора е изпратила писмо на Клара, в което пише, че иска да разкаже на полицията за всичко, което Бануел е причинил на Клара и на другите момичета, онези от имигрантските семейства. Очевидно Бануел е видял това писмо.

— Чудя се дали Клара сама не му го е дала — вметнах.

— Възможно е. Както и да е, Бануел решил, че няма друг избор освен да я убие. Но тогава Хугел се отбива у семейство Бануел. Сигурно е бил отчаян. Премълчава какво се е надявал да свърши у Клара, но според мене просто е искал да се посъветва с нея, защото е била единствената, която е знаела какво става. Но Бануел е в апартамента, когато Хугел се появява, и най-накрая събира две и две. Заклучва Клара в шкафа и тръгва към дома на семейство Актън. Точно тогава аз се натъквам на тайния проход в „Балморал“ и влизам в кабинета на Бануел. Клара добре си изигра ролята. Каза ми, че съпругът ѝ отишъл да убие Нора, но го направи да изглежда така, все едно аз съм ѝ изтръгнал тази информация. Не вярвам да е допускала, че Нора изобщо не си е у дома. Как после е разбрала, че Нора е в хотела?

— Нора ѝ се е обадила — казах.

— Сигурно е станало веднага след като тръгнах от тях.

— Ами китаеца? — попитах.

— Леон? Никога няма да го намерят — отвърна Литълмор. — Вчера си поговорих надълго и нашироко с другия, г-н Чонг. Оказва се, че братовчедът Леон го навестил преди месец и му казал, че някакъв богаташ е готов да им плати, за да го отърват от един куфар. Същата вечер двамата отишли до „Балморал“ и пренесли куфара у Леон с такси. На следващия ден Леон си събрал багажа. „Къде отиваш?“, попитал го Чонг. „Във Вашингтон, казал Леон, след това се връщам в Китай.“ Чонг се уплашил. Поискал да разбере какво има в куфара и Леон му казал да провери сам. Чонг го отворил и видял вътре мъртва една от любовниците на Леон. Чонг се уплашил, че от полицията ще обвинят Леон в убийство. Леон се изсмял и казал иронично, че точно това се очаква да си помисли полицията. Посъветвал Чонг да отиде на следващия ден в „Балморал“, където ще му дадат наистина хубава работа. Чонг се изнервил до крайност от всичко това. Решил, че на Леон са му платили щедро, защото ще се връща в Китай. Затова, като истински китаец, поискал и за себе си награда — не едно, а две работни места. И Леон го уредил.

Спряхме пред хотела, всеки потънал в мислите си.

— Едно нещо ме гложди — каза Литълмор. — Защо Клара полага толкова усилия да уреди Бануел с Нора, ако толкова много

ревнува от нея? От друга страна пък, е мразела Нора заради това. Не ми се връзва.

— Ами не знам — отвърнах аз, докато излизах от колата. — Някои хора изпитват нужда да предизвикат точно това, което най-много ще ги измъчва.

— Така ли?

— Да.

— Защо? — попита Литълмор.

— Нямам представа, детектив. Неразгадана мистерия.

— Това ми напомня, че вече не съм детектив — каза той. — Кметът ме повиши в лейтенант.

Докато чакахме на пристанището на „Саут стрийт“ в неделя вечерта, върху нас се изливаше пороеен дъжд. Бяхме Фройд, Юнг, който видимо се чувстваше неудобно, Брил, Ференци и аз. Докато товареха багажа им за нощния рейс от Ню Йорк за Фол ривър, Фройд ме дръпна настрани.

— Няма ли да дойдеш с нас? — попита ме той.

Всеки от нас се бе свил под своя чадър като в палатка.

— Не, сър. Хирургът каза, че не бива да пътувам в следващите ден-два.

— Разбирам — отвърна той скептично. — И Нора също, разбира се, остава в Ню Йорк.

— Да — казах.

— Но има и друго, нали? — Фройд поглади брадата си.

Предпочетох да сменим темата.

— Как вървят нещата с д-р Юнг, сър, ако мога да попитам? — знаех — и Фройд знаеше, че знам — за необичайната сцена, разиграла се между двамата предната нощ.

— По-добре — отвърна Фройд. — Знаеш ли, смятам, че той ревнуваше от тебе.

— От мене?

— Да — каза Фройд. — Най-накрая ми просветна, че е приел като предателство това, че те избрах за психоанализата на Нора. Когато му обясних, че съм посочил тебе само защото си тукашен и можеш да проведеш цялото лечение, отношенията ни незабавно се подобриха. —

Той се взря в дъжда. — Обаче това е временно. Няма да продължи много.

— Не разбирам г-жа Бануел, д-р Фройд — казах. — Не разбирам чувствата ѝ към г-ца Актън.

Фройд се замисли. Вече му бях разказал почти всичко: как Нора се е престорила, че си е загубила говора, участието ѝ в заговора за натопяването на Джордж Бануел и т.н.

— Ако трябва да изградя хипотеза — започна Фройд, — бих казал, че за г-жа Бануел Нора е била огледало, в което тя се е виждала такава, каквато е била преди десет години, и в което, по силата на контраста, е виждала и съществуто, в което се е превърнала. Това със сигурност се връзва с желанието ѝ да разврати и нарани Нора. Не трябва да забравяте и годините на мъчения, които е преживяла като доброволна жертва на един садист.

— Да, останала е с него. Едва ли е само заради парите. Да не е била мазохистка?

— Няма такова нещо, Янгър, не и в чиста форма. Всеки мазохист и е и садист. У мъжете поне мазохизмът никога не е водещ, при тях става въпрос за садизъм, обърнат срещу тях самите, а г-жа Бануел със сигурност е имала изявена мъжка страна. Възможно е дълго време да е планирала унищожаването на съпруга си.

Имах и още един въпрос. Не бях сигурен дали трябва да го задам, защото ми се струваше прекалено елементарен и издаващ невежество. Но реших да опитам.

— Хомосексуалността патология ли е, д-р Фройд?

— Чудиш се дали Нора е хомосексуална — каза Фройд.

— Толкова ли съм прозрачен?

— Няма човек, който да може да пази тайна — отвърна Фройд.

— Ако устните му мълчат, той говори с пръстите си.

Устоях на порива да погледна пръстите си.

— Няма нужда да си гледаш пръстите — продължи той. — Ти не си прозрачен. Чудя се, момчето ми, как бих се чувствал на твое място. Но ще отговоря на въпроса ти. Хомосексуалността със сигурност не е преимущество, но не може да се нарече болест. Не е срамна, не е порок, не е деградация в никакъв случай. При жените специално може да става въпрос за първичен нарцисизъм, любов към себе си, която насочва желанията им към други представителки на собствения им

пол. Не бих казал, че Нора е хомосексуална. По-скоро смятам, че е била съблазнена. Но трябваше още от самото начало да забележа любовта ѝ към г-жа Бануел. Тя със сигурност е била най-силният подсъзнателен поток в духовния ѝ живот. Още първия ден ти ми каза с каква топлота е говорила за г-жа Бануел, когато всъщност е трябвало да изпитва най-остра ревност към жената, която е била в сексуални отношения с баща ѝ, нещо, което сама би желала за себе си. Единствено по-силното влечение към г-жа Бануел ѝ е позволило да потисне тази ревност.

Естествено не можех напълно да го подкрепя в тези му разсъждения. Само кимнах в отговор.

— Май не си съгласен? — попита той.

— Не вярвам, че Нора е ревнувала от Клара — казах. — Не и по този начин.

Фройд повдигна вежди.

— Щом не вярваш, значи отхвърляш теорията ми за едиповия комплекс.

Отново премълчах.

— А — възкликна Фройд и повтори. — А! — пое дълбоко дъх, въздъхна и се взря внимателно в мене. — Ето защо няма да дойдеш с нас в „Кларк“.

Помислих дали да не се похваля пред Фройд със собствената си интерпретация на едиповия комплекс. Искаше ми се да го направя, а още повече ми се искаше да обсъдя с него анализа си на „Хамлет“. Но реших, че моментът не е подходящ. Наясно бях колко е страдал след историята с Юнг. Ще имам и други случаи. Казах му, че ще бъда в Уорчестър във вторник сутринта, навреме за да чуя лекцията му.

— В такъв случай — заключи Фройд — нека ти изтъкна една възможност, преди да тръгна. Не си първият, който отрича едиповия комплекс. И няма да си последният. Но може би имаш по-особени причини да го направиш, които са свързани със собствената ми персона. Ти си ми се възхищавал отдалече. В такива отношения винаги възниква някакъв вид бащинско-синовна любов. Но след като ме срещна от плът и кръв и след като имаше възможността да завършиш обучението си, ти се боиш от това. Страхуваш се, че ще си тръгна от тебе също като истинския ти баща. Така ти изпреварваш заминаването ми с отрицанието на едиповия комплекс.

Дъждът валеше като из ведро. Фройд ме погледна с добрите си очи, не с намръщените.

— Някой ви е казал, че баща ми се е самоубил.

— Да.

— Но това не е вярно.

— О, така ли? — погледна ме въпросително Фройд.

— Аз го убих.

— Какво?

— Това беше единственият начин да преодоля едиповия си комплекс.

Фройд се взря в мене. За миг се побоях, че ще приеме думите ми насериозно. След това се разсмя на глас и стисна ръката ми. Благодарих ми за помощта през седмицата, която бе прекарал в Ню Йорк, и особено за това, че бях спасил лекциите му в „Кларк“. Изпратих го до палубата. Лицето му изглеждаше доста по-дълбоко набраздено от преди седем дни, гърбът му — леко приведен, а очите му — остарели с десет години. Когато слизах от кораба, той извика името ми. Беше застанал на парапета, а аз бях направил само няколко крачки по мостчето.

— Ще бъде честен с тебе, момчето ми — каза той изпод подгизналия чадър. — Много съм подозрителен към тази ваша Америка. Бъди внимателен. Тя провокира най-лошото у хората — грубост, амбиция и жестокост. Тук има прекалено много пари. Видях лъжеморала, с който страната ви е известна, но той е много крехък и ще се разбие на парчета пред повика за задоволяване на инстинктите. Боя се, че Америка е грешка... Огромна грешка, ако трябва да съм точен, но все пак — грешка.

Това беше последната ми среща с Фройд в Америка. Същата вечер заведох Нора на покрива на Гилъндър билдинг, където се пресичаха „Насау“, „Бродуей“ и „Уол Стрийт“ — място, на което всеки ден се трупаха и губеха огромни богатства. В събота вечер „Уол стрийт“ бе пуста.

Когато е построена през 1897 година, деветнайсететажната сграда на Гилъндър е била четвъртият по височина небостъргач в Ню

Йорк. На самия ѝ връх имаше красив купол, от който се виждаше цял Манхатън.

Отидох у семейство Актън веднага щом изпратих Фройд. Г-жа Бигс ме посрещна като стар приятел. Харкорт и Милдред Актън никакви ги нямаше. Попитах за Нора. Г-жа Бигс се оттегли, бърбейки, и тогава Нора се появи в цялата си прелест.

И двамата не знаехме какво да си кажем. Накрая я поканих да се разходим. Допълних, че за нея е препоръчително по медицински причини. Изведнъж ми се стори, че ще откаже и че никога повече няма да я видя.

— Добре — каза тя.

Дъждът бе спрял. Във въздуха се носеше мирис на мокър паваж, който в този град минаваше за свеж. Портиерът в Гелъндър ни изгледа, изслуша нашето обяснение, че искаме да видим прочутата гледка от покрива, и ни пусна да влезем.

Помещението под купола имаше четири прозореца, които гледаха към всички посоки на града. Всеки от тях бе насочен точно в една от посоките на компаса. На север виждахме набъбващия с всеки изминал ден Манхатън, плувнал в електрически светлини. На юг — края на острова, океана и горящата факла на Статуята на свободата.

— Обичам тази сграда — казах. — Канят се да я разрушат всеки момент. Това ще е най-високата постройка в историята на човечеството, която ще бъде взривена.

— Бил ли си някога щастлив? — попита ме Нора.

Замислих се.

— Д-р Фройд казва, че сме нещастни, когато не можем да се освободим от спомените си.

— А казва ли как да се освободим от тях?

— Като ги запомним.

Млъкнахме и двамата.

— Това не звучи много логично, докторе — каза Нора.

— Не.

Нора посочи покрив на една пресечка на север, почти на нашата височина.

— Виж, това е Хановър билдинг, където г-н Бануел се опита да ме целуне преди три години.

Не казах нищо.

— Ти си знаел? — попита тя. — Знаел си, че ще видим това място оттук?

Продължавах да мълча.

— Все още ме лекуваш — каза Нора.

— Никога не съм те лекувал.

Тя се загледа навън.

— Бях такава глупачка.

— Но не и на половина глупава като мене.

— Какво ще правиш сега? — попита Нора.

— Ще се върна в Уорчестър — отвърнах. — Ще практикувам медицина. Студентите ми се връщат след няколко седмици.

— Моята учебна година започва на дваисет и четвърти — каза Нора.

— Значи все пак ще следваш в „Барнард“?

— Да. Вече си купих учебници. Изнасям се от къщи. Ще живея в южната част на града, в пансиона „Брук хол“.

— И какво ще учиш в „Барнард“, г-це Актън? — попитах. — Шекспир за жени?

— Всъщност — отвърна тя развеселено — наистина мисля да се посветя на Елизабетинската драма и на психологията. А, освен това — и на криминалистиката.

— Абсурдна комбинация. Никой няма да я приеме сериозно.

Пак настъпи мълчание.

— Предполагам, че в такъв случай трябва да се сбогуваме — казах.

— Веднъж съм била щастлива — отвърна тя.

— Веднъж?

— Снощи — каза. — Сбогом, докторе. И благодаря.

Не отговорих. И добре направих. Защото ако не й бях дал този допълнителен миг тишина, тя може би нямаше да произнесе думите, които копнеех да чуя.

— Ще ме целунеш ли сега? — попита.

— Да те целуна? — попитах. — Ти си непълнолетна, г-це Актън. Не бих си и помислил.

— Аз съм като Пепеляшка — каза тя, — само че на обратно. В полунощ ставам на осемнайсет.

Настъпи полунощ. Целунах я. И така се получи, че не успях да напусна Ню Йорк нито веднъж през целия следващ месец.

[1] Жан Мартен Шарко (1825–1892) — френски невролог и професор по патоанатомия. Трудовете му повлияват значително върху развитието на неврологията и психологията. Наричан „Наполеон на неврозите“. Един от учителите на Зигмунд Фройд. — Б.пр. ↑

[2] Уорън Тей (1843–1927) — британски офталмолог, който през 1881 година за първи път описва червеното петно на очната ретина, днес известно под името болест на Тей-Сакс. Става въпрос за наследствено заболяване, което възниква вследствие на натрупване на мастни киселини в нервните клетки на мозъка. Това причинява глухота, слепота, затруднено преглъщане, проблеми с речта, а понякога и психози. — Б.пр. ↑

ЕПИЛОГ

През юли 1910 година Джордж Бануел не бе признат за виновен за убийството на Сиймъс Мали. Съдията не прие доказателствата. Осъдиха го обаче за опит за убийство на Нора Актън и прекара остатъка от живота си в затвора.

Чарлз Хугел излежа осемнайсет месеца, задето бе приел подкуп и бе подправил улики. В затвора спеше лошо, в някои нощи не можеше да мигне, разболя се психически и така и не се възстанови.

Един прекрасен летен ден на 1912 година Хари Тоу излезе през парадната врата на Матуанската щатска болница за опасни душевноболни пациенти и се качи в колата, която го очакваше, за да го откара в Канада. Там бе заловен и екстрадиран обратно в Ню Йорк, където бе съден за бягство. Обвинението не постъпи разумно. За да се стигне до осъдителна присъда спрямо Тоу, прокурорът трябваше да убеди съдебните заседатели, че обвиняемият е бил психически здрав в момента на бягството. Но ако те решаха, че е вменяем, то тогава имаше законно право да избяга, защото психически здравите хора не могат да бъдат държани насилствено в такива заведения. В края на процеса Тоу бе освободен. Девет години по-късно преби с камшик един младеж и отново бе прибран.

Джордж Маккелелън не се кандидатира на кметските избори през 1909 година и никога повече не зае някоя изборна длъжност. Но той удържа на думата си да завърши Манхатънския мост, ако ще това да е последното нещо, което ще направи по време на мандата си. В онези години за край на мандата се приемаше краят на календарната година. На 31 декември 1909 година Маккелелън преряза лентата на Манхатънския мост и той бе пуснат в експлоатация.

Джими Литълмор бе официално повишен в лейтенант на 15 септември 1909 година. С Бети се ожениха малко преди Коледа. Грета бе сред гостите на сватбата им заедно с бебето си.

Ърнест Джоунс никога не разбра за участието на Фройд в разследването на престъпленията, извършени от Джордж и Клара

Бануел. Фройд не искаше ролята му в този случай да се разчува и не довери на Джоунс нищо. Джоунс обаче проучи всичко за клуба „Чарака“. Беше особено очарован от пръстените им. Реши да направи подобни за всички истински и лоялни последователи на Фройд, които да се разпознават по тях навсякъде. Няма нужда да казваме, че Юнг не получи такъв.

В десетилетията след лекциите на Фройд в „Кларк“ стана ясно, че 1909 година е била повратен момент в развитието на психиатрията и изобщо на културата на Америка. Появата на Фройд в американски университет беше знак за успех. Трудът на Фройд за хистерията в превод на Брил излезе, вярно малко късно. Психоанализата пусна корени на американска почва и бързо се утвърди в нечувани мащаби. Сексуалните теории на Фройд постигнаха триумф и психотерапевтичната култура започна да си пробива път.

Лекциите на Юнг в университета „Фордам“, чрез които той официално скъса с Фройд, най-накрая се състояха през 1912 година. Същата година „Таймс“ публикува две страници, на които имаше пълна със суперлативи статия за Юнг и друга, в която Моузес Алън Стар разказваше за „странния живот“ на Фройд във Виена. Но вече беше прекалено късно. Звездата на Юнг изобщо не изгря с яркостта на звездата на Фройд. Разривът с Фройд предизвика у него пристъп на дълбока депресия, белязана с няколко психотични и полупсихотични пристъпа. След време щеше да осмее идеите на Фройд и да ги нарече „еврейска психология“.

Психоанализата скъса връзката между неврологията и нервните заболявания. Терминът „нервни болести“ излезе от мода за сметка на цял нов речник, в който бяха вписани думи и словосъчетания като „потиснато желание“, „подсъзнателна фантазия“, „то“, „его“, „суперего“ и разбира се — „сексуалност“. Психологията се възроди, а соматичното неврологично лечение на „душевните болести“ за почти век бе смятано за непотребно, назадничаво и непросветено — до наши дни, когато махалото най-накрая започна да се връща назад.

Фройд никога не изпита задоволство, както очакваха всички, от успеха на психоанализата в Америка. Озадачавайки колегите си, той нарече Смит Ели Джелиф престъпник. Твърдеше, че идеите на

фройдизма може и да са популярни в Америка, но никога не са били напълно разбрани там.

— Подозрението ми за Америка — споделил Фройд със свой приятел към края на живота си — е, че тази страна е непревземаема.

БЕЛЕЖКА НА АВТОРА

„Гълкуване на убийството“ е художествено произведение отначало докрай, но голяма част от него отразява истински събития. Криминалната мистерия в центъра на сюжета е напълно измислена, както и злоещите опити да бъдат провалени прочутите лекции на Фройд в университета „Кларк“.

Зигмунд Фройд наистина посещава САЩ през 1909 година. Пристига на борда на парахода „Джордж Вашингтон“ с Карл Юнг и Шандор Ференци вечерта на 29 август (въпреки факта, че в монографията за Фройд от Ърнест Джоунс се споменава датата 27 септември, която в по-късните издания е „поправена“ на също погрешната дата 27 август). Фройд отсяда в хотел „Манхатън“ в Ню Йорк за седмица, преди да отпътува за „Кларк“. Наистина се ужасява от Америка. Наистина след завръщането си в Европа нарича американците „диваци“. Наистина обяснява с това пътуване някои свои физически болести, от които е страдал и преди 1909 година. Всичко това отдавна озадачава биографите му, особено като се има предвид огромният успех на лекциите му в „Кларк“. В Съединените щати Фройд наистина е бил молен да прави бързи психоанализи, въпреки че, доколкото знаем, кметът на Ню Йорк не е отправял такава молба към него.

Описанието на Манхатън от 1909 година в книгата е резултат на много щателно проучване. Архитектурата, улиците, висшето общество — всички подробности до цвета на такситата са напълно точни.

Но не бих се заклеял, разбира се, във всеки детайл, който описвам. Главната градска морга например по онова време се е намирала в болницата „Белвю“ на Двайсет и шеста улица, а аз съм поставил патоанатома Хугел, който е художествен герой, и неговата морга в центъра на града в измислена сграда. По подобен начин фантазията ми трябваше да роди и „Балморал“, където е открито тялото на Елизабет Ривърфорд, но по-запознатите читатели веднага ще разпознаят оригинала — „Ансония“, който „Балморал“ наподобява със своите

фонтани и играещите в тях тюлени. Още един пример. Кесонът на Манхатънския мост е до голяма степен реален факт, но до септември 1909 година е бил запълнен с бетон и не е имал камери под налягане, описаните в книгата „прозорци“, за изхвърляне на боклуците в реката. Всъщност за отпадъците е имало дълъг улей под налягане, но на мене ми бяха необходими прозорци по причини, които няма нужда да обяснявам на хората, които вече са прочели книгата.

Освен това преместих някои исторически събития назад и напред във времето. Един малък пример е споменаването на Теодор Рузвелт и неговите „американци с тиренца“ от Брил. Историческите маназици ще ми посочат, че Рузвелт е произнесъл тази своя реплика в прочута реч от 1915 година. (Пренебрежителната фраза обаче вече е била в обръщение през 1909 година, а пресата е отразявала вижданията на Рузвелт и преди 1915 година. Заинтригуваните читатели могат да надникнат в „Ню Йорк таймс“ от 17 февруари 1912 година, страница 3, където се казва, че Рузвелт „критикува безпощадно американците с тиренца“ в статия, която току-що е била публикувана в Германия. Брил, който през целия си живот се е притеснявал за немския си акцент, сигурно е бил доста чувствителен на тази тема.) Трудовете, в които д-р Янгър прави справки, за да открие причината за преживяването на Нора Актън — да наблюдава сама себе си отгоре, докато тялото ѝ е на леглото, — съществуват, но някои от тях са написани след 1909 година. От друга страна, детектив Литълмор може наистина да е чел разказа на Уелс, в който се описва подобно явление. Този разказ, „Под ножа“, е публикуван за първи път през 1896 година.

Друго времево разместване се отнася за стачката в „Трайангъл шъртуейст кампъни“, фабриката, в която работи Бети. Тя се е състояла през ноември 1909 година (а прочутият пожар е избухнал през 1911 година). Балът на г-жа Фиш в „Уолдорф-Астория“ е също измислен. В действителност светският сезон в Манхатън през 1909 година е започнал по-късно. Но повечето от подробностите за бала и за гостите на г-жа Фиш са исторически точни. Между другото споменатият „Уолдорф-Астория“ не е същият хотел, който знаем днес и който се намира на „Парк авеню“ на север от Централната гара. Първият „Уолдорф-Астория“ е бил на ъгъла на Пето авеню и Трийсет и четвърта улица. Разрушен е през 1930 година и на негово място е издигнат Емпайър стейт билдинг.

По-фрапиращ пример за разместване във времето е описанието ми на скъсването между Фройд и Юнг. То настъпва след тригодишен напрегнат период, чиято кулминация е през 1912 година. Сгъстил съм във времето някои събития около техните взаимоотношения, а други съм преместил в Америка, въпреки че са се случили другаде. Все пак сцените между Фройд и Юнг, представени в книгата, колкото и да ви се струват невероятни, всъщност са съвсем реални. Например един разговор между двамата мъже за окултното наистина е бил прекъснат от странен звук. Фройд е изразил скептично мнение, а Юнг наистина е твърдял, че е предизвикал шума по телекинетичен начин чрез метод, наречен от него „каталитична екстериоризация“. Когато Фройд се изказал пренебрежително, Юнг предсказал повторна поява на звука, за да докаже тезата си. Колкото и да е необяснимо, думите му се сбъднали. Епизодът обаче се е състоял не в хотел „Манхатън“ през септември 1909 година, а в дома на Фройд във Виена през март същата година. Освен това Фройд е припадал два пъти в присъствието на Юнг, включително и на 20 август 1909 година, деня, преди да отпътуват за Америка. Произшествието с „енурезията“ на Фройд в Ню Йорк е разказано от самия Юнг през 1951 година — макар че е възможно да си е измислил цялата история, за да дискредитира Фройд.

Читателите могат да се запитат дали Фройд и Юнг наистина са били поддръжници на идеите, които им приписвам. В почти всички случаи отговорът е да, наистина са изразители на такива идеи. Повечето от диалозите между Фройд и Юнг са взети директно от писмата им, от трудовете им и от други публикувани източници. Например в моята книга Фройд казва: „Удоволствието от задоволяването на един първичен инстинкт е несравнимо по-голямо от задоволяването на цивилизовано желание.“ Читателите могат да намерят подобно твърдение в неговия труд „Цивилизацията и недоволните от нея“ от 1930 година.

Както може би страстните последователи на Фройд веднага са забелязали, първообразът на Нора е Дора, млада жена, описана от Фройд в едно от най-противоречивите му изследвания на клиничен случай. Истинското име на Дора е Ида Бауер. Тя не е американка, нито е лекувана от Фройд в Америка, въпреки че умира в Ню Йорк през 1945 година. Нора в никакъв случай не е пълно копие на Дора, но основните факти от заболяването на Дора — сексуалното влечение към

нея на най-добрия приятел на баща ѝ, отказа на баща ѝ да вземе нейната страна, когато му признава, аферата на бащата със съпругата на същия този приятел и привличането, което Нора изпитва към съпругата — всичко това го има в случая с Дора. Едиповите интерпретации на хистерията на Нора, които Фройд споделя с Янгър в моята книга, включително и оралният компонент, са реални тълкувания, правени от Фройд за Дора.

Опитът на кмета Джордж Б. Макклелън да изझे контрола на нюйоркската община от Тамани хол е добре известен. Наистина е възможно Макклелън лично да е наблюдавал разследване на убийство през септември 1909 година, защото по това време фактически цялата градска полиция е била поставена под негова опека. От друга страна, приписаното от мене желание на Макклелън да си осигури номинация за още един мандат е чиста спекулация. Той публично неведнъж е заявявал, че няма да се кандидатира повече.

Чарлз Лумис Дейна, Бърнард Сакс и Моузес Алън Стар са реални личности, наистина познати като Триумвирата. Всички те са били врагове на Фройд и на психоанализата. Искам обаче дебело да подчертая, че злодеянията, които са им приписани, са напълно измислени. За повече драматизъм съм преувеличил богатствата на Дейна и неговите кръвни връзки с влиятелното семейство, което носи същата фамилия.

Въпреки че Чарлз Л. Дейна има същия бляскав произход като най-видните хора с името Дейна, той е роден във Вермонт и може би дори не е бил съвсем наясно каква точно е роднинската му връзка с Чарлз А. Дейна, с другите Дейна от Ню Йорк и с бостънските Дейна. Смит Ели Джелиф е също историческа фигура, която аз малко поукрасих. Например Джелиф не е бил богат, нито пък има причина да бъде смятан за женкар. Но наистина е бил както главен лекуващ психиатър на убиеца Хари Тоу, така и издател на направения от Брил английски превод на книгата на Фройд „Избрани трудове върху хистерията и други неврози“. Истина е също така, че Джелиф е присъствал на сбирки на клуба „Чарака“, елитно, но не и тайно общество, основано от Дейна и Сакс.

Описанията на садистичните деяния на Тоу, чиито жертви са били съпругата му и други млади жени, са взети почти дума по дума от документални източници. За по-голяма точност трябва да се знае, че

ужасяващите показания на г-жа Мерил не са дадени по време на процеса срещу Тоу, а на едно от изслушванията от комисия от лекари психиатри. Няма доказателства, че Тоу е посещавал дома на г-жа Мерил или някое друго подобно място през времето, в което се предполага, че е бил в затвора или Матуанската психиатрия за опасни душевноболни. Но като се има предвид в какви условия е живеел там, такива неразрешени отсъствия не са съвсем невероятни.

Тялото на г-ца Елси Сигел, внучка на генерал Франц Сигел, който по времето на Гражданската война е служил под командването на бащата на кмета, Джордж Б. Маккелелън Старши, наистина е било открито през лятото на 1909 година в куфар в апартамент на Осмо авеню. Жилището се водело на името на Леон Линг. Чонг Синг е също реален човек, но героят със същото име в книгата ми е съчетание от истинския Чонг Синг и още един индивид, също замесен в случая. Тялото на г-ца Сигел обаче е намерено два и половина месеца преди пристигането на Фройд в Ню Йорк и — няма нужда да казвам — не от Джими Литълмор, който е напълно измислен образ.

Също толкова измислени са д-р Стратъм Янгър и любовната му афера с Нора.

Изказвам най-дълбоки благодарности на прекрасната си съпруга Ейми Чуа, на чиято идея е плод тази книга, на обичните си дъщери София и Луиза, които видяха грешки там, където никой друг не виждаше, и започнаха още от първата страница да ме поправят. Много съм задължен на Сюзан Глук и Джон Стърлинг затова, че повярваха в творбата ми, както и на Дженифър Барт и Джордж Ходжмън, задето я направиха по-добра. Интелектът на баща ми ме създаде като личност — ако се придържахме към темата на книгата, а силата на майка ми направи това възможно. Деби Рубенфелд, Джордън Смолър, Алексис Контант, Ани Дейли, Марина Сантили, Сюзън Брайк Фидлър, Лиса Грей, Ан Тофълмайър и Джеймс Бънди бяха толкова мили, че прочетоха романа, преди да излезе, и ми помогнаха със своята неоченима критика. Вик Рубенфелд ме ръководеше. Хедър Холбърстад бе незаменима при уточняването на всички факти.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.